

รายงานการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10
ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

กลุ่มพัฒนาการศึกษา
สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
เอกสารลำดับที่ 14/2564

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
จาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

รายงานการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน
ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

กลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
เอกสารลำดับที่ 14/2564

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
จาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

คำนำ

ปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี นวัตกรรม ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อคนในสังคมโลกและสังคมไทย ทำให้มีผลต่อพฤติกรรมที่ปรับเปลี่ยนของเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรมจนก่อให้เกิดปัญหาตามมาจนกลายเป็นปัญหาในสังคมและซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น เพื่อพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เนื่องจากการศึกษาถือเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระบวนการจัดการศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนและสามารถช่วยเหลือหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ พร้อมด้วยความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ในฐานะที่เป็นหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมทางการศึกษา พัฒนางานวิชาการและคุณภาพมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่ระดับภาค จึงได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสนองพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 เป็นไปตามนโยบาย สอดรับกับวิสัยทัศน์ หลักการ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสามารถใช้เป็นรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบหรือสถานศึกษาสังกัดหน่วยงานอื่นต่อไป

กลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินประสิทธิภาพและยืนยันรูปแบบการพัฒนาที่ได้สร้างขึ้นจากงานครั้งนี้ ขอขอบคุณคณะกรรมการวิจัยทางการศึกษาระดับภาคที่ได้ให้เกียรติเข้าร่วมดำเนินงาน วิพากษ์ อภิปรายให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ มุมมอง และแง่คิดอันเป็นประโยชน์อย่างละเอียด ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งร่วมขับเคลื่อนให้งานการวิจัยฉบับนี้ สมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ

คุณประโยชน์ทั้งหมดที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าการวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน หากมีข้อผิดพลาดประการใดต้องกราบขออภัยเป็นอย่างสูงและขอน้อมรับข้อผิดพลาดนั้นไว้หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการวิจัยฉบับนี้ คงจะเป็นประโยชน์ให้กับส่วนราชการ หน่วยงาน บุคคลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่สนใจในการศึกษาค้นคว้าอ้างอิงทางวิชาการ

พฤศจิกายน 2564

กลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ฅ
บทคัดย่อ (ภาษาไทย)	ญ
บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ)	ท
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
ประโยชน์ของการวิจัย	13
บทที่ 2 เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
1. พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10	14
2. บทบาทของกระทรวงศึกษาธิการในการสนองพระบรมราโชบายด้านการศึกษา	20
3. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์	26
3.1 การดำเนินการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	26
3.2 ความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์	30
3.3 แนวทางการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับสถานศึกษา	30
3.4 แนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์	31
3.5 การรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	34
4.1 ความสำคัญของคุณลักษณะผู้เรียนอันพึงประสงค์	34
4.2 แนวคิด/ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	34
5. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ	44
5.1 ความหมายของรูปแบบ	44
5.2 ประเภทของรูปแบบ	46
5.3 องค์ประกอบของรูปแบบ	48
5.4 ลักษณะของรูปแบบที่ดี	50
5.5 การสร้างรูปแบบการพัฒนา	51
5.6 การตรวจสอบรูปแบบ	54
6. การนำเทคนิคเดลฟายไปใช้สำหรับการวิจัย (Utilizing the Delphi Technique for Research)	56
6.1 ความเป็นมาของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย	57
6.2 ความหมายเทคนิคเดลฟาย	57
6.3 รูปแบบของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย	60
6.4 ลักษณะที่สำคัญของวิธีการเดลฟาย	63
6.5 กระบวนการของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย	66
6.6 การคัดเลือกและขนาดของผู้เชี่ยวชาญ	68
6.7 เครื่องมือและจำนวนรอบที่เหมาะสมในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย	69
6.8 ข้อดีและข้อเสียของเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง	71
6.9 ข้อพึงระวังในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย	73
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	74
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ระยะที่1 ขั้นรวบรวมปัญหา (Problem Formulation)	84
1. การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis)	84
1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	84
1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	84

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติที่ใช้	84
2. จัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ	85
2.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย	85
2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	85
2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	86
2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติที่ใช้	87
ระยะที่ 2 ขั้นพัฒนารูปแบบ (Model Construction)	87
1. ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	87
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	88
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	90
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	90
ระยะที่ 3 ขั้นทดสอบรูปแบบ (Testing the Model)	91
ส่วนที่ 1 การสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders)	92
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	92
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	94
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	97
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติที่ใช้	98
5. เกณฑ์การประเมิน	99
ส่วนที่ 2 การประชุมสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)	100
1. ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเป้าหมาย	100
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	100
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	100
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติที่ใช้	101
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
1. ผลการศึกษาสภาพและองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียน	104
1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	104

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.2 ผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Interview)	105
2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาโดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง	110
2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างรูปแบบการพัฒนาโดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) รอบที่ 1	110
2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างรูปแบบการพัฒนาโดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) รอบที่ 2 และรอบที่ 3	118
3. ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาโดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	128
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	128
ตอนที่ 2 ระดับประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคูณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา	131
ตอนที่ 3 เหตุผลและข้อเสนอแนะอื่นเพิ่มเติม	139
4. ผลการประเมินประสิทธิภาพและยืนยันรูปแบบการพัฒนาโดยสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ	141
ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของคู่มือการนำรูปแบบไปใช้	141
ตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ	142
ตอนที่ 3 ข้อเสนอ เหตุผล และประเด็นที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม	145
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	151
อภิปรายผล	154
ข้อเสนอแนะ	164
1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานระดับนโยบาย	164
2. ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปปฏิบัติ	165
3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต	165
บรรณานุกรม	167

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	
ผนวก ก แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ “การวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13	176
ผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญในการใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง 3 รอบ	182
ผนวก ค แบบสอบถามเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง 3 รอบ	188
ผนวก ง แบบสอบถามเชิงประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ	219
ผนวก จ รายนามผู้เชี่ยวชาญในการยืนยันรูปแบบในการประชุมสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings)	226
ผนวก ฉ แบบประเมินอิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการยืนยันรูปแบบ	230
ผนวก ช ภาพกิจกรรมประกอบการดำเนินงาน	241
คณะผู้จัดทำ	246

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 2.1	แสดงจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย 69
ตาราง 2.2	แสดงสรุปข้อมูลตัวอย่างงานวิจัยที่นำเทคนิคเดลฟายมาใช้ 80
ตาราง 3.1	แสดงจำนวนสถานศึกษากลุ่มประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างการดำเนินการวิจัย “รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13” 94
ตาราง 3.2	แสดงจำนวนสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพ “องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13” 97
ตาราง 3.3	แสดงเกณฑ์การประเมินที่กำหนดและเกณฑ์การประเมินที่ต้องการในดัชนีบ่งชี้คุณภาพ (ระดับที่ยอมรับได้) ของการประเมินประสิทธิภาพองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 99
ตาราง 4.1	แสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงาน ศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 1 110
ตาราง 4.2	แสดงค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) เกี่ยวกับสภาพและ องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 119
ตาราง 4.3	แสดงรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อการประเมินประสิทธิภาพ “องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะ ผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13” 128

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 4.4	แสดงประสิทธิภาพด้านความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 131
ตาราง 4.5	แสดงประสิทธิภาพด้านความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 134
ตาราง 4.6	แสดงประสิทธิภาพด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 137
ตาราง 4.7	แสดงคุณภาพของคู่มือการนำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ไปใช้ 141
ตาราง 4.8	แสดงระดับประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 143
ตาราง 4.9	แสดงรายละเอียดข้อสรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 145

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย “รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13”	11
แผนภาพ 2.1 แสดงกรอบแนวคิด “การศึกษาเปรียบเสมือนต้นไม้”	18
แผนภาพ 2.2 แสดงลำดับขั้นของของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย	66
แผนภาพ 3.1 แสดงขั้นตอน วิธีดำเนินการวิจัย และผลลัพธ์ของการวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13	83
แผนภาพ 4.1 แสดงรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ด้วยรูปแบบ DPS	149

บทคัดย่อ

เรื่อง : รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

ผู้ดำเนินการ : นายวิชัย ชัยโกศล และคณะ

หน่วยงาน : กลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13

ปีที่ดำเนินการ : ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาสภาพและองค์ประกอบของคุณลักษณะผู้เรียน เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน รวมทั้งเพื่อประเมินประสิทธิผลและยืนยันรูปแบบของการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ที่พัฒนาขึ้น สำหรับการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 ขึ้นรวบรวมปัญหา (Problem Formulation) เป็นการศึกษาสภาพและองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาโดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) สำหรับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ระยะที่ 2 ขึ้นพัฒนารูปแบบ (Model Construction) และจัดทำรายละเอียดของคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาโดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงจำนวน 3 รอบ เครื่องมือที่ใช้รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ (f) เครื่องมือที่ใช้รอบที่ 2 และรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การตัดสินใจตามมติ และระยะที่ 3 ขึ้นทดสอบรูปแบบ (Testing the Model) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม สอดคล้อง และเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนา โดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รวมทั้งการประเมินประสิทธิผลและยืนยันรูปแบบโดยประชุมสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ด้วยรูปแบบ DPS (DPS Model) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ระบบและกลไกของรูปแบบ วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และเงื่อนไขของรูปแบบ

2. การตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ที่สร้างและพัฒนาขึ้นสรุปได้ ดังนี้

2.1 ด้านความเหมาะสมของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยส่วนที่ 2 องค์ประกอบ ของรูปแบบมีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมา คือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ และส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนา ตามรูปแบบ ตามลำดับ

2.2 ด้านความสอดคล้องของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยส่วนที่ 2 องค์ประกอบ ของรูปแบบมีความสอดคล้องมากที่สุด รองลงมา คือ ส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ และ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ตามลำดับ

2.3 ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนที่ 1 ส่วนนำ มีความเป็นไปได้มากที่สุด รองลงมา คือ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ และส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานระดับนโยบาย

1.1 หน่วยงานระดับนโยบายควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในทุกระดับ โดยเลือกประเด็นหรือข้อที่ สอดคล้องกับสภาพการจัดการศึกษาและบริบทของสถานศึกษาไปพัฒนาและกำหนดกรอบแนวคิด เป้าหมาย การจัดกิจกรรม แนวทางการจัดกิจกรรม ดัชนีบ่งชี้สู่การปฏิบัติ รวมทั้งแนวทางในการประเมินผลการขับเคลื่อน นโยบายและจุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนให้เกิดค่านิยมยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ภาควุมใจในความเป็นคนไทย และเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 ผ่านระบบการจัด การศึกษาเพื่อให้สถานศึกษานำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเป็นรูปธรรม

1.2 หน่วยงานระดับนโยบายควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดทำคู่มือ เอกสารเผยแพร่ความรู้ การจัดอบรมสัมมนา การจัดระบบ และ การจัดการความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานในระดับปฏิบัติอื่นสามารถนำไปปฏิบัติให้ ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

1.3 กระทรวงศึกษาธิการถือเป็นศูนย์กลางที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา ในพื้นที่ระดับภาคและจังหวัดให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาลด้านการจัดการศึกษา จึงควรกำหนดเป็นนโยบายและ จุดเน้นยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการในการส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติและสนับสนุน ด้านการศึกษาของทุกสังกัดในการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็น

รูปธรรมเพื่อสร้างพื้นฐานชีวิตให้แก่ผู้เรียน โดยจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลายรูปแบบตามอัตลักษณ์และความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปปฏิบัติ

2.1 การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งถือเป็นหน่วยงานในระดับปฏิบัติที่มีความสำคัญที่สุด คณะวิจัยมีความเห็นว่า สถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นอกจากจะมีการศึกษาทำความเข้าใจ รูปแบบการพัฒนาให้ชัดเจนเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง มีการนำรูปแบบไปใช้อย่างสมบูรณ์ตลอดกระบวนการและ บูรณาการให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน มีระบบการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบการนำรูปแบบไปใช้อย่าง ต่อเนื่อง มีการประเมินและปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการเผยแพร่ความสำเร็จในการนำ รูปแบบไปใช้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาอื่น

2.2 ควรนำรูปแบบการพัฒนาไปใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์ในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ไปสู่การปฏิบัติและเป็นรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เป็นไปอย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดประโยชน์ทางด้านการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรนำรูปแบบการพัฒนาที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางน้อมนำพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา และเสนอเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมควบคู่ไปกับการจัดการเรียน การสอนและนโยบายที่เน้นการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ มีจิตบริการ มีอาชีพ โดยใช้การจัดกิจกรรมเป็นฐาน (Active-based Learning) ส่งผลให้การศึกษาของไทยมีคุณภาพและมี มาตรฐานที่สามารถเสริมสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดค่านิยมยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความภาคภูมิใจในการเป็นคนไทยอย่างมีคุณค่า

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องควรตระหนักและให้ความสำคัญใน การเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา มีการนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อ การจัดการเรียนการสอนโดยถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญของบุคลากรทุกคน มิใช่เป็นความรับผิดชอบของบุคคลใด โดยเฉพาะ รวมทั้งมีกระบวนการควบคุม กำกับ ติดตามอย่างเหมาะสม เพื่อให้การสร้างเยาวชนเป็นคนดีและ พัฒนาให้เป็นคนเก่ง สู่การปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

3.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยส่งเสริมหรือปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อ การนำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน ประเทศไทยไปใช้โดยวิธีอภิมาน (Meta Analysis) อันเป็นการมองภาพรวมระดับมหัพภาค

3.2 ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการขับเคลื่อนนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ผ่านระบบการจัดการศึกษาในเชิงลึก โดยวิธีการสำรวจรูปแบบและกระบวนการจัดการเชิงระบบ เพื่อนำข้อมูล

และข้อค้นพบที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับการวางแผน กระบวนการพัฒนา และการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญ รวมทั้งการพัฒนาปรับปรุงและนำไปใช้เป็นต้นแบบ (Best Practice) การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.3 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินด้านการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาอย่างรอบด้านตามแนวทางวิธีเชิงธรรมชาติ (Naturalistic Approach) ที่เน้นการตัดสินใจคุณค่าเพื่อให้ได้ผลการศึกษาในมิติที่แตกต่างจากวิธีเชิงระบบ (Systematic Approach) และสามารถประเมินในเวลาเดียวกันได้ทุกขั้นตอน เป็นการประเมินเชิงตัดสินใจที่เน้นความสำคัญของการเชื่อมโยงการวิจัยเชิงประเมินผลกับการตัดสินใจต่อการจัดโครงสร้างพื้นฐานในลักษณะเอื้อประโยชน์ต่อการตัดสินใจเป็นสำคัญ

ABSTRACT

Title : The Model of Learners' Characteristics Development Based on The Royal Educational Policies of His Majesty King Rama 10 of Basic Educational Schools in Area of Regional Education Office No.13

Practitioner : Mr. Wichai Chaikoson et al.

Agency : Educational Development Division, Regional Education Office No.13

Year : Fiscal Year of 2021

This research has the objective for 3 aspects are to study about the conditional and elements of learner attributes, to create developing model of the learner attribution including evaluate efficiency and affirm Developing Model of the learner attribution in accordance with Educational Policy of His Majesty the King Rama 10 in the basic education institute in the area responsible for the Office of Education Region 13. The research has divided by 3 terms are term 1st; Problem Formulation is study about the conditional and significant elemental of learning management according to in accordance with Educational Policy of His Majesty the King Rama 10 by analyzed the documentaries and related research included interviewing the qualified by Focus Group. Term 2nd; Model Construction and prepared the details for developing the learner in accordance with the Educational Policy of His Majesty the King Rama 10 by using Delphi for 3 times, the tool that used in time 1st is a closed-ended questionnaire with an agree and disagree form. The data were analyzed by frequency (f). The tool that used in time 2nd and 3rd is rating scale for 5 scales, analyzed the data by median (Mdn) and interquartile range (IR.) After that compared with consensus oriented and Term 3rd Testing the Model is to verify the correctness, appropriateness, consistency and feasibility of the development model by surveying the opinions of the stakeholders. The tool that using is rating scale for 5 scales, analyzed the data by arithmetic and standard deviation Including performance assessment and confirmation of the model by connoisseurship

Conclusion of the research

1. Developing Model of the learner attribution in accordance with Educational Policy of His Majesty the King Rama 10 in the basic education institute in the area responsible for the Office of Education Region 13 by using DPS (DPS Model) that consists of 6 components : principle, purpose, system and devices, method of operation, evaluation guidelines, and the condition

2. Performance Monitoring of Development Model of the learner attribution in accordance with Educational Policy of His Majesty the King Rama 10 in the basic education institute in the area responsible for the Office of Education Region 13 that were created and developed can be summarized as follows:

2.1 Practicability in overall was in a maximum level in term 2nd ; elemental of the model secondary is term 1st ; introduction and term 3rd ; examples in developing model respectively

2.2 Consistency in overall was in the high level; term 2nd ; elemental was in a high level secondary is term 3rd ; examples in developing model and term 1st ; introduction respectively

2.3 Possibility in overall was in the maximum level, term 1st ; introduction secondary is term 2nd ; elemental of the model and term 3rd ; examples in developing model respectively

Suggestions

Suggestions for the agency ; Policy

1. For the policy, should be using the research results to prepare development plan. Select the issues or items that are consistent with the context of the educational institution to develop into an index indicating to practice and evaluation the policy driving and the ministry of education has promote the characteristics of learner according to His Majesty the King's education policy into practice through the education management system, in order for educational institutions to implement them properly and concretely

2. Should be support the education institute to correct understanding by various methods such as preparing the guidelines, publication, seminars, system organization and knowledge management in various forms for educational institutions or agencies at the level of practice to be able to implement them effectively

3. The ministry of education should formulate the policies and strategic for promoting the related agencies. Partitioning and supporting for educational of all affiliations bringing His Majesty the King's education policy into practice and as the foundation for the learner by provide a variety of teaching and learning styles according to the identity and appropriateness of the community environment

Suggestions for partitioning

1. The administrator of education institute, instructors and the related personnel should be make understanding for development model to fully applying through procedure and integrated to suit the school context, there is a system of supervision, monitoring, and continually inspecting included the publication of success in applying the model as a guideline for other educational institutions

2. Should be bringing the development model as a guideline for teaching and learning to create knowledge and understanding, skill and experience to promote the characteristics of learners under the royal policy of Education to practice the same standardized model and appropriate to the context of the area

3. Should be bringing His Majesty the King's blessing on education to practice in educational institution and prepare the activity with teaching management. The policy that focuses on enhancing students to be good citizens, increase skills and experience, have a service mind, have a career by Active-based Learning

4. The administrator of education institute, instructors and the related personnel should be recognize the importance of promoting learners' characteristics according to the royal policy in education. It is an important duty of all personnel in order to create a good youth and develop them to be competent to follow the royal footsteps with concrete results.

Suggestion for the research in the future

1. Should study about promoting factors or the factors that hinder the development learner's characteristic according to the royal policy of education in the basic education institute by using Meta-Analysis which is a macro-level overview

2. Should synthesize the related research on the promotion of learners' characteristics under the Royal Policy of Education into practice by exploring systematic management models and processes in order to use the findings to improve and using as prototype of Best Practice.

Educational management to promote learners' characteristics according to the educational privileges of basic education institutions to be more effective

3. Should be evaluative research on the promotion of learners' characteristics according to His Majesty the King's education policy by using Naturalistic Approach that emphasized the value for differ result from using by systematic approach and could be evaluate in the same time

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“บ้านเมืองเรามีสิ่งดีงามมากมายที่บรรพบุรุษได้สร้างสมไว้ให้เรา เด็กทุกคนผู้เป็นอนาคตของชาติ จึงมีหน้าที่สืบสานและรักษาสิ่งดีงามเหล่านั้นไว้ พร้อมทั้งสร้างเสริมพัฒนาให้เจริญงอกงามยิ่ง ๆ ขึ้นไป”

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชทานเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2561

วันอาทิตย์ที่ 24 ธันวาคม พุทธศักราช 2560 ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงมีพระราชดำรัสตอบรับขึ้นทรงราชย์เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 1 ธันวาคม 2559 ความว่า “ข้าพเจ้าขอตอบรับเพื่อสนองพระราชปณิธานและเพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทยทั้งปวง” โดยขอให้รัฐบาลทำหน้าที่เพื่อให้ประชาชนมีความสุขให้มากที่สุด พร้อมสานต่อแนวทางของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้ทรงทำมาตลอด 70 ปีที่ผ่านมาไม่ให้น้อยลงไปกว่าเดิม มุ่งเน้นสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนใน 4 ด้าน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ได้แก่ 1) การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม 3) การมีงานทำ-มีอาชีพ และ 4) ความเป็นพลเมืองที่ดี สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และวิถีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา, 2544) นอกจากนี้ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงให้ความหมายของการเป็นพลเมืองดีไว้ด้วยว่า “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ” ทำด้วยความมีน้ำใจและความเอื้ออาทร อาทิ งานจิตอาสา งานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ งานสาธารณกุศลต่าง ๆ เป็นต้น จึงขอฝากให้ทุกคนพยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดเพื่อบ้านเมืองและประชาชน และช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) กำหนดแนวทางพัฒนาการเตรียมพร้อมทางด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ หล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่

จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคต ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพที่ดี เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพ และการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ การศึกษาในประเทศไทยจึงมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเป็นกลไกการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561 : 3) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารในโลกยุคไร้พรมแดนทำให้มนุษย์รับรู้ข้อมูลข่าวสารได้จากสื่อต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลายและรวดเร็ว รวมไปถึงการรับวัฒนธรรมของต่างชาติที่เข้ามาสู่ประเทศไทย ส่งผลให้เยาวชนของชาติได้รับรู้และนำไปปฏิบัติ โดยมีพฤติกรรมการเลียนแบบไม่สามารถแยกแยะว่าสิ่งไหนถูกสิ่งไหนผิดจนขาดคุณธรรมจริยธรรม ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมามากมาย เช่น ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหายาเสพติด ปัญหานักเรียนติดเกม ปัญหาการรักร่วมเพศ การหลงมัวเมาในอบายมุข ปล่อยตัวปล่อยใจ ขาดระเบียบวินัย ไร้ทิศทางของชีวิต ฟุ่มเฟือย และอื่น ๆ อีกมากมาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559 : 4) เป็นผลมาจากพฤติกรรมในขณะที่ยังเยาว์วัย หากเป็นเด็กเกรงไม่เรียนหนังสืออนาคตก็จะอัปยศ อนาคตของประเทศไทยจะเป็นเช่นไร ขึ้นอยู่กับว่าเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีพฤติกรรมอย่างไร มีค่านิยมในรูปแบบไหน และมองบทบาทตนเองที่มีต่อสังคมอย่างไรบ้าง (ลิขิต ธีรเวคิน, 2548 : 32) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ระบุว่า “ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาพที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรม และคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ พินิจ ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม การให้ความรู้กับผู้เรียนเพื่อความเป็นพลเมืองนับเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต ทักษะความรู้ทางด้านสังคม การเมือง และสิทธิความเป็นพลเมืองเป็นความรู้ประการหนึ่งที่ทำให้บุคคลเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมในวิถีชีวิตประชาธิปไตยที่บุคคลจะต้องมีความรู้และเจตคติที่เหมาะสม (วิชัย ตันศิริ, 2557) การพัฒนาคนในด้านการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นวิชาไม่เน้นคนส่งผลเสีย

ต่อการพัฒนาประเทศเป็นการศึกษาที่ทำให้คนเห็นแก่ตัว ขาดความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ขาดระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ไม่รู้จักหน้าที่พลเมือง ทั้งหน้าที่การเป็นนักเรียน นักศึกษา ครู ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ประชาชน หรือความเป็นพลเมืองของสังคม ประเทศชาติ และสังคมโลกหรือความเป็นพลโลก หากประชาชนไม่มีสำนึกในความเป็นพลเมืองจะส่งผลให้เกิดวิกฤติที่รุนแรงมาก จึงควรพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองและพลโลกที่ดีอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในฐานะที่เป็นจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการและเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่ต้องใช้กระบวนการที่จะนำพาหรือพัฒนาผู้เรียนไปสู่การเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อมกับการเป็นผู้มีความรู้ (ประเวศ วะสี, 2552)

การพัฒนาสังคมและประเทศชาติจะต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกของสังคม รวมทั้งการพัฒนาทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสม และเอื้ออำนวยต่อแนวทางการพัฒนาสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัย การศึกษาจึงเป็นทั้งกระบวนการศึกษาและการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมของสังคม และเป็นตัวการในการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม เพื่อให้สังคมได้พัฒนาไปในแนวทางที่ปรารถนา (ชิตาภรณ์ ทองช่อม, 2551 : 34) การศึกษานับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษามุ่งสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ นับเป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และสังคมโลก ควบคู่ไปกับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ มีความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรมจริยธรรม และประเทศชาติสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เพื่อบรรลุการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 11)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนไว้ 8 ประการ คือ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ และมุ่งพัฒนาผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาทิ มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง และปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้อันเป็นสากล และมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมี

ความสุข ซึ่งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ได้กำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การจบหลักสูตร ด้วยเหตุนี้การจัดการการเรียนรู้จึงต้องพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควบคู่กันไปเนื่องจากเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ โดยมีหลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านสมอง และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554 : 5) การพัฒนาผู้เรียนนอกจากการพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาให้เต็มศักยภาพของแต่ละคนแล้ว การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญ โดยเฉพาะผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นวัยที่จะต้องได้รับการพัฒนาพื้นฐานทางด้านจิตใจที่ดีงาม เพื่อเติบโตไปเป็นพลเมืองที่ดีของชาติในอนาคต ผู้เรียนในระดับนี้มีปัญหาด้านพฤติกรรมมาก เนื่องจากเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้ ปรับตัวกับสังคมที่มีตัวอย่างที่ดีและไม่ดี หากอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีก็จะซึมซับสิ่งที่ไม่ดี จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องจัดสภาพแวดล้อมกล่อมเกล่าให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สังคมต้องการ (สุริน ชุมสาย ณ อยุธยา, 2562) เพื่อให้เด็กและเยาวชนประพฤติและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ดีงาม และพร้อมเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีคุณภาพของประเทศชาติ ทั้งนี้ เด็กและเยาวชนต้องได้รับการพัฒนาตามแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยสามารถแก้ไขได้ด้วยอาศัยการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เนื่องจากการศึกษาถือว่าเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระบวนการจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย กระบวนการจัดการศึกษาที่ดีสามารถช่วยหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ด้วยความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ทิตินา แคมมณี, 2560 : 226)

สถานศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อสังคมและประเทศชาติ อบรมบ่มนิสัยให้เป็นผู้ที่มีศีลธรรมทั้งกาย วาจา และจิตใจ ทั้งนี้ การที่จะพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายให้เป็นคนที่สมบูรณ์พร้อมในทุกด้าน ย่อมเป็นหน้าที่ทั้งทางตรงและทางอ้อมของสถานศึกษา และการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์นั้นไม่ใช่เพียงการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความรู้ด้านวิชาการหรือการจัดประสบการณ์ให้มีความรู้และทักษะในสาขาอาชีพเท่านั้น แต่จะต้องพัฒนาคุณลักษณะทางด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน เพื่อให้สำเร็จการศึกษาแล้วเป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรม และสมบูรณ์พร้อมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมตามความในหมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 ระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ จะต้องยึดแนวทางการจัดการศึกษาตามความในหมวด 4 มาตรา 23 ที่ได้ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา และความในมาตรา (4) 24 ระบุว่าการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

จากความสำคัญดังกล่าว หากมีการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาจะทำให้ทราบแนวทางที่จะบ่มเพาะให้เยาวชนไทยเป็นคนดี และพัฒนาเป็นคนเก่งสู่การปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทอย่างเป็นรูปธรรมเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างยั่งยืน สู่การเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง สอดคล้องตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ประกอบกับการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ในฐานะที่เป็นหน่วยงานทางการศึกษามีหน้าที่ขับเคลื่อนเชื่อมโยงนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ระดับกลุ่มจังหวัด รวมทั้งการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และติดตามประเมินผล เพื่อจัดทำข้อเสนอในการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนจุดเน้นในการปฏิรูปการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษามาเป็นหลักชัยในการสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน จึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 เพื่อสนองพระบรมราโชบายด้านการศึกษา รวมทั้งเพิ่มคุณภาพและการบริหารจัดการเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาศักยภาพไปทั่วบุคคลของเยาวชนที่เปรียบเสมือนการเตรียมเมล็ดพันธุ์ใหม่ด้วยการบ่มเพาะเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และสะท้อนให้เห็นคุณลักษณะหรือทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ควบคู่ไปกับการพัฒนาเยาวชนไทย มีทักษะชีวิตที่เหมาะสมในการเป็นพลเมืองไทย 4.0 สู่โลกที่หนึ่ง และสามารถอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีในเวทีระดับโลก

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย 3 ประการ ได้แก่

1. เพื่อศึกษาสภาพและองค์ประกอบคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13
3. เพื่อประเมินประสิทธิภาพและยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นกระบวนการสร้างและพัฒนากระบวนการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 มีความสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. ได้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการได้อย่างมีคุณภาพ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถบริหารจัดการการเรียนรู้ที่พัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
3. สามารถพัฒนา ขยายผล หรือต่อยอดการวิจัยไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ในสถานศึกษาสังกัดหน่วยงานอื่น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นกระบวนการศึกษา ค้นคว้า หรือคิดค้นอย่างเป็นระบบที่น่าเชื่อถือ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนานวัตกรรม เทคนิควิธี หรือรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ด้วยวิธีการออกแบบและพัฒนา (Design and Development) เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งได้กำหนดขอบเขตการวิจัย (Scope of Research) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยทางการศึกษาระดับภาคได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายการวิจัย (Target Group) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะวิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเพื่อนำมาสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจำแนกเป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 จัดเก็บข้อมูลโดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

(1) สถานศึกษาแบบอย่างคุณภาพดีเด่น (Case Study) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 แห่ง โดยเป็นสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติให้เป็นสถานศึกษาที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวไปสู่การปฏิบัติจนเป็นแบบอย่างที่ดีระดับภาค ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 รางวัลผลงานคุณภาพพระดับดีเยี่ยม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูของสถานศึกษาได้ร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษาจนประสบผลสำเร็จ

เป็นแบบอย่างที่ดี และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครูผู้สอน จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 19 คน

(2) ระดับสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 รวมทั้งสิ้น จำนวน 16 คน

(3) ระดับปฏิบัติการ ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน และครูผู้รับผิดชอบโครงการจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และสถานศึกษาเอกชนในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 รวมทั้งสิ้น จำนวน 32 คน

1.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

(1) ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามตามขั้นตอนและวิธีการเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) จำนวน 3 รอบ เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการวิจัยทางการศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้หรือการประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมความแข็งแกร่งทางด้านวิชาการ รวมทั้งสิ้น จำนวน 21 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 12 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อพิจารณาหาข้อสรุปและให้ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

(2) ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นผู้มีประสบการณ์ทางด้านการวิจัย โดยมีศรัทธาที่จะสร้างสรรค์นวัตกรรมและทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่อย่างเป็นระบบ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์สถาบันอุดมศึกษา และนักวิชาการ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง ความครอบคลุม และความเหมาะสมของการใช้ภาษา โครงสร้าง และรูปแบบของแบบสอบถามโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

(3) ผู้เชี่ยวชาญประเมินและยืนยันรูปแบบที่พัฒนา เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านแนวคิดการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ การจัดการ และการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้น ได้แก่ นักวิชาการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 2 คน และอาจารย์สถาบันอุดมศึกษา จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 11 คน เพื่อทำหน้าที่ในการประเมินและยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ที่คณะวิจัยทางการศึกษาระดับภาคพัฒนาขึ้น

1.3 กลุ่มเป้าหมายที่ตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

(1) ประชากรกลุ่มเป้าหมาย (Target Population) ที่ใช้วิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 รวมทั้งสิ้นจำนวน 3,845 แห่ง

(2) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้วิจัยครั้งนี้ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งช่วงชั้น (Stratified Sampling) และการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยคำนวณหาขนาดของหน่วยตัวอย่าง (Sampling Unit) ที่เหมาะสมตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของหน่วยตัวอย่าง เท่ากับ 362 แห่ง

(3) กลุ่มบุคคลที่ให้ข้อมูล เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ครูผู้สอน ครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบโครงการหรือปฏิบัติงานด้านการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 จำนวนสถานศึกษาแต่ละ 1 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ

คณะวิจัยได้กำหนดเนื้อหาสาระการศึกษาวิจัย (Substance Research) รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นรวบรวมปัญหา (Problem Formulation)

ศึกษาสภาพจริงและองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยอาศัยแนวคิดการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554 : 70) ประกอบด้วย 4 แนวทาง ได้แก่

- (1) การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ
- (2) การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- (3) การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- (4) การปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน

รวมทั้งได้นำแนวคิดองค์ประกอบของรูปแบบ (ธีระ รุญเจริญ, 2550 : 12) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่

- (1) หลักการของรูปแบบ
- (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
- (3) ระบบและกลไกของรูปแบบ
- (4) วิธีดำเนินการของรูปแบบ
- (5) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ
- (6) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

ระยะที่ 2 ขั้นพัฒนารูปแบบ (Model Construction)

เป็นการพัฒนารูปแบบและจัดทำรายละเอียดในคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ตามแนวคิดของธีระ รุญเจริญ (2550 : 12) ที่ได้กล่าววาทะประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่

- (1) หลักการของรูปแบบ
- (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
- (3) ระบบและกลไกของรูปแบบ
- (4) วิธีดำเนินการของรูปแบบ
- (5) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ
- (6) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

ระยะที่ 3 ขั้นทดสอบรูปแบบ (Testing the Model)

เป็นการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) และประชุมสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้อง และเป็นไปได้ของคู่มือการนำรูปแบบไปใช้ตามแนวคิดหลักการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งกำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนนำ 2) องค์ประกอบของรูปแบบ และ 3) ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษา วิเคราะห์ และประมวลแนวคิด ทฤษฎี บทความทางวิชาการที่เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน แนวทางการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวไปสู่การปฏิบัติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

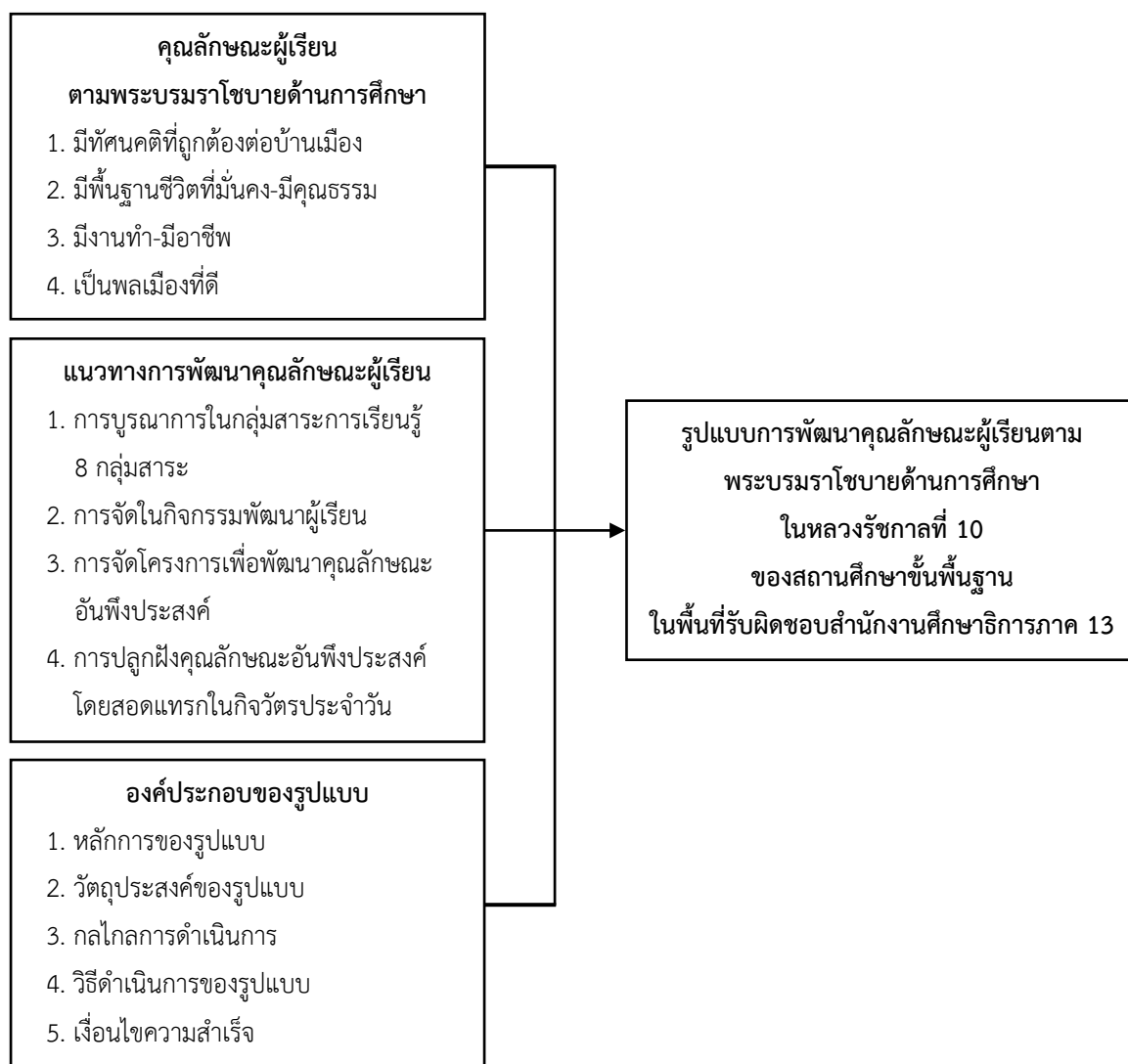
1. คุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 เป็นการสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน และมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี ดังพระบรมราโชบายที่ว่าความเป็นพลเมืองดี คือ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ” เช่น งานสาธารณกุศล งานอาสาสมัครงานบำเพ็ญประโยชน์ ให้ทำด้วยความมีน้ำใจและความเอื้ออาทร โดยการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเพื่อปลูกฝังความรู้ความเข้าใจต่อชาติบ้านเมือง ยึดมั่นในศาสนา และมั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน ประกอบด้วย 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง 3) มีงานทำ มีอาชีพ และ 4) เป็นพลเมืองดี

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554 : 70) การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้และการประเมินเพื่อให้ผู้เรียนผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนดในทุกระดับการศึกษา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดจะต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนาผ่านการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จนตกผลึกเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดในตัวผู้เรียน แนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สามารถพัฒนาโดยบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ประการ ได้แก่ การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน

3. องค์ประกอบของรูปแบบ จากการศึกษาตัวอย่างของรูปแบบจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่าไม่ปรากฏมีหลักเกณฑ์ที่เป็นเกณฑ์ตายตัวว่ารูปแบบนั้นจะต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้าง อย่างไรก็ตาม จำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและความสัมพันธ์กันอย่างไร ซึ่งส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ตามที่คุณสนใจ ดำเนินการศึกษาหรือออกแบบแนวคิด ทฤษฎี และหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบของแต่ละรูปแบบนั้นเป็นหลัก โดยการวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้ใช้แนวคิดของธีระ รุญเจริญ (2550 : 12) เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ระบบและกลไกของรูปแบบ วิธีดำเนินการของรูปแบบ แนวทางประเมินผลรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

อย่างไรก็ตามองค์ประกอบการศึกษาทั้ง 3 ส่วน นับเป็นตัวแปรต้นที่ทำให้เกิดตัวแปรตามหรือเป็นผลที่เกิดเมื่อตัวแปรต้นเป็นเหตุ คือ รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 รายละเอียดปรากฏตามแผนภาพ 1.1

แผนภาพ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย “รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงาน ศึกษาธิการภาค 13”

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อสื่อความหมายเฉพาะของคำสำคัญบางคำที่ต่างออกไปให้เข้าใจตรงกัน อันเป็นประโยชน์ต่อการอ่านรายงานผลการวิจัยฉบับนี้ จึงได้กำหนดนิยามความหมายศัพท์เฉพาะ (Definition of Terms) ไว้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองในรูปข้อความที่แสดงโครงสร้าง ความสัมพันธ์ของกิจกรรม หรือองค์ประกอบต่าง ๆ ในปรากฏการณ์ที่ได้ศึกษาและพัฒนาขึ้น ซึ่งสามารถอธิบายหรือทำนายปรากฏการณ์ได้ง่ายขึ้น และอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

2. การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามองค์ประกอบที่เป็นตัวชี้วัดสำคัญตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ประกอบด้วย การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม การมีงานทำ-มีอาชีพ และเป็นพลเมืองที่ดี

3. รูปแบบการพัฒนา หมายถึง รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

4. รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 หมายถึง กิจกรรมหรือองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ครอบคลุมทั้ง 4 แนวทาง ได้แก่ การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน

5. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา หมายถึง การสร้างหรือปรับปรุงโครงสร้างและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

6. คุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา หมายถึง คุณสมบัติหรือลักษณะส่วนบุคคลของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

6.1 การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง หมายถึง ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ดีต่อชาติบ้านเมือง ยึดมั่นในศาสนา มั่นคงและมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และมีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน

6.2 มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม หมายถึง ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิด-ที่ถูก สิ่งชั่ว-สิ่งดี เลือกรับเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่ชอบที่ดีงาม ปฏิเสธสิ่งที่ผิดที่ชั่ว รู้จักใช้วิจารณญาณ ไม่ตามสังคมโดยไร้สติ เพื่อสร้างคนดีให้แกบ้านเมือง

5.3 การมีงานทำ-มีอาชีพ หมายถึง ผู้เรียนมีความขยัน อดทน รักงาน สู้งาน มุ่งมั่นตั้งใจ ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ อบรมเรียนรู้การทำงาน เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถประกอบอาชีพมีงานทำ มีรายได้ เลี้ยงตัวเองเลี้ยงครอบครัวได้

6.4 เป็นพลเมืองดี หมายถึง ผู้เรียนมีความเสียสละ มีน้ำใจ เอื้ออาทร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตสาธารณะ รู้จักอาสาช่วยเหลืองานของสถานศึกษา ชุมชน สังคม งานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ” ไม่ปล่อยให้ผ่านไปด้วยความคิดว่า “ธุระไม่ใช่”

7. สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

8. สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 หมายถึง หน่วยงานราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค โดยได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2560 สั่ง ณ วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2560 เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อปฏิบัติการกิจของกระทรวงศึกษาธิการในระดับพื้นที่ มีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนการศึกษาระดับภาคและจังหวัด โดยการอำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการศึกษาแบบบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่น หรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่รับผิดชอบ

9. พื้นที่รับผิดชอบ หมายถึง เขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อประโยชน์ในการตรวจติดตาม เฝ้าระวัง แนะนำ สืบสวน สอบสวน ตรวจสอบข้อเท็จจริง สดักจับฟัง เสนอแนะ ประสาน ติดต่อ ตรวจเยี่ยม หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อให้การปฏิบัติงานได้ผลสมประโยชน์ต่อทางราชการ โดยเป็นพื้นที่ตรวจราชการแบบบูรณาการตามมติคณะรัฐมนตรีที่เห็นชอบให้ทุกกระทรวง ทบวง กรมปรับปรุงเขตตรวจราชการเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 10/2551 สั่ง ณ วันที่ 30 มกราคม 2551 ประกอบด้วย พื้นที่รับผิดชอบดูแล จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์

ประโยชน์ของการวิจัย

สาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อต้องการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ซึ่งหากดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยครบถ้วนตามวัตถุประสงค์แล้ว คาดว่าจะได้รับประโยชน์ต่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาสังกัดหน่วยงานการศึกษาอื่น ดังนี้

1. เกิดนวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยนักวิจัย สถานศึกษา ผู้บริหาร ครูอาจารย์ และประชาชนที่สนใจสามารถนำผลงานการวิจัยและนวัตกรรมรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนไปประยุกต์ใช้ ต่อ ยอด หรือขยายผลภายในสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม
2. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10
3. สามารถนำรูปแบบที่ได้ไปขยายผลหรือต่อยอดการวิจัยไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ในสถานศึกษาสังกัดหน่วยงานทางการศึกษาอื่น
4. มีข้อมูลสารสนเทศสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด หรือระดับหน่วยงาน โดยมีหลักการ แนวทาง และกลยุทธ์ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการการใช้ประโยชน์ด้านนโยบาย รวมทั้งการนำองค์ความรู้ไปสังเคราะห์เป็นนโยบายหรือทางเลือกเชิงนโยบายเพื่อนำนโยบายไปสู่ผู้ใช้ประโยชน์

บทที่ 2

เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดการวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 คณะวิจัยจึงให้ความสำคัญกับการศึกษาบริบท แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐาน รายงานการวิจัย วรรณกรรม สารสนเทศ (Information) และเอกสารที่เกี่ยวข้องผ่านการสังเคราะห์เป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกต่อการศึกษาวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดยกำหนดสาระสำคัญของการนำเสนอตามหัวข้อแบ่งออกเป็น 8 ส่วนเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10
2. บทบาทของกระทรวงศึกษาธิการในการสนองพระบรมราโชบายด้านการศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. การพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน
5. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
6. การนำเทคนิคเดลฟายไปใช้สำหรับการวิจัย
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตอบรับเป็นพระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ 10 แห่งราชวงศ์จักรี เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2559 ความว่า “เพื่อสืบสานพระราชปณิธานและเพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทยทั้งปวง” กอปรกับพระราชปณิธานด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร คือ การสร้างคนดี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงทรงมีพระราโชบายเพื่อสืบสานพระราชปณิธานแห่งองค์พระบรมชนกนาถในการสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง โดยทรงมุ่งให้การศึกษาต้องสร้างพื้นฐานแก่นักเรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจต่อชาติบ้านเมือง 2) ยึดมั่นในศาสนา 3) มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์ และ 4) มีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตนเอง
2. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม ได้แก่ 1) รู้จักแยกแยะสิ่งที่ดี-ชอบ/ชั่ว-ดี 2) ปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีชอบสิ่งที่ดีงาม 3) ปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดีสิ่งที่ชั่ว และ 4) ช่วยกันสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง
3. มีงานทำ-มีอาชีพ ได้แก่ 1) การเลี้ยงดูลูกหลานในครอบครัวหรือฝึกฝนอบรมในสถานศึกษา ต้องมุ่งให้เด็กและเยาวชนรักงาน สู้งานทำงานสำเร็จ 2) การฝึกฝนอบรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร ต้องมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็นและมีงานทำในที่สุด และ 3) ต้องสนับสนุนผู้สำเร็จหลักสูตรมีอาชีพและมีงานทำจนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว

4. เป็นพลเมืองดี ได้แก่ 1) การเป็นพลเมืองดีเป็นหน้าที่ของทุกคน 2) ครอบครัว สถานศึกษา และสถานประกอบการต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี และ 3) การเป็นพลเมืองดี คือ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ” เช่น งานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ งานสาธารณกุศลให้ทำด้วยความมีน้ำใจและความเอื้ออาทร

สรุปพระราชกระแสรับสั่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 10 เรื่องการศึกษา

ตามที่ได้มีการประชุมร่วมองคมนตรี 3 ท่าน กับผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย และพลเอก ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ ได้น้อมนำพระราชกระแสรับสั่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 10 เรื่อง การศึกษา มาแจ้งให้ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการทราบ เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560 เวลา 15.30-16.30 น. ณ ห้องประชุม สพฐ. 1 อาคาร 4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1-5) สรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. พระบรมราโชวาท/พระราชกระแสรับสั่งรัชกาลที่ 9/สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 10 พระบรมราโชวาท/พระกระแสรับสั่งรัชกาลที่ 9

พระบรมราโชวาทรัชกาลที่ 9 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2505

“ประเทศชาติของเราจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคนเป็นสำคัญ ผลการศึกษาอบรมในวันนี้จะเป็นเครื่องกำหนดของชาติในวันข้างหน้า”

ผู้ที่เป็นครูอาจารย์นั้น ใช่ว่าจะมีแต่ความรู้ในทางวิชาการ และทางการสอนเท่านั้นก็หาไม่ จะต้องรู้จักอบรมเด็กทั้งในด้านศีลธรรมจรรยาและวัฒนธรรม รวมทั้งให้มีความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ และในฐานะที่จะเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไปข้างหน้า การให้ความรู้หรือที่เรียกว่าการสอนนั้นต่างกับการอบรม การสอน คือ การให้ความรู้แก่ผู้เรียน ส่วนการอบรมเป็นการฝึกจิตใจของผู้เรียนให้ซึมซาบจนติดเป็นนิสัย ขอให้ท่านทั้งหลายจงอย่าสอนเพียงอย่างเดียว ให้อบรมให้ได้รับความรู้ดังกล่าวมาแล้วด้วย

พระบรมราโชวาทรัชกาลที่ 9 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2503

ความรู้กับคุณธรรมจะต้องเป็นเรื่องเดียวกัน

“ให้มีความวิตกไปว่า เด็กชั้นหลังจะห่างเหินจากศาสนาเลกกลายเป็นคนไม่มีธรรมในใจมากขึ้น คนที่ไม่มีธรรมเป็นเครื่องดำเนินตามคงจะหันไปทางทุจริตโดยมาก ถ้ารู้บ่อยก็โกงไม่ใคร่คล่อง ถ้าโกงไม่สนิท ถ้ารู้มากก็โกงคล่องขึ้น แลโกงพิสดารมากขึ้น การที่หัดให้รู้อ่านอักขรวิธี ไม่เป็นเครื่องฝึกหัดให้คนดีแลคนชั่ว เป็นแต่ได้วิธีสำหรับจะเรียนความดีความชั่วได้คล่องขึ้น” (พระราชหัตถเลขา ล้นเกล้า ร.5 พ.ศ. 2441)

พระราชกระแสรับสั่งด้านการศึกษารัชกาลที่ 9

(1) นักเรียน

(1.1) ครูต้องสอนให้เด็กนักเรียนมีน้ำใจ เช่น คนเรียนเก่งจะช่วยติวเพื่อนที่เรียนล้าหลัง ใช้สอนให้เด็กคิดแต่จะแข่งขัน (Compete) กับเพื่อน เพื่อให้คนเก่งได้ลำดับที่ดี ๆ เช่น สอบได้ที่หนึ่งของชั้นแต่ต้องให้เด็กแข่งขันกับตนเอง (เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2555)

(1.2) ครูไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคโนโลยีมาก แต่ต้องมุ่งปลูกฝังความดีให้นักเรียน ขั้นต้น ต้องอบรมบ่มนิสัยให้เป็นพลเมืองดี เด็กโตก็ต้องทำเช่นกัน (เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2555)

(1.3) เราต้องฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นหมู่คณะมากขึ้น จะได้มีความสามัคคี รู้จักการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความรู้และประสบการณ์แก่กัน (เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2555)

(1.4) ทำเป็นตัวอย่างให้นักเรียนเป็นคนดี นักเรียนรักครู ครูรักนักเรียน (เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2555)

(2) ครู

(2.1) เรื่องครูมีความสำคัญไม่น้อยกว่านักเรียน ปัญหาหนึ่ง คือ การขาดครู เนื่องจากจำนวนไม่พอ และครูย้ายบ่อย ดังนั้น ก่อนคัดเลือกเด็กที่จะพัฒนา ต้องพัฒนาครูก่อนให้พร้อมที่จะสอนเด็กให้ได้ผลตามที่ต้องการ จึงต้องคัดเลือกและพัฒนาครูต้องตั้งฐานะในสังคมของครูให้เหมาะสม และปลูกจิตสำนึกโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการ คือ การให้ทุนและอบรม กล่าวคือ ต้องมีความรู้ทางวิชาการในสาขาที่เหมาะสมที่จะสอน ต้องอบรมวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีความเป็นครูที่แท้จริง คือ มีความรักความเมตตาต่อเด็ก ควรเป็นครูในท้องถิ่นเพื่อจะได้มีความผูกพันและคิดที่จะพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดของตน ไม่คิดย้ายไปย้ายมา (เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2555)

(2.2) ต้องปรับปรุงครู ครูจะอายุ 40-50 ปี ก็ต้องเรียนใหม่ ต้องปฎิวัติครูอย่างจริงจัง (เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2555)

(2.3) ปัญหาปัจจุบัน คือ ครูมุ่งเขียนงานวิทยานิพนธ์ เขียนตำราส่งผู้บริหาร เพื่อให้ได้ตำแหน่งและเงินเดือนสูงขึ้น แล้วบางทีก็ย้ายไปที่ใหม่ ส่วนครูที่มุ่งการสอนหนังสือกลับไม่ได้อะไรตอบแทนเลย ระบบไม่ยุติธรรม เราต้องเปลี่ยนระเบียบตรงจุดนี้ การสอนหนังสือต้องถือว่าเป็นความดีความชอบ หากคนใดสอนดี ซึ่งส่วนมาก คือ มีคุณภาพและปริมาณ ต้องมี Reward (เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2555)

(2.4) ครูบางส่วนเวลาสอนนักเรียนจะสอนไม่หมดแต่จะเก็บไว้บางส่วน หากนักเรียนต้องการรู้ทั้งหมดวิชา ก็ต้องเสียเงินไปสมัครเรียนพิเศษกับครูท่านนั้น จะเป็นการสอนในโรงเรียนหรือส่วนตัวก็ตาม (เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2555)

หน้าที่

พระราชกระแสรับสั่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่เกี่ยวข้องกับการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

(1) พระเจ้าอยู่หัวทรงยึดมั่นในหน้าที่

(2) หน้าที่ของพระเจ้าอยู่หัว

(2.1) ในฐานะพระเจ้าแผ่นดินต้องดูแลราษฎร

(2.2) ในฐานะทรงเป็นพลเมืองดี เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ (วารสาร มูลนิธิชัยพัฒนา, ธ.ค. 2557)

พระบรมราโชบาย/พระราชกระแสรับสั่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 10

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงตอบรับเป็น พระมหากษัตริย์ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2559

“เพื่อสืบสานพระราชปณิธาน และเพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทยทั้งปวง”

พระบรมราโชบายของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 10 ด้านการศึกษา

การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ได้แก่

(1) ทักษะที่ถูกต้อง

(2) พื้นฐานชีวิต (= อุปนิสัยที่มั่นคงเข้มแข็ง)

(3) มีอาชีพ-มีงานทำ

พระราชกระแสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 10 ด้านการศึกษาในภาพรวม

(1) สืบสานพระราชปณิธานหรือพระราชกระแสรับสั่งรัชกาลที่ 9 เรื่อง การสร้างคนดี

(2) การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่เด็กมีทัศนคติที่ถูกต้อง (อุปนิสัย) ที่มั่นคง เข้มแข็ง

มีอาชีพ มีงานทำ ฯลฯ

(3) เน้นการสร้างทัศนคติ (Attitude)

(4) การศึกษาในภาพรวมทำอะไรให้เยาวชนมีความสนใจและเข้าใจเรื่องของสถาบันและประวัติศาสตร์

2. การดำเนินงานขององคมนตรีตามพระราโชบาย/พระราชกระแสรับสั่งรัชกาลที่ 9 และ รัชกาลที่ 10 เรื่อง การศึกษา มีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1 พระราชกระแสรับสั่งรัชกาลที่ 9 ทรงห่วงใย เรื่อง มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลและในชุมชน จึงมีการดำเนินการโดยเริ่มทำเหมือนภาคเอกชนไม่เอาตำแหน่งไปทำให้เกิดปัญหาบางส่วนราชการ ต้องรับฟังปัญหาและแก้ไขให้ตรงจุด ดำเนินการมาแล้ว 4 ปี ในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกลรวม 155 แห่งในทุกภาค เช่น กองทุนการศึกษาพระราชทาน ที่พักอาศัยครู การปรับปรุงอาคาร สถานที่ ที่พักนักเรียน

2.2 การจัดการเรียนการสอนในพื้นที่ห่างไกลและการอาชีวศึกษาบางส่วนได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน สพฐ. และ สอศ. สกอ. การจัดการศึกษาแบบทวิภาคีโดยร่วมกับภาคเอกชน ส่งผลให้เด็กได้เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการฝึกงานในโรงเรียน และ สกอ. โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลในการอบรมพัฒนาครูและจัดนักศึกษาฝึกสอน

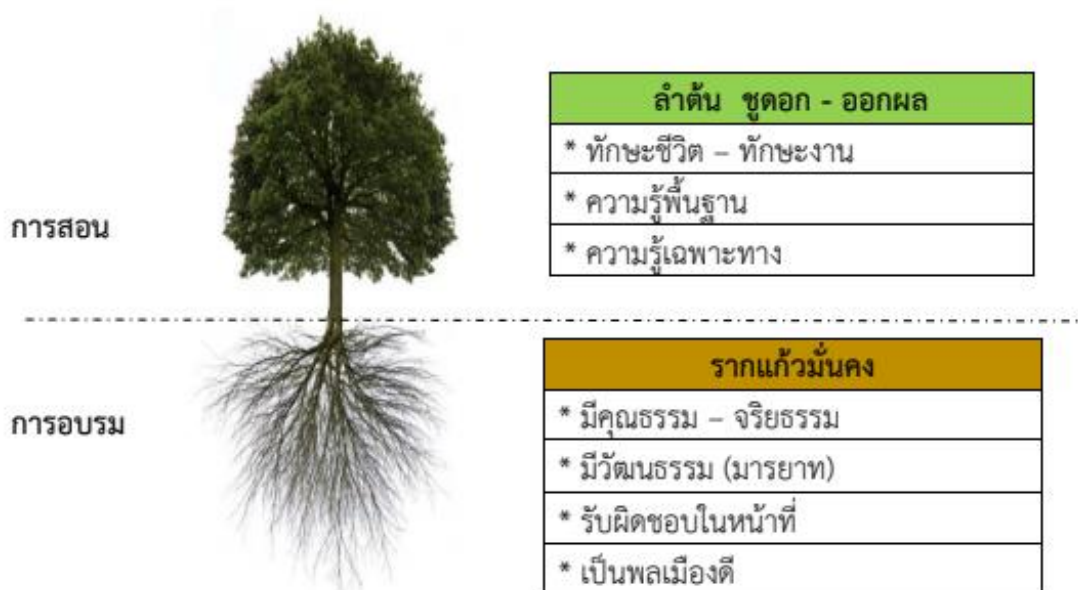
3. แนวคิดและแนวทางดำเนินการขององค์กรในการน้อมนำพระราชกระแสรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 เรื่อง การศึกษา มีสาระที่สำคัญ ได้แก่

3.1 กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการรวบรวมภารกิจ/โครงการในส่วนของรัชกาลที่ 9 และรัชกาลที่ 10 เข้าด้วยกัน และดำเนินการในภาพกว้างตามที่รัชกาลที่ 10 ทรงมอบหมาย

3.2 การสร้างคนดีให้แก่มหาเมืองต้องหาแนวทางสร้างคนดีก่อนแล้วจึงจะไปสู่เด็กเป็นคนดีและพัฒนาให้เป็นคนเก่ง โดยเฉพาะปัญหาการศึกษาที่มีเรื่องการทุจริตในห้องสอบ ปัญหาหนี้สินครู และปัญหาการศึกษา ฯลฯ

ครูต้องมีศรัทธาที่แรงกล้าเพื่อให้เด็กเป็นคนดี คือ สิ่งที่สอนอบรมผู้เรียนให้มอบคุณค่าความรู้ มีอุปนิสัยดี (Character Education) 5 ด้าน คือ ศีลธรรม จริยธรรม มารยาท วินัย และวัฒนธรรม เพื่อให้คนไทยเป็นผู้มีมารยาท มีวินัย มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และเป็นพลเมืองดีของชาติโดยการศึกษา แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การสอนและการอบรม ซึ่งเปรียบเทียบเสมือนต้นไม้ที่มีส่วนของลำต้นและราก

แผนภาพ 2.1 แสดงกรอบแนวคิด “การศึกษาเปรียบเสมือนต้นไม้”

3.3 ระบบการศึกษาต้องใช้ศรัทธาสร้างเด็ก เยาวชน เป็นผู้ใหญ่ที่ฝากบ้านเมือง : งานของครูจะเป็นเรื่องยาก ช่วยสร้างคนดีให้แก่มหาเมือง ต้องสอนให้เด็กรู้ถูก รู้ผิด ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องในเรื่องความเป็นชาติ สถาบัน ประวัติศาสตร์ การสร้างเด็กเพื่อเป็นคนในอนาคตของชาติที่มีการศึกษา และพบว่าความคาดหวังในเด็กของประเทศไทย คือ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ มีน้ำใจ

การอบรมจนเกิดเป็นนิสัยประจำชาติ

ญี่ปุ่น	มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ รับผิดชอบต่อส่วนรวม
สิงคโปร์	ซื่อสัตย์ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้
เกาหลีใต้	มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ สู้งานหนัก
ไทย (คาดหวัง)	ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ มีน้ำใจ

3.4 น้อมนำแนวพระบรมราโชบายของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 10 “ด้านการศึกษา ต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน” ได้แก่ 1) ทศนคติที่ถูกต้อง 2) พื้นฐานชีวิต (= อุปนิสัย) ที่มั่นคง เข้มแข็ง 3) มีอาชีพ-มีงานทำ นั้น การแนะแนวอาชีพต้องเข้มข้น โรงเรียนควรมีการแนะแนวทั้งการแนะแนวชีวิต (วินัย และมารยาทไทย) และแนะแนวอาชีพอย่างเป็นระบบ

3.5 การศึกษากับความมั่นคง น้อมนำพระบรมราโชบายของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 10 ต้องเพิ่มวิชาประวัติศาสตร์เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับสถาบัน อยากเห็นคนไทยมีวินัย รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ สร้างวินัย โดยกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี

3.6 การพัฒนาการศึกษาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชุมชน วัด โรงเรียน Cluster Community Best เพื่อให้ชุมชนช่วยดูแลในทุกระดับการศึกษา

3.7 การแก้ไขปัญหาหนี้สินครูจะแก้ไขจริงจางได้อย่างไรเพื่อให้เป็นระบบ ซึ่งได้มีการศึกษานำร่องไว้ดังต่อไปนี้

(1) สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเป็นหนี้ซึ่งไม่ใช่สิทธิในการกู้ แต่เป็นความรับผิดชอบ วางระบบแนวทางแก้ไขหนี้สินของครูไม่ให้เป็นการระแกว่าครูในการจัดการเรียนการสอน

(2) ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู

(2.1) จัดทำบัญชีครัวเรือน

(2.2) หาสาเหตุว่าครูเป็นหนี้ได้อย่างไร

3.8 ข้อคิดและแนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

(1) การดำเนินการในพื้นที่เหลื่อมล้ำกัน ควรมีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงาน เช่น หน่วยงาน สพฐ. สอศ. สกอ. กศน. จะทำให้ระบบการศึกษาดำเนินไปข้างหน้าได้ตรงต่อเป้าหมาย

(2) ควรให้พระสงฆ์ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจและการอบรมให้ความรู้

(3) การร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขโดยเฉพาะโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชในการให้ความรู้กับนักเรียน เยาวชนในสถานศึกษา เรื่องเพศศึกษา ยาเสพติด

(4) องค์กรยี่สิบที่ดีที่จะให้คำแนะนำและกำลังใจ

(5) งานตามภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการก็ให้ดำเนินการต่อไป

บทบาทของกระทรวงศึกษาธิการในการสนองพระบรมราโชบายด้านการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการรวบรวมภารกิจโครงการในส่วนพระราชกฤษฎีกาที่ 9 และรัชกาลที่ 10 เข้าด้วยกัน และดำเนินการตามที่รัชกาลที่ 10 ทรงมอบหมาย ได้แก่ ส่งเสริมงานพัฒนาโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชดำริสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 10 ดำเนินการในโครงการเดิมของกระทรวงศึกษาธิการที่จะสนองพระบรมราโชบายอย่างจริงจัง (ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ, 2560 : 1-33) การสนับสนุนโครงการกองทุนการศึกษา และ ม.ท.ศ. และการสนับสนุนงานที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. บทบาทของกระทรวงศึกษาธิการในการสนองพระบรมราโชบายโดยการส่งเสริมงานพัฒนาโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชดำริสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 10 ให้สมพระเกียรติ โดยมีโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ รัชกาลที่ 10 จำนวนทั้งสิ้น 15 แห่ง ได้แก่

- 1.1 โรงเรียนมัธยมพัชรกิตติยาภา 1 จังหวัดนครพนม
- 1.2 โรงเรียนมัธยมพัชรกิตติยาภา 2 จังหวัดกำแพงเพชร
- 1.3 โรงเรียนมัธยมพัชรกิตติยาภา 3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 1.4 โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 1 จังหวัดอุดรธานี
- 1.5 โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 2 จังหวัดสงขลา
- 1.6 โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 3 จังหวัดฉะเชิงเทรา
- 1.7 โรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒน์ (วัดน้อยใน) ในพระราชูปถัมภ์ฯ กรุงเทพฯ
- 1.8 โรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒน์ (วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ กรุงเทพฯ
- 1.9 โรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒน์ (วัดประดู่) ในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดสมุทรสงคราม
- 1.10 โรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒน์ (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ กรุงเทพฯ
- 1.11 โรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒน์ (มัธยมวัดหัตถสารเกษตร) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ปทุมธานี
- 1.12 โรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒน์ (วัดสุนทรสถิต) ในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดสมุทรสาคร
- 1.13 โรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง
- 1.14 โรงเรียนอนุราชประสิทธิ์ จังหวัดนนทบุรี
- 1.15 โรงเรียนราชปิโยรสา ยุพราชานุสรณ์ จังหวัดน่าน

2. บทบาทกระทรวงศึกษาธิการในการสนองพระบรมราโชบายโดยดำเนินการในโครงการเดิมของกระทรวงศึกษาธิการที่จะสนองพระบรมราโชบายอย่างจริงจังมีรายละเอียด ดังนี้

พระบรมราโชบาย 1 การศึกษาต้องสร้างคนไทยให้มีทัศนคติที่ถูกต้อง ได้แก่

- รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- เข้าใจความสัมพันธ์อันลึกซึ้งของทั้ง 3 สถาบัน
- เมื่อมีความรักความเข้าใจแล้วจึงจะทำให้การทํานุบำรุงชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

เป็นหน้าที่ของทุกคน

(1) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางตรง) ได้แก่ ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สร้างค่านิยมอาชีวศึกษา ลูกเสือ โรงเรียนคุณธรรม ปรับปรุงหลักสูตรพื้นฐาน (เพิ่มวิชาประวัติศาสตร์)

- มี “เมนูกิจกรรม” ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในหมวดกิจกรรมเสริมสร้างทัศนคติที่ดีให้นักเรียนเพื่อให้ครูนำไปใช้อย่างเต็มกำลัง

- นักเรียนอาชีวศึกษาเป็นดั่งผู้สืบสานพระราชปณิธานผู้ปิดทองหลังพระในการสร้างประเทศชาติ

- ปรับปรุงกิจกรรมลูกเสือให้เน้นการปลูกฝังทัศนคติที่ดีและสร้างความภาคภูมิใจในการเป็นลูกเสือ เปรียบได้กับ “ยุวทหารของพระราช” เป็นการฝึกอบรมพัฒนาตนเองและเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชาติ

- ให้เด็กได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์อย่างลึกซึ้งเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญและความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

(2) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางอ้อม) ได้แก่ โรงเรียนพระราชรัฐ DLTV ผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ราชภัฏเป็นเลิศด้านครู กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(3) โครงการ/กิจกรรม What to do? สอดแทรกกิจกรรมที่ส่งผลดีให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง

พระบรมราโชบาย 2 การศึกษาต้องสร้างให้คนไทยมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง เข้มแข็ง

- สร้างคนไทยให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง เข้มแข็ง

(1) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางตรง) ได้แก่ ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สร้างค่านิยมอาชีวศึกษา ลูกเสือ กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(2) โครงการ/กิจกรรม What to do?

- วิเคราะห์ว่าอะไรบ้างเป็นพื้นฐานชีวิตที่คนไทยต้องมี/ควรมี เช่น สุขภาวะที่ดี วุฒิภาวะตามวัยที่รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน เคารพสิทธิของผู้อื่น อดทนขยันหมั่นเพียร เคารพตนเองรักในการใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม และประกอบอาชีพสุจริต ฯลฯ

- นำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาจัดกลุ่มและเรียงลำดับความสำคัญ ใช้เป็นหมวดกิจกรรมในโครงการโดยกำหนดในแผนการสอนให้ชัดเจน มี “เมนูกิจกรรม” ให้ผู้สอนนำไปปฏิบัติ

(3) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางอ้อม) ได้แก่ โรงเรียนพระราชรัฐ STEM Education DLTV ผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ราชภัฏเป็นเลิศด้านครู โรงเรียนดีใกล้บ้าน โรงเรียน ICU ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ตามแนวทาง สสวท. และ สอวน.

(4) โครงการ/กิจกรรม What to do? สอดแทรกกิจกรรมที่ส่งผลดีให้ผู้เรียนมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง

พระบรมราโชบาย 3 การศึกษาต้องสร้างคนไทยให้มีระเบียบวินัย

- สร้างคนไทยให้มีระเบียบวินัย

(1) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางตรง) ได้แก่ ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้
ลูกเสือ

(2) โครงการ/กิจกรรม What to do?

- มี “เมนูกิจกรรม” ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในหมวดปลูกฝังความมีระเบียบวินัยให้แก่
นักเรียน เพื่อให้ครูนำไปใช้อย่างเต็มกำลัง

- ใช้กิจกรรมลูกเสือในการสร้างระเบียบวินัยให้แก่เยาวชนและทำให้ลูกเสือภาคภูมิใจ
ในเกียรติของตน

(3) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางอ้อม) ได้แก่ ราชภัฏเป็นเลิศด้านครู
ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ตามแนวทาง สสวท. และ สอวน. กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง ห้องเรียนกีฬา

(4) โครงการ/กิจกรรม What to do? โดยสอดแทรกกิจกรรมเสริมสร้างการมีระเบียบวินัย
ให้นักเรียน นักศึกษา

พระบรมราโชบาย 4 การศึกษาต้องสร้างคนไทยให้มีงานทำ-มีรายได้

(1) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางตรง) ได้แก่ สร้างค่านิยมอาชีวศึกษา
ทวิศึกษา ทวิภาคี อาชีวสู่สากล อาชีวศึกษาเป็นเลิศ ผลิตบัณฑิตตรงตามสาขาขาดแคลนของประเทศ สอดคล้อง
กับแนวโน้มตลาดแรงงาน (แผนการศึกษาชาติ) กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(2) โครงการ/กิจกรรม What to do?

- ต้องดำเนินโครงการด้านอาชีวศึกษาให้เข้มข้น (มีวัตถุประสงค์ชัดเจนในการยกระดับ
บัณฑิตในตลาดแรงงานอยู่แล้ว)

- แผนการผลิตบัณฑิตตามแนวโน้มของตลาดแรงงานจะต้องถูกนำไปใช้จริง ดังต่อไปนี้
ความสำเร็จของมหาวิทยาลัยจะไม่ใช้จำนวนบัณฑิตที่ผลิตได้ แต่เป็นจำนวนบัณฑิตที่มีงานทำและควรติดตาม
บัณฑิตในตลาดแรงงานในห้วงเวลา 3 ปี

- ทำให้นักเรียนเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้ง นำไปประยุกต์ใช้
ได้กับการประกอบอาชีพได้ทุกสาขาและทุกระดับ

(3) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางอ้อม) ได้แก่ STEM Education
DLTV Boot Camp ผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ราชภัฏเป็นเลิศ ผลิตครูท้องถิ่น ผลิตครูระบบปิด ห้องเรียนกีฬา

(4) โครงการ/กิจกรรม What to do? โดยสอดแทรกกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและแนะแนว
อาชีพ

พระบรมราโชบาย 5 การศึกษาต้องสร้างให้คนไทยเป็นพลเมืองดี

- สร้างคนไทยให้เป็นพลเมืองดี

- ค่านิยม 12 ประการ

(1) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางตรง) ได้แก่ ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ลูกเสือ ยุกระดับโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้และลูกเสือ

(2) โครงการ/กิจกรรม What to do?

- กำหนด “เมนูกิจกรรม” เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกการเป็นพลเมืองดี ให้ผู้สอนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

(3) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางอ้อม) ได้แก่ การสร้างค่านิยมอาชีวศึกษา การผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ราชภัฏเป็นเลิศ ผลิตครูท้องถิ่น กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพระราชรัฐ DLTV

(4) โครงการ/กิจกรรมกระทรวงศึกษาธิการ What to do? โดยสอดแทรกกิจกรรมสร้างจิตสำนึกการเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม

พระบรมราโชบาย 6 ยุกระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

(1) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางตรง) ได้แก่ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ระยะ 20 ปี ผลิตครูคุณภาพ ผลิตครูระบบปิด ผลิตครูท้องถิ่น การปรับปรุงหลักสูตร Reprofile ราชภัฏเป็นเลิศ ราชภัฏสู่สากล การปรับปรุงหลักสูตรตามภารกิจให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน สถานศึกษาพี่เลี้ยง

(2) โครงการ/กิจกรรม What to do?

- ดำเนินการ Reprofile มหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างเข้มข้น เนื่องจากเป็นรากฐานของการยกระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏ

- มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องไม่ลืมในเรื่องการผลิตครูที่มีคุณภาพ ต้องยกระดับคุณภาพบัณฑิตครู เนื่องจากเป็นหัวใจของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

พระบรมราโชบาย 7 ยุกระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏในการพัฒนาท้องถิ่นในท้องถิ่น

(1) ยุกระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏในการพัฒนาท้องถิ่นในท้องถิ่น

(1.1) โครงการ/กิจกรรมกระทรวงศึกษาธิการ (ทางตรง) ได้แก่ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ระยะ 20 ปี สืบสานงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผลิตครูท้องถิ่น ศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้บริการวิชาการแก่ประชาชนในท้องถิ่น สถานศึกษาพี่เลี้ยง

(1.2) โครงการ/กิจกรรม What to do?

- มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องสำรวจความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ยิ่งสอดคล้องกับการพัฒนาตามยุทธศาสตร์จังหวัดก็จะทำให้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นได้ประโยชน์สูงสุดกับท้องถิ่น

- มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งต้องมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่นที่ชัดเจนและมีแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับท้องที่ของตน (Area Base) ซึ่งบางกรณีต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ต้องมุ่งแก้ปัญหาท้องถิ่นเป็นสำคัญ อย่าคิดแบบแยกคณะ ต่างคนต่างทำ)

(2) วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

(2.1) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางตรง) ได้แก่ พันธกิจสัมพันธ์กับท้องถิ่นที่เน้นการพัฒนาท้องถิ่นในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ท้องถิ่นในท้องถิ่น

(2.2) โครงการ/กิจกรรม What to do?

- ต้องบูรณาการการทำงานร่วมกับท้องถิ่น/จังหวัด ที่สำคัญ คือ การพัฒนาต้องเป็นไปตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏมอญี่หน้าทีให้ความรู้และทำความเข้าใจกับประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกัน

(3) พัฒนาใช้ยุทธศาสตร์ใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยปรับให้เหมาะสมกับสภาพและประเพณีท้องถิ่น

(3.1) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางตรง) ได้แก่ ปรับยุทธศาสตร์แต่ละมหาวิทยาลัยราชภัฏให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ระยะ 20 ปี

(3.2) โครงการ/กิจกรรม What to do?

- มหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องเป็นพี่เลี้ยงทางวิชาการให้กับโรงเรียนในท้องถิ่นด้วย
วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

พระบรมราโชบาย 8 พัฒนาระบบการศึกษา (พัฒนาคุณภาพครู)

(1) พัฒนาคุณภาพครู

(1.1) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางตรง) ได้แก่ การผลิตครูระบบปิดมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง การผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ราชภัฏเป็นเลิศ (ด้านครู) DLTV Boot Camp การแก้ปัญหาหนี้สินครู

(1.2) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางอ้อม) ได้แก่ โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนต้นแบบการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนรางวัลพระราชทาน

(2) พัฒนาโรงเรียน

(2.1) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางตรง) ได้แก่ โรงเรียนประชารัฐ โรงเรียนดีใกล้บ้าน โรงเรียน ICU โรงเรียนดีประจำตำบล

(2.2) โครงการ/กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (ทางอ้อม) ได้แก่ โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนต้นแบบการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

3. บทบาทของกระทรวงศึกษาธิการในการสนองพระบรมราโชบายโดยการสนับสนุนโครงการกองทุนการศึกษาและ ม.ท.ศ.

ทุนพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 10 นับตั้งแต่ พ.ศ. 2552 ทรงมีพระราชดำรินำพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์และทรัพย์จากผู้บริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่เยาวชน ทรงพระราชดำริให้ดำเนินโครงการทุนการศึกษาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และทรงจัดตั้งเป็น “มูลนิธิทุนการศึกษาพระราชทานสมเด็จพระ

พระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร” หรือ ม.ท.ศ. พระราชทานทุนการศึกษาต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจนกระทั่งจบอุดมศึกษาให้แก่นักเรียนทุกจังหวัด จังหวัดละ 2 คน และทรงเน้นย้ำว่า

“...เมื่อทำโครงการมาแล้วจำเป็นต้องศึกษา ติดตาม และพัฒนาแผนในการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง การทำงานที่ได้ผลต้องศึกษาข้อมูลมีการปรับแผนให้ทันสมัยและมีความใส่ใจที่จะทำงานต่อเนื่อง..”

ปัจจุบันมีนักเรียนทุนพระราชทานฯ รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,228 คน และอยู่ระหว่างปรับเกณฑ์การรับพระราชทานทุนฯ สำหรับปี 2560 โดยสภาพัฒน์ฯ วางแนวทางการปรับเกณฑ์การรับทุน ม.ท.ศ. เพื่อสนองพระมหากรุณาธิคุณตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา การคัดสรรนักเรียนเรียนดี ประพฤติดี และพร้อมต่อการพัฒนาศักยภาพเข้ารับทุนพระราชทานเพื่อศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งสายสามัญและสายอาชีพจนจบอุดมศึกษาหรือเทียบเท่าโดยไม่ยึดสัดส่วนชายหญิง และไม่กำหนดสัดส่วนจำนวนทุนแต่ละจังหวัด เน้นการเรียนต่อในสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ สาขาขาดแคลน สาขาด้านการเกษตร รวมทั้งสาขาด้านความมั่นคงในสายทหาร ตำรวจ มีกระบวนการพัฒนาศักยภาพเพื่อคัดกรองขั้นสุดท้ายให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม บ่มเพาะความมีวินัย และสร้างศักยภาพความสามารถในการเรียนรู้ ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลาที่ได้รับพระราชทานทุนฯ ให้มีการทำสัญญารับทุนและค่าใช้จ่าย (หากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขต้องชดใช้เงินทุน) สืบสานพระปณิธานในหลวง ร.9 โดยเพิ่มเติมกลุ่มนักเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาให้มีโอกาสได้รับทุนตามเกณฑ์ของ ม.ท.ศ. เป็นการดำเนินการเชื่อมโยงโครงการกองทุนการศึกษาและ ม.ท.ศ.

กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสนับสนุนโครงการกองทุนการศึกษาและ ม.ท.ศ. โดยจัดตั้งหน่วยประสานงานกลาง จัดทำและส่งผ่านข้อมูลเพื่อสนับสนุน/ดูแลเมื่อนักเรียนทุนฯ เลื่อนระดับชั้นเรียน/หรือเปลี่ยนสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. สอศ. และ สกอ. ประสานงานอย่างเป็นระบบทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพื่อให้การสนับสนุนที่เหมาะสม

4. บทบาทกระทรวงศึกษาธิการในการสนองพระบรมราโชบายโดยสนับสนุนงานที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2538 เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ในปีพ.ศ. 2539 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานทุนประเดิม จำนวน 50 ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู (ครูไม่ครบชั้น/ไม่ตรงสาขา) ถ่ายทอดสด 1 ช่อง 1 ชั้น ในระดับ ป.1-ม.6 การศึกษาทางไกลครบวงจร รวมถึงช่องการอาชีพ ช่องอุดมศึกษา และรายการนานาชาติอีกอย่างละ 1 ช่อง รวมทั้งสิ้น 15 ช่อง ออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมง เป็นประจำทุกวัน Elearning (Website/ Mobile Application) DLTV การพัฒนาครูด้วยระบบประชุมทางไกลผ่านวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Videoconference)

กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสืบสานพระปณิธานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 และพัฒนาการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์สอดคล้องตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาใน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 10 โดยการสนับสนุนงานที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม กรอบแนวทางการพัฒนาการศึกษาทางไกลเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู และส่งเสริมการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างทั่วถึงในด้านเทคนิคการสอนของครู สื่อการสอน เทคนิคการถ่ายทำ เทคนิคการผลิต/การตัดต่อ อุปกรณ์ ต้นทาง Smart Board การเฝ้าติดตามการบริหารโครงข่าย (Network Monitoring) การวิเคราะห์พฤติกรรม ใช้งาน (Usage Analytics) โครงข่ายและการใช้ข้อมูล (Data Usage) Call Centre/สอบถามปัญหาการใช้งาน Application Developer Web Developer พัฒนาการจัดการจัดศึกษาทางไกลให้กับครูปลายทาง แนะนำ และอธิบายการใช้งานให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง การติดตั้ง การซ่อมบำรุงปลายทาง

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การนำแนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่การปฏิบัติ (สำนัก วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554 : 3-5) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็น หลักสูตรอิงมาตรฐาน ซึ่งกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ประกอบด้วย ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ แม้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปแล้ว นอกจากจะมี ความรู้ความสามารถ ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดแล้ว จะนำไปสู่ การมีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการอีกด้วย คุณลักษณะพึงประสงค์ ที่หลักสูตรกำหนดนั้น จะต้องได้รับการปลูกฝังและการพัฒนาผ่านการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ จนตกผลึกเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในตัวผู้เรียน การประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ต้องใช้ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งใช้เวลาในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมเพื่อนำมาประเมิน และตัดสิน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะที่ สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2548 : 2) ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ

การดำเนินการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้และประเมินผู้เรียน เพื่อให้ผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนดในทุกระดับการศึกษา เมื่อสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์แล้ว ครูที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนควรจะต้องดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน นิยามตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อพิจารณาว่าตัวชี้วัดนั้นครอบคลุมและสอดคล้องกับ ลักษณะธรรมชาติของวิชา งาน กิจกรรมที่รับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนว่าจะดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยวิธีใดดังต่อไปนี้ คือ

- (1) บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ
- (2) จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- (3) จัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- (4) ปลุกฝังโดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนก่อนการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 5 สร้างหรือเลือกเครื่องมือที่เหมาะสม/สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่เลือกดำเนินการตามขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางที่กำหนดไว้และประเมินเป็นระยะ ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ให้ปรับปรุงพัฒนา แล้วประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ขั้นตอนที่ 7 รายงานผลการพัฒนาต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอน/ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา/ครูวิชาการ ฯลฯ ควรศึกษาให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยเลือกและปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมของบริบทในแต่ละสถานศึกษา โดยจะนำเสนอานิยามและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เรียงตามลำดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่

ข้อที่ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

นิยาม

รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ อารงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ผู้ที่รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ มีความสามัคคี โปร่งดอง ภูมิใจ เชิดชูความเป็นไทย ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ และแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

ตัวชี้วัด

- (1) เป็นพลเมืองดีของชาติ
- (2) อารงไว้ซึ่งความเป็นไทย
- (3) ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักศาสนา
- (4) เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ข้อที่ 2 ชื่อสัตย์สุจริต

นิยาม

ชื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง และประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

ผู้ที่มีความชื่อสัตย์สุจริต คือ ผู้ที่ประพฤติตรงตามความเป็นจริงทั้งทางกาย วาจา ใจ และยึดหลักความจริง ความถูกต้องในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

ตัวชี้วัด

(1) ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ

(2) ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ

ข้อที่ 3 มีวินัย

นิยาม

มีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคมเป็นปกติโดยวิสัย ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ตัวชี้วัด

ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

ข้อที่ 4 ใฝ่เรียนรู้

นิยาม

ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเลือกใช้อย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอด เผยแพร่ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ตัวชี้วัด

(1) ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

(2) แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้อย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข้อที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง

นิยาม

อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ผู้ที่อยู่อย่างพอเพียง คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวัง อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ มีการวางแผน ป้องกันความเสี่ยง และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ตัวชี้วัด

- (1) ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม
- (2) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงาน

นิยาม

มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การทำงานด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ผู้ที่มีมุ่งมั่นในการทำงาน คือ ผู้ที่มีลักษณะแสดงออกถึงความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายาม ทุ่เมกกำลังกายกำลังใจในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบ และมีความภาคภูมิใจในผลงาน

ตัวชี้วัด

- (1) ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน
- (2) ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ข้อที่ 7 รักความเป็นไทย

นิยาม

รักความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เล็งเห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ผู้ที่รักความเป็นไทย คือ ผู้ที่มีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม มีความกตัญญูทเวที สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

ตัวชี้วัด

- (1) ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทย มีความกตัญญูทเวที
- (2) เห็นคุณค่าและใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
- (3) อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

ข้อที่ 8 มีจิตสาธารณะ

นิยาม

มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน สังคมด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้นโดยไม่หวังผลตอบแทน

ผู้ที่มีจิตสาธารณะ คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยร่างกาย สติปัญญา และลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ตัวชี้วัด

- (1) ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน
- (2) เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

ความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ในมาตราที่ 23 มาตราที่ 24 และมาตราที่ 26 เกี่ยวกับการจัดการศึกษา สรุปลงได้ว่าต้องเน้นความสำคัญทั้งทางความรู้และคุณธรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545 : 13-15 อ้างถึงใน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554 : 53) และให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน การเข้าร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมในแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นขยายโอกาสทางการศึกษาให้เยาวชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดยคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา นอกเหนือจากการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย

แนวทางการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับสถานศึกษา

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถานศึกษาควรดำเนินการโดยคณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาอาจเป็นชุดเดียวกับคณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กรณีสถานศึกษาขนาดเล็กอาจจะใช้ครูผู้สอน ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนา โดยให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีหน้าที่ ดังนี้

1. ศึกษา นิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ

2. วิเคราะห์ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในแต่ละคุณลักษณะ
3. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนรายบุคคลก่อนการพัฒนา เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้เรียน
4. สร้างหรือเลือกเครื่องมือในการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
5. กำหนดวัตถุประสงค์หรือวิธีพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการพัฒนา
6. ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางที่กำหนด และประเมินผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า
7. ดำเนินการประเมินผู้เรียนหลังการพัฒนาและสรุปผลการประเมิน
8. รายงานผลการพัฒนาต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

แนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และชุมชน ต้องร่วมมือกันปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จึงต้องพิจารณาถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาได้กำหนดให้จัดขึ้น และส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งอาจดำเนินการพัฒนาด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ
2. จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. จัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. ปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน

แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น สามารถพัฒนาได้โดยนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ที่วิเคราะห์ไว้ไปบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน โครงการต่าง ๆ และกิจวัตรประจำวันของผู้เรียน

การรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่อาจดำเนินการได้หลายแนวทาง เช่น บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดเป็นโครงการหรือกิจกรรม หรือปลูกฝังโดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันตามความเหมาะสมของสถานศึกษาแต่ละแห่งแล้ว คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากสถานศึกษาหรือผู้ที่รับผิดชอบต้องดำเนินการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การจบการศึกษาทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยม

ศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นเกณฑ์กลางของการจบการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ว่าผู้เรียนทุกระดับจะต้องมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับ ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

ในการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องตั้งอยู่บนหลักการ พื้นฐาน 2 ประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาและเพื่อตัดสินผลการเรียน ข้อมูลการประเมินจะเป็นประโยชน์ ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบ ทบทวน และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งถือเป็นภาระความรับผิดชอบของ สถานศึกษาที่ต้องจัดระบบดูแล ช่วยเหลือ ปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตาม ศักยภาพ ดังนั้น เมื่อมีการประเมินผลผู้เรียนด้านต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรกำหนด จึงจำเป็นต้องมีการรายงานผล ให้ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาผู้เรียนได้รับทราบผลของการประเมินด้วย

การรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีจุดมุ่งหมายเพื่อแจ้งคุณภาพผู้เรียนใน ส่วนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลของสถานศึกษาในการกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาคุณภาพของ ผู้เรียน การดำเนินการครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบในการรายงาน

ผู้รับผิดชอบในการรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ ครูประจำชั้นหรือ ครูที่ปรึกษา โดยมีครูวัดผลเป็นผู้ตรวจสอบและประมวลผลข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคน

2. กลุ่มเป้าหมายในการรายงาน

การรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนควรแจ้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้เรียน

2.2 ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น

2.3 ครูผู้สอน

2.4 ครูวัดผล/ครูฝ่ายวิชาการ

2.5 นายทะเบียน

2.6 ครูแนะแนว

2.7 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ

2.8 คณะกรรมการสถานศึกษา

2.9 ผู้บริหารสถานศึกษา

2.10 ผู้ปกครอง

ฯลฯ

3. ระยะเวลาในการรายงาน

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นการประเมินอย่างต่อเนื่อง อจรายงานเป็นรายสัปดาห์ รายเดือน รายภาค และรายปี ส่วนการรายงานผลการประเมินควรสรุปและรายงานให้กลุ่มเป้าหมายทราบเป็นระยะ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

4. แบบรายงานผลการประเมิน

ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รายงานผลควรดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในช่วงเวลาหนึ่ง แล้วนำผลมาวิเคราะห์ แปลผลเพื่อรายงานผู้เกี่ยวข้องโดยบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสรุปผลให้ครบถ้วน กรณีที่ผู้เรียนคนใดควรได้รับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก็บันทึกไว้ด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การดำเนินการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสถานศึกษาต้องพิจารณาถึงบริบทและความพร้อมของสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีทรัพยากรในการบริหารแตกต่างกัน นอกจากนี้ การที่สถานศึกษาจะบรรลุผลได้นั้นจะต้องอาศัยการบริหารจัดการที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอย่างไรก็ตามการดำเนินการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้และการประเมินผู้เรียนเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนดในทุกระดับการศึกษา เมื่อสถานศึกษาได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์แล้ว ครูที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนควรต้องดำเนินการตามขั้นตอน 7 ขั้นตอน ได้แก่

1. ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. ศึกษาแนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนว่าจะดำเนินการด้วยวิธีใด
4. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนก่อนการพัฒนา
5. สร้างหรือเลือกเครื่องมือที่เหมาะสม/ สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่เลือกดำเนินการ
6. ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางที่กำหนดไว้และประเมินเป็นระยะ
7. รายงานผลการพัฒนาต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยเลือกใช้วิธีการตามแนวปฏิบัติในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ได้แก่

1. บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ
2. จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. จัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. ปลุกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของสถานศึกษา

การพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน

ความหมายคุณลักษณะผู้เรียนอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2548 : 2) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

ความสำคัญของคุณลักษณะผู้เรียนอันพึงประสงค์

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ในมาตราที่ 23 มาตราที่ 24 และมาตราที่ 26 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสรุปได้ว่า ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554 : 56) และให้สถานศึกษาดำเนินการจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมในแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

คุณลักษณะผู้เรียนอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะทั้ง 8 ประการ ประกอบด้วย

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

แนวคิด/ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน

คุณลักษณะผู้เรียนเป็นคุณลักษณะภายในของบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับสังคม อารมณ์ ความรู้สึก ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการ ประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ซึ่งเกิดจากการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และโครงการ/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียน (อ้อมเดือน สดมณี และฐาศุภร์ จันประเสริฐ, 2554 : 22-29) กล่าวว่า

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญ 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางความคิด กลุ่มแนวคิดจิตพิสัย กลุ่มแนวคิดพฤติกรรมนิยม กลุ่มแนวคิดจิตพฤติกรรมศาสตร์ กลุ่มแนวคิดสังคมวิทยา และกลุ่มแนวคิดทางศาสนา พร้อมทั้งวิธีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่อาศัยพื้นฐานความคิดของทฤษฎีนั้น ๆ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กลุ่มแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางความคิด

นักทฤษฎีกลุ่มพัฒนาการทางความคิดมีความเชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมมีความเป็นสากล มีโครงสร้างของความคิดเป็นพื้นฐานและประกอบด้วยเหตุผลเชิงจริยธรรม นอกจากนี้ยังเชื่อว่าจริยธรรมของบุคคลเกิดจากแรงจูงใจเบื้องต้น คือ การได้รับการยอมรับ การรู้ว่าคุณเองมีความสามารถ การเคารพและรู้จักตนเองอย่างแท้จริง ส่วนบรรทัดฐานเบื้องต้นทางจริยธรรมของบุคคลนั้น ทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่าเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่น ทฤษฎีที่สำคัญในกลุ่มนี้มี 2 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์และทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก ดังจะได้เสนอสาระสำคัญของแต่ละทฤษฎีต่อไปนี้

1.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget) เพียเจต์เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามขั้นและขึ้นอยู่กับวัย ตลอดจนความฉลาดของบุคคลในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่าง ๆ ของสังคมตามพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น โดยขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์แบ่งเป็น 2 ขั้นใหญ่ ๆ ดังนี้

(1) ขั้นยอมรับกฎเกณฑ์จากผู้มีอำนาจเหนือตน (Heteronomous) เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปี ในขั้นนี้บุคคลจะยอมรับกฎเกณฑ์จากผู้ที่มีอำนาจเหนือตน เช่น บิดา มารดา ครู และบุคคลอื่นที่มีอำนาจมากกว่า และเชื่อว่ากฎระเบียบเป็นสิ่งที่แน่นอนตายตัว ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น ระเบียบนี้บิดา มารดา และผู้ใหญ่จึงมีอิทธิพลต่อเด็กอย่างชัดเจน

(2) ขั้นการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของกฎเกณฑ์ (Autonomous) อายุตั้งแต่ 9 ปีขึ้นไป ในขั้นนี้บุคคลจะมองสิ่งต่าง ๆ อย่างมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น และเชื่อว่ากฎระเบียบต่าง ๆ ไม่ใช่สิ่งที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด สมบูรณ์ แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้หากทุกคนยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้น ในขั้นนี้เป็นระยะที่บุคคลเริ่มพัฒนาจริยธรรมขึ้นสู่ความคิดที่เป็นของตนเอง ใช้เหตุผลโดยคำนึงถึงความยุติธรรมและพิจารณาจากผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำ

เพียเจต์เชื่อว่าการพัฒนาที่บุคคลจะพัฒนาจากขั้นยอมรับกฎเกณฑ์จากผู้ที่มีอำนาจเหนือตนมายังขั้นการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของกฎเกณฑ์นี้ เกิดจากการที่บุคคลได้สัมผัสสภาวะรอบตัวที่กว้างขวางขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง การมีบทบาทในกลุ่มเพื่อน กลุ่มคนในสังคม ประกอบกับพัฒนาการทางด้านสติปัญญาที่มีมากขึ้นตามวุฒิภาวะ สิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้บุคคลสามารถใช้สติปัญญาและประสบการณ์ของตนเองวิเคราะห์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ จนในที่สุดบุคคลก็จะได้ข้อสรุปต่าง ๆ ที่เป็นหลักการในใจของตนเอง

1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก (Kohlberg) มีความเชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของแต่ละบุคคลจะผ่านไปตามขั้นพัฒนาการ (Sequential Stage) โดยมีพื้นฐานมาจากการให้เหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และมีความเชื่อว่าการรับรู้ทางสังคมและบทบาททางสังคมของแต่ละบุคคลจะมีความสัมพันธ์ใน

ลักษณะปฏิสัมพันธ์กับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น สำหรับการตัดสินใจคุณธรรมตามขั้นต่าง ๆ โคลเบิร์ก เห็นว่าเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ซึ่งโคลเบิร์กเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การเรียนรู้ ส่วนบุคคลมากกว่าจะเป็นรูปแบบของวัฒนธรรมตามที่สังคมวางไว้ นอกจากนี้ โคลเบิร์กยังเห็นว่าบุคคลที่จะมี จริยธรรมขั้นสูงหรือความสามารถใช้เหตุผลทางจริยธรรมขั้นสูงได้นั้น จะต้องสามารถใช้เหตุผลเชิงตรรกะและ ความสามารถในการรับรู้ทางสังคมในระดับสูงก่อน โดยลำดับขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมตามทฤษฎีโคลเบิร์ก แบ่งออกเป็น 3 ระดับ และแต่ละระดับสามารถแบ่งออกเป็น 2 ขั้น ได้แก่

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2-10 ปี) หมายถึง ระดับที่การตัดสินใจเลือกกระทำ ในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น

ขั้นที่ 1 ใช้หลักการหลบหลีกการลงโทษ คือ การมุ่งที่จะหลบหลีกเพื่อมิให้ ตนเองถูกลงโทษทางกายเพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับและ จะยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือตน

ขั้นที่ 2 ใช้หลักการแสวงหารางวัล คือ การเลือกที่จะกระทำในสิ่งที่จะนำ ความพอใจมาให้ตนเองเท่านั้น

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์ (10-16 ปี) หมายถึง การกระทำตามกฎเกณฑ์ของ กลุ่มย่อยของตนหรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลผู้มีจริยธรรมใน ระดับนี้ยังต้องมีการควบคุมจากภายนอก แต่มีความสามารถในการเอาใจเขา มาใส่ใจเรา และสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้

ขั้นที่ 3 ใช้หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อน ๆ

ขั้นที่ 4 ใช้หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม บุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมของตน จึงถือว่าตนมีหน้าที่ตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมของตนกำหนด หรือคาดหวัง

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งด้วยการนำมาตรึงตรอง ชั่งใจตนเองและตัดสินใจไปตามแต่จะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่า

ขั้นที่ 5 ใช้หลักการทำตามคำมั่นสัญญาบุคคล เห็นความสำคัญของคน ส่วนใหญ่ ไม่ทำตนขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของบุคคลอื่น สามารถ ควบคุมบังคับใจตนเองได้

ขั้นที่ 6 ใช้หลักการยึดหลักอุดมคติสากล เป็นขั้นพัฒนาการสูงสุดแสดงถึง การมีความรู้สากล นอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน และการมีความยึดหยุ่นทางจริยธรรม เพื่อจุดมุ่งหมายอันเป็นอุดมคติ ยิ่งใหญ่

ตามทฤษฎีกลุ่มพัฒนาการทางความคิดเชื่อว่าบุคคลแต่ละคนจะมีหรือไม่มีการพัฒนาหรือมีการพัฒนาช้าเร็วต่างกัน โดยระดับจริยธรรมของบุคคลสามารถวัดได้จากเหตุผลเชิงจริยธรรม บุคคลนั้นให้และสามารถที่จะส่งเสริมให้บุคคลมีการพัฒนาระดับจริยธรรมให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้ โดยการเปิดโอกาสให้บุคคลเรียนรู้จากการตัดสินใจทางจริยธรรมร่วมกับผู้อื่น การได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกับผู้อื่นจะทำให้บุคคลที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่างเรียนรู้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงขึ้น

สำหรับการพัฒนาจริยธรรมตามกลุ่มทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดสามารถทำได้หลายวิธี (ทิสนา แคมมณี, 2546 : 6-7) สรุปได้ดังต่อไปนี้

- (1) การให้ความรู้ขั้นสูง เป็นการจัดประสบการณ์ให้บุคคลได้รับเหตุผลใหม่และเหนือกว่าที่เคยเป็นอยู่ (ขั้นสูงกว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น 1 ขั้น)
- (2) การมีโอกาสนปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสภาพแวดล้อม เป็นการจัดประสบการณ์ให้บุคคลได้มีโอกาสนปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสภาพแวดล้อม
- (3) การให้แสดงบทบาทสมมติเป็นการจัดให้บุคคลได้รับโอกาสสวมบทบาทอื่นนอกเหนือจากที่ตนเป็นอยู่ และบทบาทนั้นควรเกี่ยวข้องกับจริยธรรม การรับเอาความคิดและความรู้สึกของคนอื่นที่จะก่อให้เกิดความคิด ความเข้าใจแตกต่างไปจากเดิม และไม่ยึดติดอยู่แต่ตนเอง
- (4) การฝึกเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งเชิงจริยธรรม กล่าวคือ การฝึกเผชิญกับปัญหาและความขัดแย้งเชิงจริยธรรมจะช่วยฝึกให้บุคคลได้คิดวิเคราะห์ อภิปรายโต้แย้งกัน และตัดสินใจโดยพิจารณาจากความเห็น รวมทั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคมด้วย โดยปัญหาที่นำมาใช้ในการอภิปรายควรเป็นปัญหาที่สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่ตรงกับระดับพัฒนาการทางจริยธรรมที่เป็นอยู่และระดับที่สูงกว่าของบุคคลนั้น
- (5) การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น กล่าวคือ การที่บุคคลมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น การอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งเชิงจริยธรรมร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างเปิดเผยจะช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลให้สูงขึ้นได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ตามความเชื่อของกลุ่มทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดนั้น เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาและวัยของบุคคลนั้น ๆ และเห็นว่าพัฒนาการจริยธรรมของบุคคลควรพิจารณาแบบในการพัฒนาที่แตกต่างกันตามความสามารถทางการคิดและวัยของบุคคล

2. กลุ่มแนวคิดจิตพิสัย

นักคิดกลุ่มจิตพิสัยมุ่งอธิบายพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลโดยมองว่ามีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับระดับคุณภาพของการเรียนรู้ทางด้านจิตใจ (Affective Domain) ซึ่งแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญในกลุ่มนี้คือ ทฤษฎีจำแนกระดับคุณภาพของการเรียนรู้ด้านจิตใจ จุดเน้นสำคัญของทฤษฎีนี้เชื่อว่าการเรียนรู้ด้านจิตใจจะครอบคลุมความสนใจเจตคติ ค่านิยม ลักษณะนิสัยของบุคคล และเชื่อว่าการเกิดเจตคติและการพัฒนาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล

ทฤษฎีด้านจิตพิสัยของแครธวอลและคณิ โดยแครธวอลและคณิ (Kratwohl, Bloom and Masia อ้างถึงใน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2548 : 4-6) ได้ลำดับการเกิดลักษณะนิสัยของบุคคลเป็น 5 ขั้น ดังนี้

(1) ขั้นรับรู้ (Receiving) เป็นการพัฒนาขั้นแรกสุด ขั้นนี้บุคคลจะมีความรู้สึกรับรู้ต่อสิ่งเร้าที่มากระทบต่อประสาทสัมผัสของเขา ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้นย่อย คือ

(1.1) ขั้นรู้ตัว ได้แก่ การสังเกต รับรู้ความแตกต่างของสิ่งเร้า

(1.2) ขั้นตั้งใจรับ ได้แก่ การมีความตั้งใจฝักใฝ่ต่อสิ่งเร้าเฉพาะอย่าง เริ่มสะสมความรู้หรือประสบการณ์ในสิ่งเร้าเฉพาะอย่างนั้นแล้วจึงยอมรับ

(1.3) ขั้นการเลือกสรรสิ่งที่รับรู้ ได้แก่ การเลือกรับเฉพาะอย่าง เช่น สนใจอ่านเฉพาะบางเรื่อง สนใจตอบคำถามเฉพาะบางคำถาม

(2) ขั้นตอบสนอง (Responding) เป็นการพัฒนาการที่สูงขึ้นมาอีกขั้นหนึ่ง ในขั้นนี้บุคคลไม่เพียงรับรู้สิ่งเร้าเท่านั้น แต่จะเริ่มมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า 3 ลักษณะ คือ

(2.1) ขั้นเต็มใจตอบสนอง เป็นการยินยอมปฏิบัติตามหลักการ กฎเกณฑ์ และยอมรับในสิ่งที่รับรู้มา

(2.2) ขั้นตั้งใจตอบสนอง เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มอาสาที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการกับผู้อื่น และอาจมีการพยายามหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติในสิ่งที่ขัดกับสิ่งที่ตนรับรู้มา

(2.3) ขั้นพอใจตอบสนอง เป็นขั้นที่บุคคลจะเกิดความพึงพอใจ ไม่พอใจต่อพฤติกรรมหรือการแสดงออกของผู้อื่นที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับสิ่งที่รับรู้มา เป็นการเลือกตอบสนองต่อสิ่งเร้า

(3) ขั้นเห็นคุณค่า (Valuing) เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มเห็นคุณประโยชน์ของสิ่งที่รับรู้ และสิ่งที่ตอบสนองแล้ว เขาเริ่มยอมรับสิ่งที่ได้รับรู้มาว่าสิ่งใดมีความหมายต่อเขาและสิ่งใดไม่มีค่า ไม่มีความหมายต่อเขา เขาจะแสดงออกด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการพัฒนาย่อย คือ

(3.1) การยอมรับค่านิยม ได้แก่ พยายามเพิ่มพูนประสบการณ์ในสิ่งเร้านั้น ๆ พยายามปฏิบัติตามบ่อยครั้งขึ้น

(3.2) การแสดงความนิยมในค่านิยม ได้แก่ การเข้าช่วยเหลือ สนับสนุน ความร่วมมือในกิจกรรมที่ส่งเสริมสิ่งที่เห็นด้วย

(3.3) การเข้าร่วมงาน ได้แก่ การเข้าไปร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่เขาเห็นคุณค่า และปฏิเสธ คัดค้าน โต้แย้ง หรือขัดขวางการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่เขาไม่เห็นคุณค่า

(4) ขั้นจัดระบบ (Organization) เมื่อบุคคลพัฒนาคุณลักษณะมาถึงขั้นนี้ เขาจะพยายามปรับตัวเองให้เข้ากับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ยอมรับ และจะพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยม (Value) ที่เห็นคุณค่าหลายอย่างพร้อมกัน พยายามจัดลำดับค่านิยมเหล่านั้น และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งต่าง ๆ ที่ยอมรับนั้น ขั้นนี้ประกอบด้วยขั้นย่อย 2 ขั้น คือ

(4.1) ขั้นสร้างความเข้าใจในค่านิยม จะแสดงออกโดยเข้าร่วมกลุ่มอภิปราย ร่วมสร้างแนวคิดเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น

(4.2) ขั้นสร้างระบบค่านิยม เขาจะพยายามชักนำนักค่านิยมต่าง ๆ ยอมรับ จัดลำดับค่านิยมเหล่านั้น สร้างแผน สร้างกฎเกณฑ์ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เขายอมรับและระบบที่เขาสร้างขึ้น แล้วนำไปใช้กับตัวเอง หรือพยายามชักชวนให้ผู้อื่นยอมรับกับระบบนั้น

(5) ขั้นเกิดกิจนิสัย (Characterization) เป็นพัฒนาการต่อจากขั้นจัดระบบ เป็นการเริ่มต้นของการวางตัวหรือการยอมรับสิ่งที่บุคคลเห็นคุณค่ามาเป็นลักษณะเฉพาะตัว กล่าวคือ เมื่อการจัดระบบสำหรับตัวเองเข้ารูปร่างเรียบร้อยแล้ว บุคคลก็จะยึดถือระบบที่จัดนั้นเป็นของตนเอง แล้วปฏิบัติหรือยึดถือต่อไปจนเกิดเป็นการแสดงออกโดยอัตโนมัติ หมายความว่า เมื่อใดก็ตามที่เขาอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตอบสนองต่อสิ่งเร้า เขาก็จะตอบสนองในรูปแบบที่คงเส้นคงวาจนจัดได้ว่าเป็นลักษณะประจำตัวของเขาในที่สุด ขั้นเกิดกิจนิสัยสามารถแบ่งเป็นขั้นย่อย 2 ขั้น คือ

(5.1) ขั้นสร้างข้อสรุป ได้แก่ การพยายามปรับปรุงระบบจนอยู่ในขั้นสมบูรณ์ในตัวตามแนวทางหรือระบบที่ตนเองต้องการ

(5.2) ขั้นกิจนิสัย ได้แก่ การแสดงออกอย่างสม่ำเสมอจนได้รับการยอมรับจากวงการหรือหมู่คณะว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเขา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 61-63) ซึ่งเป็นเครื่องแสดงถึงการเกิดคุณลักษณะเฉพาะนั้น ๆ ของบุคคลแล้ว

จากแนวคิดจิตพิสัยจะเห็นได้ว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลนั้น สิ่งสำคัญที่จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล คือ การเรียนรู้ทางด้านจิตใจของบุคคลนั้น โดยแนวทางการพัฒนาจะมีลักษณะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน เริ่มจากการให้บุคคลมีโอกาสรับรู้และสนใจในเรื่องที่จะปลูกฝัง มีโอกาสในการตอบสนองต่อสิ่งที่สนใจ เห็นคุณค่าของสิ่งที่ปฏิบัติ และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ และท้ายที่สุดก็คือ การพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย ดังนั้น การเกิดเจตคติและการพัฒนาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลมีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่

- (1) ขั้นการรับรู้ (Perceiving or Receiving)
- (2) ขั้นการตอบสนอง (Responding)
- (3) ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing)
- (4) ขั้นจัดระบบ (Organizing)
- (5) ขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า จิตพิสัยเกี่ยวข้องกับอารมณ์หรือความรู้สึกที่มีอยู่ในทุกคน แต่ละคนจะมีแบบแผนเฉพาะตัว ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งต้องมีทิศทาง ไม่ว่าจะเป็นทางด้านบวกหรือที่พึงปรารถนา และด้านลบหรือไม่พึงปรารถนา มีความเข้ม กล่าวคือ มีระดับของความรู้สึกต่อสิ่งนั้น เช่น ชอบมาก ชอบน้อย เป็นต้น

3. กลุ่มแนวคิดพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theories)

นักคิดกลุ่มพฤติกรรมนิยมเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและแปรเปลี่ยนไปตามผลที่ได้รับจากการกระทำที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมนั้น ผลจากการกระทำนั้นมีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ ผลประเภทเสริมแรง ซึ่งทำให้พฤติกรรมนั้นมีอัตราเพิ่มขึ้น และผลประเภทถูกลดโทษ ซึ่งทำให้พฤติกรรมนั้นมีอัตราลดลงหรือหมดไป สำหรับวิธีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมนั้น พบว่า สามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลด้วยกระบวนการปรับพฤติกรรมโดยใช้ตัวเสริมแรงหรือตัวลงโทษเป็นเครื่องมือในการเพิ่มพฤติกรรมที่พึงปรารถนาและลดหรือขจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาตามขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

3.1 บ่งชี้หรือกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายให้ชัดเจนและมีลักษณะเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้

3.2 ใช้แรงเสริมที่เหมาะสมและถูกหลักการ โดยตัวเสริมแรงที่นำมาใช้อาจเป็นตัวเสริมแรงทางสังคม เช่น การให้คำชมเชย การยกย่อง ให้ความสนใจ ให้เกียรติ เป็นต้น หรืออาจเป็นตัวเสริมแรงที่ให้เป็นรางวัลสิ่งของหรือเบี้ย (Token) ที่สามารถนำมาแลกกับสิ่งของที่ผู้ปรับพฤติกรรมต้องการ หรืออาจให้แรงเสริมโดยการให้ทำกิจกรรมอื่นที่ชอบ ทั้งนี้ วิธีการเสริมแรงที่ใช้ต้องเหมาะสมกับอายุของผู้รับการปรับพฤติกรรม

3.3 ติดตามสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับการปรับพฤติกรรม เมื่อมีพฤติกรรมที่ต้องการเกิดขึ้น ควรให้แรงเสริมทันทีในช่วงแรก ๆ ของการปรับพฤติกรรม แต่เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งแล้ว การให้แรงเสริมควรจะเปลี่ยนเป็นแบบครั้งคราว เพื่อให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่อย่างถาวร

จากแนวคิดพฤติกรรมนิยมจะเห็นได้ว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลนั้นต้องกำหนดพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมจริยธรรมที่จะพัฒนาให้ชัดเจน สามารถวัดและสังเกตได้ โดยวิธีการสำคัญในการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลตามแนวคิดนี้ คือ การปรับพฤติกรรมที่อาศัยตัวเสริมแรงหรือตัวลงโทษเป็นเครื่องมือที่สำคัญ

4. กลุ่มแนวคิดจิตพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science)

แนวคิดจิตพฤติกรรมศาสตร์ เป็นแนวคิดที่ใช้ในการอธิบายสาเหตุพฤติกรรมของบุคคลโดยจะใช้รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) และทฤษฎีต้นไม้อธิบายมาเป็นกรอบในการกำหนดสาเหตุต่าง ๆ ของพฤติกรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2541 : 105-108) ซึ่งตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมเชื่อว่าสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลมีอย่างน้อย 4 สาขหลัก ดังนี้

4.1 สาเหตุฝ่ายสถานการณ์ ได้แก่ สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รายรอบตัวบุคคล เช่น ปทัสถานทางสังคม การสนับสนุนจากบุคคลรอบตัว เป็นต้น

4.2 สาเหตุฝ่ายจิตลักษณะเดิม ซึ่งเป็นจิตลักษณะหรือบุคลิกภาพที่ติดตัวมา หรืออาจเกิดจากการถ่ายทอดทางสังคม เช่น สุขภาพจิต ประสบการณ์ทางสังคม สติปัญญา ค่านิยม เป็นต้น

4.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุฝ่ายสถานการณ์กับฝ่ายจิตลักษณะเดิม เรียกว่าปฏิสัมพันธ์แบบกลไก (Mechanical Interaction)

4.4 สาเหตุฝ่ายจิตลักษณะตามสถานการณ์หรือเรียกว่าปฏิสัมพันธ์ภายในตน (Organismic

Interaction) เช่น เจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือความเครียดเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นต้น

สำหรับทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมที่เชื่อว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนดีและคนเก่ง ก็เหมือนกับผลไม้บนต้น ซึ่งการที่จะทำให้ผลไม้บนต้นมีผลใหญ่และหวานอร่อยนั้น ลำต้นและรากของต้นก็ต้องสมบูรณ์โดยลำต้นของต้นไม้อก็เปรียบได้กับลักษณะทางจิตใจของบุคคล อันได้แก่

- (1) ทศนคติคุณธรรมค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่กำลังศึกษา
 - (2) เหตุผลเชิงจริยธรรมหรือการเห็นแก่ผู้อื่นมากกว่าการเห็นแก่ตนเอง
 - (3) ลักษณะมุ่งอนาคต สามารถคาดการณ์ไกลและควบคุมตนให้อดได้รอได้อย่างเหมาะสม
 - (4) ความเชื่ออำนาจในตนว่าทำได้ดีได้ทำชั่วต้องได้รับโทษ
 - (5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หรือความมุ่งมั่นฝ่าฟันอุปสรรคจนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย
- ส่วนรากของต้นไม้อจริยธรรมเปรียบเสมือนลักษณะทางจิตที่เป็นพื้นฐานทางจิตใจ 3 ประการ

ได้แก่

- (1) สติปัญญา คือ ความเฉลียวฉลาดเหมาะสมกับอายุ
- (2) ประสพการณ์ทางสังคม หมายถึง การเข้าใจมนุษย์และสังคม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
- (3) สุขภาพจิตที่ดี คือ การมีความวิตกกังวลในปริมาณที่เหมาะสมกับเหตุการณ์

ซึ่งลักษณะบุคคลทั้ง 8 ประการ หากพิจารณาตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมก็คือ จิตลักษณะเดิมที่ติดตัวมากับมนุษย์และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ซึ่งเป็นผลของจิตลักษณะเดิมของบุคคล มีปฏิสัมพันธ์กับลักษณะของสถานการณ์ปัจจุบัน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2537 : 37) ที่บุคคลประสบอยู่และเป็นสถานการณ์ที่เกิดพฤติกรรมเป้าหมายนั่นเอง

สำหรับวิธีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแนวคิดจิตพฤติกรรมศาสตร์นั้น พบว่า ก่อนที่จะดำเนินการพัฒนานั้น นักพัฒนาจริยธรรมจะต้องตอบคำถามอย่างน้อย 3 ข้อ ได้แก่ (1) จะต้องพัฒนาอะไร (2) จะพัฒนาโดยมีขั้นตอนอย่างไร และ (3) จะพัฒนาอย่างไร จากนั้นจึงนำคำตอบที่ได้มาประมวลเพื่อวางแผนและดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลต่อไป

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า แนวคิดกลุ่มจิตพฤติกรรมศาสตร์เชื่อว่าสาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์มาจากทั้งสาเหตุที่เป็นปัจจัยภายนอก ได้แก่ สถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ และปัจจัยภายใน คือ จิตใจตัวบุคคล ตลอดจนปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ปัจจุบันที่บุคคลประสบอยู่ นอกจากนี้ยังจะเห็นได้ว่าการจะพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องอาศัยข้อมูลจากการวิจัยเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลตามแนวคิดของกลุ่มนี้ จึงมุ่งที่จะศึกษาถึงสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม เพื่อที่จะค้นหาลักษณะหรือประเภทของบุคคลกลุ่มเสี่ยง (มีจิตลักษณะหรือพฤติกรรมบางประการที่ด้อยกว่ากลุ่มประเภทอื่น) และศึกษาปัจจัยเชิงเหตุหรือสาเหตุต่าง ๆ ของจิตลักษณะหรือพฤติกรรมจริยธรรมที่ต้องการพัฒนา

5. กลุ่มแนวคิดสังคมวิทยา (Sociological Theory)

แนวคิดสังคมวิทยาเป็นแนวคิดที่เน้นการศึกษากระบวนการปฏิสังสรรค์และแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในกลุ่มองค์การและสังคม ตามแนวคิดนี้มองว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลเกิดขึ้นได้โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพื่อการปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐาน จารีตประเพณี ขนบธรรมเนียม และการประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ จากการเรียนรู้นั้น จะทำให้บุคคลมีพฤติกรรม บุคลิกภาพ ค่านิยม เจตคติ แรงจูงใจที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในสังคมของตน รวมทั้งได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ ซึ่งกระบวนการขัดเกลาทางสังคมนี้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของมนุษย์ ตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา

บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการขัดเกลาทางสังคม การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่สำคัญตลอดช่วงชีวิตของมนุษย์ที่จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการขัดเกลาทางสังคมให้กับบุคคล ได้แก่ พ่อแม่ ครู เพื่อน พระ และสื่อมวลชน ในส่วนของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแนวคิดสังคมวิทยาสามารถทำได้หลายวิธี (งามตา วณิชานนท์, 2534 : 122) ดังสรุปได้ต่อไปนี้

(1) การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ถือเป็นการบอกกล่าวอย่างชัดเจนถึงสิ่งที่ดีและไม่ควรทำ วิธีการนี้ถือว่าเป็นวิธีที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาโครงสร้างทางบุคลิกภาพและการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ ของบุคคล

(2) การเป็นแบบอย่างที่ดีของพ่อแม่ถือเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่รู้ตัว กล่าวคือ บุคคลจะเรียนรู้จาก การสังเกตพฤติกรรมของพ่อแม่ และซึมซับเข้าไปในจิตใจจนหล่อหลอมมาเป็นบุคลิกภาพของบุคคล

(3) การอบรมสั่งสอนจากครูถือเป็นการชี้แนะแนวทางหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้ดำเนินเข้าสู่ปัญญา ครูถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่รับช่วงต่อจากพ่อแม่ เป็นผู้มีอิทธิพลในการหล่อหลอมขัดเกลาลักษณะนิสัยของนักเรียน และมีบทบาทในการเป็นตัวแบบให้แก่เด็กนักเรียนในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ

(4) การอบรมสั่งสอนจากพระถือได้เป็นการช่วยส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยหลักคำสอนและการจัดกิจกรรมทางศาสนา

(5) การเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อนถือเป็นการพัฒนาและสร้างอัตมโนภาพแห่งตนที่แตกต่างจากพ่อแม่และครู เป็นการเปิดโอกาสสำคัญในการฝึกหัดทักษะในการสวभावของบุคคล และให้บุคคลได้เรียนรู้บทบาทและค่านิยมทางสังคมที่ผู้ใหญ่ไม่ต้องการสอน

(6) การเรียนรู้จากสื่อมวลชนถือเป็นการให้ตัวแบบที่สำคัญที่จะช่วยให้บุคคลสามารถรับรู้ในสิ่งที่ประจักษ์ต่อการดำรงชีวิต และสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องพัฒนาเพื่อให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า แนวคิดสังคมวิทยาเชื่อว่ากระบวนการทางสังคมเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้บุคคลได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการขัดเกลาทางสังคม ได้แก่ พ่อแม่ ครู เพื่อน พระ และสื่อมวลชน ซึ่งในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลตามแนวคิดนี้ จึงเชื่อว่าการเกิดมาจากการที่บุคคลได้รับการขัดเกลาทางสังคมผ่านตัวแทนทางสังคมที่สำคัญ

6. กลุ่มแนวคิดทางศาสนา

ปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบันสามารถแก้ไขหรือบรรเทาให้เบาบางลงได้ด้วยศาสนา เนื่องจากต้นเหตุของปัญหาต่าง ๆ ในสังคมนั้น มาจากการกระทำของมนุษย์ การแก้ปัญหาก็ต้องแก้ไขที่ตัวมนุษย์เอง ศาสนาทุกศาสนาที่ชาวไทยนับถือล้วนมีแนวคำสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาปัจเจกบุคคลด้านจิตสำนึก และเจตคติ และส่งเสริมการพัฒนาปัจเจกบุคคลในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น เมื่อมนุษย์สามารถพัฒนาตนได้ก็สามารถช่วยตนเองได้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความสงบสุข และสามารถนำไปสู่ความพ้นทุกข์ได้ในที่สุด ในปัจจุบันศาสนาจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคคลในด้านต่าง ๆ (ภัทรพร สิริกาญจน อ่างถึงใน อ้อมเดือน สดมณี และฐาศุภร์ จันประเสริฐ, 2554 : 28) ดังนี้

6.1 การพัฒนาบุคคลด้านจิตสำนึกและเจตคติ หลักคำสอนของทางศาสนาเป็นเครื่องมือที่สำคัญและเป็นหลักในการกล่อมเกลายบุคคลให้มีความสำนึกและเจตคติที่ถูกต้องดีงาม ศาสนาเป็นเครื่องต่อต้านและกำจัดสัญชาตญาณฝ่ายต่าง ๆ ของมนุษย์ ทำให้มนุษย์ลดทอนกิเลสตัณหา ความเห็นแก่ตัว การประทุษร้ายต่อผู้อื่น

ไม่เพียงแต่เท่านั้นศาสนายังส่งเสริมคุณธรรมของมนุษย์ในทางสร้างสรรค์ ให้มนุษย์มีความรัก ความเมตตา ความเสียสละ และความสงบเยือกเย็น รวมทั้งพร้อมจะทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ในศาสนาคริสต์ก็มีหลักคำสอนที่ส่งเสริมให้บุคคลพัฒนาจิตสำนึกและเจตคติของตนให้ดีงาม เช่น คำสอนของพระเยซูที่ให้บุคคลลดความเห็นแก่ตัวและมีความรักผู้อื่น ตลอดจนเสียสละเพื่อผู้อื่น ศาสนาอิสลามที่มีจำนวนชาวไทยนับถือรองจากพุทธศาสนาที่ส่งเสริมจิตสำนึกและเจตคติของบุคคล เช่น คำสอนของท่านศาสดาเมื่อบุคคลมีพื้นฐานความคิดความเห็นที่ถูกต้องและมีคุณธรรมในจิตแล้ว ย่อมกระทำตนเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นต่อไป

6.2 การพัฒนาบุคคลในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่น ในพุทธศาสนามีหลักธรรมหลายข้อที่ส่งเสริมให้บุคคลดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นด้วยดี โดยพุทธศาสนามีหลักการว่าหากบุคคลคิดดี มีใจเป็นกุศลแล้ว ย่อมพูดดีและทำดี บุคคลผู้พัฒนาความคิดจิตใจของตนเองแล้ว จึงเป็นผู้ดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข และทำให้สังคมเจริญก้าวหน้าได้

จากหลักคำสอนทางศาสนาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลผู้ที่ยึดถือและปฏิบัติตามหลักคำสอนนั้น เป็นบุคคลที่สามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้ โดยการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสิ่งสำคัญอยู่ที่การที่บุคคลเห็นความสำคัญและยอมรับในหลักการปฏิบัติตามหลักคำสอน เพื่อที่จะนำไปใช้ในการประพฤติปฏิบัติและการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป วิธีการที่จะพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลโดยอาศัยหลักคำสอนทางศาสนานั้น ก็ขึ้นอยู่กับหลักคำสอนของแต่ละศาสนาว่ามีสาระสำคัญและมีแนวทางการปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้บุคคลเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า แต่ละกลุ่มแนวคิดมีความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลที่แตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่แนวคิดและวิธีการในการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลที่ต่างกันด้วยกล่าวคือ กลุ่มแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดเชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของ

บุคคลจะเป็นไปตามขั้นและขั้นขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น ด้วยเหตุนี้การพัฒนาจริยธรรมของบุคคลก็จะพิจารณาถึงขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลร่วมกับการพิจารณาความสามารถทางสติปัญญาของบุคคลในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่าง ๆ ทางสังคม

ในขณะที่กลุ่มแนวคิดจิตพิสัยซึ่งมุ่งอธิบายพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของบุคคลโดยมองว่ามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับระดับคุณภาพของการเรียนรู้ทางด้านจิตใจ ดังนั้น การพัฒนาจริยธรรมของบุคคลจึงมุ่งเน้นให้บุคคลสามารถจะปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรมที่ยึดถือในวิถีการดำเนินชีวิตของตนอย่างสม่ำเสมอ จนเกิดเป็นลักษณะนิสัยติดตัว สำหรับแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่ให้ความสำคัญกับการให้แรงเสริม กลุ่มแนวคิดดังกล่าว จึงสนใจจะนำการเสริมแรงมาใช้ปรับพฤติกรรมจริยธรรมของบุคคล และแนวคิดจิตพฤติกรรมศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของบุคคลโดยอาศัยข้อมูลจากงานวิจัยเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจก็จะให้ความสำคัญกับวิธีการกำหนดพฤติกรรมที่จะพัฒนา รวมถึงขั้นตอนและวิธีการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลให้สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบ

ในขณะที่เดียวกันหากมองในมุมมองของสังคมวิทยา ก็จะพบว่า ให้ความสำคัญกับการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลโดยใช้กระบวนการขัดเกลาทางสังคมผ่านตัวแทนทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ พ่อแม่ ครู เพื่อน พระ และสื่อมวลชน นอกจากนี้ หากพิจารณาวิธีการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลตามกลุ่มแนวคิดทางศาสนาก็จะพบว่า กลุ่มแนวคิดนี้เชื่อว่าหลักธรรมคำสอนต่าง ๆ ทางศาสนาสามารถนำมาปฏิบัติเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาให้บุคคลมีจิตสำนึกและเจตคติที่ถูกต้อง ดีงาม และสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างไรก็ตามถึงแม้แต่ละแนวคิดจะมีความเชื่อพื้นฐาน รวมถึงวิธีการพัฒนาที่แตกต่างกัน หากพิจารณาถึงกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลแล้ว จะพบว่า มีลักษณะที่สอดคล้องกัน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ

รูปแบบหรือโมเดลมาจากคำในภาษาอังกฤษ “Model” ที่เข้ามามีบทบาทในการทำวิจัยและวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยใช้คำว่ารูปแบบ ต้นแบบ แบบแผน แบบจำลอง เป็นต้น โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของรูปแบบ ดังนี้

พูนสุข หิงคานนท์ (2540 : 50) กล่าวถึงความหมายของรูปแบบว่า หมายถึง แบบอย่างและแบบจำลองของสถานการณ์ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือแสดงโครงสร้างระหว่างชุดปัจจัย หรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์ ซึ่งมีความเป็นเหตุผลซึ่งกันและกัน ทำให้เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะได้ง่ายขึ้น

อุทุมพร จามรมาน (2542 : 22) กล่าวว่ารูปแบบ หมายถึง โครงสร้างของความเกี่ยวข้องของหน่วยต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบจึงน่าจะมีมากกว่าหนึ่งมิติ หลายตัวแปร และตัวแปรต่าง ๆ เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันในเชิงความสัมพันธ์และเชิงเหตุและผล

พินสุตา สิริธรรังศรี (2546 : 10) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ (Model) หมายถึง การจำลองภาพในอุดมคติที่นำไปสู่การอธิบายคุณลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์ที่ว่าจะเกิดขึ้น เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจที่ไม่มียอดประกอบตายตัวหรือรายละเอียดทุกแง่มุม โดยผ่านกระบวนการทดสอบที่เป็นระบบ เพื่อให้เกิดความแม่นยำและสามารถเชื่อถือได้

เยาวดี ราชชัยกุลวิบูลย์ศรี (2564 : 27) ได้ให้ความหมายของโมเดล หมายถึง วิธีการที่บุคคลถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ หรือจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราว ๆ ให้ปรากฏ โดยใช้การสื่อสารในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพวาด ภาพเหมือน แผนภูมิ แผนผังต่อเนื่อง หรือสมการทางคณิตศาสตร์ให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และสามารถนำเสนอเรื่องราวหรือประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างกระชับภายใต้หลักการอย่างมีระบบ

ทิตนา แชนมณี (2548 : 220) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ (Model) ว่ารูปแบบเป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรมที่บุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น คำอธิบาย แผนผัง ไดอะแกรม หรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบ หาคำถาม ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย

พิสนุ พองศรี (2550 : 29-30) ให้ความหมายโมเดลว่า เป็นสิ่งที่บุคคลสร้างขึ้น หรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี ประสบการณ์ จินตนาการ เพื่อถ่ายทอดออกมาแทนปรากฏการณ์ด้วยการนำเสนอให้เข้าใจถูกต้อง สามารถนำไปเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติได้ โดยมีองค์ประกอบสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ตัวแปรหรือสาระสำคัญ และความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างตัวแปรอย่างมีระบบ

รัตนะ บัวสนธิ์ (2552 : 124) ให้ความหมายของรูปแบบจำแนกออกเป็น 3 ความหมาย ดังนี้

1. แผนภาพหรือภาพร่างสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริงของรูปแบบ ความหมายนี้มักจะเรียกทับศัพท์ในภาษาไทยว่า “โมเดล” ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อ เป็นต้น

2. แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “Mathematical Model”

3. แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบของการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รูปแบบในความหมายนี้บางที่เรียกว่าภาพย่อส่วนของทฤษฎี หรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร หรือรูปแบบการประเมิน เป็นต้น

Forcese และ Richer (1973 : 38) ได้กล่าวถึงรูปแบบว่า หมายถึง การย่อหรือการเลียนแบบความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยในการจัดระบบความคิดเรื่องนั้นให้ง่ายขึ้นและเป็นระเบียบ สามารถเข้าใจลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์นั้น รูปแบบเรียกแตกต่างกันไป เช่น การจำแนกประเภท (Typology) กรอบแนวคิด (Conceptual Framework) การแยกเป็นชนิด (Taxonomy) เป็นต้น รูปแบบใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและเป็นส่วนประกอบของทฤษฎี ช่วยในการสร้างทฤษฎีและช่วยในการนำทฤษฎีมาใช้ รูปแบบกับทฤษฎีมีความใกล้เคียงกันมาก คือ รูปแบบหากอยู่ในรูปข้อเสนอจะมีความหมายเช่นเดียวกับทฤษฎี สำหรับความแตกต่างระหว่างทฤษฎีกับรูปแบบ ทฤษฎี คือ รูปแบบที่ผ่านการทดสอบแล้วนั่นเอง

Nadler (1980 : 72-90) ได้ให้ความหมายโมเดลว่า การนำทฤษฎี แนวทาง และกรอบแนวคิด มาพัฒนาเพื่อให้่ายต่อการแปลความหมายของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้

Smith and Other (1980 : 459) ได้กล่าวถึง รูปแบบ หมายถึง การย่อส่วนของจริงให้เล็กลง เพื่อให้พิจารณาและช่วยทำความเข้าใจในข้อเท็จจริง ปรากฏการณ์ หรือพฤติกรรมต่าง ๆ โดยจัดวางแบบแผน ให้เข้าใจง่ายขึ้น ซึ่งเป็นเหมือนตัวแทนความจริง แต่ไม่ใช่ข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้น ในการนี้ได้ขยายความของรูปแบบว่าเป็นอะไรบางอย่างที่พัฒนาขึ้น เพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์ อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้่ายต่อการทำความเข้าใจ รูปแบบจึงไม่ใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ อย่งไร

Keeves (1997 : 559) ได้ให้ความหมายรูปแบบ หมายถึง การแสดงโครงสร้างเพื่อใช้ศึกษา ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ปรากฏในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ควรจะมีข้อกำหนด 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องแบบรวม ๆ (Associative Relationship)
2. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต และเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบบนพื้นฐานของข้อมูลได้
3. รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ด้วย
4. รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบ คือ สิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ศึกษามาของผู้สร้างเพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจง่าย กระชับ ถูกต้อง และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบสามารถจำแนกได้หลายประเภท ได้มีนักวิชาการจำแนกประเภทของรูปแบบ ดังนี้ กรรณิกา เจริมเทียนชัย (2539 : 82) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบเป็น 2 ชนิด ได้แก่ รูปแบบเป็น สิ่งที่เป็นรูปธรรม และรูปแบบของสิ่งที่เป็นนามธรรม

วัฒนา สุวรรณไตรย์ และประยูร บุญใช้ (2549 : 59) ได้จำแนกรูปแบบเป็น 5 ประเภท คือ

1. Analogue Models เป็นรูปแบบที่ใช้หลักและรูปแบบนี้ให้ประโยชน์ในด้านการทำนาย
2. Semantic Models เป็นรูปแบบที่ใช้การบรรยายด้วยภาษาเป็นหลัก รูปแบบนี้จึงขึ้นอยู่กับความชัดเจนของภาษาที่บรรยายและวิธีการบรรยาย
3. Schematic Models เป็นรูปแบบที่ใช้แผนภูมิหรือแผนที่ ตลอดจนความเชื่อมโยงเป็นหลัก

4. Mathematical Models เป็นรูปแบบที่สามารถเขียนความสัมพันธ์ในรูปสูตรหรือสมการทางคณิตศาสตร์ได้

5. Causal Models รูปแบบนี้ได้รับความสนใจช่วงหลัง ค.ศ. 1970 และเพิ่มความสำคัญแก่วงการวิจัยมากขึ้น

เสรี ชัดเข้ม (2538 : 7) ได้สรุปความเห็นของนักวิชาการหลายท่านในการแบ่งรูปแบบจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) แบ่งออกเป็น

1.1 รูปแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model of) เช่น แบบจำลองเครื่องบินที่สร้างเหมือนจริงแต่มีขนาดย่อส่วน

1.2 รูปแบบสำหรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model for) เช่น รูปแบบที่ออกไว้เพื่อเป็นต้นแบบผลิตสินค้า ต้องสร้างแบบจำลองเท่าของจริงขึ้นมาก่อน แล้วจึงผลิตสินค้าตามแบบจำลองนั้น

2. รูปแบบเชิงแนวคิด (Conceptual Model)

2.1 รูปแบบเชิงแนวคิด (Conceptual Model of) คือ รูปแบบที่สร้างขึ้นจากแนวคิดหรือทฤษฎี เพื่ออธิบายปรากฏการณ์บางอย่าง เช่น รูปแบบการคงอยู่ในโรงเรียนของนักเรียน เป็นต้น

2.2 รูปแบบเชิงแนวคิดเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Model for) คือ รูปแบบที่สร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีการคัดสรรตามธรรมชาติ เพื่อนำไปอธิบายทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

มาลี สืบกระแสน (2552 : 108-109) กล่าวว่ารูปแบบมีสองลักษณะ คือ รูปแบบจำลองของสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น ระบบการปฏิบัติงานและรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น คอมพิวเตอร์ เป็นต้น รูปแบบอาจแสดงความสัมพันธ์ด้วยเส้นโยงแสดงในรูปแผนภาพหรือเขียนในรูปสมการคณิตศาสตร์ หรือสมการพยากรณ์ หรือเขียนเป็นข้อความ จำนวน หรือภาพ หรือแผนภูมิ หรือรูปสามมิติ

วโร เฟิงส์วส์ดี (2553 : 3) ได้แบ่งรูปแบบออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Models) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1.1 รูปแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model of) เป็นรูปแบบหรือแบบจำลองที่มาจากของจริง

1.2 รูปแบบเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model for) เป็นรูปแบบหรือแบบจำลองที่สร้างออกแบบไว้เพื่อใช้เป็นต้นแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2. รูปแบบเชิงแนวคิด (Conceptual Models) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

2.1 รูปแบบเชิงแนวคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Models-of) คือ รูปแบบที่สร้างขึ้นโดยจำลองมาจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว

2.2 รูปแบบเชิงแนวคิดเพื่อสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Models-for) คือ รูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้อธิบายตัวสาระของทฤษฎี

Smith and Other (อ้างถึงใน ประสิทธิ์ เขียวศรี, 2544 : 115) ได้จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกเป็น

1.1 รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายกับของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า

1.2 รูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น เครื่องบินจำลองที่บินได้หรือเครื่องฝึกหัดบิน การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลอง เป็นต้น รูปแบบชนิดนี้มีความใกล้เคียงความจริงมากกว่าแบบแรก

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) จำแนกเป็น

2.1 รูปแบบข้อความ (Verbal Model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) เป็นการใช้ข้อความปกติธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงานอธิบายรายวิชา เป็นต้น ผู้สร้างทฤษฎีระบบกล่าวว่า การมีรูปแบบข้อความนั้น บางครั้งจะเข้าใจยากแต่ยังดีกว่าไม่มีรูปแบบเสียเลย เนื่องจากอย่างน้อยก็เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบประเภทอื่นต่อไป

2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) รูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการและโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

Hersey, P; Blanchard, K.H. and Johnson, D.W. (อ้างถึงใน พูนยชัย ยาวิราช, 2550 : 17) กล่าวว่ารูปแบบกับทฤษฎีไม่ใช่สิ่งเดียวกัน แต่มีความสัมพันธ์กันใน 2 ลักษณะ คือ

1. รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model) คือ โมเดลที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์ งานวิจัย หรือทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เพื่อหาข้อสรุปที่ใช้อธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ของเรื่องที่ศึกษา เมื่อทดสอบโมเดลกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ หากมีความสอดคล้องกับโมเดลนั้น ก็มีความน่าเชื่อถืออันนำไปสู่การสร้างทฤษฎีในเรื่องนั้นต่อไป การสร้างโมเดลเชิงทฤษฎีจึงอาจเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการสร้างทฤษฎีใหม่เท่านั้น

2. รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Model) คือ โมเดลที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจทางทฤษฎีนั้นได้ง่ายยิ่งขึ้น หรือเพื่อนำไปใช้อธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ที่ศึกษาดังนั้น โมเดลจึงเป็นเพียงรูปแบบอย่างหนึ่งที่ได้จากการถ่ายทอดจากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทรูปแบบหรือแบบจำลองนั้น ไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัวว่าควรมีองค์ประกอบอย่างไรจึงจะเหมาะสม เนื่องจากรายละเอียดและองค์ประกอบที่เหมาะสมอันเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวคิดเชิงระบบ ทั้งนี้ การแบ่งประเภทของรูปแบบจะขึ้นกับวัตถุประสงค์ในการอธิบายหรือการใช้รูปแบบหรือแบบจำลองนั้น

องค์ประกอบของรูปแบบ

ได้มีนักวิชาการให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบและการกำหนดขั้นตอนการพัฒนาแบบไว้ต่าง ๆ กัน ดังต่อไปนี้

ประสิทธิ์ เทียวศรี (2544 : 302) ได้นำเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แบบจำลอง ประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 8 ประการ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์

วิธีการพัฒนา การดำเนินการพัฒนา การประเมินผลภายหลังการพัฒนา การปฏิบัติงานจริงและการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ การนำเสนอผลการวิจัย การประเมินผลและการติดตามผล

Brown and Moberg (อ้างถึงใน พูนย์ชัย ยาวีราช, 2550 : 15) สังเคราะห์รูปแบบขึ้นมาจากแนวคิดเชิงระบบ (System Approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency Approach) โดยกล่าวว่าองค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ สภาพแวดล้อม (Environment) เทคโนโลยี (Technology) โครงสร้าง (Structure) กระบวนการจัดการ (Management Process) และการตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

Vancevion และคณะ (อ้างถึงใน พูนย์ชัย ยาวีราช, 2550 : 15) กล่าวว่า รูปแบบมีลักษณะบางประการของระบบปิด และแสดงถึงองค์ประกอบย่อยของระบบ ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลิต และข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อม รูปแบบในลักษณะนี้ถือว่าผลผลิตของระบบเกิดจากการที่มีปัจจัยนำส่งเข้าไปผ่านกระบวนการ ซึ่งจะจัดกระทำให้เกิดผลผลิตขึ้น และให้ความสนใจกับข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งแสดงถึงการเริ่มมีลักษณะของความเป็นระบบเปิด

สมบุรณ์ ศิริสรธริรัญ (2547 : 354-355) ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณบดี ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณลักษณะภาวะผู้นำของคณบดีที่ต้องพัฒนา 2) หลักการและแนวคิดกำกับรูปแบบและวัตถุประสงค์ทั่วไปของรูปแบบ 3) กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณบดี ประกอบด้วย ขั้นตอน เนื้อหาในการพัฒนา กิจกรรมและวิธีการพัฒนา วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และผลที่ต้องการ และ 4) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และตัวบ่งชี้ความสำเร็จของรูปแบบ

ชนกนารถ ตื่นเชย (2550 : 179-180) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า รูปแบบมีองค์ประกอบ จำนวน 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง 2) กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 3) จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 4) โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง 5) หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง 6) วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 7) สื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง 8) การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง และ 9) การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน

ศรุติพงศ์ ภูวัชรวรานนท์ (2553 : 290) ได้กล่าวว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) ระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และ 5) การวัดและประเมินผล

Bardo and Hartman (1982 : 76) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่า การที่จะระบุว่ารูปแบบต้องประกอบด้วยรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงเหมาะสม และควรจะมีองค์ประกอบอะไรบ้างนั้น ไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น ตัวอย่างเช่น รูปแบบระบบที่มีลักษณะบางประการของระบบเปิด เป็นรูปแบบที่แสดงถึงองค์ประกอบย่อยระบบซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิต และ 4) ข้อมูลป้อนกลับ จากสภาพแวดล้อมซึ่งการพิจารณารูปแบบใน

ลักษณะนี้ ถือว่าผลผลิตของระบบเกิดจากการมีปัจจัยนำเข้าส่งเข้าไปผ่านกระบวนการซึ่งจะจัดการกระทำให้เกิดผลผลิตขึ้น และให้ความสนใจกับข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อมภายนอก เป็นการแสดงถึงการเริ่มมีลักษณะของความเป็นระบบเปิด

Keeves (1997 : 386-387) กล่าวว่ารูปแบบโดยทั่วไปควรมีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. รูปแบบจะต้องนำไปสู่การทำนาย (Prediction) ผลที่ตามมา ซึ่งสามารถพิสูจน์ ทดสอบได้ กล่าวคือ สามารถนำไปสร้างเครื่องมือเพื่อไปพิสูจน์ ทดสอบได้
2. โครงสร้างของรูปแบบต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship) ซึ่งสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์เรื่องนั้นได้
3. รูปแบบจะต้องสามารถช่วยสร้างจินตนาการ (Imagination) ความคิดรวบยอด (Concept) และความสัมพันธ์ (interrelations) รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้
4. รูปแบบควรจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Structural Relationships) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง (Associative Relationships)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบว่าประกอบด้วยอะไร จำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและความสัมพันธ์กันอย่างไร ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ ปัจจัย หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่กำลังศึกษา ซึ่งจะออกแบบตามแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบนั้นเป็นหลัก เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ

ลักษณะของรูปแบบที่ดี

จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับคุณลักษณะรูปแบบที่ดี (รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์, 2548 : 15 และวาโร เฟิงส์วส์ตี, 2553 : 6) สรุปได้ว่ารูปแบบหรือแบบจำลองที่ดีควรสามารถอธิบายหรือเป็นตัวแทนของเรื่อง หรือสถานการณ์ที่ต้องการศึกษา หรือต้องการอธิบายได้อย่างชัดเจนและสมเหตุสมผล โดยคุณลักษณะที่ดีของรูปแบบมี ดังนี้

1. ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่าจะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรวม ๆ และสามารถอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษาได้อย่างชัดเจน
2. ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ เมื่อทดสอบแบบจำลองแล้ว หากปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์แบบจำลองนั้นต้องถูกยกเลิก
3. ควรนำไปสู่การสร้างแนวคิดใหม่หรือความสัมพันธ์ใหม่ของเรื่องที่ได้ศึกษาได้
4. แบบจำลองจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ
5. ควรต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ได้ศึกษา ดังนั้น นอกจากแบบจำลองจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์แล้ว ยังใช้เป็นเครื่องมือในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
6. ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอดใหม่และการเสริมสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ในเรื่องที่กำลังศึกษา

การสร้างรูปแบบการพัฒนา

การพัฒนาแบบอาจมีการพัฒนาแต่ละขั้นตอนการดำเนินงานที่แตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปส่วนใหญ่แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ การสร้างรูปแบบและการสรรหาความเที่ยงตรงของรูปแบบ ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิด ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้น หากเป็นการพัฒนารูปแบบที่เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์เพื่อการศึกษาอาจมีขั้นตอนในการดำเนินการออกเป็น 2 ขั้นตอนหลัก คือ การพัฒนารูปแบบและการทดสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ อย่างไรก็ตามรูปแบบที่สร้างต้องระบุให้เห็นเด่นชัดว่ามีตัวแปรหรือองค์ประกอบสำคัญอย่างไรบ้างจะต้องมีตัวแปรให้ครบ บ่งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ว่าแต่ละตัวเป็นเหตุเป็นผลกัน โดยได้มีนักวิชาการกล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ ดังนี้

วโร เพ็งสวัสดิ์ (2553 : 9-10) ได้กล่าวว่า รูปแบบเป็นสิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้น เพื่อบรรยายลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งในเรื่องที่กำลังศึกษาให้เกิดความเข้าใจเบื้องต้น

Keeves (1997 : 50) กล่าวถึงหลักการกว้าง ๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบ โดยเน้นว่ารูปแบบที่ดีควรมีคุณลักษณะ 4 ประการ มีรายละเอียด ดังนี้

1. รูปแบบควรจะต้องประกอบไปด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดาหรือความสัมพันธ์แบบรวม ๆ อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงแบบเส้นตรงธรรมดาทั่วไปก็มีประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบสภาพแวดล้อม เทคโนโลยี โครงสร้าง กระบวนการจัดการ การตัดสินใจสั่งการ และการใช้สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรก็สามารถนำไปใช้พัฒนารูปแบบได้

2. รูปแบบควรจะใช้เป็นแนวทางการทำนายผลที่จะตามมาจากการใช้รูปแบบได้ ซึ่งสามารถตรวจสอบโดยข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสังเกตและหาข้อมูลสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ โดยเมื่อตรวจสอบรูปแบบแล้ว หากปรากฏว่ารูปแบบไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์รูปแบบนั้นก็จะถูกยกเลิกไป

3. รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นโครงสร้างเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. รูปแบบควรเป็นเครื่องมือสร้างนวัตกรรมใหม่และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายองค์ความรู้ในเรื่องที่กำลังศึกษา

อย่างไรก็ตามการสร้างรูปแบบจะตรงตามวัตถุประสงค์ของงานหรือไม่ อย่างไร จะต้องคำนึงถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นที่จะมาช่วยสนับสนุนการพิสูจน์รูปแบบ ข้อมูลจะต้องเป็นที่เชื่อถือได้ พิสูจน์ได้ มีเหตุผลตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบจะต้องเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป และการทดสอบหรือประเมินรูปแบบนั้น ก็มีความสำคัญยิ่งต่อการที่จะให้ได้มาซึ่งรูปแบบในการศึกษาวิจัยที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เที่ยงตรง เชื่อถือได้ และจากการศึกษาแนวคิดและกระบวนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบและนำไปสู่การศึกษาในเชิงลึกต่อไป รูปแบบที่พัฒนาจึงมีความชัดเจนและเหมาะสม การพัฒนารูปแบบแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน (Hypothesis Model) โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยอาจจะศึกษารายกรณี หน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลการศึกษาจะนำมาใช้กำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ ดังนั้น การพัฒนารูปแบบในขั้นตอนนี้ต้องอาศัยหลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ ซึ่งโดยทั่วไปการศึกษาขั้นตอนนี้จะมีขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบความคิดการวิจัย

2. การศึกษาจากบริบทจริง ในขั้นตอนนี้อาจจะดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้

- 2.1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการในปัจจุบันของหน่วยงาน โดยศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) วิธีศึกษาอาจใช้วิธีสัมภาษณ์ การสอบถาม การสำรวจ การสนทนากลุ่ม เป็นต้น

- 2.2 การศึกษารายกรณี (Case Study) หรือพหุกรณี หน่วยงานที่ประสบความสำเร็จหรือมีแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องที่ศึกษา เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบ

- 2.3 การศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ วิธีศึกษาอาจจะใช้วิธี การสัมภาษณ์ หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นต้น

3. การจัดทำรูปแบบ ในขั้นตอนนี้จะใช้สารสนเทศที่ได้ในข้อ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดการวิจัยและนำมาจัดทำรูปแบบ

อย่างไรก็ตามในการวิจัยบางเรื่องนอกจากจะศึกษาตามขั้นตอนที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยยังอาจจะต้องศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้กระบวนการวิจัยเดลฟาย (Delphi Technique) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในการพัฒนารูปแบบก็ได้

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบในขั้นตอนแรกแล้ว จำเป็นจะต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นถึงแม้จะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบของบุคคลอื่น และผลวิจัยที่ผ่านมา แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่ได้มุ่งหวังไว้หรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือการทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริงจะช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่าง ๆ

ทิสนา แคมมณี (2551 : 20) ได้เสนอขั้นตอนการสร้างและพัฒนารูปแบบไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมปัญหา (Problem Formulation) เพื่อให้รู้ว่าอะไรคือปัญหาที่แท้จริง
2. ขั้นพัฒนารูปแบบ (Model Construction) ซึ่งดำเนินการภายหลังจากที่ได้รวบรวมปัญหาต่าง ๆ แล้ว ในการสร้างรูปแบบต้องพิจารณาวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการสร้าง และต้องรู้ถึงลักษณะเฉพาะที่

ต้องการของผลผลิตด้วย ต้องรู้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็น และควรคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการสร้างและความสนใจของผู้ใช้ด้วย เนื่องจากหากรูปแบบมีค่าใช้จ่ายสูงและไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาอาจจะมีโอกาสบกพร่องได้ในระหว่างการดำเนินงานขั้นต่าง ๆ จึงควรมีการให้จำกัดความสภาพการณ์ การสุ่มตัวอย่าง และทำตามหลักวิชาอย่างเคร่งครัด

3. การทดสอบรูปแบบ (Testing the Model) เมื่อสร้างรูปแบบเสร็จแล้วควรจะทดสอบโดยต้องพิจารณาถึง

3.1 มีความตรงตามสถานการณ์จริง (Valid) รูปแบบที่จัดสร้างขึ้นหากมีความใกล้เคียงกับความจริงจะดีมาก เนื่องจากจะช่วยให้การตัดสินใจได้ดีขึ้น ไม่ยุ่งยากต่อการนำไปใช้ และควรพิจารณาถึงระดับความสำเร็จจากการแก้ปัญหา

3.2 มีการนำไปทดลองใช้เพื่อเปรียบเทียบว่าผลการนำไปใช้ทำให้มีการปรับปรุงคุณภาพในการปฏิบัติงานอย่างไร การทดลองใช้มี 2 ลักษณะ คือ ทดลองย้อนหลัง (Retrospective Evaluation) โดยใช้กับข้อมูลในอดีต และการทดลองใช้ในปัจจุบัน (Pretest)

4. การทำให้สำเร็จ (Implementation) เมื่อผ่านการทดสอบแล้วก็ควรสามารถที่จะนำไปใช้ให้เกิดความสำเร็จ เนื่องจากไม่มีรูปแบบใดที่จะเรียกว่าสำเร็จอย่างสมบูรณ์จนกว่าจะได้รับการยอมรับ ได้รับความสนใจ และมีการนำไปใช้

5. การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบให้ทันสมัย (Model Updating) แม้ว่าจะมีการนำรูปแบบไปใช้อย่างประสบความสำเร็จ แต่ก็ควรจะมีการพัฒนา ปรับปรุง ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ขององค์กร และสถานการณ์ที่มากระทบจากภายในและภายนอกองค์กร

การสร้างรูปแบบประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่

1. กำหนดแนวความคิดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเพื่อชี้ให้เห็นชัดว่ารูปแบบเสนออะไร เพื่อให้ได้อะไร และสิ่งที่ได้นั้นอธิบายปรากฏการณ์อะไร และนำไปสู่ข้อค้นพบอะไรใหม่ ๆ

2. ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีหรือแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบในการสร้างหรือพัฒนารูปแบบนี้

3. ปรับปรุงโดยอาศัยข้อสนเทศจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิดรูปแบบ หรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือทำการศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรแต่ละตัว แล้วคัดเลือกองค์ประกอบหรือตัวแปรที่สำคัญประกอบกันขึ้นเป็นโครงสร้างรูปแบบ

4. มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สามารถทำนายผลได้ ขยายความผลทำนายได้กว้างขวางขึ้น และสามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ ๆ โดยต้องศึกษาแนวคิด ทฤษฎีในการสร้างรูปแบบ การนำข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบรูปแบบ

5. นำข้อมูลมากำหนดโครงสร้างและข้อเสนอของรูปแบบอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่ผลสรุปเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มุ่งหวังของการวิจัย มีการทดสอบและปรับปรุงรูปแบบก่อนนำรูปแบบไปใช้งานจริง และประเมินผลหลังจากนำรูปแบบไปใช้จริง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบเป็นการกำหนดแนวคิดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ จากนั้นทำการศึกษาเพื่อกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ โดยอาศัยข้อสนเทศจากทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบ หรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรในแต่ละตัว แล้วคัดเลือกองค์ประกอบหรือตัวแปรที่สำคัญประกอบกันขึ้นเป็นโครงสร้างรูปแบบ

การตรวจสอบรูปแบบ

จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ (อุทุมพร จามรมาน, 2541 : 23 วาโร เฟิงส์วีสต์, 2553 : 6 และพูนยชัย ยาวีราษ, 2550 : 20-21) สรุปได้ว่า การตรวจสอบรูปแบบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์มี 2 วิธีซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐาน ดังนี้

1. เชิงคุณลักษณะ (Qualitative) การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะอาจต้องใช้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตรวจสอบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ และได้เสนอแนวความคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ ดังนี้

1.1 การตรวจสอบโดยแนวทางนี้ มิได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบ การตรวจสอบแบบอิงเป้าหมาย (Goal Based Model) การตอบสนองปัญหาและความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบของการประเมินแบบตอบสนอง (Responsive Model) หรือกระบวนการตัดสินใจ (Decision Making Model) อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามวิจรรณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการตรวจสอบ

1.2 การตรวจสอบที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องจะตรวจสอบโดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และจะต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากการวัดคุณค่าไม่อาจตรวจสอบด้วยเครื่องวัดใด ๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ตรวจสอบอย่างแท้จริง ต่อมาได้นำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาระดับสูงในวงการอุดมศึกษามากขึ้นในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ ผู้เล่นในเรื่องนั้นจริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

1.3 รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ โดยจะให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒินั้นเพียงธรรมชาติและมีดุลยพินิจที่ดี ทั้งนี้ มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั้นเอง

1.4 รูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัยการ และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการจะเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

ทั้งนี้ การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นสถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์ และจะต้องเป็นที่น่าเชื่อถือของวิชาชีพนั้นเป็นสำคัญ

2. เชิงปริมาณ (Quantitative) โดยใช้เทคนิคทางสถิติ การตรวจสอบรูปแบบเชิงปริมาณตรวจสอบคุณลักษณะ 2 อย่าง ได้แก่

2.1 การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์/ความเกี่ยวข้อง/เหตุผลระหว่างตัวแปร

2.2 การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งการประมาณค่านี้ สามารถประมาณข้ามกาลเวลา กลุ่มตัวอย่าง สถานที่ หรืออ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปหาประชากรก็ได้ ผลการตรวจสอบนำไปสู่คำตอบ 2 ข้อ คือ 1) การสร้างรูปแบบใหม่ หรือ 2) ปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบเดิม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง กรอบความคิดด้านหลักการ วิธีดำเนินงาน และเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบว่าจะประกอบด้วยอะไร จำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและความสัมพันธ์กันอย่างไร ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ ที่กำลังศึกษา ซึ่งจะออกแบบตามแนวคิด ทฤษฎี รายงานการวิจัย และหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบนั้นเป็นหลัก ส่วนกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบสามารถสรุปได้เป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ

สำหรับในงานวิจัยฉบับนี้ คณะวิจัยได้จัดทำเป็นแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ที่เป็นข้อความ (Verbal Model) หรือเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) ในการอธิบายถึงการพัฒนาคณะคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ซึ่งดำเนินการเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพจริงและองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคณะคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) 2) และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Delphi Technique) 3 รอบ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน

ระยะที่ 3 การตรวจสอบประสิทธิภาพรูปแบบ โดยการสำรวจความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) และจัดการประชุมสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings) เพื่อตรวจสอบถึงความถูกต้อง ความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของรูปแบบและคู่มือการนำรูปแบบไปใช้

การนำเทคนิคเดลฟายไปใช้สำหรับการวิจัย (Utilizing the Delphi Technique for Research)

ความพยายามของมนุษย์ในการค้นหาความรู้ ความจริง หรือคำตอบต่อข้อสงสัยต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่เป็นระบบ เพื่อให้ได้คำตอบที่น่าเชื่อถือและคงเส้นคงวาก่อให้เกิดเทคนิคการวิจัยขึ้นมากมาย แต่เทคนิคที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับแพร่หลายทั้งการวิจัยด้านธุรกิจ การเมือง สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา คือ การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

ปัจจุบันเทคนิคเดลฟายเป็นเทคนิคที่ได้รับความนิยมในหลายวงการวิจัย เนื่องจากสามารถให้ข้อมูลที่แม่นยำเกี่ยวกับสิ่งที่ยังคลุมเครือ ไม่มีความชัดเจน เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจได้เป็นอย่างดี โดยอาศัยประสบการณ์และความรู้จากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะหลีกเลี่ยงการนัดหมายของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาเผชิญหน้ากันเพื่อแสดงความคิดเห็น จึงทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเต็มที่และเป็นอิสระ ไม่ถูกครอบงำด้วยความคิดเห็นของบุคคลอื่นและกระบวนการกลุ่ม ทั้งนี้กระบวนการหรือวงจรการแสดงความคิดเห็นที่มากกว่าหนึ่งรอบจะช่วยให้ได้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้มีโอกาสใคร่ครวญถึงความเห็นของตน อันจะนำมาซึ่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ จึงสามารถนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้องได้ ซึ่งนักวิจัยจำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงที่มา ลักษณะสำคัญ กระบวนการวิจัย การคัดเลือก และขนาดของผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนเกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องของความคิดเห็นและข้อพึงระวังในการนำเทคนิคเดลฟายไปประยุกต์ใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสม

เทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการที่ทำซ้ำอย่างเป็นระบบ สำหรับการพยากรณ์โดยอาศัยข้อมูลที่เป็นอิสระของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ฉันทามติของความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ในอนาคต โดยวิธีการที่เป็นระบบในการพิจารณาไตร่ตรองตามลำดับ การจัดกลุ่มและปรับปรุงกลั่นกรองความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เทคนิคเดลฟายยังอิงข้อมูลเบื้องต้นที่ว่า

1. ฉันทามติแทนความเป็นไปได้สูงของการพยากรณ์ที่ถูกต้อง
2. ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการยอมรับในสาขาเป็นตัวแทนพยากรณ์ที่ดีของการกระทำในอนาคต

กล่าวอีกนัยหนึ่ง เทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการคาดการณ์ผลลัพธ์โดยวิธีการออกความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีขั้นตอนและระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน โดยผู้เชี่ยวชาญจะตอบแบบสอบถามจำนวนสองรอบหรือมากกว่านั้น โดยในแต่ละรอบผู้จัดทำจะสรุปคำตอบของรอบนั้น เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับตอบคำถามในรอบถัดไป โดยเชื่อว่าคำตอบในแต่ละรอบจะถูกกล่าให้ “ถูกต้อง” มากยิ่งขึ้น ซึ่งสุดท้ายการสอบถามจะหยุดลงเมื่อได้ข้อสรุปที่มั่นคงและคะแนนค่าเฉลี่ยหรือมัธยฐานจะเป็นตัวกำหนดคำตอบ

สำหรับเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) เป็นเทคนิคเดลฟายที่มีการปรับปรุงวิธีการหรือขั้นตอนดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ และลดข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในเทคนิคเดลฟายดั้งเดิม โดยเฉพาะข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางการลดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งนี้ คณะวิจัยทางวิชาการระดับภาคได้ศึกษาความหมาย รูปแบบของเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง ลักษณะของเทคนิคเดลฟาย กระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง ข้อดีและข้อเสียของเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงมโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้องจนทำให้ไม่สามารถนำเทคนิค

เดลฟายมาใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง การนำเสนอมุมมองใหม่ในเรื่องจำนวนของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งควรพิจารณาจากบริบทของงานวิจัยนั้น และเกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องของเสียงข้างมากในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ควรพิจารณาจากเครื่องมือที่ใช้ประเมินค่าความคิดเห็น จำนวน และมาตรวัดความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ความเป็นมาของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายเริ่มต้นเมื่อปี ค.ศ. 1944 เมื่อมีการก่อตั้งองค์กรวิจัยและพัฒนาเพื่อคาดการณ์ขีดความสามารถของเทคโนโลยีในอนาคตทางการทหาร โดยหน่วยงานที่มีชื่อว่าแรนด์ (RAND) เป็นอักษรย่อของ Research and Development ต่อมาเมื่อปี ค.ศ. 1959 นักวิจัยจากบริษัทแรนด์ คือ โอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และนอร์แมน ดาลกี (Norman Dalkey) ได้พัฒนาวิธีการที่ใช้ในการพยากรณ์ความรู้ที่เกิดจากการรวบรวมข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้รอบรู้ในเรื่องนั้นขึ้น โดยในช่วงต้นเป็นการพยากรณ์ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอนาคต ซึ่งคำว่า “เดลฟาย” ที่ใช้เป็นชื่อเรียกกระบวนการวิจัยนี้ เป็นคำพูดในทำนองติดตลกของนักวิจัยบางท่านในบริษัทแรนด์ที่ได้เปรียบเปรยว่าวิธีการนี้คล้ายการพยากรณ์ในเทวสถานเทพอพอลโล เมืองเดลฟาย ประเทศกรีก ซึ่งเมื่อ 800 ปี ก่อนคริสตกาล ในยุคที่ผู้คนนิยมมาสักการะเทพเจ้าในวิหารแห่งนี้ เพื่อขอคำทำนายที่จะทำนายประกาศิตเทพอพอลโลผ่านการดูเครื่องในสัตว์ที่ใช้เป็นเครื่องเช่นหิว ทำให้คำว่า “เดลฟาย” ถูกใช้เรียกวิธีการดังกล่าวอย่างแพร่หลายจนเป็นภาษาที่ใช้เรียกอย่างเป็นทางการจนถึงปัจจุบัน (น้ำผึ้ง มีศิล, 2559 : 1258)

ความหมายเทคนิคเดลฟาย

เทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการหรือกระบวนการรวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในอนาคตจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปมติจากข้อค้นพบที่ได้ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียว และมีความถูกต้อง โดยผู้วิจัยไม่ต้องนัดหมายกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมกันเหมือนกับการระดมสมอง (Brain Storming) แต่ให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามแต่ละรอบ วิธีการนี้จะทำให้สามารถระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในสถานที่และในเวลาแตกต่างกันได้โดยไม่มีข้อจำกัด ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่และอิสระ สามารถถ่วงถ่วงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างรอบคอบ ปราศจากการชี้นำจากกลุ่ม และไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดของผู้อื่น ทำให้ข้อมูลเกิดความน่าเชื่อถือ รวมทั้งประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยในสถานศึกษาที่มีการนำเทคนิคเดลฟายมาใช้กันอย่างแพร่หลายเพื่อหาข้อสรุปในอนาคตเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษา (มนต์ชัย เทียนทอง, 2548 : 165-166) เนื่องจากยอมรับกันโดยทั่วไปถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากเทคนิคเดลฟาย ซึ่งได้ข้อสรุปเกี่ยวกับอนาคตที่น่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งนักวิชาการจำนวนมากได้ให้นิยามความหมายของเทคนิคเดลฟายไว้ ดังนี้

ประยูร ศรีประสาธน์ (2526 : 129) ให้ความหมายว่า เทคนิคเดลฟาย หมายถึง กระบวนการเสาะแสวงหาความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มคนเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตเกี่ยวกับเรื่องเวลา ปริมาณ และสภาพที่ต้องการให้เป็น ทั้งนี้ โดยวิธีการเสาะแสวงหาความคิดเห็นด้วยการใช้แบบสอบถามแทนการเรียกประชุม

สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์ (2528 : 24) ให้ความหมายว่า เทคนิคเดลฟาย หมายถึง กระบวนการรวบรวมความคิดเห็น หรือการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับอนาคตจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด

เสรี เพิ่มชาติ (2531 : 96) ให้ความหมายเทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการที่มุ่งแสวงหาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขและหาความเชื่อมั่นในการที่จะทำนายหรือคาดการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 24) ให้ความหมายเทคนิคเดลฟาย หมายถึง เทคนิคการวิจัยที่ถูกลงไปใช้อย่างแพร่หลาย และได้รับการยอมรับในหมู่นักวิจัยทางการศึกษาอย่างมากในปัจจุบันโดยการสำรวจความเห็นและอภิปรายกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขาหนึ่ง ๆ ที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมในโครงการนั้น

เทียนฉาย กิระนันท์ (2544 : 122) ให้ความหมายว่า เทคนิคเดลฟาย หมายถึง การวิเคราะห์อีกรูปแบบหนึ่งที่ได้รับการประดิษฐ์และพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยอนาคตโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้กำหนดโครงสร้างของกระบวนการสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อให้บรรลุผลในการพัฒนาปัญหาที่ซับซ้อนมากร่วมกัน โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับอนาคตที่เกินกว่าคนใดคนหนึ่งจะสามารถวิเคราะห์ได้ถี่ถ้วนและรอบคอบพอ

มนต์ชัย เทียนทอง (2548 : 166) นำเสนอว่า Alfred Rasp Jr. ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่าเป็นวิธีการรวบรวม การพิจารณา การตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแบบเดิมที่จำเป็นต้องอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ หรือความคิดเห็นของกลุ่ม รวมทั้งมติของที่ประชุม

ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม (2555 : 6) ให้ความหมายของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย หมายถึง วิธีการสื่อสารความรู้ระหว่างผู้เชี่ยวชาญเพื่อวินิจฉัยสิ่งต่าง ๆ ที่ยังไม่มีคำตอบที่แน่นอน โดยอาศัยกระบวนการรวบรวมและกลั่นกรองความรู้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จากการใช้ชุดของแบบสอบถามความคิดเห็น และควบคุมความคิดเห็นโดยการไม่เปิดเผยรายชื่อของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้การเสนอความเห็นเป็นไปอย่างอิสระ การให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังสมาชิกกลุ่มแต่ละคนเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญทวนซ้ำความคิดเห็น และวินิจฉัยความคิดเห็นของกลุ่มอย่างเป็นทางการ

น้ำผึ้ง มีศีล (2559 : 1256) ได้ให้ความหมายการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายว่า หมายถึง วิธีการรวบรวมความรู้ของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อมุ่งศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้ที่ยังไม่มีคำตอบแน่ชัด โดยการรวบรวมและกลั่นกรองความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ที่ต้องมีการเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ใคร่ครวญความคิดเห็น โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในรอบถัดไป ทั้งนี้ องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจะเกิดจากการพิจารณามติสอดคล้องโดยเสียงข้างมาก ลักษณะสำคัญของการวิจัยด้วยวิธีเดลฟาย คือ

1. การไม่เปิดเผยรายชื่อของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้น่าเสนอเป็นไปอย่างอิสระ ไม่ถูกครอบงำด้วยกระบวนการกลุ่ม
2. การให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญได้ทบทวนความคิดเห็น
3. การวินิจฉัยความคิดเห็นของกลุ่มอย่างเป็นทางการ

Duncanis (1970 : 154) ได้ให้ความหมายว่า เทคนิคเดลฟาย หมายถึง การทำนายเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ในอนาคต มุ่งที่จะลดผลกระทบหรืออิทธิพลจากบุคคลอื่นในกรณีที่ต้องเผชิญหน้ากัน ขณะเดียวกันก็มีการลดผลกระทบทางด้านความคิดระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน

Johnson (1993 : 982) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ หรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติของที่ประชุม

Jensen (1996 : 857) ได้ให้คำนิยามของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นโครงการจัดทำรายละเอียดรอบคอบในการที่จะสอบถามบุคคลด้วยแบบสอบถามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อจะได้ให้ข้อมูลและความคิดเห็นกลับมาโดยมุ่งที่จะรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปได้ในอนาคต

Balasubramanian & Agarwal (2012 : 16) ให้ความหมายการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายว่า หมายถึง กระบวนการใช้ดุลยพินิจในการตรวจทานอย่างเป็นระบบในหัวข้อ/ประเด็นเฉพาะผ่านการออกแบบด้วยชุดแบบสอบถามที่ต่อเนื่องกันและสรุปความคิดเห็นจากการตอบกลับ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย คือ วิธีการหรือกระบวนการในการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น เพื่อสรุปให้เป็นมติที่เห็นชอบโดยเสียงข้างมากในการที่จะตัดสินใจถึงเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ เทคนิคเดลฟายสามารถนำมาซึ่งข้อสรุปที่น่าเชื่อถือได้ต้องประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ คือ เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นแบบอิสระโดยไม่มีการเผชิญหน้าระหว่างผู้เชี่ยวชาญ ปราศจากการชี้นำและอิทธิพลทางด้านความคิดของบุคคลอื่น การตรวจสอบข้อมูลซ้ำโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เชี่ยวชาญในการทบทวนคำตอบของตน ภายหลังการรับรู้คำตอบของกลุ่ม

แม้ว่าวิธีการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายจะเป็นที่รู้จักและถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการวิจัย แต่ยังมีโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟายอยู่หลายประการ ซึ่งทูรอฟและฮิลท์ซ (Turoff and Hiltz, 1996) ได้รวบรวมความคิดเห็นที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายที่ค้นพบในเอกสารต่าง ๆ ไว้ เช่น เดลฟายเป็นเพียงวิธีทำนายอนาคต เป็นวิธีการที่มุ่งสร้างความคิดเห็นที่สอดคล้องกันภายในกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ เป็นเพียงวิธีการที่ใช้ในการสำรวจเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ เป็นเพียงกระบวนการที่นับคะแนนเสียงของผู้เชี่ยวชาญออกความเห็นเพื่อลดระยะเวลาการอภิปรายลง หรือเป็นเพียงวิธีการวินิจฉัยของกลุ่มโดยใช้วิธีการเชิงปริมาณ เป็นต้น ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้องมาจนถึงปัจจุบันนี้ ทั้งนี้ นักวิจัยที่เลือกใช้เทคนิคเดลฟายจึงจำเป็นต้องศึกษาคุณลักษณะ กระบวนการ และแนวทางการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายให้ถ่องแท้ก่อนที่จะทำการวิจัย

รูปแบบของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายสามารถจำแนกออกเป็น 2 รูปแบบหลัก ได้แก่ รูปแบบดั้งเดิม (Traditional Delphi Technique) และรูปแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) โดยเกิดจากความพยายามในการลดเวลาการใช้เพื่อหาคำตอบที่สอดคล้องโดยเสียงข้างมากให้เร็วที่สุด การเก็บข้อมูลรูปแบบดั้งเดิมมักเริ่มต้นด้วยการใช้คำถามปลายเปิดและกระทำซ้ำด้วยคำถามปลายปิดหลายรอบ ซึ่งจะทำให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความเบื่อหน่ายเพราะถูกรบกวนมากเกินไป ส่งผลให้อัตราการตอบกลับมีค่อนข้างน้อย ข้อมูลที่ได้จึงไม่ค่อยมีความหลากหลาย คำตอบที่ได้มักมุ่งเข้าหาค่ากลาง ทำให้ต้องยุติกระบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายโดยเร็ว ปัญหาเหล่านี้ทำให้มีผู้พัฒนาปรับปรุงข้อจำกัดของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายแบบดั้งเดิมให้สามารถใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ (น้ำผึ้ง มีศิล, 2559 : 1263-1264) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. การนำวิธีการระดมความคิดมาใช้แทนการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก เพื่อรวบรวมแนวความคิดที่หลากหลายของกลุ่มบุคคลที่จะช่วยลดระยะเวลาสำหรับการทำวิจัยลงไปได้มาก เพราะการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มด้วยวิธีการระดมความคิดจะทำให้ได้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีการอภิปรายในกลุ่ม ซึ่งจะช่วยลดระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามปลายเปิดกลับคืนในรอบแรกได้มาก

2. การนำวิธีการสัมภาษณ์มาใช้แทนการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบแรกด้วยการสัมภาษณ์โดยไม่มีการจำกัดขอบเขตแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ โดยกระบวนการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างและไม่ชี้แนะ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญที่ถูกสัมภาษณ์มีโอกาสปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และแก้ไขข้อมูลที่ให้สัมภาษณ์จึงทำให้ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือ

3. การประชุมแบบเดลฟาย (Delphi Conference) ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการประชุม ซึ่งในระหว่างที่ทำการประชุมจะเก็บข้อมูลซ้ำด้วยแบบสอบถามและนำเสนอข้อมูลย้อนกลับสู่สมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลพิจารณาและตรวจสอบความคิดเห็นของตนเองซ้ำอีกครั้ง พร้อมทั้งกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายภายในที่ประชุม ซึ่งจะไม่สามารถปิดบังสถานภาพทางสังคมของผู้เข้าร่วมประชุมได้ แต่ผู้วิจัยจะสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลร่วมด้วยได้

4. เดลฟายที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน (Computer-base Delphi) เป็นการวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ผู้ให้ข้อมูลจะเห็นข้อมูลของสมาชิกท่านอื่นในกระบวนการทั้งหมด ทำให้นักวิจัยไม่ต้องสรุปหรือวิเคราะห์ความคิดเห็น ทำให้ลดความลำเอียงในตัวนักวิจัยลงได้ อีกทั้งยังสามารถประหยัดทั้งเวลาและเงินลงได้มาก

5. เดลฟายกลุ่ม (Group Delphi) เป็นการกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อเชิญเข้าร่วมประชุม โดยจัดส่งแบบสอบถาม รอบที่ 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญก่อนการประชุม หลักจากนั้นก่อนหรือหลังการประชุมสาม ชั่วโมง ผู้เชี่ยวชาญจะได้รับแบบสอบถาม ฉบับที่ 2 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจะใช้เวลาระหว่างพักการประชุมในการตอบแบบสอบถามชุดนี้ โดยไม่มีการอภิปรายเกี่ยวกับคำตอบในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้ นักวิจัยจะต้องรวบรวมคำตอบอย่างรวดเร็วและสร้างเป็นแบบสอบถาม ชุดที่ 3 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ เมื่อตอบเสร็จแล้วผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นที่ยังมีผู้ไม่เห็นด้วยในที่ประชุมเพื่อหาข้อสรุปต่อไป

สำหรับรูปแบบของเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่าน (รัตนาคำเพชรดี, 2559 : 146-149) ได้กล่าวถึงรูปแบบเดลฟายแบบปรับปรุง สรุปสาระที่สำคัญ ดังนี้

1. การใช้วิธีระดมความคิดเห็นแทนการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก เพื่อรวบรวมแนวคิดที่หลากหลายของกลุ่มบุคคล สำหรับการจัดทำเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด รอบที่ 2 ซึ่งการระดมความคิดจะช่วยลดระยะเวลาสำหรับการจัดทำแบบสอบถามในรอบที่ 2 เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มด้วยเทคนิคระดมความคิดจะทำให้ได้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีการอภิปรายภายในกลุ่มอย่างมีเหตุผล และช่วยลดระยะเวลาในการรอแบบสอบถามกลับคืนในรอบแรก

2. การใช้วิธีสัมภาษณ์แทนการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก ซึ่งจุมพล พูลภัทรชีวิน (2544 : 19-31) ได้เสนอให้นำเทคนิคเดลฟายมาใช้ร่วมกับวิธีการของ Ethnographic Futures Research (EFR) เรียกว่า Ethnographic Delphi Futures Research (EDFR) เพื่อแก้ไขข้อจำกัดประเด็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เทคนิคใหม่นี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบปลายเปิดและไม่ชี้นำผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่ต้องศึกษาที่ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ เทคนิควิธีการนี้โดยทั่วไปต้องใช้ผู้ตอบจำนวนมากเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการและจะไม่มีการกำหนดกรอบของคำถาม เพียงแต่กำหนดหัวข้อให้ผู้ตอบตอบได้อย่างอิสระ มีโอกาสปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และแก้ไขข้อมูลที่ให้สัมภาษณ์ จากนั้นนำความคิดเห็นที่ได้ไปสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ของเทคนิคเดลฟาย

3. การใช้แบบสอบถามปลายปิดแทนแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรกที่ได้ปรับจากเทคนิคเดลฟายเดิมด้วยการใช้แบบสอบถามปลายเปิดไปเก็บข้อมูลรอบแรก และหากผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยในข้อใดให้แสดงหรือระบุเหตุผลประกอบ และในการเก็บข้อมูลรอบที่ 2 จะนำข้อเสนอแนะจากรอบแรกมาแยกในแต่ละประเด็น แล้วให้ผู้ตอบเลือกตอบ ทำเช่นนี้ในรอบที่ 3 และ 4 จนกว่าจะได้ข้อมูลที่มีความเชื่อมั่น เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงนี้ ช่วยให้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกันมากขึ้น และลดข้อขัดแย้งได้เป็นอย่างดี

4. การประชุมแบบเดลฟายหรือเดลฟายประชุม เป็นการรวบรวมข้อมูลในลักษณะการประชุม ระหว่างการประชุมจะเก็บข้อมูลซ้ำด้วยแบบสอบถามและนำเสนอข้อมูลย้อนกลับแก่สมาชิกในกลุ่ม และขอให้ผู้ให้ข้อมูลพิจารณาและตรวจสอบความคิดเห็นของตนอีกครั้ง พร้อมกับการสนับสนุนให้เกิดการอภิปรายกันภายในกลุ่ม การเก็บข้อมูลแบบนี้ไม่สามารถปิดบังสถานะทางสังคมและพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลได้ เทคนิคนี้ อุทุมพร จามรمان (2541 : 131) นำเสนอว่าจะมีการใช้แบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อช่วยสรุปหาคำตอบที่ช่วยลดความล่าช้าจากการปรับปรุงคำตอบในแต่ละรอบ วิธีการนี้ผู้ตอบจะนั่งอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์ และเมื่อตอบคำถามไปคอมพิวเตอร์จะประมวลผลรวมกับคนอื่นและสรุปผลให้รู้ได้ทันที พร้อมกับตอบโต้กลับโดยมีการทำเช่นนี้เรื่อยทุกคนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ วิธีการนี้บางครั้งเรียกว่า “เดลฟายเชิงเวลาจริง” (Real-time Delphi)

5. เดลฟายใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน ด้วยความแพร่หลายของเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถนำมาปรับใช้ในกระบวนการวิจัยได้ช่วยให้กระบวนการของการเก็บข้อมูลมีความรวดเร็วในการส่งถ่ายข้อมูล และยังสามารถปิดบังผู้เชี่ยวชาญได้ตามระเบียบวิธีเทคนิคเดลฟายเป็นอย่างมาก เทคโนโลยีที่ปรากฏแพร่หลาย ได้แก่ การนำระบบจดหมายไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) สำหรับการส่งแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ที่เป็นไฟล์ข้อมูลไปยังกลุ่มเป้าหมายตามระเบียบวิธีของเทคนิคเดลฟาย โดยใช้คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายช่วยประมวลผลข้อมูล รวมถึงการใช้ระบบ Multi-user Domain เพื่อคัดเลือกจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลที่อาจมีปริมาณมากและเก็บข้อมูลหลายรอบเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว สามารถเชื่อมโยงเข้ากับโปรแกรมการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมในรูปของรหัสอิเล็กทรอนิกส์ และนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยเฉพาะความนิยมนำสื่ออินเทอร์เน็ตมาใช้เป็นสื่อและวิธีวิจัยในรูปแบบการเก็บข้อมูลผ่านเว็บและอินเทอร์เน็ต เรียกรวมว่าเป็นกระบวนการ Computer-base Delphi โดยเฉพาะการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เรียกชื่อเฉพาะว่า BOLDER (Beginning On-Line Delphi Ethnographic Research) ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน

จากประโยชน์หรือข้อดีในแง่ความแม่นยำของข้อมูลและการลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ระเบียบวิธีวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายและเทคนิคอื่นผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งนำมาใช้ได้ทั้งเป็นเครื่องมือวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ เครื่องมือวิจัยทางธุรกิจ/การตลาด การวิจัยระดับพฤติกรรมองค์การ และพฤติกรรมปัจเจกบุคคล เช่น การวิจัยในสาขาการศึกษาและการรักษาจิต ทั้งนี้ ทิศทางการผสมผสานความสามารถตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่มีคุณค่าของเดลฟายเข้ากับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศนี้ เป็นความเคลื่อนไหวของการปรับเทคนิคหรือวิธีระเบียบวิจัย รวมทั้งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มีประโยชน์อย่างมากในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ทั้งในด้านเนื้อหาสาระและตัวระเบียบวิธีวิจัยในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20

6. เดลฟายกลุ่ม Witkin and Alschuld ได้เสนอการใช้เทคนิคเดลฟายกลุ่มขั้นเทคนิคใหม่มีแนวทางในการกำหนดให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม เมื่อได้รับการตอบรับและผู้เชี่ยวชาญให้ความสนใจเข้าร่วมการประชุม ผู้ประเมินความต้องการจำเป็น (Need Assessor) ส่งแบบสอบถามรอบที่ 1 ให้ก่อนการประชุม จากนั้นก่อนหรือหลังประชุมประมาณ 3-4 ชั่วโมง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะได้รับแบบสอบถามฉบับที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญใช้ช่วงเวลาระหว่างพักการประชุมประมาณ 20 นาที การตอบแบบสอบถามโดยผู้ประเมินความต้องการจำเป็นขอความร่วมมือไม่ให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถามภายในกลุ่ม ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นรวบรวมคำตอบที่ได้อย่างรวดเร็ว จากนั้นสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 เมื่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามรอบที่ 3 เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นต้องนำข้อเสนอแนะหรือประเด็นที่มีบุคคลไม่เห็นด้วย (Disagree) มาพิจารณาร่วมกันแบบเผชิญหน้าเพื่อหาข้อสรุปต่อไป

จากที่กล่าวมาโดยสรุป แม้ว่าจะมีการนำรูปแบบใหม่ ๆ ของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายมาใช้เพื่อย่นระยะเวลาและเพิ่มประสิทธิภาพของเทคนิคเดลฟาย ซึ่งนักวิจัยควรเป็นผู้เลือกที่จะนำวิธีการที่เหมาะสมมาใช้กับงานของตนโดยคำนึงถึงหลักการสำคัญของเทคนิคเดลฟาย 3 ประการและเพื่อกำจัดมโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย คือ

1. การกำหนดโครงสร้างของเส้นทางการส่งผ่านข้อมูลหรือความคิดเห็น
2. การให้ข้อมูลย้อนกลับ
3. การไม่เปิดเผยข้อมูลของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ซึ่งหลักการสำคัญทั้งสามประการเป็นลักษณะเฉพาะของเทคนิคเดลฟายที่ทำให้ผลการวิจัยเป็นที่น่าเชื่อถือ เกิดการยอมรับ และแสดงให้เห็นถึงความจริงในอนาคตได้อย่างแม่นยำจนทำให้เทคนิคเดลฟายได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในทุกวงการศึกษาวิจัย

ในส่วนของรูปแบบเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงมี 6 รูปแบบ คือ 1) การใช้วิธีระดมความคิดเห็นการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก 2) ใช้วิธีสัมภาษณ์การตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก 3) การใช้แบบสอบถามปลายปิดแทนแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก 4) การประชุมแบบเดลฟายหรือเดลฟายประชุม 5) เดลฟายใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน และ 6) เดลฟายกลุ่ม

ลักษณะที่สำคัญของวิธีการเดลฟาย

การวิจัยที่ควรนำเทคนิคเดลฟายมาใช้ควรเป็นภาพในอนาคตที่ต้องการศึกษาความเป็นไปได้หรือการศึกษาแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น ซึ่งผู้วิจัยต้องการทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นเพื่อใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการหรือการตัดสินใจ ปัญหาการวิจัยควรมีลักษณะที่ไม่อาจยืนยันด้วยทฤษฎีหรือผลการค้นพบในอดีต แต่สามารถตอบคำถามการวิจัยได้ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้นๆ เพื่อหาข้อสรุปและแนวโน้มของความเป็นไปได้ อีกทั้งยังเป็นปัญหาที่ต้องการความคิดเห็นอย่างรอบด้านทั้งจากความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้น ซึ่งผู้วิจัยไม่ต้องการให้ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมีผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อการพิจารณาหรือคำตอบโดยรวม จึงไม่ต้องการเปิดเผยรายชื่อของผู้ให้ข้อมูล อันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น ปัญหาการวิจัยมีความขัดแย้งมาก เป็นต้น และการที่ไม่สามารถจัดสนทนากลุ่มแบบเจาะจงได้เนื่องจากความไม่สะดวกทางด้านเวลา การเดินทาง หรืองบประมาณ เป็นต้น

ดอลกี (Dalkey, 1969) ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญอันเป็นลักษณะเฉพาะของวิธีเดลฟายไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. การไม่เปิดเผยรายชื่อผู้เชี่ยวชาญหรือสมาชิกกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นสมาชิกกลุ่มที่ไม่รู้จักกันทำให้การเสนอความเห็นเป็นไปอย่างอิสระ ตรงประเด็น
2. การให้ข้อมูลที่เป็นความเห็นของกลุ่มย้อนกลับไปยังสมาชิกกลุ่มแต่ละคน และมีการเสนอความเห็นซ้ำ ๆ ความเห็นของสมาชิกที่เสนอไว้แต่ละรอบจะถูกแจ้งกลับไปยังสมาชิกกลุ่มในรูปของความเห็นของกลุ่ม และกระทำอย่างนี้หลาย ๆ ครั้ง หรือหลาย ๆ รอบ
3. การวินิจฉัยของกลุ่มอย่างเป็นทางการ ความเห็นครั้งสุดท้ายของสมาชิกในกลุ่มจะสรุปเป็นความเห็นของกลุ่ม เช่น หากคำถามที่ใช้เกี่ยวข้องกับจำนวนหรือตัวเลข ผลสรุปจากการวินิจฉัยของกลุ่มอาจเป็นค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน หรือค่าการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางอื่น

นอกจากนี้ จากการศึกษางานของซัคแมน (Sackman, 1974) ได้ระบุถึงลักษณะที่สำคัญของ
เดลฟาย ประกอบด้วย

1. ใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง
2. ข้อคำถามในแบบสอบถามถูกสร้างขึ้นโดยผู้ดำเนินการ ผู้ร่วมอภิปราย หรือทั้งสองกลุ่ม
3. ใช้ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ
4. กระบวนการมีสองรอบหรือมากกว่าสองรอบ
5. แบบสอบถามอาจจะรวมคำถามปลายเปิดหรืออาจไม่รวมคำถามปลายเปิด
6. ผลตอบรับจากแต่ละรอบอยู่ในรูปแบบของข้อเสนอแนะทางสถิติมักจะเกี่ยวข้องกับการวัด
แนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางและตัวชี้วัดของการกระจายตัว
7. ผลตอบรับจากแต่ละรอบอาจรวมถึงการเลือกข้อมูลที่เป็นข้อความ
8. การตอบกลับของผู้ให้ข้อมูลจะถูกเก็บไว้โดยไม่ระบุชื่อ
9. ดำเนินการซ้ำจนกว่าจะได้ฉันทามติ
10. ผู้ให้ข้อมูลไม่มีการเผชิญหน้าและอาจจะมีการกระจายตัวทางภูมิศาสตร์
11. ค่าผิดปกติ (เช่น ค่าสูงกว่าและค่าต่ำกว่าของควอไทล์) อาจถูกแสดงให้เห็นถึงการตอบ
โดยการเขียนอธิบาย

นิภาพรรณ เจนสันติกุล (2560 : 53-54) ได้สรุปลักษณะที่สำคัญของวิธีการเดลฟายว่าเป็นวิธี
ที่มีความยืดหยุ่นที่สร้างขึ้นโดยมีคุณสมบัติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ข้อคำถามแบบมีโครงสร้าง 2) มีการดำเนินการซ้ำ
3) ควบคุมการตอบกลับ และ 4) การไม่ปรากฏชื่อผู้ตอบ สำหรับข้อดีของวิธีการนี้ คือ สามารถรวบรวมข้อมูล
จากผู้ให้ข้อมูลที่มีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ การร่วมอภิปรายโดยไม่เปิดเผยชื่อซึ่งจะลดผลกระทบที่มี
อิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็น และในแต่ละรอบจะมีเวลาในการพิจารณาการตอบก่อนดำเนินการส่งกลับ
ข้อเสีย คือ การใช้ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลในแต่ละรอบนานอาจทำให้ผู้ให้ข้อมูลออกจากกลุ่ม จึงควรมี
การติดตามต่อเนื่อง (Somerville, 2008 : 3-4)

ในส่วนของการวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของ
เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (ณัชชา มหปญญานนท์, 2551 : 23) สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ใช้แบบสอบถามปลายปิดเป็นแบบประเมินค่า 2 ระดับ โดยรอบแรกให้ผู้ตอบเลือกตอบใน
ช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของตน และหากผู้ตอบไม่เห็นด้วยให้แสดงเหตุผลประกอบว่าต้องการให้เปลี่ยนแปลง
ในลักษณะใด อย่างไร
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2 ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้รับการเสนอแนะเพิ่มเติมรอบแรก
แสดงให้ผู้ตอบพิจารณาและแสดงจำนวนผู้ตอบแต่ละประเด็น รวมถึงแสดงตำแหน่งคำตอบของผู้ตอบในแต่ละ
รอบที่ผ่านมา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้พิจารณาเปลี่ยนแปลงหรือยืนยันคำตอบ กรณีที่ผู้ตอบมีคำตอบที่ต่าง
จากตัวเลือกที่มีผู้ตอบมากที่สุดต้องแสดงเหตุผลประกอบ จากนั้นดำเนินการตามข้อมูลรอบที่ 2 จนกว่าจะได้มา
ซึ่งฉันทามติ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ลักษณะทั่วไปของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย คือ เป็นวิธีการที่มุ่งแสวงหาความรู้ที่ยังไม่มีคำตอบแน่ชัดจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยใช้แบบสอบถามข้อค้นพบที่ได้จากมติเสียงสอดคล้องโดยเสียงข้างมาก (Consensus) จะมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับ การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มีความรู้ความสามารถในประเด็นที่ต้องการศึกษาอย่างแท้จริง (ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม, 2555 : 7) ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญจะไม่ทราบว่าผู้ใดบ้างที่อยู่ในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม และไม่ทราบว่าแต่ละคนมีความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามเป็นอย่างไร การเสนอความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจึงมีความเป็นอิสระและความเป็นส่วนตัวมากเพื่อไม่ให้ความคิดเห็นของผู้อื่นหรือของกลุ่มมีอิทธิพลต่อผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนโดยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากันโดยตรง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนต้องตอบแบบสอบถามทุกขั้นตอน และการตอบแบบสอบถามต้องกระทำหลายรอบเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยต้องสรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดที่เห็นสอดคล้องกันในแบบสอบถามแต่ละข้อที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ผ่านมาเพื่อส่งกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญในรอบต่อไปเพื่อพิจารณาว่าจะยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบ พร้อมระบุเหตุผล ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายมักใช้สถิติเบื้องต้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงมติเสียงสอดคล้องโดยเสียงข้างมาก

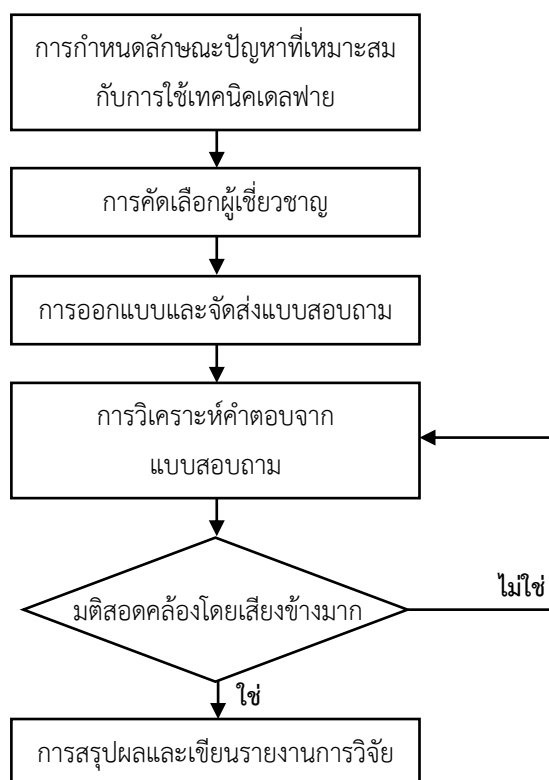
องค์ประกอบที่ทำให้การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายประสบผลสำเร็จ (มนต์ชัย เทียนทอง, 2548) ประกอบด้วย

1. การที่ผู้วิจัยจะต้องมีเวลามากเพียงพอเพื่อจัดส่งแบบสอบถามไปยังผู้เชี่ยวชาญ การติดตามการตอบกลับจากผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่องและได้ผล ทั้งนี้ เวลาที่ใช้แต่ละรอบของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายอาจใช้เวลานาน เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มักมีภารกิจค่อนข้างมากเมื่อรวมกับเวลาที่ผู้วิจัยต้องใช้วิเคราะห์ข้อมูลและส่งแบบสอบถามกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญจึงต้องใช้เวลามาก
2. การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติที่เหมาะสม คือ ผู้เชี่ยวชาญจะต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง ไม่ควรคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยอาศัยความคุ้นเคยส่วนตัว ติดต่อง่าย และผู้เชี่ยวชาญควรมีความสนใจในเรื่องที่ผู้วิจัยจะทำการวิจัย เนื่องจากต้องมีการเก็บข้อมูลจำนวนหลายรอบซึ่งผู้เชี่ยวชาญต้องเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม
3. แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลต้องมีความเที่ยงตรง ชัดเจน และง่ายต่อการตอบ ทั้งนี้ ไม่ควรเว้นระยะเวลาการส่งแบบสอบถามในแต่ละรอบนานจนเกินไป เพื่อป้องกันการลืมเหตุผลของการตอบในรอบที่ผ่านมาของผู้เชี่ยวชาญ
4. ผู้วิจัยควรมีการเตรียมตัวและดำเนินการในการทำความเข้าใจกระบวนการการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายอย่างละเอียดเพื่อให้การวางแผนการเก็บรวบรวม การวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละรอบเป็นไปตามกำหนดและอย่างมีประสิทธิภาพ มีกลยุทธ์ในการติดตามและทวงถามแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญได้ และมีความสามารถในการพิจารณาคำตอบโดยไม่ลำเอียง รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลได้อย่างถูกต้อง

กระบวนการของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

นักวิจัยจำนวนมากพยายามอธิบายถึงกระบวนการหรือขั้นตอนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายไว้ เช่น โฟวเลส (Fowles, 1978) ได้อธิบายขั้นตอนของเทคนิคเดลฟายไว้ 10 ขั้นตอน ประกอบด้วย การกำหนดคณะทำงานเพื่อตรวจสอบประเด็นในการศึกษา การเลือกผู้เชี่ยวชาญ การสร้างแบบสอบถามรอบแรก การตรวจและทดสอบแบบสอบถาม การส่งแบบสอบถามรอบแรก การวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามรอบแรก การเตรียมแบบสอบถามฉบับถัดไป การส่งแบบสอบถามฉบับถัดไป การวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามรอบที่สองหรือรอบต่อ ๆ ไป และการสรุปผลการศึกษาและการจัดทำรายงาน ซึ่งการส่งแบบสอบถามจะกระทำซ้ำจนกว่าคำตอบที่ได้จะมีมติสอดคล้องโดยเสียงข้างมาก สัมพันธ์กับมัวร์ฟีและเทอร์รี่ (Murphy and Terry, 1998) ซึ่งได้แบ่งกระบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายออกเป็น 5 ระยะ คือ การกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ การรวบรวมความเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากแบบสอบถาม การกำหนดค่าความเห็นบนมาตรวัดของแบบสอบถามฉบับที่สอง การหามติสอดคล้องโดยเสียงข้างมาก และการวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล

แผนภาพ 2.2 แสดงลำดับขั้นของของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

ในส่วนกระบวนการของเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง เริ่มต้นด้วยการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่จะทำการวิจัย ความสำคัญของการวิจัยตามเทคนิคนี้ อยู่ที่การใช้แบบสอบถามเนื่องจากเทคนิคนี้เป็นกระบวนการวิจัยที่ใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นหลัก ดังนั้น เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้อง

แน่นอน จึงต้องมีการถามย้ำหลายครั้งโดยใช้แบบสอบถามดังกล่าว โดยทั่วไปแบบสอบถามฉบับแรกจะกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญตอบคำถามกว้าง ๆ เกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ต้องการจะทราบ และจะสร้างโดยการปรับปรุงจากแบบสอบถามฉบับก่อน (ณัชชา มหปัญญานนท์, 2551 : 49-52) กระบวนการจะสิ้นสุดลงเมื่อได้รับความคิดเห็นที่สอดคล้องกันหรือเมื่อได้ข้อมูลที่เพียงพอแล้ว กระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย ประเด็นปัญหาของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายควรจะเป็นการที่ไม่มีคำตอบถูกต้องและสามารถทำวิจัยได้โดยอาศัยมติจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอนาคต เพื่อนำผลจากการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการตัดสินใจหรือวางแผนการดำเนินการ

2. คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย โดยต้องเป็นผู้ที่รู้จริงและมีความเชี่ยวชาญในสาขาที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา นอกจากนี้ยังจะต้องคัดเลือกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญที่ยินดีเสียสละเวลาให้สามารถตอบแบบสอบถามได้จนเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย และสามารถติดต่อได้สะดวก สำหรับจำนวนของผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถามจะไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่ามีจำนวนเท่าใด แต่จากผลการประชุมประจำปีของ California Junior Association เมื่อปี พ.ศ. 2514 จะได้ข้อสรุปเกี่ยวกับจำนวนของผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายว่า หากใช้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะน้อยมาก การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายจึงต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน เป็นส่วนใหญ่เนื่องจากการวิจัยที่ผ่านมา พบว่า จะมีผู้เชี่ยวชาญส่วนหนึ่งสูญหายไปในช่วงดำเนินการวิจัย เนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครบทุกราย อย่างไรก็ตามสามารถใช้ผู้เชี่ยวชาญน้อยกว่านี้ได้ แต่อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะสูงขึ้น

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้วิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายคือ แบบสอบถาม โดยแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 3-4 รอบ ขึ้นอยู่กับผลการวิจัยแต่ละรอบที่ได้รับ โดยทั่วไปจะใช้เวลาในการส่งและตอบกลับแบบสอบถามแต่ละรอบไม่เกิน 2 สัปดาห์ ดังนั้น การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงมีขั้นตอน (ณัชชา มหปัญญานนท์, 2551 : 49-52) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประเมินค่า โดยนำกรอบเนื้อหาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับนำมาสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเหมาะสม โดยพิจารณาจากนักวิชาการและนักบริหารที่มีผลงานหรือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาขาวิชานั้น ขนาดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หากใช้ผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป ค่าอัตราความคลาดเคลื่อนน้อยและลดลงประมาณ .02 คงที่ตลอด

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยติดต่อผู้เชี่ยวชาญและชี้แจงเกี่ยวกับการขอความร่วมมือในการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 1 และจัดส่งแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์ โดยขอให้เลือกตอบแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประเมินค่าในช่องที่ตรงกับความคิดเห็น หากผู้ตอบแสดงความคิดเห็นไม่เห็นด้วยขอให้แสดงเหตุผลประกอบว่าต้องการให้เปลี่ยนแปลงในทิศทางใด อย่างไร

ขั้นตอนที่ 4 เมื่อได้รับแบบสอบถาม รอบที่ 1 ในขั้นตอนที่ 4 แล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเสนอแนะเพิ่มเข้าไปให้ผู้ตอบได้พิจารณาและแสดงจำนวนของผู้ตอบแต่ละประเด็น รวมถึงแสดงตำแหน่งคำตอบของผู้ตอบแต่ละข้อด้วยการวงกลมล้อมรอบคำตอบดังกล่าว เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบทุกคนได้พิจารณา ยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบเดิม กรณีที่มีผู้ตอบในประเด็นที่แตกต่างไปจากประเด็นที่มีผู้ตอบมากที่สุดขอให้แสดงเหตุผลประกอบ แล้วส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิในรอบที่ 2 และได้ฉันทามติในรอบนี้ สำหรับเกณฑ์การพิจารณาระดับฉันทามติ คือ ระดับความคิดเห็น ร้อยละ 75 ขึ้นไป และพิจารณาความคงที่ของคำตอบจากการเปลี่ยนแปลงของระดับฉันทามติที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงน้อยกว่า ร้อยละ 20 เมื่อเปรียบเทียบกับรอบที่ผ่านมา

ขั้นตอนที่ 5 นำฉันทามติที่ได้มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IC) เกณฑ์การพิจารณาดัชนีความสอดคล้องที่มากกว่าหรือเท่ากับ .80 คือ ยอมรับให้มีความคลาดเคลื่อน .20 หรือ ร้อยละ 20

ณรงค์ฤทธิ์ กิตติกริน และคณะ (2556 : 183) กล่าวว่าไว้ว่าขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงมีขั้นตอน ดังนี้

รอบที่ 1 ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มตัวอย่างตอบความคิดเห็น แล้วรวบรวมคำตอบที่ได้จาก Rating Scale มาสรุปเป็นค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range : IR) ตามแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟาย และมีข้อกำหนดเบื้องต้นว่าในแต่ละช่วงของ Rating Scale มีช่วงความกว้าง (Interval) จึงนำค่าที่ได้ไปใช้ในแบบสอบถามรอบถัดไป

รอบที่ 2 ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ โดยมีข้อความในแบบสอบถามเป็นเดียวกับรอบที่ 1 แต่จะเพิ่มเติมค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ รวมทั้งแสดงตำแหน่งของคำตอบเดิมของผู้ตอบเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบกับกลุ่มว่าสอดคล้องหรือแตกต่างกัน และยืนยันคำตอบที่จะตอบเหมือนเดิมหรือไม่ จากนั้นจึงนำคำตอบที่ได้จากรายชื่อมาวิเคราะห์ค่าพิสัยควอไทล์ หากมีค่าที่แคบ (≤ 1) ถือว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในข้อนั้นมีมีความสอดคล้องกัน

รอบที่ 3 เป็นการส่งแบบสอบถามให้กับผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง โดยแสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ที่คำนวณได้จากรอบที่ 2 รวมทั้งตำแหน่งของคำตอบที่มีการเปลี่ยนแปลงจากรอบที่ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงคำตอบอีกหรือไม่

การคัดเลือกและขนาดของผู้เชี่ยวชาญ

หัวใจสำคัญของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายประการแรก คือ การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยต้องเป็นผู้ที่มีความรู้จริงและมีความสนใจในสาขาที่ทำการวิจัย นอกจากนี้ยังต้องคัดเลือกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญที่ยินดีเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามได้จนเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย และสามารถติดต่อได้สะดวก

มนทัศน์ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายมักเกิดขึ้นจากการกำหนดขนาดหรือจำนวนของผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย ซึ่งยังไม่มีข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัวว่าควรมีจำนวนเท่าใด ทั้งนี้ ดาลกี (Dalkey, 1969) พบว่า ความคลาดเคลื่อนเฉลี่ยในการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญจะ

ลดลงตามจำนวนที่เพิ่มขึ้นของสมาชิกในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และยังพบว่าค่าความเที่ยงตรง (Validity) ในการตอบแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับที่น่าพอใจเมื่อจำนวนผู้เชี่ยวชาญมีมากกว่า 13 คน ในขณะที่บรูคฮอฟ (Brockhoff, 1975) พบว่า ในสถานการณ์ที่พร้อมสมบูรณ์ ขนาดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน จะให้ผลดีต่อการปฏิบัติ เป็นไปในทิศทางเดียวกับเวลตี (Welty, 1972) ที่กล่าวว่าจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมจะขึ้นอยู่กับ การออกแบบงานวิจัย และบันนิง (Bunning, 1979) ที่ได้เห็นพ้องกันว่า ไม่มีเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ใช้กำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ชัดเจน

ตาราง 2.1 แสดงจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	ช่วงของความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
1-5	1.20-0.70	0.50
5-9	0.70-0.58	0.12
9-13	0.58-0.54	0.04
13-17	0.54-0.50	0.04
17-21	0.50-0.48	0.02
21-25	0.48-0.46	0.02
25-28	0.46-0.44	0.02

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญเพื่อแสดงความคิดเห็นในกระบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายยังไม่ปรากฏข้อสรุปที่ชัดเจนในทางวิชาการถึงจำนวนที่แน่นอนของผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมกับทุกสภาพงานวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย นักวิจัยจึงควรเป็นผู้พิจารณาจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมกับงานวิจัยของตน โดยคำนึงถึงคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นผู้ที่มีความรู้อย่างแท้จริงในสาขาที่จะศึกษาวิจัย และยินดีที่จะเข้าร่วมการวิจัยจนจบกระบวนการ

เครื่องมือและจำนวนรอบที่เหมาะสมในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

การเก็บข้อมูลการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายจะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ซึ่งมีทั้งแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อรวบรวมความคิดเห็นในระดับกว้างของผู้เชี่ยวชาญและแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ส่วนใหญ่นิยมใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่เกิดจากการสังเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก เพื่อส่งให้ผู้เชี่ยวชาญคาดการณ์แนวโน้มในแต่ละข้อ

ในการจัดส่งแบบสอบถามในรอบต่อไปจะนำคำตอบที่ได้รับมาคำนวณหาค่าสถิติที่แสดงถึงมิติที่สอดคล้องกันโดยเสียซึ่งมากที่สามารถแบ่งสถิติที่แสดงผลการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ค่าสถิติ 2 ส่วน คือ ค่าสถิติที่แสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เช่น ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยมหรือค่าร้อยละ ค่าสถิติส่วนที่สอง คือ ค่าสถิติที่แสดงการกระจายความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้

เพื่อแสดงความสอดคล้องของความคิดเห็น สถิติที่พบ เช่น ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนเบี่ยงเบนควอร์ไทล์ การแจกแจงความถี่หรือค่าร้อยละในแต่ละกลุ่ม กลุ่มละคำตอบ สำหรับกลุ่มที่สองเป็นค่าสถิติที่แสดงคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่แล้ว เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความสอดคล้องหรือความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่แล้ว (น้ำผึ้ง มีศิล, 2559 : 1262) และเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างโดยสรุปของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนกับความคิดเห็นของกลุ่ม เป็นต้น

จำนวนรอบของการเก็บข้อมูลที่เหมาะสมของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายจะขึ้นอยู่กับ การได้ข้อสรุปที่เป็นมติสอดคล้องโดยเสียงข้างมาก ทั้งนี้ แมร์รีและฮัมมันส์ (Murry and Hammons, 1995) กล่าวถึง การรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟายว่าควรจะมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 2 รอบ แต่ไม่ควรเกิน 4 รอบ เพื่อให้เกิดกระบวนการคิดใคร่ครวญและไตร่ตรองความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญผ่านการให้ข้อมูลย้อนกลับ แต่นักวิจัยก็ไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะต้องใช้กระบวนการเก็บข้อมูลกี่รอบ และมติสอดคล้องโดยเสียงข้างมากจะเกิดขึ้นในรอบใด ทั้งนี้ยังมียกเว้นที่การใช้การสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพียงรอบเดียวทำให้นักวิจัยนั้นเลยประเด็นที่เป็นหัวใจสำคัญของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย และมีอาจเรียกงานชิ้นนี้ว่าใช้เทคนิคเดลฟายอันเนื่องมาจาก มโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้องในการหามติที่สอดคล้องโดยเสียงข้างมากนั่นเอง

มโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้องในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายอีกประการหนึ่ง คือ เกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องของเสียงข้างมากโดยผู้เชี่ยวชาญ การศึกษาจากเอกสาร พบว่า มีการใช้เกณฑ์ที่แตกต่างกันไป เช่น ด็อบบินส์ (Dobbins, 1999 อ้างถึงใน น้ำผึ้ง มีศิล, 2559 : 1263) ใช้เกณฑ์ร้อยละ 66 หรือมากกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนผู้เชี่ยวชาญซึ่งต้องประมาณค่าระดับ 4 ขึ้นไป จากมาตราส่วน 5 ระดับ ขณะที่ฟลานเดอร์ (Flanders, 1989 อ้างถึงใน น้ำผึ้ง มีศิล, 2559 : 1263) ยอมรับมติสอดคล้องโดยเสียงข้างมากเมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันอย่างน้อยร้อยละ 60 ในขณะที่แมร์รีและฮัมมันส์ (Murry and Hammons, 1995) เห็นว่ายังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจน แต่ได้กำหนดให้มติสอดคล้องโดยเสียงข้างมากควรมีค่ามากกว่าร้อยละ 17 และกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความคงที่ของคำตอบจากมติสอดคล้องโดยเสียงข้างมากที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงน้อยกว่าร้อยละ 20 ของรอบที่ผ่านมา จึงจะสามารถยุติกระบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายได้

นอกจากนี้ยังมีการนำสถิติที่ใช้วัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์มาใช้ การพิจารณามติสอดคล้องโดยเสียงข้างมากมักกำหนดค่ามัธยฐานไว้น้อยกว่า 3.5 และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ไม่เกิน 1.5 และการตรวจสอบด้วยสัมประสิทธิ์การกระจายที่เกิดจากการนำค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมาหารด้วยค่าเฉลี่ย โดยส่วนใหญ่กำหนดให้ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมีค่ามากกว่าศูนย์ แต่ไม่เกิน 0.5 จึงสามารถยุติกระบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายได้ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการกำหนดเกณฑ์พิจารณาความสอดคล้องของเสียงข้างมากโดยผู้เชี่ยวชาญยังไม่มี การให้เหตุผลและความเห็นป้องกันของเหตุผลที่จะใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาไว้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยพึงพิจารณาและกำหนดเกณฑ์การพิจารณามติความสอดคล้องโดยเสียงข้างมาก โดยพิจารณาถึงเครื่องมือที่ใช้ในการประมาณค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ระดับการวัดความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และการเปลี่ยนแปลงของระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจึงจะสามารถกำหนดการยุติการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายได้โดยปราศจากมโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้อง

ข้อดีและข้อเสียของเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง

มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง โดยข้อดีของเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (รัตน คำเพชรดี, 2559 : 155-156) สรุปได้ ดังนี้

1. เป็นเทคนิคที่สามารถรวบรวมความเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวนมาก โดยไม่ต้องมีการพบปะหรือประชุมกัน ซึ่งเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย รวมทั้งเป็นกระบวนการกลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์ทางความคิด เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์แม้จะไม่ได้มีการเผชิญหน้ากัน
2. ข้อมูลที่ได้จะเป็นคำตอบที่น่าเชื่อถือ เนื่องจากเป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น อย่างแท้จริง นอกจากนี้คำตอบที่ได้ผ่านการพิจารณาไตร่ตรองหลายขั้นตอนจากการย้าคำถามหลายรอบจึงเป็นคำตอบที่กลั่นกรองมาอย่างรอบคอบเพราะความสอดคล้องกันของความคิดเห็นที่ได้มาจากการพิจารณาร่วมกัน ช่วยให้ความเชื่อมั่นของคำตอบที่ได้รับนั้นสูงขึ้น
3. เป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนการดำเนินงานไม่ยากนัก ได้ผลรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ
4. ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมการวิจัยมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่และมีอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดหรืออำนาจเสียงส่วนใหญ่ เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นจะไม่ทราบว่าใครอยู่ในกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญบ้าง และไม่ทราบว่าแต่ละคนมีความคิดเห็นอย่างไร หากผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยกับคำตอบของกลุ่ม สามารถแสดงความคิดเห็นโดยใช้คำถามปลายเปิด และมีโอกาสได้รับทราบผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละรอบ สามารถปรับเปลี่ยนหรือยืนยันความคิดของตนเอง รวมทั้งพิจารณาประเด็นปัญหาได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น
5. วิเคราะห์ง่าย ใช้ค่าสถิติที่แสดงการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางเพียง 2 ค่า ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range : IR) เป็นหลักในการนำเสนอข้อมูลอันเกี่ยวกับฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูล
6. ระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญได้ไม่จำกัดทั้งในเรื่องจำนวนผู้เชี่ยวชาญ สภาพภูมิศาสตร์ หรือระยะเวลา
7. สามารถจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลและเหตุผลของการตอบวิจัย รวมทั้งผู้วิจัยสามารถอธิบายถึงความสอดคล้องในเรื่องความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี เนื่องจากข้อมูลจะผ่านการพิจารณากลั่นกรองโดยผู้เชี่ยวชาญหลายขั้นตอน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่สนใจศึกษาจึงมักจะสอดคล้องกัน และส่งผลให้คำตอบที่ได้มีความน่าเชื่อถือสูง
8. เป็นการศึกษาความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดหรือมีขึ้นในอนาคต จึงเป็นเทคนิคที่เหมาะสมสำหรับการวางนโยบาย การวางแผน และการกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ รวมทั้งสามารถใช้แก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างที่ซับซ้อน และการหาข้อสรุป หลักการ และแนวคิดร่วมกันได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะปัญหาที่ยากจะสามารถหาคำตอบได้ด้วยการวิจัยโดยใช้สถิติ

สำหรับข้อเสียของเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงตามแนวคิดของนักวิชาการ (รัตนาคำเพรชดี, 2559 : 155-158) ได้กล่าวถึงข้อเสียของเทคนิคเดลฟายสรุปได้ ดังนี้

1. ปัญหาการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ หากผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับคัดเลือกมาไม่ใช่ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขานั้นอย่างแท้จริงจะทำให้ผลการวิจัยนั้นขาดความเชื่อมั่นได้
2. ปัญหาการไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญเกิดความเบื่อหน่ายในการตอบแบบสอบถามหลายรอบ เกิดความรู้สึกว่าถูกรบกวนมากเกินไป หรือไม่สามารถให้ความร่วมมือตอบคำถามในการวิจัยได้ตลอด เนื่องจากขาดแรงจูงใจต่อการให้ข้อมูลเป็นผลให้เกิดความล่าช้าหรือได้คำตอบคืนมาไม่ครบ ส่งผลให้งานวิจัยล่าช้าและผลการวิจัยขาดความเชื่อมั่น
3. การละเลย ขาดความรอบคอบ หรือมีความลำเอียงในการพิจารณาคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ หรือคาดไม่ถึงแนวโน้มหรือประเด็นที่สำคัญของผู้วิจัย โดยทั่วไปมักจะเป็นปัญหาจากกรณีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบแรกนั้น เริ่มด้วยแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างตามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อาจมีการละเลยแนวโน้มหรือประเด็นสำคัญอื่นที่ผู้วิจัยคาดไม่ถึงหรืออาจจะไม่ทราบ อาจเป็นเพราะประเมินค่าของผู้เชี่ยวชาญต่ำไป เนื่องจากไปจำกัดข้อมูลที่ควรได้จากผู้เชี่ยวชาญจากการกำหนดกรอบความคิดของผู้เชี่ยวชาญโดยผู้วิจัย ถึงแม้ว่าจะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดก็ตามผู้เชี่ยวชาญอาจจะไม่ตอบหรือถูกชักนำให้คิดถึงเฉพาะในประเด็นเรื่องที่ถูกละเลยในแบบสอบถาม ทำให้ไม่คำนึงถึงประเด็นที่น่าสนใจไป
4. ตัวแปรสอดแทรก (Intervening Variable) ที่ทำให้การวิจัยเกิดปัญหาขึ้นได้ในระหว่างที่ดำเนินการวิจัยหรือทำให้งานวิจัยไม่สำเร็จ
5. แบบสอบถามที่ส่งไปสูญหายหรือไม่ได้รับคำตอบกลับคืนมา
6. เวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเฉพาะรอบแรกที่ต้องใช้แบบสัมภาษณ์ต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนนานมาก หากผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมมีจำนวนมากก็ทำให้เสียเวลามากขึ้น
7. คำตอบที่ได้จากคำถามปลายเปิดรอบแรกมักเป็นคำตอบที่ยาว ทำให้การวิเคราะห์เนื้อหามีปัญหาและอาจเปลี่ยนลำดับความสำคัญแตกต่างกันไปจากผู้ตอบต้องการ
8. ในการวิเคราะห์ข้อมูลความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ไม่สอดคล้องกับความเห็นของกลุ่มจะถูกตัดออกไปทั้งที่บางครั้งเป็นความคิดเห็นที่ดี ถูกต้อง และมีประโยชน์
9. บางครั้งผู้เชี่ยวชาญอาจจะไม่ได้ตอบคำถามด้วยตนเอง หากไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยหรือด้วยเหตุผลใดก็ตาม โดยเฉพาะกรณีที่ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ซึ่งผู้วิจัยไม่มีโอกาสทราบ ทำให้ข้อมูลที่ได้นั้นไม่ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย
10. การตอบแบบสอบถามรอบ 3 กรณีความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่ม ซึ่งหากยังยืนยันความคิดเห็นของตน และถูกขอร้องให้แสดงเหตุผลประกอบ เงื่อนไขนี้ทำให้ผู้เชี่ยวชาญหลายคนเปลี่ยนความคิดเห็นของตนให้สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่ม

ข้อพึงระวังในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

ถึงแม้ว่าการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายจะเป็นที่รู้จักและถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย แต่นักวิจัยจำนวนมากยังขาดความระมัดระวังในการใช้เทคนิคเดลฟาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของหัวใจหลักสำคัญ 4 ประการของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย (น้ำผึ้ง มีศิลป์, 2559 : 1264) นั่นคือ

1. การคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ให้ข้อมูลของการวิจัยควรเป็นผู้ที่มีความรู้อย่างแท้จริงในสาขาที่จะทำวิจัย มิใช่การคัดเลือกจากความสนิทสนมส่วนตัวหรือการเข้าถึงง่าย และไม่ควรเปิดเผยรายชื่อของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้การนำเสนอความคิดเห็นเป็นไปอย่างอิสระ จำนวนของผู้เชี่ยวชาญควรพิจารณาจากบริบทของงานวิจัยนั้น ๆ มิใช่การใช้เพียงเกณฑ์การลดลงของความคลาดเคลื่อน (Error Reduction)
2. การกลั่นกรองความรู้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ การใช้แบบสอบถามควรมีการให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อการสำรวจความคิดเห็นของตนเองและข้อสังเกตของกลุ่มเพื่อการตัดสินใจ จึงไม่อาจยุติกระบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายได้ แม้มติจะสอดคล้องกันโดยเสียงข้างมากโดยการตอบแบบสอบถามเพียงรอบเดียว
3. การพิจารณาค่าสถิติเพื่อพิจารณามติเสียงข้างมากควรมีเกณฑ์ที่ถูกต้องตามลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการประมาณค่าความคิดเห็น จำนวนผู้เชี่ยวชาญ และระดับการวัดความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้ เพื่อความรู้หรือความจริงที่ค้นพบนั้นมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และนำไปใช้ประโยชน์ได้
4. นักวิจัยเมื่อตัดสินใจที่จะเลือกใช้เทคนิคเดลฟายในการแสวงหาความรู้ในการทำวิจัยแล้ว ควรต้องทำความเข้าใจในกระบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายอย่างละเอียด เพื่อไม่ให้เกิดอคติและมายาคติต่อกระบวนการวิจัยที่ตนเองเป็นผู้เลือก ไม่ย่อท้อที่จะติดตามและสื่อสารกับผู้เชี่ยวชาญ ทั้งยังควรมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณา วิเคราะห์ และสรุปผลข้อมูลด้วยสถิติที่เหมาะสม รวมทั้งความไม่ลำเอียงในคำตอบบางข้อที่ผู้เชี่ยวชาญบางคนอาจจะไม่ตอบ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายมีต้นกำเนิดจากความต้องการในการแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะในการพยากรณ์คำทำนายของเทพเจ้าแห่งเมืองเดลฟาย ประเทศกรีก ถึงแม้เทคนิคเดลฟายจะถูกพัฒนาขึ้นจนเป็นกระบวนการรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินใจในเรื่องราวที่ยังไม่ปรากฏขึ้นในปัจจุบันผ่านโครงสร้างของกระบวนการสื่อสารของสมาชิกภายในกลุ่มที่อยู่ต่างสถานที่ต่างเวลา กัน เพื่อให้ได้สาระรายละเอียดที่ผ่านการวิเคราะห์และตรวจสอบแล้วโดยผู้เชี่ยวชาญหลายรอบ จนเกิดเป็นมติสอดคล้องโดยเสียงข้างมาก

สาระสำคัญของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายจึงอยู่ที่การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ที่มีความรู้และความสนใจ ตลอดจนให้ความร่วมมือในการวิจัยจนจบสิ้นกระบวนการ การไม่เปิดเผยรายชื่อและไม่จัดให้มีการเผชิญหน้ากันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อขจัดปัญหาในการถูกรอปรงจากอิทธิพลของกลุ่มและการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้มีโอกาสในการใคร่ครวญและไตร่ตรองความคิดเห็นของตนเองและความคิดเห็นของตนเมื่อรับทราบความคิดเห็นของกลุ่มแล้ว ทั้งนี้ยังไม่ปรากฏเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าควรมีจำนวนเท่าใดและค่าสถิติใดจึงเหมาะสมในการคำนวณหามติสอดคล้องโดยเสียงข้างมากเพื่อยุติกระบวนการ

วิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย ทั้งนี้ นักวิจัยพึงพิจารณาความเหมาะสมภายใต้สภาพของปัญหาการวิจัย คุณลักษณะที่เหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ และมาตราที่ใช้วัดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่นักวิจัยออกแบบไว้เป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามนักวิจัยต้องศึกษารายละเอียดของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายอย่างลึกซึ้งและระมัดระวังการนำรูปแบบของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายทั้งแบบดั้งเดิมหรือแบบปรับปรุงไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของการวิจัยนั้น เพื่อไม่ให้เกิดมโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้องและการละเลยหลักการสำคัญที่ทำให้ผลการวิจัยมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นวิธีการเฉพาะที่ทำให้เทคนิคเดลฟายถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยเกี่ยวข้องกับ “รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13” พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ดวงทิพย์ อันประสิทธิ (2555) ได้วิจัยรูปแบบการขัดเกลาทักษะสังคมเพื่อเสริมสร้างจิตอาสาในชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบางน้ำหวาน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า

1. ชุมชนได้ให้ความหมายของจิตอาสา คือ การกระทำด้วยใจจริง การช่วยเหลือด้วยความบริสุทธิ์ใจ ทำประโยชน์ให้ผู้อื่นได้เท่าที่ตนทำได้โดยไม่ยั้งเหนียว เพื่อกำหนดชุมชนไปสู่ความเข้มแข็งด้วยการที่ เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ และในด้านองค์ประกอบ/คุณลักษณะของผู้มีจิตอาสา คือ เป็นผู้ที่พร้อมจะเสียสละเพื่อส่วนรวมทั้งร่างกาย แรงใจ รวมทั้งด้านเวลาและเป็นผู้มีความเมตตา มีความซื่อสัตย์ โดยประพฤติตนเป็นบุคคลตัวอย่างให้กับผู้อื่นด้วยการยึดคุณธรรมจริยธรรม พร้อมกับความขยัน อดทน และเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดี เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย เป็นที่ปรึกษาให้ผู้อื่นได้ ถ่ายทอดความรู้ความสามารถของตนให้กับผู้อื่น มีภาวะความเป็นผู้นำ และมีความกระตือรือร้น

2. การขัดเกลาทักษะสังคมผ่านสถาบันต่าง ๆ คือ

2.1 ครอบครัว ได้แก่ การอบรม/สั่งสอนด้วยวาจา ทำตนให้เห็นเป็นแบบอย่าง การลงโทษ การสร้างแรงจูงใจด้วยการให้รางวัล การสร้างกฎเกณฑ์/ข้อตกลงร่วมกัน การให้การเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.2 ศาสนา ได้แก่ การอบรม/สั่งสอนด้วยวาจา การสร้างกฎเกณฑ์/ข้อตกลงร่วมกัน การให้การเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.3 โรงเรียน ได้แก่ การอบรม/สั่งสอนด้วยวาจา การลงโทษ การให้รางวัล การทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง

3. การเปรียบเทียบการขัดเกลาทักษะสังคมแต่ละสถาบัน วิธีการที่ทุกสถาบันใช้ คือ การขัดเกลาทักษะสังคมทั้งครอบครัว ศาสนา และโรงเรียน ที่ได้ใช้มากที่สุด คือ การอบรม/สั่งสอนด้วยวาจา และวิธีการทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง รวมถึงวิธีการลงโทษทั้งวาจาและตีด้วยไม้เรียว ในการเปรียบเทียบรูปแบบการเลี้ยงดูหลัก ๆ ที่ทุกสถาบันให้ความสำคัญ

ในการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ วิธีการอบรมที่เหมือนกันทั้งสามสถาบัน คือ การอบรม/สั่งสอนด้วยวาจาและวิธีการทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง เมื่อพิจารณาเฉพาะวิธีการลงโทษและวิธีการจูงใจให้รางวัล พบว่าสถาบันที่นำมาใช้ คือ ครอบครัวและโรงเรียน ในขณะที่สถาบันทางศาสนาไม่เน้นใช้วิธีการนี้ สำหรับวิธีการให้เรียนรู้ด้วยตนเองสถาบันที่ใช้วิธีนี้มากที่สุด คือ ครอบครัวและศาสนา สำหรับวิธีการสร้างกฎเกณฑ์ร่วมกันนั้นสถาบันครอบครัวได้นำมาใช้ ข้อเสนอแนะสำคัญ คือ สถาบันในการขัดเกลาทางสังคมในการเลี้ยงดู/กล่อมเกลาและหน่วยงานการพัฒนาต่าง ๆ ของภาครัฐและเอกชนที่ต้องพึ่งพากันโดยวิธีการในการขัดเกลาในระดับบุคคลเริ่มจากการเลี้ยงดูภายในครอบครัวและในระดับของการรวมกลุ่ม ซึ่งอยู่ในรูปแบบการได้เข้าร่วมกลุ่มในชุมชนศาสนา และโรงเรียน

สุรางคณา ฌ นคร (2555) ได้ทำการวิจัยการสื่อสารเพื่อการเชื่อมร้อยจิตสำนึกสาธารณะขององค์กรภาคธุรกิจกับภาคประชาชน ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มองค์กรภาคธุรกิจเข้าใจว่า “จิตสำนึกสาธารณะ” เป็นเรื่องที่มีนัยเดียวกับ “ความรับผิดชอบต่อสังคม” ที่เป็นหน้าที่ที่องค์กรธุรกิจพึงกระทำในสถานที่ที่เป็นสถาบันทางสังคมและเป็นการให้เพื่อสังคม สำหรับภาคประชาชนเข้าใจว่า “จิตสำนึกสาธารณะ” คือ การรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ต้องมีส่วนร่วมในการดูแลและทำประโยชน์หรือช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนด้วยการเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เช่น การบริจาคเงิน/เลือด และการอาสาสมัคร โดยรูปแบบการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกที่องค์กรธุรกิจใช้เพื่อเชื่อมร้อยจิตสำนึกสาธารณะกับภาคประชาชนที่จะมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นทั้งการสื่อสารทางเดียว/สองทาง แนวตั้ง/แนวนอน บนลงล่าง/ล่างขึ้นบน เป็นทางการ/ไม่เป็นทางการ การใช้ภาษาพูดและลายลักษณ์อักษรผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายโดยเฉพาะสื่อ บุคคล และกิจกรรม ส่วนปัจจัยสนับสนุนและที่เป็นอุปสรรคของการสื่อสารมีทั้งปัจจัยภายในและภายนอกองค์กร

ศิริสุข นาคะเสนีย์ และคณะ (2557) ได้ทำการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัย พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยภายในด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมและปัจจัยภายนอกด้านการสนับสนุนจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากที่สุด
3. เพศ สาขาวิชา และชั้นปีที่ศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมจิตสาธารณะภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
4. ปัจจัยภายในด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมและแรงจูงใจ และปัจจัยภายนอกด้านการสนับสนุนจากครอบครัว จากมหาวิทยาลัย จากชุมชน และการสนับสนุนจากเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นิพนธ์ หลักทรัพย์ (2558) ได้ทำการวิจัยรูปแบบในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้หลักไตรสิกขาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่ารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้หลักไตรสิกขาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย 4 กิจกรรม
2. การพัฒนาขั้นศีล ประกอบด้วย กิจกรรมประจำวัน 17 กิจกรรม กิจกรรมประจำสัปดาห์ 4 กิจกรรม และกิจกรรมเสริม 4 กิจกรรม
3. การพัฒนาขั้นสมาธิ ประกอบด้วย กิจกรรมประจำวัน 5 กิจกรรม กิจกรรมประจำสัปดาห์ 2 กิจกรรม และกิจกรรมเสริม 1 กิจกรรม
4. การพัฒนาขั้นปัญญา ประกอบด้วย กิจกรรมประจำวัน 4 กิจกรรม กิจกรรมประจำสัปดาห์ 1 กิจกรรม และกิจกรรมเสริม 2 กิจกรรม

พชร แสงเพชร (2558) ได้ทำการวิจัยการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักอริยบท 4 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 กรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการจัดการเรียนรู้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิจัยอยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.11 รองลงมา คือ ด้านมีจิตสาธารณะ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.98 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านใฝ่เรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.83

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักอริยบท 4 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีอายุ และระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนนักเรียนที่มีสถานภาพปัจจุบันและวุฒิการศึกษาทางธรรมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักอริยบท 4 ผลการวิจัย พบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดโครงสร้างหลักสูตรตามเกณฑ์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติที่กำหนดไว้ คือ จัดการเรียนรู้ครบตามหลักสูตรทั้ง 8 กลุ่มสาระ การพัฒนานักเรียนให้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการปลูกฝังด้านจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้บริหารและครูมีความใส่ใจเพียรพยายามแก้ไข้ปัญหา และใคร่ครวญในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างทั้งสภาพครอบครัว นิสัยใจคอ การเรียนรู้โดยยึดอริยบท 4 เป็นแนวทางการปฏิบัติการบริหารจัดการในชั้นเรียน สิ่งสำคัญ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีการจัดบรรยากาศห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นกัลยาณมิตร การพัฒนาการจัดการเรียนที่เน้นการวิเคราะห์นักเรียนในแต่ละด้าน ส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียน และนำผลการวิจัยไปแก้ไข้ปัญหาเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

อรุณศิริ จันทรหล่น (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านมีวินัย 2) ด้านใฝ่เรียนรู้ และ 3) ด้านการมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งด้านการมีวินัยมี 4 ตัวชี้วัด ด้านใฝ่เรียนรู้มี 2 ตัวชี้วัด และด้านมุ่งมั่นในการทำงานมี 2 ตัวชี้วัด

2. สภาพปัจจุบันของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีวินัย รองลงมา คือ ใฝ่เรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มุ่งมั่นในการทำงาน สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ปรากฏผลเช่นเดียวกันกับสภาพปัจจุบัน

3. แนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ประกอบด้วย 7 แนวทาง ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน 2) การจัดให้มีคณะกรรมการเป็นการเฉพาะ 3) การสร้างความเข้าใจร่วมกัน 4) การกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน 5) การจัดสิ่งแวดล้อมเชิงคุณธรรม 6) การกำกับดูแล ติดตามและประเมินผล และ 7) การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน

พิสชา สถาพรบำรุงเผ่า (2560) ได้ทำการวิจัยแนวทางในการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนักเรียนสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 ผลการวิจัย พบว่า

1. จิตอาสาของนักเรียนในสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 5 ระดับ โดยจิตอาสาอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนักเรียนสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ปัจจัยด้านสังคม/ชุมชน ปัจจัยด้านโรงเรียน/ครู และปัจจัยด้านเพื่อน ตามลำดับ

3. ปัจจัย 3 ด้านจาก 6 ด้านที่ส่งผลทางตรงต่อจิตอาสาของนักเรียนสถาบันการอาชีวศึกษาได้ร้อยละ 75.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านโรงเรียน/ครู

4. แนวทางการพัฒนาปัจจัยทั้ง 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านโรงเรียน/ครู ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ วิธีการ/แนวทางการพัฒนา และการประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากตามการประเมินของผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษาและครูที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตอาสาของนักเรียนสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ณรงค์ชัย ธนกิจภาคิน (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า คุณลักษณะของผู้นำนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาใน

ศตวรรษที่ 21 ควรประกอบด้วย การรู้จักตนเองของผู้เรียน (Self-Awareness) การทำงานเป็นทีมของผู้เรียน (Teamwork) ทักษะคิดในการเป็นผู้เรียน (Attitude) ความสัมพันธ์ของผู้เรียนกับเพื่อน (Relationship) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน (Stake Holder) คุณลักษณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Attribute) กระบวนการในการพัฒนาผู้เรียน (Procedure) และกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน (Activities)

2. รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า รูปแบบ SAPA-STAR เป็นรูปแบบในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

3. คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ประสิทธิภาพของการใช้คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ระดับ 0.89 ความพึงพอใจของครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก คู่มือสามารถนำไปใช้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาในโรงเรียนได้จริง รูปภาพประกอบน่าสนใจ สีสันน่าสนใจ เนื้อหามีความครอบคลุมเหมาะสมกับเวลาและบริบท ขนาดรูปเล่มมีความเหมาะสม ภาษาง่ายๆ น่าสนใจ ไม่สับสน รูปเล่มคู่มือเปิดอ่าน ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร เนื้อหาแผนพัฒนามีความเหมาะสม มีสาระ และรูปเล่มคู่มือมีความน่าสนใจ

กุลรัศมี อัครวรราชย์ และคณะ (2562) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ผลการวิจัย พบว่า

1. การระบุประเด็นปัญหาข้อเสนอเชิงนโยบายพบประเด็นปัญหา จำนวน 8 ข้อ ได้แก่
 - 1.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - 1.2 การปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
 - 1.3 การเผยแพร่ผลงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูและนักเรียน
 - 1.4 การขยายผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - 1.5 การสรุปองค์ความรู้และเผยแพร่โครงการคุณธรรมสู่สาธารณชน
 - 1.6 ความต่อเนื่องของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียน
 - 1.7 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนและการประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน
 - 1.8 การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียน
2. การพัฒนาทางเลือกข้อเสนอเชิงนโยบายพบทางเลือกข้อเสนอเชิงนโยบาย 14 ด้าน ได้แก่
 - 2.1 การกำหนดนโยบาย
 - 2.2 การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์
 - 2.3 การพัฒนาผู้นำ

- 2.4 การประชาสัมพันธ์และการสื่อสารสาธารณะ
- 2.5 การดำเนินการเป็นขั้นตอน
- 2.6 การหนุนเสริม ส่งเสริม และสนับสนุน
- 2.7 การบูรณาการโครงการ/กิจกรรมการเรียนรู้
- 2.8 การสร้างแรงจูงใจ
- 2.9 การนำผลการประเมินมาพัฒนา
- 2.10 การเรียนรู้เพื่อยกระดับ
- 2.11 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้
- 2.12 การพัฒนาตนเองเป็นแหล่งเรียนรู้
- 2.13 ความต่อเนื่อง ต่อ ยอด และสร้างนวัตกรรม
- 2.14 การมีส่วนร่วม
- 3. การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายพบข้อเสนอเชิงนโยบาย ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่
 - 3.1 ด้านการกำหนดนโยบายและอัตลักษณ์
 - 3.2 ด้านการมีส่วนร่วม
 - 3.3 ด้านการเรียนรู้และยกระดับ
 - 3.4 ด้านระบบกลไกและการขับเคลื่อน

Lanier (1993) ได้ศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมและการพัฒนาความคิดรวบยอดในเด็กหนุ่มสาวชาวชนบท (การพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนในชนบท) ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

Dzivhani (2002) ได้ทำการศึกษาบทบาทของระเบียบวินัยที่มีต่อการจัดการในโรงเรียนและห้องเรียน โดยการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งที่มีกฎระเบียบวินัยดีมาก แสดงให้เห็นจากการสอบเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้เป็นจำนวนมาก ผลการวิจัย พบว่า เกิดจากระบบการจัดการของโรงเรียนที่ดี เช่น นโยบาย สภาพห้องเรียน บทบาทครูผู้สอน คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ตัวแทนนักเรียน และกฎระเบียบวินัยที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับวินัยที่เหมาะสม มีการอุทิศตนให้กับการกำกับดูแลวินัย ควรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติ การมีวินัยและการเป็นแบบอย่างที่ดีของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนที่ล้วนแต่เป็นองค์ประกอบต่อการรักษา ระเบียบวินัยของโรงเรียน ประการสำคัญ คือ การได้รับความร่วมมือทั้งจากนักเรียนและผู้ปกครองจึงจะประสบความสำเร็จได้

ตัวอย่างงานวิจัยที่นำเทคนิคเดลฟายมาใช้

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่ได้มีการนำเทคนิคเดลฟายมาใช้ จากฐานข้อมูลในการตีพิมพ์ผลงานลงในวารสารที่ผ่านการรับรองจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย พบว่า โดยส่วนใหญ่เป็นการศึกษานาตภาพและการพิจารณาแนวโน้มในอนาคต อาทิ อนาคตภาพของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556-2565) อนาคตภาพของขีดความสามารถด้านนวัตกรรมใน

การจัดการธุรกิจขนาดกลางที่ส่งออกเครื่องนุ่งห่มในประเทศไทย อนาคตภาพการอาชีวศึกษาเอกชนไทยในยุคประชาคมอาเซียนระหว่าง พ.ศ. 2558-2567 เป็นต้น ลักษณะของวิจัยเป็นการคาดการณ์แนวโน้มการจำลองเหตุการณ์และการศึกษาความเป็นไปได้ของอนาคต

สำหรับจำนวนผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีจำนวนมากกว่า 17 คนขึ้นไป อาทิ กลยุทธ์การเตรียมความพร้อมของธุรกิจค้าปลีกเพื่อรองรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปี 2558 โดยใช้เทคนิคเดลฟาย และการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะนักวิจัยของนักเรียนทหาร เป็นต้น

จำนวนรอบในการตอบ พบว่า มีจำนวนมากกว่า 2 รอบขึ้นไป สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ โดยส่วนใหญ่ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต มัธยฐาน ฐานนิยม ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และค่าโอกาสความเป็นไปได้ในการพรรณนา (นิภาพรรณ เจนสันติกุล, 2560 : 58-59) รายละเอียดข้อมูลสรุปดังตารางที่ 2.2

ตาราง 2.2 แสดงสรุปข้อมูลตัวอย่างงานวิจัยที่นำเทคนิคเดลฟายมาใช้

งานวิจัย	ขนาดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ	จำนวนรอบ	ค่าสถิติที่ใช้
1. อนาคตภาพของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556-2565)	23	2	มัธยฐาน ฐานนิยม ร้อยละ และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
2. อนาคตภาพของขีดความสามารถด้านนวัตกรรมในการจัดการธุรกิจขนาดกลางที่ส่งออกเครื่องนุ่งห่มในประเทศไทย	18	3	ความถี่ มัธยฐาน ฐานนิยม ร้อยละ และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
3. อนาคตภาพการอาชีวศึกษาเอกชนไทยในยุคประชาคมอาเซียนระหว่าง พ.ศ. 2558-2567	32	-	ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต มัธยฐาน ฐานนิยม ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และค่าโอกาสความเป็นไปได้
4. กลยุทธ์การเตรียมความพร้อมของธุรกิจค้าปลีกเพื่อรองรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปี 2558 โดยใช้เทคนิคเดลฟาย	17	3	มัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
5. การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะนักวิจัยของนักเรียนทหาร	18	3	มัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

สรุปได้ว่าลักษณะงานวิจัยที่นำเทคนิคเดลฟายมาใช้ในระหว่างปี 2555-2559 เป็นการศึกษาอนาคตโดยมีพื้นฐานของการรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นระบบ ซึ่งจุมพล พุนภัทรชีวิน (2539 : 24) ได้อธิบายให้เห็นว่าการวิจัยอนาคตเป็นการศึกษาสถานภาพปัจจุบันและวิเคราะห์ผลกระทบต่อนื่องที่เป็นไปได้ในอนาคต เข้าใจเบื้องหลังกระบวนการให้สัญญาญาณเตือนภัยล่วงหน้าและบรรยายอนาคตในรูปแบบต่าง ๆ ที่

มีโอกาสเป็นไปได้ที่จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการวิจัยเพื่อศึกษาพัฒนารูปแบบ แนวโน้ม แนวทางการพัฒนา ในอนาคตในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

สำหรับการวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 คณะวิจัยได้นำรูปแบบของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) มาใช้ เนื่องจากเป็นเทคนิคที่มีความเหมาะสมสำหรับการวิจัยที่มีการคาดการณ์แนวโน้ม การวิเคราะห์โอกาสความเป็นไปได้ที่เป็น การรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เป็นฉันทามติ มีความสอดคล้องกัน อย่างไรก็ตามเทคนิคเดลฟายจำเป็นต้องอาศัยเวลาในการรวบรวมความคิดเห็นและต้องกระทำซ้ำจนกว่าจะได้ฉันทามติ รวมทั้งการเลือกผู้เชี่ยวชาญและจำนวนรอบที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้วิจัยควรวางแผนและบริหารจัดการให้เหมาะสม โดยเฉพาะควรพิจารณาคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญให้เหมาะสมและตรงกับสาขาที่จะศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ (Research and Innovation) โดยมีทิศทางการวิจัยที่ชัดเจน เห็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษา ค้นคว้า คิดค้นอย่างเป็นระบบ (Systematic Study) เกี่ยวกับ “รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13” ที่น่าเชื่อถือ มีเป้าหมายในการมุ่งนำความรู้ พัฒนาทางเลือกหรือวิธีการใหม่เพื่อใช้ยกระดับคุณภาพของงาน มีลักษณะวิธีการวิจัยเชิงพรรณนาในการออกแบบการวิจัยและวิธีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบคำถามของการวิจัยด้วยวิธีการจัดเก็บข้อมูลจากหลายแห่ง หลากหลายวิธีการ เป็นการเปรียบเทียบจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) หรือรูปแบบของการประเมิน (Evaluation Model) อันเป็นหลักการที่ยอมรับโดยทั่วไปตามระเบียบวิธีวิจัยและกระบวนการที่ควรศึกษา (Process Study) ตามที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการตามลำดับขั้นของการวิจัยจำแนกการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ขั้นรวบรวมปัญหา (Problem Formulation) เป็นกระบวนการศึกษาสภาพและองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis)
2. จัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

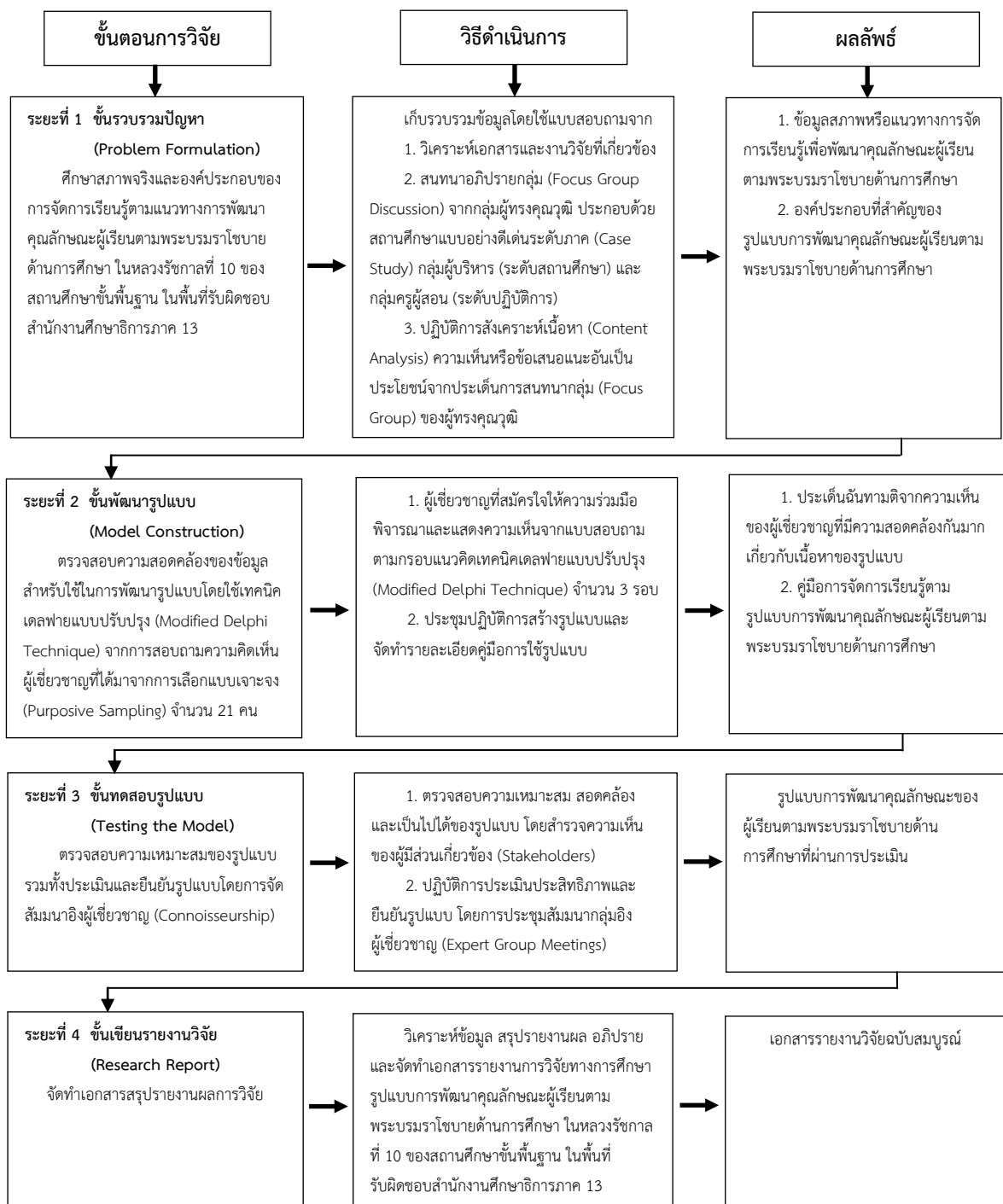
ระยะที่ 2 ขั้นพัฒนารูปแบบ (Model Construction) เป็นการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลเพื่อนำมาสร้างเป็นรูปแบบการพัฒนา โดยนำเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) ไปใช้สอบถามผ่านความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 รอบ

ระยะที่ 3 ขั้นทดสอบรูปแบบ (Testing the Model) เป็นกระบวนการตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนา ประกอบด้วย

1. ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้อง และความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders)
2. ประเมินประสิทธิภาพและยืนยันรูปแบบโดยจัดประชุมสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

จากรูปแบบการวิจัยสามารถนำมาแสดงเป็นแผนภาพประกอบเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีดำเนินการวิจัย และผลลัพธ์ที่ได้ในแต่ละขั้นตอนของการวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังปรากฏตามแผนภาพ 3.1

แผนภาพ 3.1 แสดงขั้นตอน วิธีดำเนินการวิจัย และผลลัพธ์ของการวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

วิธีดำเนินการวิจัย (Activity)

ระยะที่ 1 ขั้นรวบรวมปัญหา (Problem Formulation)

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ คณะวิจัยได้ดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการจัดสนทนากลุ่มย่อยในกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อศึกษาสภาพและองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis)

เอกสารที่ศึกษา ประกอบด้วย เอกสารวิชาการ รายงานการวิจัย บทความ หรือฐานข้อมูลอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะวิจัยได้สร้างเครื่องมือขึ้น โดยอาศัยหลักเกณฑ์ของอุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน (2541 : 113-114) เป็นแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ความสัมพันธ์ภายนอก (External Relation) ประกอบด้วย ประเภทเอกสาร ปีที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ และสาขาวิชา เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ความสัมพันธ์ภายใน (Internal Relation) ประกอบด้วย ชื่อผู้เขียน ชื่อของเอกสาร ปัญหาการวิจัยหรือประเด็นหลัก เนื้อหาสาระที่เชื่อมโยงกับทฤษฎีหรือผลการวิจัย จุดเน้นการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น

ส่วนที่ 3 ข้อค้นพบที่สามารถใช้สังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะวิจัยใช้เครื่องมือที่ถูกสร้างขึ้นเป็นกรอบการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำไปสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 จากนั้นจึงสรุปผลตามประเด็นที่กำหนดเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่ได้รับถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วน และเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติที่ใช้

คณะวิจัยนำข้อมูลที่ได้ทำการรวบรวมแล้ว มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการแจกแจงประเด็นสำคัญ การสรุปใจความ การสังเคราะห์ และเรียบเรียงเนื้อหาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2. จัดสนทนาอภิปรายกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

2.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

เป็นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อให้ได้ทัศนะเกี่ยวกับสภาพจริงและองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิบัติหรือวิธีดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) สถานศึกษาแบบอย่างคุณภาพดีเด่นระดับภาค (Case Study) เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 แห่ง เป็นสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติให้เป็นสถานศึกษาที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวสู่การปฏิบัติจนเป็นแบบอย่างที่ดีระดับภาค ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 รางวัลคุณภาพระดับดีเยี่ยม โดยผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูของสถานศึกษาได้ร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษาจนประสบความสำเร็จ เป็นแบบอย่างที่ดี และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครูผู้สอน จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 19 คน

(2) ระดับสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 รวมทั้งสิ้น จำนวน 16 คน

(3) ระดับปฏิบัติการ ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน และครูผู้รับผิดชอบโครงการจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และสถานศึกษาเอกชนในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 รวมทั้งสิ้น จำนวน 32 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือสำหรับใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่สร้างขึ้นตามแนวคำถามเพื่อตอบโจทย์การวิจัยเบื้องต้น ลักษณะเป็นการสัมภาษณ์ที่มีแนวคำถามที่เตรียมไว้อย่างกว้าง ๆ และสามารถยืดหยุ่นได้ ผู้สัมภาษณ์สามารถดัดแปลงคำถามให้เหมาะสมตามสถานการณ์ แต่ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ วิธีการสร้างแนวคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์แบบมีกรอบคำถาม ได้แก่

(1) ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Document Research) เช่น สิ่งพิมพ์ เอกสาร ตำราทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่มีข้อมูลเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี หรือผลงานวิจัยที่สามารถใช้อ้างอิงในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้

(2) กำหนดประเด็นเนื้อหาในการสร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

(2.1) สภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน แบ่งออกเป็น

(2.1.1) บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ

- (2.1.2) จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- (2.1.3) จัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- (2.1.4) ปลุกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจกรรมประจำวัน
- (2.2) องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน แบ่งออกเป็น
 - (2.2.1) หลักการของรูปแบบ
 - (2.2.2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
 - (2.2.3) ระบบและกลไกของรูปแบบ
 - (2.2.4) วิธีดำเนินการของรูปแบบ
 - (2.2.5) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ
 - (2.2.6) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

(3) นำแต่ละประเด็นมาสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) โดยใช้วิธีจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ซึ่งดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ระหว่างวันที่ 3-4 กุมภาพันธ์ 2564 ณ สตาร์เวิลด์ บาห์ลี รีสอร์ท จังหวัด นครราชสีมา มีรายละเอียดการดำเนินการตามขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดังนี้

(1) ยึดแนวทางในการสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตามแบบสัมภาษณ์ที่กำหนด โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นในการบันทึกการสัมภาษณ์และเครื่องบันทึกเสียง

(2) กำหนดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะทำงาน ประกอบด้วย

(2.1) ผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ (Moderator) ใช้เทคนิคเบื้องต้นในการสัมภาษณ์โดยเป็นผู้จุดประเด็นการสนทนาเพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวาง ละเอียด ลึกซึ้ง โดยจะต้องไม่แสดงความคิดเห็นของตนเอง ปล่อยให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ อิสระเสรี และเป็นธรรมชาติมากที่สุด

(2.2) ผู้จดบันทึก (Note Taker) โดยต้องอยู่ร่วมตลอดเวลาและทำหน้าที่จดบันทึกเพียงอย่างเดียว ไม่เข้าร่วมสนทนาด้วยเพราะจะทำให้การจดบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วน ซึ่งอาจจะบันทึกลักษณะท่าทางหรือรายละเอียดต่าง ๆ ไว้สำหรับอ้างอิง แต่จะไม่ใส่ความคิดของตนเองที่ถือเป็นข้อสรุปลงไป

(3) ดำเนินการสัมภาษณ์โดยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและจุดมุ่งหมายในการจัดสัมภาษณ์ จากนั้นจึงเริ่มเกริ่นนำด้วยคำถามอุ่นเครื่อง เพื่อสร้างบรรยากาศให้ผ่อนคลายและเป็นกันเอง เมื่อผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์เริ่มมีความคุ้นเคยกันจึงเริ่มคำถามตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้

(4) สรุปผลตามประเด็นที่กำหนดเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่ได้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นนำบทสัมภาษณ์ที่ได้มารวบรวมอย่างเป็นระบบเพื่อสะดวกต่อการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติที่ใช้

หลังจากที่จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อมา คือ การประมวลผล การวิเคราะห์ และแปลความหมายข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยการจัดบันทึกและสังเกตผู้ร่วมสัมภาษณ์แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ประมวลผลในลักษณะการตีความและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งคณะทำงานจะอภิปรายร่วมกัน โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

(1) นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาสรุปความ (Summative Content Analysis) แล้วนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) มาจำแนกข้อมูลตามสภาพจริง แนวทาง วิธีการ และองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาด้วยการสรุปใจความสำคัญเป็นความเรียงในลักษณะการพรรณนา (Descriptive) หรือการอธิบาย (Explanatory) โดยใช้ภาษาบรรยายเป็นหลัก

(2) เมื่อดำเนินการระยะที่ 1 เสร็จสิ้นแล้ว คณะวิจัยจะนำผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) รวมทั้งการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) มาร่างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ต่อไป

ระยะที่ 2 ขั้นพัฒนารูปแบบ (Model Construction)

กระบวนการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 คณะวิจัยได้ใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) จำนวน 3 รอบ จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 21 คน ตามที่เกณฑ์กำหนดไว้ว่าหากใช้ผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป ค่าอัตราความคลาดเคลื่อนน้อยและลดลงประมาณ .02 คงที่ตลอด (Murry and Hammons, 1995 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2548 : 78) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถาม เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ด้านการวิจัยทางการศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้หรือการประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมความแข็งแกร่ง ด้านวิชาการ จำนวน 21 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจากสถานศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อพยากรณ์หาข้อสรุป และให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาตามที่ต้องการได้ถูกต้อง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด ตามขั้นตอนและวิธีการของเทคนิคเดลฟาย ประกอบด้วย

1.1 ระดับสถานศึกษา เป็นผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท มีประสบการณ์การบริหารไม่น้อยกว่า 10 ปี รวมทั้งสิ้น จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 คน จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 2 คน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 2 คน และจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1 คน

1.2 ระดับปฏิบัติการสอน เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน และครูผู้รับผิดชอบโครงการที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์การจัดการสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน ประกอบด้วย ครูจากสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 7 คน จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 4 คน และจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเดลฟาย รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิด แบบเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย เครื่องมือเดลฟาย รอบที่ 2 และรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยคณะวิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 จำแนกออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ลักษณะทางชีวสังคมหรือข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเติมข้อความลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่

- (1) การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง
- (2) การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม
- (3) การมีงานทำ-มีอาชีพ
- (4) ความเป็นพลเมืองที่ดี

ตอนที่ 3 ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบชนิดปลายเปิด (Open Ended) เป็นการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก หรือเสนอกรอบความคิดได้อย่างอิสระ

วิธีการสร้างเครื่องมือ

กระบวนการสร้างแบบสอบถามสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัยและกรอบแนวคิดของเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) โดยใช้แบบสอบถามชนิดปลายปิดในรอบแรก สำหรับรอบที่ 2 และรอบที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งเป็นเทคนิคที่นักวิชาการต่างเห็นว่าสามารถใช้ได้หากประเด็นที่ศึกษามีการกำหนดกรอบแนวคิดอย่างชัดเจนและมีความครอบคลุม (Murry and Hammons, 1995 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2548 : 78) มีรายละเอียด ดังนี้

(1) แบบสอบถามเดลฟาย รอบที่ 1

เนื้อหาที่นำมาสร้างเป็นข้อคำถามครั้งนี้ มาจากการสรุปประเด็นสำคัญ (Summative Main Issue) ในการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามขั้นตอนของการวิจัยระยะที่ 1 มาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Check List) คือ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะ

ผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 พร้อมทั้งมีช่องว่างให้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในตอนท้ายของแต่ละข้อคำถาม

(2) แบบสอบถามเดลฟาย รอบที่ 2

เป็นข้อคำถามที่ผ่านความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากเดลฟาย รอบที่ 1 โดยเลือกเฉพาะข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย ร้อยละ 80 ขึ้นไป มีลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 107-108) มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

(3) แบบสอบถามเดลฟาย รอบที่ 3

เป็นรอบสุดท้ายของกระบวนการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลการวิจัย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทบทวนคำตอบ ซึ่งอาจยังคงยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ ข้อคำถามมีลักษณะเดียวกับข้อคำถามในรอบที่ 2 แต่ในรอบนี้ คณะวิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบข้อคำถามแต่ละข้อจากรอบที่ 2 มาบรรจุไว้ในข้อคำถามแต่ละข้อ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบคำตอบของกลุ่มและคำตอบของตนเองว่ามีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด เพื่อประกอบการพิจารณาว่าจะยืนยันคำตอบเดิมหรือจะเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่

(4) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เป็นการพิจารณาความเที่ยงตรงของข้อคำถามที่ได้ถูกสร้างขึ้น (Validity) เพื่อให้ได้เครื่องมือการวิจัยที่มีคุณภาพในแต่ละด้าน โดยจะกระทำใน 2 วิธี ได้แก่

(4.1) การตรวจสอบแบบสอบถามฉบับร่างโดยผู้ร่างเอง เป็นการตรวจสอบถ้อยคำและประโยคของข้อคำถามว่ามีความชัดเจน เข้าใจง่าย ทำให้ผู้ตอบเข้าใจไขว่เขวหรือไม่ และตรวจสอบการจัดเรียงลำดับถ้อยคำเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ตอบไม่ต้องคิดกลับไปกลับมา

(4.2) การตรวจสอบโดยระดับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการนำแบบสอบถามฉบับร่างไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความชัดเจนของภาษา (Wording) โครงสร้างและรูปแบบของแบบสอบถาม (Structure and Format) ความครอบคลุมครบถ้วนของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ นิยามตัวแปร และประเด็นที่ต้องการจะศึกษา รวมไปถึงความยากง่ายปานกลาง ตรงตามสภาพจริง และสามารถวัดหรือพยากรณ์ผลได้ถูกต้อง แม่นยำ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะ

(5) นำผลการวิเคราะห์มาประกอบการจัดทำร่างแบบสอบถาม แล้วเสนอให้คณะกรรมการวิจัยทางการศึกษาระดับภาคตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะวิจัยใช้เครื่องมือที่ได้สร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 3 รอบ โดยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.1 ติดต่อประสานกับผู้เชี่ยวชาญโดยตรง เพื่อสอบถามความสมัครใจและความเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือในการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง จำนวน 3 รอบ

3.2 จัดทำหนังสือราชการถึงผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตอบแบบสอบถามและให้ข้อคิดเห็นเพื่อการวิจัย

3.3 จัดส่งเอกสารแบบสอบถามเดลฟาย รอบที่ 1 ให้ผู้เชี่ยวชาญด้วยการนำส่งและขอรับคืนเฉพาะรายบุคคล โดยได้จัดส่งแบบสอบถามฉบับจริงทางไปรษณีย์และขอให้ผู้เชี่ยวชาญส่งกลับคืนผ่านช่องทางไปรษณีย์ โทรสาร หรือผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (LINE Group) และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail Address) จากนั้นจึงได้ติดตามรวบรวมแบบสอบถาม แล้วดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของข้อมูล และนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่อไป

3.4 จัดส่งเอกสารแบบสอบถามเดลฟาย รอบที่ 2 โดยดำเนินการจัดส่งเช่นเดียวกับ 3.3 ซึ่งแบบสอบถามในรอบที่ 2 จะเป็นข้อคำถามที่ผ่านความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากรอบที่ 1 ที่เลือกเฉพาะข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย ร้อยละ 80 ขึ้นไป

3.5 จัดส่งเอกสารแบบสอบถามเดลฟาย รอบที่ 3 โดยดำเนินการจัดส่งเช่นเดียวกับ 3.3 ซึ่งแบบสอบถามในรอบที่ 3 จะเป็นข้อคำถามที่เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากรอบที่ 2 ที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ตั้งแต่ 1.50 ลงมา แบบสอบถามในรอบนี้คณะวิจัยจะระบุตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนไว้ในแบบสอบถามด้วย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 3 มาคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของความคิดเห็นรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ในเชิงสถิติ แล้วนำมาแปลผลตามเกณฑ์ ดังนี้

4.1 เกณฑ์การแปลผลค่ามัธยฐาน

4.51-5.00 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือเห็นด้วยมากที่สุด

3.51-4.50 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยบ้าง หรือเห็นด้วยมาก

2.51-3.50 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญอาจจะเห็นด้วย หรือเห็นด้วยปานกลาง

1.51-2.50 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย หรือเห็นด้วยน้อย

1.01-1.50 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยเลย หรือเห็นด้วยน้อยที่สุด

4.2 หลักเกณฑ์การแปลผลค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

สำหรับค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่ได้จากการคำนวณความแตกต่างระหว่างค่าควอไทล์ที่ 1 กับค่าควอไทล์ที่ 3 มีเกณฑ์ในการแปลผล ดังนี้

ระหว่าง 0.00-1.50 หมายความว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกันมาก
มากกว่า 1.50 หมายความว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกันน้อย

4.3 หลักเกณฑ์การตัดสินฉันทามติ

การสรุปฉันทามติจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 เพื่อนำไปกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบและกิจกรรมการพัฒนา ซึ่งคณะวิจัยจะพิจารณาโดยใช้หลักเกณฑ์สำคัญ 2 ประการ ดังต่อไปนี้

(1) รูปแบบที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.50

(2) รูปแบบที่มีค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

4.4 สถิติในการวิจัย

ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ครั้งนี้ โดยคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (IR) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การตัดสินฉันทามติ

การบูรณาการรูปแบบการพัฒนา โดยคณะวิจัยได้นำผลการศึกษา สังเคราะห์เอกสารงานวิจัย และผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมาใช้สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยบูรณาการเป็นรูปแบบการประยุกต์ใช้ด้วย DPS (DPS Model) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการนำรูปแบบการพัฒนาไปใช้ จากนั้นจึงได้นำรูปแบบการพัฒนาไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ ประเมินความเหมาะสม และให้การยืนยันรูปแบบโดยการจัดประชุมสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings) รวมทั้งมีการจัดทำแบบสอบถามเชิงประเมินประสิทธิภาพองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาเพื่อนำไปสอบถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ถึงความเหมาะสม สอดคล้อง เป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ในการนำสาระสำคัญของรูปแบบการพัฒนาสู่การปฏิบัติที่ตรงกับสภาพจริง เพื่อบ่มเพาะให้เยาวชนเป็นคนดี พัฒนาเป็นคนเก่ง สามารถปรับตัวเพื่ดำรงอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณลักษณะที่เหมาะสมสู่การปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทอย่างเป็นรูปธรรม

ระยะที่ 3 ขั้นตอนทดสอบรูปแบบ (Testing the Model)

กระบวนการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 คณะวิจัยได้กำหนดให้มีการทดสอบรูปแบบ (Testing the Model) เพื่อตรวจสอบ ประเมินประสิทธิภาพ และยืนยันรูปแบบการพัฒนาใน 2 ส่วน ได้แก่

1. ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้อง และความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนา โดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders)

2. ประเมินประสิทธิภาพและยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนโดยประชุมสัมมนา
กลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ส่วนที่ 1 การสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders)

กระบวนการในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตาม
พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงาน
ศึกษาธิการภาค 13 คณะวิจัยได้นำรูปแบบการพัฒนาที่ได้ถูกสร้างขึ้นในระยะที่ 2 มาตรวจสอบโดยการสำรวจ
ความคิดเห็นของสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 362 แห่ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มประชากรเป้าหมาย (Target Population) การวิจัยครั้งนี้ เป็นสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ประกอบด้วย
สถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1,383 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 734 แห่ง ในพื้นที่
จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 904 แห่ง และในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 824 แห่ง รวมทั้งสิ้น จำนวน 3,845 แห่ง

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sample) โดยคำนวณหาขนาดของหน่วยตัวอย่าง (Sampling
Unit) ที่เหมาะสมจากจำนวนของกลุ่มประชากรเป้าหมายทั้งหมดตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane,
1973 อ้างถึงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุล้วน, 2555) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดหน่วยตัวอย่างที่เหมาะสม
เป็นสถานศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 จำนวนรวมทั้งสิ้น 362 แห่ง แล้วจึงนำไป
ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งช่วงชั้น (Stratified Sampling) และสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random
Sampling) โดยใช้วิธีตามสูตร Nagantalon (สุนทร พุนเอยัด, 2543) เพื่อคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใน
แต่ละระดับช่วงชั้นที่เหมาะสม

การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูล

$$\text{จากสูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูล

N แทน ขนาดประชากรทั้งหมด (จำนวนสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่
รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ทั้งหมด)

E แทน ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ (การวิจัยครั้งนี้ กำหนด
ค่าความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%)

อ้างอิงจาก : Taro Yamane, 1973 : Elementary Sampling Theory.

แทนค่าในสูตรของทาโร ยามาเน

ผลการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลปรากฏผล ดังนี้

$$\text{โดย } n = \frac{3,845}{1 + [3,845 (0.05)^2]}$$

$$\begin{aligned}
 n &= \frac{3,845}{1+[3,845 \times 0.0025]} \\
 &= \frac{3,845}{1+9.612} \\
 &= 362.326 \\
 &\approx 362
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลที่เหมาะสม เท่ากับ 362 แห่ง

การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลโดยแบ่งตามระดับช่วงชั้น

การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งช่วงชั้น (Stratified Sampling) โดยใช้พื้นที่ของแต่ละจังหวัดเป็นช่วงชั้น (Strata) ใช้จำนวนของสถานศึกษาเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) และเลือกใช้วิธีสุ่มตามสูตร Nagantalon (สุนทร พุนเียด, 2543) ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมแต่ละระดับช่วงชั้น ผลการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลในแต่ละช่วงชั้นปรากฏผล ดังนี้

$$\text{จากสูตร } n_i = \frac{nN_i}{N}$$

เมื่อ n_i แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลที่เหมาะสมในแต่ละช่วงชั้น
 n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลที่เหมาะสมทั้งหมด
 N_i แทน จำนวนสถานศึกษาทั้งหมดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่แต่ละจังหวัด
 N แทน ขนาดของประชากรทั้งหมด (จำนวนสถานศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ทั้งหมด)

แทนค่าในสูตร Nagantalon

ผลการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลปรากฏผล ดังนี้

(1) จังหวัดนครราชสีมา มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น จำนวน 1,383 แห่ง

$$\begin{aligned}
 \text{โดย } n_1 &= \frac{362 \times 1,383}{3,845} \\
 &= 130.207 \\
 &\approx 130 \text{ แห่ง}
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลในจังหวัดนครราชสีมา เท่ากับ 130 แห่ง

(2) จังหวัดชัยภูมิ มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น จำนวน 734 แห่ง

$$\begin{aligned}
 \text{โดย } n_1 &= \frac{362 \times 734}{3,845}
 \end{aligned}$$

$$= 69.105$$

$$\approx 69 \text{ แห่ง}$$

ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลในจังหวัดชัยภูมิ เท่ากับ 69 แห่ง

(3) จังหวัดบุรีรัมย์ มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น จำนวน 904 แห่ง

$$\text{โดย } n_1 = \frac{362 \times 904}{3,845}$$

$$= 85.110$$

$$\approx 85 \text{ แห่ง}$$

ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลในจังหวัดบุรีรัมย์ เท่ากับ 85 แห่ง

(4) จังหวัดสุรินทร์ มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น จำนวน 824 แห่ง

$$\text{โดย } n_1 = \frac{362 \times 824}{3,845}$$

$$= 77.5780$$

$$\approx 78 \text{ แห่ง}$$

ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลในจังหวัดสุรินทร์ เท่ากับ 78 แห่ง

ตาราง 3.1 แสดงจำนวนสถานศึกษากลุ่มประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างการดำเนินการวิจัย “รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13”

ที่ตั้งของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวนสถานศึกษากลุ่มเป้าหมาย (แห่ง)		กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละของ (ร้อยละ)	
	ประชากรทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากรทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง
1. สถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา	1,383	130	3.38	35.91
2. สถานศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ	734	69	1.80	19.06
3. สถานศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์	904	85	2.21	23.48
4. สถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์	824	78	2.03	21.55
จำนวนรวมทั้งสิ้น	3,845	362	9.42	100.00

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้จัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ถูกสร้างขึ้น โดยจะเน้นการใช้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องนำมาสู่การกำหนดประเด็นข้อคำถามตามขอบเขตเนื้อหา (Scope of Contents) และคำจำกัดความของศัพท์สำคัญที่ใช้ในการวิจัยภายใต้การแปลงนิยามศัพท์เชิงทฤษฎี

(Theoretical Concept) มาสู่นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ (Operational Definition) จำแนกออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1** ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นลักษณะทางชีวสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อคำถามเป็นแบบชนิดตรวจสอบรายการ (Check List)
- ตอนที่ 2** ระดับประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Best & Khan, 1993 : 246) โดยแบ่งประเด็นของการประเมินออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่
- (1) ส่วนที่ 1 ส่วนนำ
 - (2) ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ
 - (3) ส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ
- ตอนที่ 3** เหตุผลและข้อเสนอแนะอื่นเพิ่มเติม มีลักษณะข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended) เป็นการเปิดโอกาสเพื่อให้สามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก หรือนำเสนอกรอบความคิดได้อย่างอิสระ

กระบวนการสร้างเครื่องมือการวิจัย

การสร้างและออกแบบเครื่องมือแบบสอบถามเชิงประเมินมีคุณลักษณะ ขั้นตอนการสร้างการศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดจำนวนข้อคำถาม เป็นการพิจารณากำหนดวิธีวัดค่าตัวแปร ประเด็นหลักของขอบเขตเนื้อหาที่ต้องการ และตัวแปรที่นำมาพิจารณา โดยมีจำนวนข้อคำถามที่เหมาะสม ครอบคลุม และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย (Objective) ที่ต้องการตรวจสอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อค้นพบตามที่ทำการประเมินได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน มีคุณค่า น่าเชื่อถือ และตรงกับสภาพความเป็นจริงได้อย่างมีเหตุผล

ขั้นที่ 2 กำหนดประเภทหรือประเด็นคำถามที่ต้องการประเมิน เป็นการสร้างข้อคำถามที่ต้องคำนึงถึงความชัดเจน ครอบคลุม ครบถ้วนของข้อมูลที่ต้องการได้มา และจะต้องสามารถตอบจุดมุ่งหมาย (Objective) ในการตรวจสอบ แล้วจึงนำข้อคำถามในแต่ละข้อมาแยกตามประเภทเพื่อให้อยู่ในกลุ่มที่มีลักษณะหรือประเด็นของข้อคำถามที่ใกล้เคียงกัน

ขั้นที่ 3 กำหนดรูปแบบข้อคำถาม (Questions) เป็นการกำหนดหัวข้อปัญหาการประเมินในรูปคำถามที่มุ่งหาคำตอบเพื่อใช้วัดสิ่งที่ต้องการตรวจสอบอย่างมีหลักเกณฑ์และเป็นระบบ โดยต้องพิจารณาถึงลักษณะและชนิดของข้อคำถามให้เหมาะสมกับแบบสอบถามในแต่ละตอน ขึ้นอยู่กับวิธีการที่จะนำมาใช้ในการสังเคราะห์ข้อมูล รูปแบบข้อคำถามจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ มาตรฐาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนด เช่น ความชัดเจนทางภาษา การหลีกเลี่ยงข้อคำถามในลักษณะเชิงนำหรือกำกวม เข้าใจยาก ไม่ชัดเจน

ขั้นที่ 4 จัดทำเครื่องมือโดยลงมือปฏิบัติจริงเพื่อยกร่างแบบสอบถาม เขียนข้อคำถามให้มีความสอดคล้องครอบคลุมกับจุดมุ่งหมาย (Objective) และครบถ้วนทุกประเด็นตามหัวข้อปัญหาการประเมินที่กำหนดอันนำไปสู่การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (IOC) และความคงที่ (Constant) ของคำตอบที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

ขั้นที่ 5 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนนำไปใช้จัดเก็บข้อมูล เป็นการพิจารณาคุณภาพที่สำคัญ 4 ประการ ประกอบด้วย ความตรง (Validity) ความเที่ยง (Reliability) ความยาก (Difficulty) และอำนาจจำแนก (Discrimination) เพื่อให้แน่ใจว่าได้มาซึ่งเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่มีคุณภาพสูงในแต่ละด้านโดยมีแนวทางหรือวิธีจัดการกระทำดังต่อไปนี้

(1) การตรวจสอบแบบสอบถามฉบับร่าง โดยผู้ร่างเป็นผู้ตรวจสอบเอง เป็นการตรวจสอบถ้อยคำและประโยคของข้อคำถามว่ามีความชัดเจน เข้าใจได้โดยง่าย ทำให้ผู้ตอบเข้าใจไขว่เขวหรือไม่ รวมทั้งเป็นการตรวจสอบการจัดเรียงถ้อยคำและรูปประโยคข้อความ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ตอบให้ไม่ต้องคิดกลับไปมา

(2) การตรวจสอบโดยระดับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนำแบบสอบถามฉบับร่างไปตรวจสอบข้อคำถามหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาถึงความถูกต้องและชัดเจนของภาษาที่ใช้ ความครบถ้วน ครอบคลุม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นิยามตัวแปร และประเด็นที่ต้องการตรวจสอบ รวมถึงความยากง่ายปานกลาง ตรงกับสภาพจริง และสามารถวัดหรือพยากรณ์ผลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ น่าเชื่อถือ โดยวิธีคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน (Index of Item Objective Congruence : IOC) จากการเลือกข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.67 ขึ้นไป ซึ่งจะถือว่าข้อคำถามนั้น มีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างประเด็นเนื้อหาของข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการตรวจสอบ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะ

(3) การหาอำนาจจำแนก (Discrimination) เป็นการนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Discrimination) โดยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) อย่างง่าย ระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อกับคะแนนเฉลี่ยรวมในแต่ละด้าน (Item-total Correlation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 113) โดยเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.41 ไว้ใช้ (มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.25 ขึ้นไป) ทั้งนี้ แบบสอบถามการประเมินประสิทธิภาพ “องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา” ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.36 ถึง 0.77

(4) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวัดความคงที่ภายในด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient : α) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 202-204) จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับและรายองค์ประกอบแต่ละด้านดังต่อไปนี้

(4.1) ส่วนนำ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9817

(4.2) องค์ประกอบของรูปแบบ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9758

(4.3) ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9813

รวมค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.9793

ขั้นที่ 6 การจัดพิมพ์ พิสูจน์อักษร และอัดสำเนาแบบสอบถามที่ได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ โดยผ่านการพิจารณาความถูกต้องของสำนวนภาษาที่ใช้ การใช้ คำสะกด วรรคตอน การจัดวางข้อความ และรูปแบบให้เหมาะสม เพื่อแสดงให้เห็นถึงความมีมาตรฐานการวิจัย และพร้อมนำไปใช้สำหรับดำเนินการจัดเก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยวิธีการ ทอดแบบสอบถามให้กับสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 362 ชุด โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 จัดทำหนังสือราชการไปยังสถานศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ที่เป็นสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายพื้นที่ ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลและประสานขอความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย

3.2 จัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดส่งหนังสือแนส่งพร้อมแบบสอบถาม (Questionnaire) ไปยังสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ข้อมูลและขอความอนุเคราะห์ส่งกลับคืนมายังคณะวิจัยทางไปรษณีย์

3.3 ดำเนินการติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ระหว่างวันที่ 19 สิงหาคม- 10 กันยายน 2564 ผลการเก็บรวบรวม ปรากฏว่า มีสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามโดยสมบูรณ์และส่งคืนมา รวมทั้งสิ้น จำนวน 359 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.17 และมีแบบสอบถามที่สูญหาย จำนวน 3 ชุด คิดเป็นร้อยละ 0.83 ของแบบสอบถามที่แจกให้กับสถานศึกษาตัวอย่างกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด

ตาราง 3.2 แสดงจำนวนสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพ “องค์ประกอบของ รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13”

ที่ตั้งของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวนของเครื่องมือ (ชุด)		คิดเป็นร้อยละ
	ที่จัดส่งไปทั้งหมด	ที่ได้รับกลับคืน	
1. สถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา	130	128	35.36
2. สถานศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ	69	69	19.06
3. สถานศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์	85	85	23.48
4. สถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์	78	77	21.27
จำนวนรวมทั้งสิ้น	362	359	99.17

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติที่ใช้

หลังจากที่ได้ดำเนินการออกแบบ สร้าง ตรวจสอบ นำไปทดลองใช้ แก้ไข ปรับปรุง และ พัฒนาแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ แล้วจัดส่งไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างเป้าหมายในการให้ข้อมูลเพื่อ การศึกษาวิจัย พร้อมทั้งรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมา จากนั้นจึงดำเนินการตรวจสอบโดยคัดเลือกเฉพาะ แบบสอบถามฉบับที่ให้ข้อมูลถูกต้อง สมบูรณ์ และครบถ้วน แล้วจึงนำมาจัดระเบียบข้อมูล สร้างคู่มือลงรหัส (Code Book) และแปลงข้อมูลที่ได้โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลในการวิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูล ตลอดจนสร้างตารางการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อนำเสนอข้อมูลสรุปผลรายงานการวิจัยโดยใช้ ค่าสถิติที่ใช้ในการแปลผลดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม อันเป็นคุณสมบัติ ส่วนบุคคลของสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย โดยใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ ข้อมูลและรายงานผลด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และการคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดระดับของความเหมาะสม สอดคล้อง และเป็นไปได้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Seale) ของลิเคอร์ท (Best & Khan, 1993 : 247) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสม สอดคล้อง และเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสม สอดคล้อง และเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสม สอดคล้อง และเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสม สอดคล้อง และเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสม สอดคล้อง และเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายโดยคำนวณค่ามัชฌิมเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย (Arithmetic : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) แยกเป็นรายข้อด้วย เกณฑ์การประเมินเพื่อให้ความหมายของข้อมูลนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์และแปลความหมาย 5 ระดับของบุญชม ศรีสะอาด (2553 : 22-25) และมีการแบ่งจุดตัดของคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม สอดคล้อง และเป็นไปได้อยู่ใน ระดับมากที่สุด หรือเห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม สอดคล้อง และเป็นไปได้อยู่ใน ระดับมาก หรือเห็นด้วยบ้าง
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม สอดคล้อง และเป็นไปได้อยู่ใน ระดับปานกลาง หรืออาจเห็นด้วย หรือไม่แน่ใจ

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม สอดคล้อง และเป็นไปได้อยู่ใน
ระดับน้อย หรือไม่เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม สอดคล้อง และเป็นไปได้อยู่ใน
ระดับน้อยที่สุด หรือไม่เห็นด้วยเลย

ตอนที่ 3 เหตุผลและข้อเสนอแนะอื่นเพิ่มเติม ใช้วิธีการตีความและการวิเคราะห์เนื้อหา
(Content Analysis) ในประเด็นความเห็นตามข้อคำถามปลายเปิด จากนั้นจึง
สรุปประมวลผลโดยการสรุปใจความสำคัญเป็นความเรียง

5. เกณฑ์การประเมิน

การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคครั้งนี้ได้กำหนดแนวทางการประเมินดัชนี
บ่งชี้คุณภาพ โดยมีเกณฑ์การประเมินที่กำหนดและเกณฑ์การประเมินที่ต้องการ (ระดับที่ยอมรับได้) ซึ่งในแต่ละ
ดัชนีบ่งชี้คุณภาพต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป จึงอยู่ในเกณฑ์การประเมินที่ยอมรับได้ (ผู้ประเมินได้กำหนด
ให้เกณฑ์ของผลการประเมินในแต่ละดัชนีบ่งชี้คุณภาพจะต้องไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70)

สูตรการคำนวณ :

เกณฑ์การประเมินในระดับที่ยอมรับได้	=	$\frac{\text{คะแนนเต็มของค่าเฉลี่ยแต่ละดัชนีบ่งชี้คุณภาพ} \times 70}{100}$
------------------------------------	---	--

แทนค่าในสูตรการคำนวณ

$$\begin{aligned} \text{เกณฑ์การประเมินในระดับที่ยอมรับได้} &= \frac{5 \times 70}{100} \\ &= 3.50 \end{aligned}$$

ตาราง 3.3 แสดงเกณฑ์การประเมินที่กำหนดและเกณฑ์การประเมินที่ต้องการในดัชนีบ่งชี้คุณภาพ (ระดับที่
ยอมรับได้) ของการประเมินประสิทธิภาพองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคคุณลักษณะผู้เรียน
ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่
รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

ดัชนีบ่งชี้คุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน	
	ระดับสูงสุด	ระดับที่ยอมรับได้
1. ส่วนที่ 1 ส่วนนำ	5.00	3.50
2. ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ	5.00	3.50
3. ส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ	5.00	3.50

ส่วนที่ 2 การประชุมสัมมนาของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

การประเมินประสิทธิภาพและยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 เป็นการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ดำเนินการโดยใช้วิธีการประชุมปฏิบัติการเชิงวิพากษ์ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings) มีรายละเอียดการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเป้าหมาย

ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 11 คน โดยเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านแนวคิดการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ การจัดการ และการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ประกอบด้วย นักวิชาการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม เป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ในที่ประชุมสัมมนา กลุ่ม แบ่งเนื้อหาสาระสำคัญออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของคู่มือการนำรูปแบบไปใช้ มีลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคอร์ท

ตอนที่ 3 ข้อเสนอ เหตุผล และประเด็นที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) เป็นการเปิดโอกาสให้สามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก หรือเสนอกรอบความคิดได้อย่างอิสระ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระหว่างการประชุมสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ คณะวิจัยได้ดำเนินการบันทึกเทปรวบรวมเนื้อหาสาระ และข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นฉันทานุมัติ ทั้งในภาพรวมและองค์ประกอบสำคัญในแต่ละส่วนของรูปแบบการพัฒนา ข้อดี ข้อจำกัดของการนำรูปแบบไปใช้ ตลอดจนข้อเสนอแนะอื่นเพิ่มเติมในประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 เพื่อให้เหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนการจัดสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

3.1 ติดต่อประสานผู้เชี่ยวชาญด้วยวาจาและเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งได้มอบเอกสารการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่จัดการสัมมนาเชิงวิพากษ์อิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings) เพื่อตรวจสอบและวิพากษ์รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

3.2 ดำเนินการประชุมปฏิบัติการประเมินประสิทธิภาพและยืนยันรูปแบบ โดยสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings) ระหว่างวันที่ 14-16 กันยายน 2564 ณ ห้องประชุมราชสีมาจารย์ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวิธีดำเนินการสัมมนา ดังนี้

(1) ผู้ดำเนินรายการเริ่มประชุมโดยชี้แจงรายละเอียดและขั้นตอน รวมทั้งวัตถุประสงค์ของการสัมมนา

(2) คณะวิจัยนำเสนอความเป็นมาและกระบวนการศึกษาวิจัยทางการศึกษาระดับภาค รวมทั้งรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ที่ได้สร้างขึ้น

(3) ผู้เชี่ยวชาญร่วมกันวิพากษ์ อภิปราย และแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการพัฒนา ข้อดี ข้อจำกัดในการนำรูปแบบไปใช้ รวมทั้งข้อคิดอันเป็นประโยชน์ต่อรูปแบบและคู่มือการนำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ตามหลักการวิจัย

(4) แบ่งกลุ่มคณะวิจัยเพื่อปฏิบัติการระดมสมอง (Brainstorm) แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดสร้างสรรค์ในการปรับปรุงรูปแบบและคู่มือการนำรูปแบบไปใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติที่ใช้

หลังจากดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบและคู่มือการนำรูปแบบไปใช้ในที่ประชุมสัมมนา คณะวิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล ตลอดจนสร้างตารางวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อนำเสนอข้อมูลสรุปผลรายงานการประเมินโดยใช้ค่าสถิติที่ใช้ในการแปลผลดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของคู่มือการนำรูปแบบการพัฒนาไปใช้โดยคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องด้านรูปแบบ ภาษา และด้านเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยใช้สูตรการคำนวณหาความสอดคล้อง IOC (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 117) ดังต่อไปนี้

$$\text{จากสูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแต่ละข้อ กับรูปแบบ ภาษา และเนื้อหาของรูปแบบ
	ΣR	แทน	ผลรวมค่าคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทุกคน ในแต่ละข้อคำถาม
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบประสิทธิภาพของ รูปแบบทั้งหมด

สำหรับหลักเกณฑ์การประเมินพิจารณาให้คะแนนในระบบ IOC โดยแบ่งตามระดับความคิดเห็นของการประเมินดังต่อไปนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่า องค์ประกอบของรูปแบบสอดคล้อง เหมาะสม หรือเป็นประโยชน์
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า องค์ประกอบของรูปแบบสอดคล้อง เหมาะสม หรือเป็นประโยชน์
- 1 เมื่อแน่ใจว่า องค์ประกอบของรูปแบบไม่สอดคล้อง ไม่เหมาะสม หรือไม่เป็นประโยชน์

หากผลคะแนนในแต่ละข้อคำถามในระบบ IOC ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อคำถามได้มากกว่า 0.67 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามนั้นความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างประเด็นด้านรูปแบบ ด้านภาษา และด้านเนื้อหาดี แต่หากได้เท่ากับหรือน้อยกว่า 0.67 ถือว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้อง

ตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Seale) ของลิเคอร์ท มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง หรือเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง หรือเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง หรือเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง หรือเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง หรือเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายโดยคำนวณหาค่ามัธยฐานเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย (Arithmetic : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) แยกเป็นรายข้อด้วยเกณฑ์การประเมินเพื่อให้ความหมายของข้อมูลนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์และแปลความหมาย 5 ระดับ และมีการแบ่งจุดตัดของคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีประสิทธิภาพและสอดคล้องในระดับมากที่สุด
หรือเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพและสอดคล้องในระดับมาก หรือเห็นด้วยบ้าง

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพและสอดคล้องในระดับปานกลาง
หรืออาจจะเห็นด้วย หรือไม่แน่ใจ

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพและสอดคล้องในระดับน้อย หรือ
ไม่เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพและสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด
หรือไม่เห็นด้วยเลย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอ เหตุผล และประเด็นที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม ใช้วิธีตีความและวิเคราะห์
เนื้อหา (Content Analysis) ในประเด็นความคิดเห็นตามข้อคำถามปลายเปิด
แล้วจึงสรุปประมวลผลโดยการสรุปใจความสำคัญเป็นความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัย “รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13” ครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย (Activity) ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร (Documentary) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Interview) การศึกษารายกรณี (Case Study) การใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการประชุมกลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meeting) โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา
2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาโดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique)
3. ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพความถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้อง และความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาโดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders)
4. ผลการประเมินประสิทธิภาพและยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาโดยสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ผลการศึกษาสภาพและองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การแจกแจงประเด็นและเรียบเรียงเนื้อหาเพื่อนำไปสู่การสร้างและพัฒนา รูปแบบการพัฒนา คณะวิจัยนำเสนอใน 2 ส่วน ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Expert Interview) โดยการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างรูปแบบการพัฒนา คณะวิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักงานวิชาการและ

มาตรฐานการศึกษา, 70 : 2554) และแนวคิดองค์ประกอบของรูปแบบของธีระ รุญเจริญ (2550 : 12) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ด้านแนวทางการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จำนวน 4 แนวทาง ได้แก่ การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน

1.2 ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ระบบและกลไกของรูปแบบ วิธีดำเนินการของรูปแบบ แนวทางการประเมินผลของรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

2. ผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Interview)

ผลการสัมภาษณ์จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้องค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ปรากฏผลโดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ

เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญที่จำเป็นและพึงประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ตามที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าควรจะปรับแก้หรือเพิ่มเติมองค์ประกอบใดบ้าง เพื่อให้มีความครอบคลุม ชัดเจน และเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยนำไปบูรณาการกับแนวคิดองค์ประกอบของรูปแบบของธีระ รุญเจริญ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับองค์ประกอบของรูปแบบทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ระบบและกลไกการดำเนินการของรูปแบบ วิธีดำเนินการของรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบซึ่งมีความเหมาะสมแล้ว แต่ควรทำองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาให้มีความเป็นเอกลักษณ์ของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและมีความเป็นสากล สามารถนำรูปแบบไปใช้ได้สถานศึกษาทุกแห่ง รวมทั้งควรมีการกำหนดองค์ประกอบด้านอื่นเพิ่มเติม ได้แก่ การสร้างเครือข่าย แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และการเผยแพร่รูปแบบอย่างหลากหลาย

2.2 ด้านแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เป็นการสำรวจสภาพจริง วิธีดำเนินการ หรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำข้อมูลของรูปแบบ วิธีการ หรือแนวทางที่ได้มากำหนดเป็นตัวอย่างการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามแนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่

(1) การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ

แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีกิจกรรมการดำเนินการที่ปลูกฝังจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยใช้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการใน 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ ห้องเรียนคุณภาพ การใช้สัญลักษณ์

การเคารพธงชาติ การใช้เพลงสรรเสริญพระบารมี การเล่าข่าวเหตุการณ์ปัจจุบันที่เป็นข่าวเชิงบวก ซึ่งจัดเป็นรายวิชาหนึ่งรายวิชา ได้แก่ รายวิชาหน้าเสาธงโดยประเมินผลการจัดกิจกรรมดังกล่าวในรายวิชาหน้าที่พลเมือง นอกจากนี้ยังสามารถปลูกฝังคุณธรรมให้กับนักเรียนโดยจัดเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น โครงการคนดีศรีฉิมพลี โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการห้องเรียนคุณภาพ โครงการโรงเรียนก้าวไกล ด้วยหัวใจจิตอาสา และจัดหาสนับสนุนสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น จัดให้มีระบบอินเทอร์เน็ต สมาร์ททีวีเพื่อใช้ในการปลูกฝังทัศนคติผ่านการรับรู้ด้วยภาพ โดยจัดให้เหมาะสมกับวัยและศักยภาพของผู้เรียน การปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมืองในส่วนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่กำหนดไว้ในสมรรถนะหลักสูตรรายวิชาตามสมรรถนะหลักสูตรแกนกลาง นอกจากนี้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ใช้วิธีการดำเนินงานปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมืองโดยกำหนดให้นักศึกษาต้องสามารถเล่าประวัติของบุคคลสำคัญในชาติไทยได้ สามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษา และเล่าประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เนื่องจาก กศน. เป็นสถานศึกษาที่มีวัยของผู้เรียนที่มีความหลากหลายเป็นคนใช้แรงงาน เป็นต้น ดังนั้น จึงใช้วิธีการเล่าประสบการณ์มาสร้างองค์ความรู้ เพื่อให้ นักศึกษานำไปปฏิบัติ และเผยแพร่ในชุมชนได้ รวมทั้งครูผู้สอนใช้คลิปการสอนในการจัดการเรียนรู้บูรณาการใน 8 กลุ่มสาระ

สำหรับแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม โดยใช้วิธีการปลูกฝังด้วยการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของแต่ละโรงเรียน การอนุรักษ์วัฒนธรรมความเป็นไทย การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดกิจกรรมชุมนุมที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการบูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น ชุมนุมส่งเสริมงานอาชีพ ชุมนุมคุณธรรม ส่งเสริมกิจกรรมยกย่องคนดีเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมโรงเรียนปลอดขยะ 3R เพื่อใช้ปลูกฝังความมั่นคงพื้นฐานชีวิต และเป็นการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การถอดบทเรียนจากประสบการณ์ของบุคคลที่ประสบความสำเร็จสำหรับนักศึกษา กศน. การส่งเสริมกิจกรรมโฮมรูมที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมจริยวัตรของนักเรียน ประกอบด้วย “กิจกรรมตึมนักเรียนเรียนรู้หน้าที่จิตอาสา รวมพลห้องเรียนน่าอยู่ เชิดชูโรงเรียน ใส่ใจกิจกรรมก่อนเรียน การพัฒนาจิตใจ พัฒนาการเดินแถว เป็นเด็กแนวกตัญญู เรียนรู้ก่อนนอน” กิจกรรมใส่บาตรเณรน้อยเพื่อปลูกฝังการเสียสละ กิจกรรมเล่านิทานทุกวันศุกร์บูรณาการในรายวิชาภาษาไทย เป็นต้น

ในส่วนของแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีงานทำ-มีอาชีพโดยบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระเพื่อการมีงานทำ มีอาชีพ ซึ่งจะเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการองค์ความรู้ เน้นการลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างทักษะการทำงานอาชีพ สำหรับ กศน. มีเป้าหมาย คือ พัฒนาให้มีอาชีพ จึงต้องเน้นการส่งเสริมอาชีพตามบริบทของท้องถิ่น การสนับสนุนให้มีศูนย์การขายเพื่อเป็นศูนย์กลางการสร้างทักษะอาชีพ การมีเครือข่ายในการพัฒนางานที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ นอกจากการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการองค์ความรู้แล้วยังเน้นการบูรณาการองค์ความรู้จากท้องถิ่น เช่น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้อาชีพในท้องถิ่นของตนเองเพื่อนำมาพัฒนาและต่อยอด

ท้ายสุดแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านความเป็นพลเมืองที่ดี โดยจะบูรณาการองค์ความรู้ให้สอดคล้องครอบคลุมใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองที่ดีซึ่งในสถานศึกษาทุกแห่งใช้หลักการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการองค์ความรู้ โดยใช้หลักการส่งเสริมการขับเคลื่อนนโยบายโรงเรียนคุณธรรมบูรณาการให้สอดคล้องครอบคลุมทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การบูรณาการกิจกรรมการสอนแบบโครงงาน บูรณาการความเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้สอดคล้องครอบคลุมทั้ง 8 กลุ่มสาระ การกำหนดตัวบ่งชี้การวัดและการประเมินผลลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดี และการส่งเสริมกิจกรรมการเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดีของผู้เรียน

(2) การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง โดยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ฝึกการมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความอดทน ความสามัคคีในหมู่คณะ การสร้างหลักสูตรลูกเสือเสริมสร้างทักษะชีวิตที่เน้นด้านจิตพิสัย ทักษะวุฒิภาวะ การคิดวิเคราะห์ การเห็นคุณค่าของตน กิจกรรมวิชาทหารมุ่งเน้นการรักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้นักเรียนมีจิตอาสาเพื่อนำมาใช้พัฒนางานวิชาชีพ มีกิจกรรมอาสาในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น อาสาพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน จิตอาสาสาธารณประโยชน์ การปลูกฝังประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สำหรับแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรมของผู้เรียน โดยมีวิธีการบูรณาการในกิจกรรมแนะแนวเพื่อปลูกฝังพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมนุมชมรมเพื่อปลูกฝังการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ การส่งเสริมให้นักเรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนโดยมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในส่วนของแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีงานทำ-มีอาชีพโดยกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ส่วนใหญ่สถานศึกษาทุกแห่งจะใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมชุมนุมในการพัฒนาผู้เรียนเป็นหลัก โดยในแต่ละบริบทจะเน้นตามศักยภาพและความโดดเด่นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เช่น การนำกิจกรรมแนะแนวส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพที่หลากหลาย อาทิเช่น การจัดกิจกรรมยุวกษัตริย์ ส่งเสริมให้มีการใช้กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เพื่อเน้นทักษะการลงมือปฏิบัติจริงในการส่งเสริมการมีอาชีพของผู้เรียนโดยจัดให้เหมาะสมตามช่วงวัยของแต่ละวัย การสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ได้มาจากชุมชน เช่น การทำอาหารท้องถิ่นเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาให้เป็นอาชีพใหม่ การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นที่ยอมรับ การเล่าประสบการณ์จากความสำเร็จ การสร้างสังคมออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาชีพ อีกทั้งสถานศึกษายังมีหลักสูตรวิชาชีพที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในการสร้างองค์ความรู้ด้านวิชาชีพให้ผู้เรียนเป็นอาชีพทางเลือกอีกทางหนึ่งเพื่อให้เกิดความหลากหลายในการบริการด้านวิชาชีพให้กับผู้เรียน

ท้ายสุดแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านความเป็นพลเมืองที่ดี โดยการจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 3 กิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองที่ดี ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมชุมนุมโดยบูรณาการความเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(3) การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง โดยการจัดโครงการที่ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ได้แก่ โครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโดยมีวิธีการดำเนินการสร้างระเบียบวินัย การเข้าแถวหนังสือตรง โครงการเทิดทูลสถาบันหลักของชาติโดยวิธีดำเนินการเน้นการใช้ภาษาไทย การทำบันทึกความดี โครงการเข้าค่ายธรรมะก่อนจบการศึกษาของนักศึกษา กศน. โดยจะดำเนินการให้มีการเข้ารับการอบรมโครงการเข้าค่ายธรรมะอย่างน้อย 50 ชั่วโมงก่อนจบการศึกษา โครงการน้อมนำพระบรมราโชบายโดยดำเนินการจัดเป็นโครงการย่อย เช่น โครงการคุณธรรม โครงการจิตอาสา นักเรียน โครงการสภานักเรียน โครงการเยาวชนจิตอาสา โครงการส่งเสริมนักเรียน โครงการหลักสูตรระยะสั้น เพื่อการส่งเสริมทักษะชีวิต โครงการวันสำคัญเน้นการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ กิจกรรมสวดมนต์วันศุกร์ โครงการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับพระราโชบาย โครงการคุณธรรมเพื่อสร้างคนดีให้กับบ้านเมืองซึ่งเป็นโครงการที่ตอบสนองกลยุทธ์ของโรงเรียน โครงการประสานสัมพันธ์สร้างสรรค์การศึกษาโดยให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมกับนักเรียนเพื่อปลูกฝังค่านิยม เช่น กิจกรรมวันสำคัญของชาติ กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา โครงการชีววิถีใช้กับนักเรียนที่เข้าเรียนใหม่โดยใช้โครงการนี้เป็นหลักและมีโครงการย่อย ได้แก่ โครงการคุณธรรมจริยธรรม โครงการสถานศึกษาพอเพียง โครงการทัศนศึกษา โครงการส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมที่ดี โครงการประชาธิปไตย เป็นต้น

สำหรับแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม โดยจะบูรณาการโครงการที่ใช้สำหรับพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน โครงการสภานักเรียน โครงการคุณธรรมจริยธรรม โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โครงการส่งเสริมอาชีพ โครงการโรงเรียนสีขาว โครงการโรงเรียนปลอดขยะ โครงการห้องเรียนของพ่อ

ในส่วนของแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีงานทำ-มีอาชีพ โครงการที่ใช้สำหรับพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน โดยแต่ละโรงเรียนมีโครงการที่มีความคล้ายกัน โดยสรุป ได้แก่ โครงการแนะแนว โครงการส่งเสริมอัจฉริยภาพ โครงการส่งเสริมคุณธรรม โครงการส่งเสริมอาชีพ โครงการหารายได้ระหว่างเรียน โครงการโรงเรียนเป็นฐานพัฒนาท้องถิ่น โครงการ 1 ไร่พอเพียง เป็นต้น

ท้ายสุดแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านความเป็นพลเมืองที่ดี โดยจะจัดโครงการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนผ่านโครงการเด่นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ได้แก่ โครงการสภานักเรียน โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โครงการค่ายวิชาการ โครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โครงการทัศนศึกษา โครงการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการพัฒนานวัตกรรม โครงการแนะแนว อาชีพ โครงการโรงเรียนปลอดขยะ เป็นต้น

(4) การปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน

แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของสถานศึกษาสามารถสรุปกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมเสียงตามสาย กิจกรรมนักข่าวน้อยโดยเน้นเฉพาะข่าวในเชิงบวก กิจกรรมการเล่านิทานคุณธรรมในช่วงพักเที่ยง การเปิดเพลงเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ในช่วงเวลาพักกลางวัน กิจกรรมหน้าเสาธง การใช้เพลงแทนการใช้สัญญาณ การนั่งสมาธิ กิจกรรมบันทึกความดี กิจกรรมการพัฒนาจิตทุกวันศุกร์ กิจกรรมกิจวัตรประจำวันเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยวิธีเล่าเรื่องเหตุการณ์ประจำวันของนักเรียนและเลือกเหตุการณ์ที่เป็นกรณีศึกษา การนำปราชญ์ชุมชนมาให้ความรู้เนื่องจากเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชน สามารถเล่าเรื่องราวในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี กิจกรรมยิ้มไหว้ทักทายตั้งแต่ก่อนเข้าโรงเรียน กิจกรรมพี่ช่วยน้อง กิจกรรมเสียงตามสาย กิจกรรมประจำสัปดาห์ เช่น การใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน กิจกรรมจิตสาธารณะ การใช้เพลงประกอบการปฏิบัติ กิจกรรม อาทิเช่น เพลงโรงเรียนสุจริต เพลงแปร่งฟันเพื่อส่งเสริมกิจวัตรประจำวันของนักเรียน โดยต้องเริ่มจากการทำแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนซึ่งจะเริ่มตั้งแต่ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูเป็นตัวอย่างให้กับนักเรียน

สำหรับแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรมของผู้เรียน กิจกรรมที่ใช้ปลูกฝังโดยสถานศึกษาในแต่ละแห่งจะเน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในโครงการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน เช่น โครงการคุณธรรมทุกห้องเรียน มีกิจกรรมการแข่งขัน ชุมนุมอาเซียน กับนักเรียน กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนโดยผู้เรียนจะดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นไปจนกระทั่งถึงการจำหน่าย โครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมยกย่องคนดี โครงการจัดสร้างแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โครงการห้องเรียนของพ่อ

ในส่วนของแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีงานทำ-มีอาชีพโดยมีกิจกรรมที่ใช้สอดแทรกในกิจวัตรประจำวันเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะผู้เรียน ได้แก่ โครงการแนะแนว โครงการอาชีพ กิจกรรมส่งเสริมตามที่นักเรียนฝัน กิจกรรมส่งเสริมงานอาชีพของผู้ปกครอง โครงการส่งเสริมงานอาชีพ กิจกรรมรู้หน้าที่ของตนเอง โครงการ 1 ไร่พอเพียง กิจกรรมส่งเสริมความหลากหลายของอาชีพ กิจกรรมหนึ่งโรงเรียนหนึ่งผลิตภัณฑ์ โครงการโรงเรียนเป็นฐาน โครงการส่งเสริมทักษะทางวิชาการ กิจกรรมค้นหาความถนัด โครงการหารายได้ระหว่างเรียนเป็นกิจกรรมที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษากับอาชีวศึกษา โครงการด้านพัฒนาภาษาปราชญ์ กิจกรรมดนตรีเพื่อส่งเสริมศักยภาพให้ผู้เรียนได้ค้นหาความถนัดและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ท้ายสุดแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านความเป็นพลเมืองที่ดีโดยจะปลูกฝังสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน ซึ่งในแต่ละโครงการจะมีกิจกรรมที่ปลูกฝังความเป็นพลเมืองที่ดี อาทิเช่น โครงการสถานักเรียน ได้แก่ กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาชุมชน กิจกรรมต้นน้ำลำธารองต้นน้ำแห่งความดี กิจกรรมจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชน โดยกิจกรรมเหล่านี้จะสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของผู้เรียนในแต่ละวันเริ่มตั้งแต่มาถึงโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมการอ่านข่าว กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมพัฒนาเขตความรับผิดชอบ กิจกรรมโรงเรียนปลอดขยะเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติและเกิดความตระหนักในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาโดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) ซึ่งได้สอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ 21 คน จำนวน 3 รอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter-quartile Range) ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างรูปแบบการพัฒนาโดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) รอบที่ 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 1 ซึ่งเลือกข้อคำถามเฉพาะประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย ร้อยละ 80 ขึ้นไป นำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม เดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 2 ปรากฏผลการวิเคราะห์โดยมีรายละเอียดตามตาราง 4.1

ตาราง 4.1 แสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 1

N = 21

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ค่าสถิติ (ร้อยละ)	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ		
1. หลักการของรูปแบบ	100.00	0.00
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	100.00	0.00
3. ระบบและกลไกการดำเนินการ	85.71	14.29
4. วิธีดำเนินงานของรูปแบบ	95.24	4.76
5. เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ	90.48	9.32
6. แนวทางการประเมินผลรูปแบบ	100.00	0.00
7. การสร้างเครือข่าย	76.19	23.81
8. การเผยแพร่รูปแบบอย่างหลากหลาย	71.49	28.51

ตาราง 4.1 แสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 1 (ต่อ)

N = 21

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ค่าสถิติ (ร้อยละ)	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ด้านแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์		
องค์ประกอบที่ 1 การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง		
1. การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ		
1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	100.00	0.00
1.2 กำหนดแนวทางและมาตรการที่สำคัญในการส่งเสริมการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	95.24	4.76
1.3 บูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยปลูกฝังให้นักเรียนรู้ในเรื่องสถานการณ์บ้านเมืองและการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	100.00	0.00
1.4 จัดการเรียนการสอนบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในรูปแบบโครงงานเพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ต่อบ้านเมือง	100.00	0.00
1.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความตระหนักในเรื่องทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	95.24	4.76
1.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความตระหนักในการรับรู้และปลูกฝังความเป็นชาติไทยผ่านวัฒนธรรมในสังคมพหุปัญญา	100.00	0.00
1.7 การจัดทำหลักสูตรด้านทุจริต	90.48	9.32
2. การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		
2.1 กิจกรรมแนะแนว ปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมืองให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน	100.00	0.00
2.2 จัดกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวภาษาต กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมนุม ชมรม	100.00	0.00
2.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ส่งเสริมให้นักเรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม	100.00	0.00
3. การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์		
3.1 โครงการห้องเรียนคุณภาพ การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยมีสัญลักษณ์ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	100.00	0.00

ตาราง 4.1 แสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 1 (ต่อ)

N = 21

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ค่าสถิติ (ร้อยละ)	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
3.2 โครงการพัฒนาทักษะชีวิตโดยดำเนินการผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น - กิจกรรมนักเรียนหน้าเสาธงโดยผู้บริหาร ครู นักเรียนร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง ทำกิจกรรมเกี่ยวกับชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ทุกวันด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ และมีจิตสำนึกต่อ 3 สถาบันหลักของชาติ	100.00	0.00
- กิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันแม่ วันพ่อ วันรัฐธรรมนูญ	100.00	0.00
- กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ เช่น ร่วมกับชุมชนปลูกต้นไม้เฉลิมพระเกียรติ	100.00	0.00
- กิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่โรงเรียน ชุมชน วัด	100.00	0.00
- กิจกรรมสถานักเรียนโดยเน้นการปลูกฝังระบบประชาธิปไตย	100.00	0.00
3.3 จัดตั้งโครงการในแผนงานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน	95.24	4.76
3.4 โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม	100.00	0.00
3.5 โครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์	100.00	0.00
3.6 โครงการเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ	100.00	0.00
3.7 โครงการเข้าค่ายธรรมะ	100.00	0.00
3.8 โครงการน้อมนำพระบรมราโชบาย ร.10	100.00	0.00
3.9 โครงการจิตอาสา	100.00	0.00
3.10 โครงการส่งเสริมทักษะชีวิต	100.00	0.00
3.11 โครงการทัศนศึกษา	90.48	9.32
3.12 โครงการคุณธรรมเพื่อสร้างคนดีกับบ้านเมือง	100.00	0.00
3.13 โครงการวันสำคัญ	100.00	0.00
3.14 โครงการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	100.00	0.00
3.15 โครงการประสานสัมพันธ์สร้างสรรค์การศึกษา	90.48	9.32
3.16 โครงการชีววิถี	95.24	4.76
3.17 โครงการสถานศึกษาพอเพียง	100.00	0.00
3.18 จัดตั้งโครงการในแผนงานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน	100.00	0.00
4. การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกในกิจกรรมประจำวัน		
4.1 การทำความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบเพื่อปลูกฝังวินัยและความรับผิดชอบ	100.00	0.00
4.2 การทำกิจกรรมหน้าเสาธงเพื่อตระหนักถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	100.00	0.00

ตาราง 4.1 แสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 1 (ต่อ)

N = 21

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ค่าสถิติ (ร้อยละ)	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
4.3 กิจกรรมเสียงตามสาย	100.00	0.00
4.4 กิจกรรมนักข่าวน้อย	90.48	9.32
4.5 กิจกรรมเล่านิทานคุณธรรม	100.00	0.00
4.6 กิจกรรมนั่งสมาธิ	90.48	9.32
4.7 การบันทึกความดีให้สอดคล้องกับความคิดเห็นต่อการดูแลรักษาบ้านเมืองของตนเอง	100.00	0.00
4.8 กำหนดและสร้างการรับรู้ในการยึดมั่นในกฎกติกาและข้อตกลงของห้องเรียน	100.00	0.00
องค์ประกอบที่ 2 การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม		
1. การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ		
1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม	95.24	4.76
1.2 กำหนดแนวทางและมาตรการที่สำคัญในการส่งเสริมการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม	100.00	0.00
1.3 การบูรณาการลงใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ 4 ด้าน คือ Head Heart Hand Health โดยสอดคล้องกับการมีคุณธรรมจริยธรรมและการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง	100.00	0.00
1.4 การบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในรูปแบบโครงงานเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง	100.00	0.00
1.5 การถอดบทเรียนจากการทำกิจกรรมในแต่ละรายวิชาเพื่อให้มีความตระหนักในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม	100.00	0.00
1.6 มีการจัดหลักสูตรที่สอนคุณธรรมจริยธรรมโดยตรงและมีการจำแนกช่วงวัยที่ชัดเจนในหลักสูตร โดยมีการแบ่งเป็นช่วงระดับผู้เรียนกับการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละระดับ	100.00	0.00
1.7 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างประสบการณ์ที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาในอนาคต	95.24	4.76
1.8 จัดกิจกรรมการเรียนรู้การปลูกฝังคุณธรรมนำความรู้สอดแทรกในบทเรียนเพื่อให้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์ แยกแยะ	100.00	0.00
2. การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		
2.1 กิจกรรมแนะแนวปลูกฝังการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม	100.00	0.00

ตาราง 4.1 แสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 1 (ต่อ)

N = 21

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ค่าสถิติ (ร้อยละ)	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
2.2 กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมนุม ชมรม เพื่อปลูกฝังการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม	100.00	0.00
2.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ส่งเสริมให้นักเรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม	100.00	0.00
2.4 กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนโดยมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	100.00	0.00
3. การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์		
3.1 โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	90.48	9.32
3.2 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	100.00	0.00
3.3 โครงการวันสำคัญต่าง ๆ	100.00	0.00
3.4 โครงการสถานศึกษาสีขาว	100.00	0.00
3.5 โครงการ 5 ส.	100.00	0.00
3.6 โครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์	100.00	0.00
3.7 โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	100.00	0.00
3.8 โครงการครูพระสอนธรรม	95.24	4.76
3.9 โครงการใส่บาตรพระน้อย	100.00	0.00
3.10 โครงการโตไปไม่โกง	90.48	9.32
4. การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกในกิจกรรมประจำวัน		
4.1 ดำเนินกิจกรรมประจำวันตามแนววิถีพุทธ	95.24	4.76
4.2 กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมตามโครงการ โรงเรียนสุจริต	100.00	0.00
4.3 “การปลูกฝังจิตสำนึก” ให้นักเรียนได้มีรอบการปฏิบัติตนไปในแนวทางที่ดี	100.00	0.00
4.4 การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีความสำนึก มีความตระหนักในเรื่องคุณธรรม	100.00	0.00
4.5 เสริมสร้างจริยธรรมสำหรับสังคมไทย การปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี	100.00	0.00
4.6 การพัฒนาและประพฤติให้เป็นแบบอย่างของครูควรมีการส่งเสริมและปฏิรูปรูปแบบวิธีการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอโดยเน้นการเพิ่มความรู้ความเข้าใจในด้านจิตวิทยา รวมถึงทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ ในการสอนคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน	100.00	0.00

ตาราง 4.1 แสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 1 (ต่อ)

N = 21

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ค่าสถิติ (ร้อยละ)	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
4.7 การปลูกฝังการสร้างจิตสำนึก การยอมรับความแตกต่างของเด็กให้เริ่มตั้งแต่วัยเยาว์ และการปลูกฝังโดยใช้ธรรมชาติช่วยในการขัดเกลาจิตใจโดยใช้หลักการศึกษา รวมถึงหลักการศึกษา	100.00	0.00
องค์ประกอบที่ 3 การมีงานทำ-มีอาชีพ		
1. การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ		
1.1 พัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ	100.00	0.00
1.2 บูรณาการองค์ความรู้ 8 กลุ่มสาระให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นตามความถนัดของผู้เรียน	100.00	0.00
1.3 บูรณาการองค์ความรู้ด้านอาชีพจากปราชญ์ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น	100.00	0.00
1.4 ครูปรับกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีงานทำ-มีอาชีพ	100.00	0.00
1.5 ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ-มีอาชีพ	100.00	0.00
1.6 การสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ-มีอาชีพ	100.00	0.00
2. การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		
2.1 บูรณาการหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ	95.24	4.76
2.2 จัดกิจกรรมลูกเสือที่สอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ	100.00	0.00
2.3 จัดกิจกรรมแนะแนวที่สอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ	100.00	0.00
2.4 จัดกิจกรรมชุมนุมที่สอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ	100.00	0.00
2.5 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมที่สร้างสรรค์จากชุมชน	100.00	0.00
2.6 ส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีศักยภาพในการจัดการศึกษาวิชาชีพและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	100.00	0.00
3. การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์		
3.1 โครงการแนะแนวการศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำ	100.00	0.00
3.2 โครงการส่งเสริมงานอาชีพและการมีงานทำ	100.00	0.00
3.3 โครงการนิทรรศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพ	100.00	0.00
3.4 โครงการส่งเสริมอัจฉริยภาพของผู้เรียน	100.00	0.00
3.5 โครงการส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น	100.00	0.00

ตาราง 4.1 แสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 1 (ต่อ)

N = 21

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ค่าสถิติ (ร้อยละ)	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
4. การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกในกิจกรรมประจำวัน		
4.1 กิจกรรมประจำวันของครอบครัวโดยสอดแทรกอาชีพผู้ปกครอง	100.00	0.00
4.2 กิจกรรมจากความรับผิดชอบต่อที่ได้รับมอบหมาย	100.00	0.00
4.3 การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงในสถานประกอบการหรือแหล่งเรียนรู้	100.00	0.00
4.4 ส่งเสริมกิจกรรมร้านค้าสหกรณ์โรงเรียน	100.00	0.00
4.5 ส่งเสริมการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	95.24	4.76
4.6 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากวิถีชุมชน	100.00	0.00
องค์ประกอบที่ 4 ความเป็นพลเมืองที่ดี		
1. การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ		
1.1 บูรณาการองค์ความรู้ความเป็นพลเมืองที่ดีให้สอดคล้องครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	100.00	0.00
1.2 ส่งเสริมการขับเคลื่อนนโยบายโรงเรียนคุณธรรมบูรณาการให้สอดคล้องครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	100.00	0.00
1.3 บูรณาการกิจกรรมการสอนแบบโครงงานทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	100.00	0.00
1.4 บูรณาการความเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้สอดคล้องครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	100.00	0.00
1.5 กำหนดตัวบ่งชี้การวัดและประเมินผลลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดี	100.00	0.00
1.6 ส่งเสริมกิจกรรมการเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดีของผู้เรียน	100.00	0.00
2. การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		
2.1 บูรณาการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมชุมนุมให้สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	100.00	0.00
2.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมจิตอาสาพัฒนาชุมชนและสังคม	100.00	0.00
2.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตทุรูปแบบ	100.00	0.00
2.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ดี	100.00	0.00
2.5 มีกระบวนการคัดกรองผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงเพื่อแก้ไขปัญหา ส่งเสริม สนับสนุน และส่งต่อ	100.00	0.00

ตาราง 4.1 แสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 1 (ต่อ)

N = 21

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ค่าสถิติ (ร้อยละ)	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
3. การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์		
3.1 โครงการสถานักเรียน	100.00	0.00
3.2 โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	100.00	0.00
3.3 โครงการค่ายวิชาการ	90.48	9.32
3.4 โครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	95.24	4.76
3.5 โครงการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน	90.48	9.32
3.6 โครงการโรงเรียนคุณธรรม	100.00	0.00
3.7 โครงการพัฒนานวัตกรรม	100.00	0.00
3.8 โครงการโรงเรียนปลอดขยะ	100.00	0.00
3.9 โครงการทัศนศึกษา	95.24	4.76
3.10 โครงการแนะแนวอาชีพ	100.00	0.00
3.11 โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นบ้าน	100.00	0.00
4. การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน		
4.1 ส่งเสริมผู้เรียนเพื่อสร้างความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	100.00	0.00
4.2 ส่งเสริมผู้เรียนให้เห็นความสำคัญของการเคารพในความเห็นที่แตกต่างของสังคมพหุวัฒนธรรม	100.00	0.00
4.3 ปลูกฝังผู้เรียนผ่านโครงการที่สนับสนุนส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ดี	100.00	0.00
4.4 ส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	100.00	0.00

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยตามเกณฑ์ ร้อยละ 80 ของสภาพและองค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยแยกประเด็นการประเมินเป็นรายด้านและองค์ประกอบย่อย ดังนี้

(1) ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับประเด็นหลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ระบบและกลไกการดำเนินการ วิธีดำเนินการของรูปแบบ เงื่อนไขความสำเร็จ

ของรูปแบบ และแนวทางการประเมินผลรูปแบบ ร้อยละ 80 ขึ้นไป โดยจะนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 2 ทั้งนี้ มีประเด็นที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อยกว่าร้อยละ 80 ได้แก่ การสร้างเครือข่าย และการเผยแพร่รูปแบบอย่างหลากหลาย

(2) ด้านแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งการบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเห็นด้วยกับทุกข้อ ซึ่งจำแนกผลการวิเคราะห์เป็นรายประเด็น ดังนี้

(2.1) การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ทั้งในองค์ประกอบการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง การมีงานทำ มีอาชีพ และความเป็นพลเมืองดี โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเห็นด้วยกับทุกข้อ

(2.2) การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งในองค์ประกอบการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง การมีงานทำ มีอาชีพ และความเป็นพลเมืองดี โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเห็นด้วยกับทุกข้อ

(2.3) การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งในองค์ประกอบการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง การมีงานทำ มีอาชีพ และความเป็นพลเมืองดี โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเห็นด้วยกับทุกข้อ

(2.4) การปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันทั้งในองค์ประกอบการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง การมีงานทำ มีอาชีพ และความเป็นพลเมืองดี โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเห็นด้วยกับทุกข้อ

จากนั้นคณะวิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งประเด็นที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย มากกว่าร้อยละ 80 ไปใช้ปรับปรุงข้อคำถามเพื่อให้สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ และนำไปจัดทำแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เพื่อสอบถามความคิดเห็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 เป็นลำดับต่อไป

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างรูปแบบการพัฒนาโดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) รอบที่ 2 และรอบที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 2 ซึ่งเลือกข้อคำถามที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ไม่เกิน 1.50 และมีค่ามัธยฐาน (Mdn) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 3 ปรากฏผลการวิเคราะห์โดยมีรายละเอียดตามตาราง 4.2

ตาราง 4.2 แสดงค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) เกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	รอบที่ 2		รอบที่ 3		ระดับความ สอดคล้อง
	Mdn	IR	Mdn	IR	
ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ					
1. หลักการของรูปแบบ	5.0	0.25	4.8	1.00	มาก
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
3. ระบบและกลไกการดำเนินการ	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
4. วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ	4.0	1.00	4.8	1.00	มาก
5. เงื่อนไขของรูปแบบ	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
6. แนวทางการประเมินผลรูปแบบ	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
ด้านแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
องค์ประกอบที่ 1 การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง					
1. การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ					
1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
1.2 กำหนดแนวทางและมาตรการที่สำคัญในการส่งเสริมการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก
1.3 บูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยปลูกฝังให้นักเรียนรู้ในเรื่องสถานการณ์ บ้านเมืองและการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	5.0	1.00	4.5	1.00	มาก
1.4 จัดการเรียนการสอนบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในรูปแบบโครงงานเพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมืองโดยควรมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก
1.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความตระหนักในเรื่องทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
1.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความตระหนักในการรับรู้และปลูกฝังความเป็นชาติไทยผ่านวัฒนธรรมในสังคมพหุปัญญา	4.5	1.00	4.5	1.00	มาก
1.7 การจัดทำหลักสูตรด้านทุจริตโดยควรมีความหลากหลายตามบริบทของสถานศึกษา	5.0	0.25	4.8	1.00	มาก

ตาราง 4.2 แสดงค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) เกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	รอบที่ 2		รอบที่ 3		ระดับความสอดคล้อง
	Mdn	IR	Mdn	IR	
2. การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
2.1 กิจกรรมแนะแนวปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน	5.0	0.25	4.8	1.00	มาก
2.2 จัดกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมนุม ชมรม	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
2.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ส่งเสริมให้นักเรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นเพื่อตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
3. การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
3.1 โครงการห้องเรียนคุณภาพ การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยมีสัญลักษณ์ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	5.0	0.25	4.8	1.00	มาก
3.2 โครงการพัฒนาทักษะชีวิตโดยดำเนินการผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น - กิจกรรมนักเรียนหน้าเสาธงโดยผู้บริหาร ครู นักเรียน ร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง ทำกิจกรรมเกี่ยวกับชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ทุกวันด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ และมีจิตสำนึกต่อ 3 สถาบันหลักของชาติ	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
- กิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันแม่ วันพ่อ วันรัฐธรรมนูญ	5.0	0.25	4.8	1.00	มาก
- กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ เช่น ร่วมกับชุมชนปลูกต้นไม้เฉลิมพระเกียรติ	5.0	0.25	4.8	1.00	มาก
- กิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่โรงเรียน ชุมชน วัด	5.0	0.25	4.9	1.00	มาก
- กิจกรรมสถานนักเรียนโดยเน้นการปลูกฝังระบบประชาธิปไตย	5.0	0.25	4.8	1.00	มาก

ตาราง 4.2 แสดงค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) เกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	รอบที่ 2		รอบที่ 3		ระดับความสอดคล้อง
	Mdn	IR	Mdn	IR	
3.3 จัดตั้งโครงการในแผนงานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก
3.4 โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม	5.0	0.25	4.8	1.00	มาก
3.5 โครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
3.6 โครงการเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
3.7 โครงการเข้าค่ายธรรมะ	4.0	1.00	4.8	1.00	มาก
3.8 โครงการน้อมนำพระบรมราโชบาย ร.10	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
3.9 โครงการจิตอาสา	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
3.10 โครงการส่งเสริมทักษะชีวิต	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
3.11 โครงการทัศนศึกษาโดยควรระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน	5.0	1.00	4.51	1.00	มาก
3.12 โครงการคุณธรรมเพื่อสร้างคนดีกับบ้านเมือง	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก
3.13 โครงการวันสำคัญ	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก
3.14 โครงการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
3.15 โครงการประสานสัมพันธ์สร้างสรรค์การศึกษา	5.0	1.00	4.5	1.00	มาก
3.16 โครงการชีววิถี	4.0	1.00	4.7	1.00	มาก
3.17 โครงการสถานศึกษาพอเพียง	5.0	0.25	4.8	1.00	มาก
3.18 จัดตั้งโครงการในแผนงานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก
4. การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกกิจวัตรประจำวัน					
4.1 การทำความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบเพื่อปลูกฝังวินัยและความรับผิดชอบ	5.0	0.00	4.5	1.00	มาก
4.2 การทำกิจกรรมหน้าเสาธง เพื่อตระหนักถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	5.0	0.00	4.7	1.00	มาก
4.3 กิจกรรมเสียงตามสาย	5.0	1.00	4.5	1.00	มาก
4.4 กิจกรรมนักข่าวน้อย	4.5	1.00	4.6	1.00	มาก
4.5 กิจกรรมเล่านิทานคุณธรรม	4.5	1.00	4.7	1.00	มาก
4.6 กิจกรรมนั่งสมาธิ	5.0	1.00	4.8	1.00	มาก

ตาราง 4.2 แสดงค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) เกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	รอบที่ 2		รอบที่ 3		ระดับความ สอดคล้อง
	Mdn	IR	Mdn	IR	
4.7 การบันทึกความดีให้สอดคล้องกับความคิดเห็นต่อการดูแลรักษาบ้านเมืองของตนเอง	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
4.8 กำหนดและสร้างการรับรู้ในการยึดมั่นในกฎกติกาและข้อตกลงของห้องเรียน	5.0	0.25	4.7	1.00	มาก
องค์ประกอบที่ 2 การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม					
1. การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ					
1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
1.2 กำหนดแนวทางและมาตรการที่สำคัญในการส่งเสริมการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
1.3 การบูรณาการลงใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ 4 ด้าน Head Heart Hand Health โดยสอดคล้องการมีคุณธรรมจริยธรรมและการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก
1.4 การบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในรูปแบบโครงการเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
1.5 การถอดบทเรียนจากการทำกิจกรรมในแต่ละรายวิชาเพื่อให้มีความตระหนักในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม	5.0	1.00	4.5	1.00	มาก
1.6 มีการจัดหลักสูตรที่สอนคุณธรรมจริยธรรมโดยตรงและมีการจำแนกช่วงวัยที่ชัดเจนในหลักสูตรโดยมีการแบ่งเป็นช่วงระดับผู้เรียนกับการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละระดับ	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก
1.7 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างประสบการณ์ที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาในอนาคต	5.0	1.00	4.9	1.00	มาก
1.8 จัดกิจกรรมการเรียนรู้การปลูกฝังคุณธรรมนำความรู้สอดแทรกในบทเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์แยกแยะ	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก

ตาราง 4.2 แสดงค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) เกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	รอบที่ 2		รอบที่ 3		ระดับความสอดคล้อง
	Mdn	IR	Mdn	IR	
2. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
2.1 กิจกรรมแนะแนวปลูกฝังมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม	5.0	0.00	4.7	1.00	มาก
2.2 กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย					
- กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร	5.0	1.00	4.9	1.00	มาก
- กิจกรรมชุมนุม ชมรม	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
2.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ส่งเสริมให้นักเรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นเพื่อตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม	5.0	0.00	4.8	1.00	มาก
2.4 กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนโดยมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก
3. การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
3.1 โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	5.0	0.25	4.8	1.00	มาก
3.2 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
3.3 โครงการวันสำคัญต่าง ๆ	5.0	0.25	4.7	1.00	มาก
3.4 โครงการสถานศึกษาสีขาว	4.5	1.00	4.8	1.00	มาก
3.5 โครงการ 5 ส.	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก
3.6 โครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์	5.0	0.25	4.8	0.75	มาก
3.7 โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	5.0	1.00	4.9	1.00	มาก
3.8 โครงการครูพระสอนธรรม	4.5	1.00	4.7	1.00	มาก
3.9 โครงการใส่บาตรพระน้อย	4.0	1.00	4.7	1.00	มาก
3.10 โครงการโตไปไม่โกง	4.5	1.00	4.5	1.00	มาก
4. การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกกิจวัตรประจำวัน					
4.1 ดำเนินกิจวัตรประจำวันตามแนววิถีพุทธ	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
4.2 กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมตามโครงการ โรงเรียนสุจริต	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
4.3 “การปลูกฝังจิตสำนึก” ให้นักเรียนได้มีกรอบการปฏิบัติตนไปในแนวทางที่ดี	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก

ตาราง 4.2 แสดงค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) เกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	รอบที่ 2		รอบที่ 3		ระดับความสอดคล้อง
	Mdn	IR	Mdn	IR	
4.4 การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีความสำนึก มีความตระหนักรู้ในเรื่องคุณธรรม	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
4.5 เสริมสร้างจริยธรรมสำหรับสังคมไทย การปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
4.6 การพัฒนาและประพจน์ให้เป็นแบบอย่างของครูครุมี การส่งเสริมและปฏิรูประบบวิธีการเรียนการสอน อย่างสม่ำเสมอโดยเน้นการเพิ่มความรู้ความเข้าใจใน ด้านจิตวิทยา รวมถึงทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ ในการสอน คุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน	5.0	1.00	4.8	1.00	มาก
4.7 การปลูกฝังการสร้างจิตสำนึก การยอมรับ ความแตกต่างของเด็กให้เริ่มตั้งแต่วัยเยาว์ และ การปลูกฝังโดยการให้ธรรมะช่วยในการขัดเกลาจิตใจ โดยการใช้หลักการศึกษา รวมถึงหลักการศึกษา	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
องค์ประกอบที่ 3 การมีงานทำ-มีอาชีพ					
1. การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ					
1.1 พัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ	5.0	0.25	4.8	1.00	มาก
1.2 บูรณาการองค์ความรู้ 8 กลุ่มสาระให้สอดคล้องกับ บริบทท้องถิ่นตามความถนัดของผู้เรียน	5.0	1.00	4.8	1.00	มาก
1.3 บูรณาการองค์ความรู้ด้านอาชีพจากปราชญ์ชุมชนและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	5.0	0.25	4.8	1.00	มาก
1.4 ครูปรับกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีงานทำ- มีอาชีพในรายวิชาเพิ่มเติม	5.0	0.25	4.8	1.00	มาก
1.5 ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ-มีอาชีพ	5.0	0.25	4.7	1.00	มาก
1.6 การสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ- มีอาชีพ	5.0	0.25	4.5	1.00	มาก
2. การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
2.1 บูรณาการหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มี ความสอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก

ตาราง 4.2 แสดงค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) เกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	รอบที่ 2		รอบที่ 3		ระดับความสอดคล้อง
	Mdn	IR	Mdn	IR	
2.2 จัดกิจกรรมลูกเสือที่สอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
2.3 จัดกิจกรรมแนะแนวที่สอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก
2.4 จัดกิจกรรมชุมนุมที่สอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก
2.5 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมที่สร้างสรรค์จากชุมชน	5.0	1.00	4.9	1.00	มาก
2.6 ส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีศักยภาพในการจัดการศึกษาวิชาชีพและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
3. การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
3.1 โครงการแนะแนวการศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำ	5.0	0.25	4.8	1.00	มาก
3.2 โครงการส่งเสริมงานอาชีพและการมีงานทำ	5.0	0.00	4.7	1.00	มาก
3.3 โครงการนิทรรศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพ	5.0	0.00	4.7	1.00	มาก
3.4 โครงการส่งเสริมอัจฉริยภาพของผู้เรียน	5.0	1.00	4.81	1.00	มาก
3.5 โครงการส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น	5.0	0.25	4.8	1.00	มาก
4. การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกกิจวัตรประจำวัน					
4.1 กิจวัตรประจำวันของครอบครัวโดยสอดแทรกอาชีพผู้ปกครอง	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
4.2 กิจวัตรจากความรับผิดชอบต่อที่ได้รับมอบหมาย	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก
4.3 การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงในสถานประกอบการหรือแหล่งเรียนรู้	5.0	0.00	4.7	1.00	มาก
4.4 ส่งเสริมกิจกรรมร้านค้าสหกรณ์โรงเรียน	5.0	0.25	4.6	1.00	มาก
4.5 ส่งเสริมการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	5.0	0.25	4.7	1.00	มาก
4.6 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากวิถีชุมชน	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก
องค์ประกอบที่ 4 ความเป็นพลเมืองที่ดี					
1. การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ					
1.1 บูรณาการองค์ความรู้ความเป็นพลเมืองที่ดีให้สอดคล้องครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก

ตาราง 4.2 แสดงค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) เกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	รอบที่ 2		รอบที่ 3		ระดับความสอดคล้อง
	Mdn	IR	Mdn	IR	
1.2 ส่งเสริมการขับเคลื่อนนโยบายโรงเรียนคุณธรรม บูรณาการให้สอดคล้องครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	5.0	1.00	4.9	1.00	มาก
1.3 บูรณาการกิจกรรมการสอนแบบโครงงานทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	5.0	1.00	4.8	1.00	มาก
1.4 บูรณาการความเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้ สอดคล้องครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	5.0	1.00	4.9	1.00	มาก
1.5 กำหนดตัวบ่งชี้การวัดและประเมินผลลักษณะ ความเป็นพลเมืองที่ดี	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
1.6 ส่งเสริมกิจกรรมการเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดีของ ผู้เรียน	5.0	1.00	4.8	1.00	มาก
2. การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
2.1 บูรณาการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมชุมนุมให้ สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	5.0	1.00	4.9	1.00	มาก
2.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมจิตอาสาพัฒนาชุมชนและสังคม	5.0	0.25	4.7	1.00	มาก
2.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ	5.0	0.00	4.6	1.00	มาก
2.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อ เสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ดี	5.0	0.00	4.8	1.00	มาก
2.5 มีกระบวนการคัดกรองผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงเพื่อแก้ไข ปัญหา ส่งเสริม สนับสนุน และส่งต่อ	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
3. การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
3.1 โครงการสถานักเรียน	5.0	0.25	4.8	1.00	มาก
3.2 โครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	5.0	0.00	4.6	1.00	มาก
3.3 โครงการค่ายวิชาการ	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก
3.4 โครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	5.0	0.25	4.5	1.00	มาก
3.5 โครงการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก

ตาราง 4.2 แสดงค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) เกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	รอบที่ 2		รอบที่ 3		ระดับความ สอดคล้อง
	Mdn	IR	Mdn	IR	
3.6 โครงการโรงเรียนคุณธรรม	5.0	0.25	4.6	1.00	มาก
3.7 โครงการพัฒนานวัตกรรม	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
3.8 โครงการโรงเรียนปลอดภัย	5.0	1.00	4.8	1.00	มาก
3.9 โครงการทัศนศึกษา	4.5	1.00	4.8	1.00	มาก
3.10 โครงการแนะแนวอาชีพ	5.0	1.00	4.8	1.00	มาก
3.11 โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นบ้าน	5.0	1.00	4.7	1.00	มาก
4. การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกกิจกรรมประจำวัน					
4.1 ส่งเสริมผู้เรียนเพื่อสร้างความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	5.0	1.00	4.6	1.00	มาก
4.2 ส่งเสริมผู้เรียนให้เห็นความสำคัญของการเคารพในความเห็นที่แตกต่างของสังคมพหุวัฒนธรรม	5.0	0.25	4.5	1.00	มาก
4.3 ปลูกฝังผู้เรียนผ่านโครงการที่สนับสนุนส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ดี	5.0	0.25	4.6	1.00	มาก
4.4 ส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	5.0	0.25	4.7	1.00	มาก

จากตาราง 4.2 พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ทั้งด้านองค์ประกอบของรูปแบบ และด้านแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ว่ามีความสอดคล้องในระดับมากทุกข้อบ่งชี้คุณภาพ

นอกจากนี้ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรนำแนวคิดการขับเคลื่อนด้วยการใช้วงจรคุณภาพ Deming Cycle (PDCA) การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา (Participation) และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) มาใช้เป็นกลไกการดำเนินงานของการขับเคลื่อนการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 คือ การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม การมีงานทำ-มีอาชีพ และเป็นพลเมืองที่ดี อันนำไปสู่การสร้างรูปแบบการพัฒนาด้วยรูปแบบ DPS (DPS Model)

ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาโดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหวังและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 จึงได้ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทอแบบสอบถามเพื่อการประเมินให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน ครูผู้รับผิดชอบโครงการหรือมีหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษาแต่ละ 1 คน จากนั้นจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลคำนวณหาค่าสถิติ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

ตอนที่ 3 เหตุผลและข้อเสนอแนะอื่นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

โดยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยวิธีการทอแบบสอบถามเพื่อการประเมินให้กับสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น จำนวน 362 ชุด มีผู้ตอบแบบสอบถามโดยสมบูรณ์และส่งกลับคืนมา จำนวน 359 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.17 ของจำนวนแบบสอบถามที่ได้แจกไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยสมบูรณ์และส่งกลับคืนมาปรากฏรายละเอียดตามตาราง 4.3

ตาราง 4.3 แสดงรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อการประเมินประสิทธิภาพ “องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13”

N = 359

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและลักษณะทางชีวสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	124	34.54
- หญิง	235	65.46

ตาราง 4.3 แสดงรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อการประเมินประสิทธิภาพ “องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13” (ต่อ)

N = 359

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและลักษณะทางชีวสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. อายุ		
- น้อยกว่า 31 ปี	66	18.38
- ระหว่าง 31-40 ปี	98	27.30
- ระหว่าง 41-50 ปี	133	37.05
- ตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป	62	17.27
3. ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	0	0.00
- ระดับปริญญาตรี	127	35.38
- ระดับปริญญาโท	218	60.72
- สูงกว่าระดับปริญญาโท	14	3.90
4. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง		
- ผู้บริหารสถานศึกษา	112	31.20
- ครูวิชาการ	85	23.68
- ครูผู้สอน	137	38.16
- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ	25	6.96
5. ประสบการณ์หรือระยะเวลาในการปฏิบัติงาน		
- น้อยกว่า 16 ปี	203	56.55
- ระหว่าง 16-20 ปี	41	11.42
- ระหว่าง 21-25 ปี	49	13.65
- ตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป	66	18.38
6. ขนาดของโรงเรียน (ตามเกณฑ์การแบ่งขนาดสถานศึกษาของ สพฐ.)		
- โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 1-120 คน)	72	20.06
- โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121-600 คน)	144	40.11
- โรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 601-1,500 คน)	87	24.23
- โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน 1,501 ขึ้นไป)	56	15.60

ตาราง 4.3 แสดงรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อการประเมินประสิทธิภาพ “องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13” (ต่อ)

N = 359

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและลักษณะทางชีวสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. ที่ตั้งของสถานศึกษา		
- จังหวัดนครราชสีมา	128	35.65
- จังหวัดชัยภูมิ	69	19.22
- จังหวัดบุรีรัมย์	85	23.68
- จังหวัดสุรินทร์	77	21.45

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยสมบูรณ์ และส่งกลับคืนมามีทั้งสิ้น จำนวน 359 คน จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 34.54 และเป็นเพศหญิง จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 65.46 โดยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 37.05 และมีอายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 17.27 สำหรับวุฒิการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท มากที่สุด จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 60.72 และไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าในระดับปริญญาตรีเลย คิดเป็นร้อยละ 0.00 ในส่วนของสถานภาพในการดำรงตำแหน่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นครูผู้สอน จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 38.16 และเป็นครูผู้รับผิดชอบโครงการ น้อยที่สุด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.96

ประสบการณ์หรือระยะเวลาการปฏิบัติงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์น้อยกว่า 16 ปี มากที่สุด จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 56.55 ซึ่งมีประสบการณ์ระหว่าง 16-20 ปี น้อยที่สุด จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 11.42 โดยส่วนใหญ่มาจากสถานศึกษาที่มีขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121-600 คน) จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 40.11 และมาจากสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน 1,501 ขึ้นไป) น้อยที่สุด จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 15.60 สำหรับที่ตั้งสถานศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมาจากสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา มากที่สุด จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 35.65 และมาจากสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ น้อยที่สุด จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 19.22

ตอนที่ 2 ระดับประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา
ผลการวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะ
ผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบ
สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ได้แบ่งองค์ประกอบการประเมินออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ส่วนนำ
ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ และส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ โดยผลการวิเคราะห์
ข้อมูลปรากฏรายละเอียดตามตาราง 4.4-4.6

ตาราง 4.4 แสดงประสิทธิภาพด้านความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรม
ราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบ
สำนักงานศึกษาธิการภาค 13

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ส่วนที่ 1 ส่วนนำ	4.67	.8923	มากที่สุด
1. ความเป็นมาและความสำคัญ	4.57	.9950	มากที่สุด
2. แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนา			
2.1 พระบรมราโชบายด้านการศึกษา	4.79	.7237	มากที่สุด
2.2 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM)	4.59	.7022	มากที่สุด
2.3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา (Participation)	4.66	.9734	มากที่สุด
2.4 วงจรคุณภาพ Deming Cycle (PDCA)	4.70	.9855	มากที่สุด
2.5 แนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.71	.9741	มากที่สุด
ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ	4.68	.7850	มากที่สุด
1. หลักการและแนวคิด	4.66	.7614	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ			
2.1 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	4.81	.6839	มากที่สุด
2.2 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม	4.87	.8392	มากที่สุด
2.3 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีอาชีพ	4.77	.8676	มากที่สุด
2.4 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี	4.85	.8568	มากที่สุด
3. ระบบและกลไกการพัฒนา	4.79	.5140	มากที่สุด
4. แนวทางการปฏิบัติ			
4.1 บูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (Integration)			
(1) การวางแผน (Plan)	4.69	.7255	มากที่สุด
(2) การนำไปปฏิบัติ (Do)	4.54	.9636	มากที่สุด

ตาราง 4.4 แสดงประสิทธิภาพด้านความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 (ต่อ)

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
(3) การตรวจสอบประเมินผล (Check)	4.59	.9569	มากที่สุด
(4) การพัฒนาปรับปรุง (Action)	4.55	.8167	มากที่สุด
4.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Activity)			
(1) การวางแผน (Plan)	4.68	.7573	มากที่สุด
(2) การนำไปปฏิบัติ (Do)	4.69	.7570	มากที่สุด
(3) การตรวจสอบประเมินผล (Check)	4.59	.8028	มากที่สุด
(4) การพัฒนาปรับปรุง (Action)	4.59	.8348	มากที่สุด
4.3 โครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Project)			
(1) การวางแผน (Plan)	4.79	.8726	มากที่สุด
(2) การนำไปปฏิบัติ (Do)	4.89	.9884	มากที่สุด
(3) การตรวจสอบประเมินผล (Check)	4.64	.7204	มากที่สุด
(4) การพัฒนาปรับปรุง (Action)	4.63	.6330	มากที่สุด
5. แนวทางการประเมินผล	4.57	.7383	มากที่สุด
6. เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้	4.57	.6113	มากที่สุด
ส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ	4.57	.8594	มากที่สุด
1. ตัวอย่างการพัฒนาด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้บูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	4.54	.7182	มากที่สุด
2. ตัวอย่างการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน			
2.1 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	4.54	.8759	มากที่สุด
2.2 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม	4.52	.8869	มากที่สุด
2.3 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพ	4.57	.9883	มากที่สุด
2.4 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเป็นพลเมืองที่ดี	4.57	.8106	มากที่สุด
3. ตัวอย่างการพัฒนาด้วยโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Project)	4.50	.8647	มากที่สุด
4. ตัวอย่างแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา	4.68	.8646	มากที่สุด
5. รูปแบบกระบวนการพัฒนาโดยภาพรวม	4.65	.8638	มากที่สุด
6. องค์ประกอบของรูปแบบในภาพรวม	4.62	.8618	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.64	.8456	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 มีความเหมาะสมเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ($\bar{X} = 4.64$ S.D. = .8456) เมื่อประมวลผลเป็นรายด้าน พบว่าความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุดและเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในทุกด้าน โดยส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$ S.D. = .7850) อันดับรองลงมาคือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ($\bar{X} = 4.67$ S.D. = .8923) และส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ ($\bar{X} = 4.57$ S.D. = .8594) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ผลเป็นรายตัวบ่งชี้ของแต่ละประเด็นสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

1. ส่วนที่ 1 ส่วนนำ พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 4.57-4.79 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดและเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทุกตัวบ่งชี้คุณภาพ โดยแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$ S.D. = .7237) รองลงมาคือ แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ($\bar{X} = 4.71$ S.D. = .9741) และแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับวงจรคุณภาพ Deming Cycle (PDCA) ($\bar{X} = 4.70$ S.D. = .9855) ตามลำดับ ซึ่งความเป็นมาและความสำคัญ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.57$ S.D. = .9950)

2. ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 4.54-4.89 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดและเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทุกตัวบ่งชี้คุณภาพ โดยแนวทางการปฏิบัติของโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Project) ขั้นตอนการนำไปปฏิบัติ (Do) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$ S.D. = .9884) รองลงมา คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม ($\bar{X} = 4.87$ S.D. = .8392) และวัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี ($\bar{X} = 4.85$ S.D. = .8568) ตามลำดับ ซึ่งแนวทางการปฏิบัติโดยบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (Integration) ขั้นตอนการนำไปปฏิบัติ (Do) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.54$ S.D. = .9636)

3. ส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 4.50-4.68 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดและเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในทุกตัวบ่งชี้คุณภาพโดยตัวอย่างของแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$ S.D. = .8646) รองลงมา คือ รูปแบบกระบวนการพัฒนาโดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.65$ S.D. = .8638) และองค์ประกอบของรูปแบบในภาพรวม ($\bar{X} = 4.62$ S.D. = .8618) ตามลำดับ ซึ่งตัวอย่างการพัฒนาด้วยโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Project) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.50$ S.D. = .8647)

ตาราง 4.5 แสดงประสิทธิภาพด้านความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความสอดคล้อง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ส่วนที่ 1 ส่วนนำ	4.32	.7856	มาก
1. ความเป็นมาและความสำคัญ	4.33	.6956	มาก
2. แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนา			
2.1 พระบรมราโชบายด้านการศึกษา	4.47	.8022	มาก
2.2 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM)	4.23	.7515	มาก
2.3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา (Participation)	4.27	.8063	มาก
2.4 วงจรคุณภาพ Deming Cycle (PDCA)	4.37	.8408	มาก
2.5 แนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.35	.8173	มาก
ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ	4.41	.7741	มาก
1. หลักการและแนวคิด	4.32	.8809	มาก
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ			
2.1 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	4.62	.7614	มากที่สุด
2.2 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม	4.61	.8146	มากที่สุด
2.3 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีอาชีพ	4.51	.7928	มากที่สุด
2.4 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี	4.58	.8115	มากที่สุด
3. ระบบและกลไกการพัฒนา	4.21	.7679	มาก
4. แนวทางการปฏิบัติ			
4.1 บูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (Integration)			
(1) การวางแผน (Plan)	4.46	.7437	มาก
(2) การนำไปปฏิบัติ (Do)	4.30	.7520	มาก
(3) การตรวจสอบประเมินผล (Check)	4.31	.7087	มาก
(4) การพัฒนาปรับปรุง (Action)	4.28	.7335	มาก
4.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Activity)			
(1) การวางแผน (Plan)	4.57	.7526	มากที่สุด
(2) การนำไปปฏิบัติ (Do)	4.32	.8082	มาก
(3) การตรวจสอบประเมินผล (Check)	4.46	.7461	มาก
(4) การพัฒนาปรับปรุง (Action)	4.47	.7629	มาก

ตาราง 4.5 แสดงประสิทธิภาพด้านความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 (ต่อ)

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความสอดคล้อง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4.3 โครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Project)			
(1) การวางแผน (Plan)	4.56	.8143	มากที่สุด
(2) การนำไปปฏิบัติ (Do)	4.39	.7947	มาก
(3) การตรวจสอบประเมินผล (Check)	4.51	.7658	มากที่สุด
(4) การพัฒนาปรับปรุง (Action)	4.38	.7636	มาก
5. แนวทางการประเมินผล	4.31	.7559	มาก
6. เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้	4.22	.7514	มาก
ส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ	4.37	.7127	มาก
1. ตัวอย่างการพัฒนาด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้บูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	4.28	.7324	มาก
2. ตัวอย่างการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน			
2.1 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	4.47	.6830	มาก
2.2 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม	4.35	.6872	มาก
2.3 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพ	4.33	.7395	มาก
2.4 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเป็นพลเมืองที่ดี	4.31	.7335	มาก
3. ตัวอย่างการพัฒนาด้วยโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Project)	4.53	.7047	มากที่สุด
4. ตัวอย่างแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา	4.40	.6961	มาก
5. รูปแบบกระบวนการพัฒนาโดยภาพรวม	4.34	.7238	มาก
6. องค์ประกอบของรูปแบบในภาพรวม	4.34	.7141	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.37	.7574	มาก

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 มีความสอดคล้องเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากโดยเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ($\bar{X} = 4.37$ S.D. = .7574) เมื่อประมวลผลเป็นรายด้าน พบว่าความสอดคล้องของรูปแบบอยู่ในระดับมากและเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในทุกด้าน

โดยส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$ S.D. = .7741) อันดับรองลงมา คือ ส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ ($\bar{X} = 4.37$ S.D. = .7127) และส่วนที่ 1 ส่วนนำ ($\bar{X} = 4.32$ S.D. = .7856) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ผลเป็นรายตัวบ่งชี้ของแต่ละประเด็นสามารถสรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

1. ส่วนที่ 1 ส่วนนำ พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 4.23-4.47 ซึ่งอยู่ในระดับมากและเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในทุกตัวบ่งชี้คุณภาพ โดยแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$ S.D. = .8022) รองลงมา คือ แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับวงจรคุณภาพ Deming Cycle (PDCA) ($\bar{X} = 4.37$ S.D. = .8408) และแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ($\bar{X} = 4.35$ S.D. = .8173) ตามลำดับ ซึ่งแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.23$ S.D. = .7515)

2. ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 4.21-4.62 ซึ่งตัวบ่งชี้คุณภาพส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากและเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในทุกตัวบ่งชี้คุณภาพโดยวัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$ S.D. = .7614) รองลงมา คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม ($\bar{X} = 4.61$ S.D. = .8146) และวัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี ($\bar{X} = 4.58$ S.D. = .8115) ตามลำดับ ซึ่งระบบและกลไกการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.21$ S.D. = .7679)

3. ส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 4.28-4.53 ซึ่งตัวบ่งชี้คุณภาพส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากและเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในทุกตัวบ่งชี้คุณภาพ โดยตัวอย่างการพัฒนาด้วยโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Project) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$ S.D. = .7047) รองลงมา คือ ตัวอย่างการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ($\bar{X} = 4.47$ S.D. = .6830) และตัวอย่างแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.40$ S.D. = .6961) ตามลำดับ ซึ่งตัวอย่างการพัฒนาด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้บูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.28$ S.D. = .7324)

ตาราง 4.6 แสดงประสิทธิภาพด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ส่วนที่ 1 ส่วนนำ	4.70	.8139	มากที่สุด
1. ความเป็นมาและความสำคัญ	4.77	.7241	มากที่สุด
2. แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนา			
2.1 พระบรมราโชบายด้านการศึกษา	4.81	.8373	มากที่สุด
2.2 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM)	4.61	.8222	มากที่สุด
2.3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา (Participation)	4.74	.7844	มากที่สุด
2.4 วงจรคุณภาพ Deming Cycle (PDCA)	4.64	.9081	มากที่สุด
2.5 แนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.67	.8073	มากที่สุด
ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ	4.66	.7263	มากที่สุด
1. หลักการและแนวคิด	4.73	.8863	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ			
2.1 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	4.79	.6814	มากที่สุด
2.2 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม	4.55	.7402	มากที่สุด
2.3 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีอาชีพ	4.54	.7157	มากที่สุด
2.4 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี	4.73	.7422	มากที่สุด
3. ระบบและกลไกการพัฒนา	4.67	.7440	มากที่สุด
4. แนวทางการปฏิบัติ			
4.1 บูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (Integration)			
(1) การวางแผน (Plan)	4.58	.6928	มากที่สุด
(2) การนำไปปฏิบัติ (Do)	4.51	.6601	มากที่สุด
(3) การตรวจสอบประเมินผล (Check)	4.60	.6981	มากที่สุด
(4) การพัฒนาปรับปรุง (Action)	4.66	.7116	มากที่สุด
4.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Activity)			
(1) การวางแผน (Plan)	4.87	.7052	มากที่สุด
(2) การนำไปปฏิบัติ (Do)	4.71	.7087	มากที่สุด
(3) การตรวจสอบประเมินผล (Check)	4.77	.6896	มากที่สุด
(4) การพัฒนาปรับปรุง (Action)	4.74	.7400	มากที่สุด

ตาราง 4.6 แสดงประสิทธิภาพด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 (ต่อ)

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4.3 โครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Project)			
(1) การวางแผน (Plan)	4.71	.7663	มากที่สุด
(2) การนำไปปฏิบัติ (Do)	4.73	.7119	มากที่สุด
(3) การตรวจสอบประเมินผล (Check)	4.65	.7590	มากที่สุด
(4) การพัฒนาปรับปรุง (Action)	4.69	.7560	มากที่สุด
5. แนวทางการประเมินผล	4.53	.7702	มากที่สุด
6. เจื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้	4.50	.6480	มากที่สุด
ส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ	4.61	.6754	มากที่สุด
1. ตัวอย่างการพัฒนาด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้บูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	4.53	.7075	มากที่สุด
2. ตัวอย่างการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน			
2.1 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	4.65	.6773	มากที่สุด
2.2 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม	4.59	.6681	มากที่สุด
2.3 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพ	4.55	.7031	มากที่สุด
2.4 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเป็นพลเมืองที่ดี	4.62	.7271	มากที่สุด
3. ตัวอย่างการพัฒนาด้วยโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Project)	4.69	.6872	มากที่สุด
4. ตัวอย่างแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา	4.67	.6677	มากที่สุด
5. รูปแบบกระบวนการพัฒนาโดยภาพรวม	4.64	.6243	มากที่สุด
6. องค์ประกอบของรูปแบบในภาพรวม	4.62	.6163	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.66	.7385	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 มีความเป็นไปได้เฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ($\bar{X} = 4.66$ S.D. = .7385) เมื่อประมวลผลเป็นรายด้าน พบว่า ความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุดและเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในทุก

ด้านโดยส่วนที่ 1 ส่วนนำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$ S.D. = .8139) อันดับรองลงมา คือ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.66$ S.D. = .7263) และส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ ($\bar{X} = 4.61$ S.D. = .6754) ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์ผลเป็นรายตัวบ่งชี้ของแต่ละประเด็นสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

1. ส่วนที่ 1 ส่วนนำ พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความเป็นไปได้อยู่ระหว่าง 4.61-4.81 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดและเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทุกตัวบ่งชี้คุณภาพ โดยแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$ S.D. = .8373) รองลงมา คือ ความเป็นมาและความสำคัญ ($\bar{X} = 4.77$ S.D. = .7241) และแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา (Participation) ($\bar{X} = 4.74$ S.D. = .7844) ตามลำดับ ซึ่งแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.61$ S.D. = .8222)

2. ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความเป็นไปได้อยู่ระหว่าง 4.50-4.87 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดและเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทุกตัวบ่งชี้คุณภาพ โดยแนวทางการปฏิบัติของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Activity) ขั้นตอนการวางแผน (Plan) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$ S.D. = .7052) รองลงมา คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ($\bar{X} = 4.79$ S.D. = .6814) และแนวทางการปฏิบัติของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Activity) ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผล (Check) ($\bar{X} = 4.77$ S.D. = .6896) ตามลำดับ ซึ่งเงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.50$ S.D. = .6480)

3. ส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความเป็นไปได้ อยู่ระหว่าง 4.53-4.69 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดและเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในทุกตัวบ่งชี้คุณภาพ โดยตัวอย่างการพัฒนาด้วยโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Project) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$ S.D. = .6872) รองลงมา คือ ตัวอย่างแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.67$ S.D. = .6677) และตัวอย่างการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ($\bar{X} = 4.65$ S.D. = .6773) ตามลำดับ ซึ่งตัวอย่างการพัฒนาด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้บูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.53$ S.D. = .7075)

ตอนที่ 3 เหตุผลและข้อเสนอแนะอื่นเพิ่มเติม

สำหรับการแสดงความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเหตุผลและข้อเสนอแนะอื่นเพิ่มเติม โดยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อคำถามแบบชนิดปลายเปิด (Open-ended Questionnaires) ที่เปิดโอกาสให้สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะนำเสนอข้อมูลในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นรายข้อมีรายละเอียด ดังนี้

1. ควรบูรณาการหลักสูตรเชื่อมโยงระหว่างประถมศึกษากับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษากับอุดมศึกษา การสร้างอาชีพเพื่อมีงานทำไปสู่การดำรงชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์
2. ควรสร้างเครือข่ายระหว่างประถมศึกษากับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษากับอุดมศึกษาให้เกิด Roadmap อย่างชัดเจน
3. ควรมีการสร้างความตระหนักให้เยาวชนได้รู้จักการสร้างทักษะชีวิตอย่างเป็นรูปธรรมโดยความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อนำไปสู่การเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม นำไปสู่ความยั่งยืน
4. ควรนำศาสตร์พระราชาราชกาลที่ 9 มาผนวกเข้าเป็นสาระสำคัญในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกกลุ่มสาระที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้อง
5. เป็นรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนที่มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนรายวิชา “การงานอาชีพและเทคโนโลยี” มีการปรับเปลี่ยนชื่อกลุ่มสาระตามหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560
6. การจะนำพระบรมราโชบายมาสร้างองค์ความรู้แก่ผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน ถือเป็นความสำคัญยิ่งต่อการสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนทั้ง 4 ด้านโดยเฉพาะการสร้างทัศนคติที่ดีที่ถูกต้องต่อบ้านเมืองและสถาบันหลักของชาติ
7. ควรมีการสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน “บวร” ให้เข้มแข็ง เพิ่มกิจกรรมอาสาสมัครงานบำเพ็ญประโยชน์ งานสาธารณกุศลให้เกิดขึ้นทุกชุมชนและหลากหลาย มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาทุกแห่งควรมีส่วนร่วมนำกิจกรรมไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน
8. ควรมีการจัดฝึกอบรมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ให้กับคณะครูเพื่อการปฏิบัติและออกแบบการเรียนรู้ โดยให้เน้นการบูรณาการกับรายวิชาต่าง ๆ รวมทั้งการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้แก่ครูผู้สอน
9. คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนามีประสิทธิภาพที่ดีมาก รูปแบบมีความเหมาะสมในระดับที่ค่อนข้างเหมาะสม รูปแบบมีองค์ประกอบครบถ้วน กลไกเชิงระบบมีความชัดเจน สามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดีแต่ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ให้เกิดผลในสถานการณ์ปัจจุบัน
10. เป็นรูปแบบและกระบวนการพัฒนาที่เหมาะสมทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังในสถานศึกษา มีการต่อยอดและขยายผล รวมทั้งควรมีการเผยแพร่รายงานวิจัยให้สาธารณะได้ทราบผลเพื่อนำมาปรับใช้ต่อไป
11. ควรเพิ่มเติมแผนการจัดการเรียนรู้ในเรื่องทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพและทักษะทางสังคม รวมทั้งควรมีแผนปฏิบัติการหรือแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ใช้ข้อมูลตามสภาพจริงของแต่ละบริบท

ผลการประเมินประสิทธิภาพและยืนยันรูปแบบการพัฒนาโดยสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ที่ได้จากรูปแบบในส่วนที่ 2 โดยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน ประกอบด้วย นักวิชาการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการประเมินประสิทธิภาพและยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยประชุมสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings) เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2564 ณ ห้องประชุมราชสีมาจารย์ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 จังหวัดนครราชสีมา ผลการประชุมสรุปประเด็นสาระสำคัญเพื่อพิจารณา พบว่ารูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และมีประโยชน์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของคู่มือการนำรูปแบบไปใช้

ตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอ เหตุผล และประเด็นที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม

ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของคู่มือการนำรูปแบบไปใช้

สรุปผลการวิเคราะห์และแปลความหมายเกี่ยวกับความสอดคล้อง เหมาะสม และความเป็นประโยชน์ขององค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏรายละเอียดตามตาราง 4.7

ตาราง 4.7 แสดงคุณภาพของคู่มือการนำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ไปใช้

รูปแบบการพัฒนา	คุณภาพของคู่มือ			ระดับความสอดคล้อง
	ด้านรูปแบบ	ด้านภาษา	ด้านเนื้อหา	
ส่วนที่ 1 ส่วนนำ				
1. ความเป็นมาและความสำคัญ	1.00	1.00	1.00	มาก
2. แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนา	1.00	1.00	1.00	มาก
ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ				
1. หลักการและแนวคิด	1.00	1.00	1.00	มาก
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	0.91	0.91	0.73	มาก
3. ระบบและกลไกการพัฒนา	1.00	1.00	1.00	มาก
4. แนวทางการปฏิบัติ	0.91	1.00	0.91	มาก

ตาราง 4.7 แสดงคุณภาพของคู่มือการนำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงาน ศึกษาธิการภาค 13 ไปใช้ (ต่อ)

รูปแบบการพัฒนา	คุณภาพของคู่มือ			ระดับความ สอดคล้อง
	ด้านรูปแบบ	ด้านภาษา	ด้านเนื้อหา	
5. แนวทางการประเมินผล	0.91	1.00	0.91	มาก
6. เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้	1.00	1.00	0.82	มาก
ส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนา				
1. ตัวอย่างการพัฒนาด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้บูรณาการ ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	1.00	1.00	0.91	มาก
2. ตัวอย่างการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	1.00	1.00	1.00	มาก
3. ตัวอย่างการพัฒนาด้วยโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ (Project)	0.91	0.91	0.91	มาก
4. ตัวอย่างแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรม ราโชบายด้านการศึกษา	1.00	1.00	0.91	มาก
5. รูปแบบกระบวนการพัฒนาโดยภาพรวม	1.00	1.00	1.00	มาก
6. องค์ประกอบของรูปแบบในภาพรวม	1.00	1.00	1.00	มาก

จากตาราง 4.7 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้านคุณภาพของคู่มือการนำรูปแบบการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่ รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ว่าเป็นความสอดคล้องในระดับมากทุกข้อ โดย

1. คุณภาพด้านรูปแบบของคู่มือการนำรูปแบบไปใช้ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ว่าอยู่ในระดับมากในทุกข้อ
2. คุณภาพด้านภาษาของคู่มือการนำรูปแบบไปใช้ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า อยู่ในระดับมากในทุกข้อ
3. คุณภาพด้านเนื้อหาของคู่มือการนำรูปแบบไปใช้ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ว่าอยู่ในระดับมากในทุกข้อ

ตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ

ผลการวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะ ผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏรายละเอียดตามตาราง 4.8

ตาราง 4.8 แสดงระดับประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงาน ศึกษาธิการภาค 13

รายการประเมิน	ระดับประสิทธิภาพ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ			
1. หลักการและแนวคิด	4.81	.4045	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.45	.6875	มาก
3. ระบบและกลไกการพัฒนา	4.54	.5222	มากที่สุด
4. แนวทางการปฏิบัติ	4.36	.6742	มาก
5. แนวทางการประเมินผล	3.90	.7006	มาก
6. เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้	3.81	.8738	มาก
ด้านความถูกต้องและครอบคลุมของรูปแบบ			
1. องค์ประกอบของรูปแบบมีความถูกต้อง ครอบคลุม เพียงพอต่อการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียน	4.45	.5222	มาก
2. รูปแบบให้ข้อมูลหรือสารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนแก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดการศึกษาในชุมชนได้ ถูกต้อง ครอบคลุม ครบถ้วน	4.18	.6030	มาก
ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ			
1. รูปแบบสอดคล้องกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ	4.90	.3015	มากที่สุด
2. รูปแบบมีความเหมาะสมและน่าเชื่อถือ เนื่องจากมีทั้งขอบข่ายการพัฒนาและ วิธีการพัฒนา	4.90	.3015	มากที่สุด
3. รูปแบบเป็นการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนที่ส่งผลต่อการสร้างพื้นฐานชีวิตที่ มั่นคง เข้มแข็ง สู่การเป็นพลเมืองดีของประเทศไทย	4.81	.4045	มากที่สุด
ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ			
1. รูปแบบสามารถนำไปใช้ได้ สถานการณ์จริง	4.81	.4045	มากที่สุด
2. รูปแบบมีความเป็นไปได้ที่จะได้รับการยอมรับจากผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดการศึกษาในชุมชน	4.63	.5045	มากที่สุด
3. รูปแบบทำความเข้าใจได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน	4.45	.5222	มาก
4. รูปแบบสามารถนำไปพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนได้ทั้งในด้านขอบข่าย การพัฒนาและวิธีการพัฒนา	4.72	.4671	มากที่สุด

ตาราง 4.8 แสดงระดับประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงาน ศึกษาธิการภาค 13 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับประสิทธิภาพ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ			
1. รูปแบบมีประโยชน์ต่อการบ่มเพาะเยาวชนให้มีระเบียบวินัย รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นำไปสู่ความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง	4.90	.3015	มากที่สุด
2. การนำรูปแบบไปใช้จะทำให้เกิดการสร้างทัศนคติที่ดี และปลูกฝังระเบียบวินัย เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติอย่างมีคุณภาพ	4.90	.3015	มากที่สุด
3. การนำรูปแบบไปใช้จะเกิดประโยชน์ต่อการปลูกฝังซึมซับความเป็นคนดีตาม พระบรมราโชบายผ่านการมีส่วนร่วมในการดูแลสังคม การปลูกจิตสำนึกที่ดี ทำดีตามวิถีแห่งความเป็นคนดี การมีจิตอาสาเพื่อประโยชน์ต่อสังคม	4.90	.3015	มากที่สุด
4. การนำรูปแบบไปใช้จะเกิดประโยชน์ต่อการสืบสานวิถีดีงามความเป็นไทย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มุ่งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อให้ สังคมยั่งยืนได้อย่างมั่นคง	4.90	.3015	มากที่สุด
5. การนำรูปแบบไปใช้จะเกิดประโยชน์ต่อเยาวชนให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่าง มั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ความเปลี่ยนแปลง และ ความท้าทายในศตวรรษที่ 21	4.72	.4671	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.60	.4783	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษ ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเกณฑ์การประเมิน ที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ($\bar{X} = 4.60$ S.D. = .4783) เมื่อประมวลผลเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพ ของรูปแบบส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุดและเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในทุกตัวบ่งชี้ คุณภาพโดยด้านความเหมาะสมของรูปแบบที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยประเด็นประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$ S.D. = .3015) ได้แก่

1. ด้านความเหมาะสมของรูปแบบที่มีความเหมาะสมและน่าเชื่อถือ เนื่องจากมีทั้งขอบข่าย การพัฒนาและวิธีการพัฒนา
2. ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบที่มีประโยชน์ต่อการบ่มเพาะเยาวชนให้มีระเบียบวินัย รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นำไปสู่ความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง

3. ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบด้วยการนำรูปแบบไปใช้จะทำให้เกิดการสร้างทัศนคติที่ดีและปลูกฝังระเบียบวินัยเพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติอย่างมีคุณภาพ

4. ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบด้วยการนำรูปแบบไปใช้จะเกิดประโยชน์ต่อการปลูกฝังซึมซับความเป็นคนดีตามพระบรมราโชบายผ่านการมีส่วนร่วมในการดูแลสังคม การปลูกสำนึก คิดดีทำดีตามวิถีแห่งความเป็นคนดี การมีจิตอาสาเพื่อประโยชน์ต่อสังคม

5. ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบด้วยการนำรูปแบบไปใช้จะเกิดประโยชน์ต่อการสืบสานวิถีงามความเป็นไทย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มุ่งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อให้สังคมยืนหยัดได้อย่างมั่นคง

สำหรับประเด็นประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.81$ S.D. = .8738) คือ ด้านองค์ประกอบของรูปแบบด้านเงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอ เหตุผล และประเด็นที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม

ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ปรากฏรายละเอียดแสดงตามตาราง 4.9

ตาราง 4.9 แสดงรายละเอียดข้อสรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

องค์ประกอบของรูปแบบ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
1. หลักการและแนวคิด	1. การอธิบายและเรียงลำดับแนวคิด พร้อมทั้งการขยายหลักการและแนวคิดของ Participation และแนวคิด Deming Cycle และเพิ่มการเชื่อมโยงว่าหากมีการใช้หลักการแนวคิดดังกล่าวแล้วจะสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 (เนื่องจากเบื้องต้นไม่ได้เกริ่นข้อความ แต่ในส่วนสรุปมีเนื้อหาเกี่ยวกับรัชกาลที่ 10) 2. เหตุใดจึงเรียกชื่อ DPS เนื่องจากในเอกสารจัดเรียงไม่ตรงกัน รูปแบบควรจัดเรียงตัวอักษรให้สอดคล้องกับข้อความเพื่อความเข้าใจ 3. เขียนได้ชัดเจนเหมาะสม 4. ควรลำดับแนวคิด DPS ตามลำดับจะเห็นความสอดคล้องเชื่อมโยงของการจัดการที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 4.9 แสดงรายละเอียดข้อสรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
1. หลักการและแนวคิด (ต่อ)	5. หลักการแนวคิดที่นำมาใช้เหมาะสม แต่เมื่อสรุปเป็น DPS ควรนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน 6. หลักการเป็นการพัฒนาผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 แนวคิดขับเคลื่อนโดยใช้วงจรมหาสมุทรเขียนได้ดี
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	1. ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมไปถึงการพัฒนาครู/ผู้บริหาร หรือบุคคลอื่นในชุมชน 2. ควรเพิ่มเรื่องการบริหารจัดการและการพัฒนาครูสู่การปฏิบัติ 3. สอดคล้องกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 4. ตรงตามหลักการและเหตุผล (PDCA) วางแผนร่วมกันระหว่างโรงเรียนที่ทำวิจัย (การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้หากเป็นไปได้ต้องการให้กลุ่มโรงเรียนที่ทำโครงการฯ ร่วมกันดำเนินการ) 5. วัตถุประสงค์เหมาะสม มีข้อสังเกตควรพัฒนาทัศนคติมีงานทำ มีอาชีพ ต้องพัฒนากิจกรรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผล 6. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 วัดผลได้ยาก จะต้องใช้เครื่องมือที่หลากหลาย
3. ระบบและกลไกการพัฒนา	1. การจัดเรียงลำดับเนื้อหาตามรูปแบบ DPS ควรให้มีความสอดคล้องและมีความสม่ำเสมอของเอกสาร 2. ควรมีรายละเอียดในขั้นตอนเพื่อนำไปปฏิบัติได้ 3. สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ชัดเจน และเหมาะสมดี 4. ควรระบุบทบาทของผู้บริหาร บทบาทของผู้เรียน บทบาทของนักเรียน รวมถึงบทบาทของผู้ปกครอง/สพฐ./สพม./สจร. 5. ระบบกลไกการพัฒนามีความเหมาะสม ข้อสังเกต ความชัดเจนของ DPS ไปพัฒนาตามรูปแบบ
4. แนวทางการปฏิบัติ	1. ควรตัดการสอบถามความคิดเห็นออก 2. มีรายละเอียดที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและเหมาะสมดี 3. ควรถ่ายทอดกิจกรรมแต่ละอย่างให้ชัดเจน ให้มีแนวการจัดกิจกรรมแต่ละประเภท 4. ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (ควรทำ PLC ระหว่างโรงเรียนที่ดำเนินการวิจัย = การทำแผนระดับชั้นต่าง ๆ)

ตาราง 4.9 แสดงรายละเอียดข้อสรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 (ต่อ)

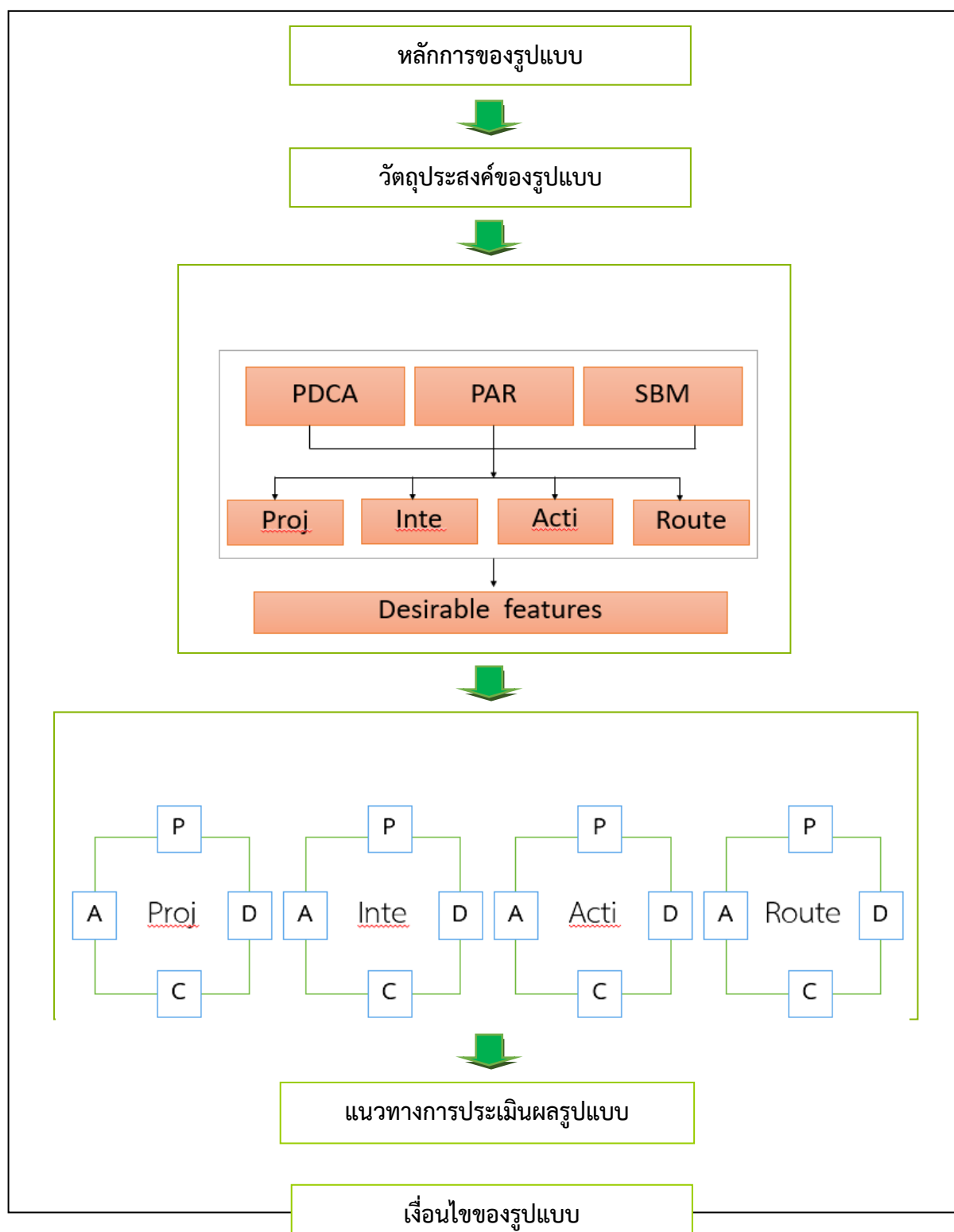
องค์ประกอบของรูปแบบ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
4. แนวทางการปฏิบัติ (ต่อ)	5. แนวทางปฏิบัติเหมาะสม แต่ควรเพิ่มความชัดเจน DPS ในการปฏิบัติตามชื่อโมเดล และเน้นการมีส่วนร่วมตาม DPS 6. ควรเพิ่มรายละเอียดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องให้ชัดเจนและเดินตามรูปแบบที่กำหนดไว้
5. แนวทางการประเมินผล	1. แนวทางการประเมินผลสามารถอธิบายวิธีการประเมินผลให้ละเอียดและมีหลักในการประเมินผลแยกเป็นครู/ผู้บริหาร เป็นต้น เนื่องจากน่าจะมีกลุ่มบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง 2. ควรแยกผู้ประเมินรอบด้าน เช่น ผู้ปกครอง เพื่อน ฯลฯ 3. กรอบการประเมินดีแต่รายละเอียดของเครื่องมือประเมินยังไม่ชัดเจนว่าจะประเมินอย่างไร 4. อธิบายวิธีการและรูปแบบในการประเมินได้ชัดเจน 5. สิ่งที่ต้องการวัดด้านเจตคติ/ทัศนคติ การมีงานทำอาจจะพิจารณาจากพฤติกรรมที่แสดงออกด้วย 6. ภาพรวมเหมาะสม การประเมินผลทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง การประเมินการมีงานทำ มีอาชีพต้องจัดกิจกรรมและพัฒนาเครื่องมือให้เหมาะสมสามารถวัดประเมินได้ตรงประเด็น 7. ควรเพิ่มเครื่องมือการวัดประเมินผลให้หลากหลายและให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งแนวทางการประเมินแต่ละกิจกรรม และแนวทางการประเมินโดยภาพรวม
6. เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้	1. ควรจัดเรียงลำดับข้อที่สามารถเห็นพัฒนาการหรือลำดับความเกี่ยวข้องเพื่อให้เห็นลำดับของบุคคลที่เกี่ยวข้อง 2. ควรระบุเงื่อนไข 3 ประการก่อน หลังจากนั้นจึงกำหนดว่าจะนำมาใช้ให้ประสบความสำเร็จอย่างไร หรือแยกอธิบายเป็นรายเงื่อนไขในแต่ละด้าน 3. หัวข้อกับรายละเอียดไม่ตรงกัน เมื่อกล่าวถึงเงื่อนไข 3 ประการ แต่ในประเด็นข้อย่อยมี 10 ข้อ ไม่ตรงกับเงื่อนไขหรือการใช้คำว่าเงื่อนไขของการนำไปใช้/เงื่อนไขความสำเร็จ คำใดคำหนึ่ง 4. อาจเน้นคุณลักษณะของผู้เรียนที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและเชื่อมโยงเกี่ยวกับหลักพระบรมราโชบายด้านการศึกษา และแนวทางการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ตาราง 4.9 แสดงรายละเอียดข้อสรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
6. เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้ (ต่อ)	5. มีรายละเอียดดีมาก ควรเน้นแยกเป็นหมวดหมู่ชัดเจนจะเข้าใจง่ายและเป็นการให้ผู้ปกครองทราบว่ามียุทธศาสตร์อะไรบ้าง 6. ควรกำหนดบทบาทของกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำคู่มือไปใช้ ได้แก่ บทบาทครู บทบาทผู้บริหาร บทบาทผู้ปกครอง และบทบาทของชุมชน 7. มีความเหมาะสม เงื่อนไขควรสัมพันธ์กับกิจกรรมการปฏิบัติ เรียงลำดับจากระดับภาค เขต ตามลำดับ การปฏิบัติจากบน-ล่างตามลำดับขั้นตอน การใช้จริงในโรงเรียนและประเมินผล
7. ข้อเสนอแนะอื่นเพิ่มเติม	1. ควรมีขยายความบทบาทหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องว่าแต่ละคนมีหน้าที่หรือบทบาทอะไรบ้าง 2. เมื่อมีการกำหนดบทบาทที่ชัดเจน สามารถสร้างคู่มือในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป 3. มีการวิจัยสู่ผู้ปกครอง ชุมชน โรงเรียน และนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ เพื่อให้เข้าใจโครงการฯ หรือการนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. เป็นสิ่งที่ดีที่นำเรื่องพระบรมราโชบายด้านการศึกษาขึ้นมาดำเนินการวิจัย แต่ควรให้ทันสมัยกับหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ รวมทั้งควรมีการนำไปใช้กับกลุ่มโรงเรียนนครชัยบุรินทร์ การทำแผน/กิจกรรมร่วมกันฯ และการ PLC 5. ภาพรวมมีความเหมาะสม ปรับรายละเอียดรูปแบบให้สอดคล้องกับ DPS ตามชื่อที่กำหนด วัตถุประสงค์ของรูปแบบควรปรับให้ชัดเจนและปฏิบัติได้จริง สามารถวัดประเมินผลได้ แนวทางการประเมินผลควรเพิ่มแบบวัดทัศนคติ 6. ขอชื่นชมคณะทำงานเขียนได้ชัดเจนดี

จากตาราง 4.9 แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 มีความเหมาะสม เป็นไปได้ ถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทุกขั้นตอน รวมทั้งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

แผนภาพ 4.1 แสดงรูปแบบการพัฒนาคูณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ด้วยรูปแบบ DPS

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัย “รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13” มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและองค์ประกอบของคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา รวมทั้งดำเนินการสร้าง ประเมินประสิทธิภาพ และการยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ที่ได้พัฒนาขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษา ค้นคว้า และคิดค้นอย่างเป็นระบบ (Systematic Study) เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Research) ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยคณะวิจัยได้ดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ขึ้นรวบรวมปัญหา (Problem Formulation)

เป็นการศึกษาสภาพจริงและองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา การดำเนินงานในระยะนี้ คณะวิจัยได้ดำเนินการใน 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis)

2. การสัมภาษณ์ (Expert Interview) โดยการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ สถานศึกษาแบบอย่างคุณภาพดีเด่นระดับภาค (Case Study) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 แห่ง กลุ่มตัวอย่างระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 16 คน และกลุ่มตัวอย่างระดับปฏิบัติการ ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน และครูผู้รับผิดชอบโครงการจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และสถานศึกษาเอกชน จำนวน 32 คน

จากนั้นจึงนำผลการศึกษาที่ได้มาจัดทำเป็นรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

ระยะที่ 2 ขึ้นพัฒนารูปแบบ (Model Construction)

เป็นการพัฒนารูปแบบและจัดทำรายละเอียดของคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 การดำเนินงานในระยะนี้ เป็นการสร้างและพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิค

เดลฟายแบบปรับปรุง จำนวน 3 รอบ จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ในระยะนี้
ได้องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์
ของรูปแบบ ระบบและกลไกของรูปแบบ วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และ
เงื่อนไขของรูปแบบ

ระยะที่ 3 ขั้นทดสอบรูปแบบ (Testing the Model)

เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพและยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน
ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบ
สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 การดำเนินงานในระยะนี้ คณะวิจัยได้ดำเนินการใน 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การสำรวจความคิดเห็นของบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ครูผู้สอน และครูผู้รับผิดชอบโครงการหรือมีหน้าที่ปฏิบัติงานในการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษาแต่ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 362 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งช่วงชั้น (Stratified Sampling) และการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. การประชุมสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings) ประกอบด้วย นักวิชาการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งสิ้น จำนวน 11 คน ทำหน้าที่ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินและยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ที่ได้พัฒนาขึ้นถึงมีประสิทธิภาพ ความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา
ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ครั้งนี้ สามารถ
สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ด้วยรูปแบบ DPS (DPS Model) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ระบบและกลไกของรูปแบบ วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และเงื่อนไขของรูปแบบ

- 1.1 หลักการของรูปแบบ DPS (DPS Model) ประกอบด้วย แนวคิดการขับเคลื่อนด้วยการใช้วงจรคุณภาพ Deming Cycle (PDCA) การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา (Participation) และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) เป็นกลไกการขับเคลื่อนที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 คือ การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม การมีงานทำ-มีอาชีพ และความเป็นพลเมืองที่ดี

1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPS (DPS Model) ของสถานศึกษา ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ย่อย 4 ประการ ได้แก่ พัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง พัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม พัฒนาผู้เรียนให้มีอาชีพ มีงานทำ และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี

1.3 ระบบและกลไกของรูปแบบ DPS (DPS Model) เกิดจากการบูรณาการตามวงจรคุณภาพ Deming Cycle (PDCA) การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา (Participation) และแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) โดยการขับเคลื่อนส่งเสริมด้วยกิจกรรม 4 ด้าน ได้แก่ การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสอดแทรกกิจวัตรประจำวัน

1.4 วิธีดำเนินงานของรูปแบบโดยใช้หลักการบริหารตามวงจรคุณภาพเดมมิง (Deming Cycle or PDCA Cycle) ได้แก่ กระบวนการวางแผน (Plan : P) การดำเนินการ (Do : D) การตรวจสอบประเมินผล (Check : C) และการพัฒนาปรับปรุง (Act : A) รวมทั้งกลไกในการพัฒนา ประกอบด้วย การแต่งตั้งคณะทำงาน การประสานงาน การกำหนดตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ การกำหนดกิจกรรมโดยการบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกกิจวัตรประจำวัน และการสอบถามความคิดเห็น

1.5 แนวทางการประเมินผลรูปแบบ DPS (DSP Model) โดยประเมินตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 มีวิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผล ได้แก่ การวัดความรู้ความสามารถ การวัดด้านเจตคติ/ทัศนคติ และการวัดข้อมูลด้านพฤติกรรม

1.6 เงื่อนไขของรูปแบบ คือ ข้อกำหนดหรือข้อตกลงที่จะต้องปฏิบัติตามและนำไปใช้จนประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย

- (1) ระดับหน่วยงานการศึกษา ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการภาค สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- (2) ระดับสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา
- (3) ระดับปฏิบัติ ได้แก่ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. การตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ที่ได้สร้างและพัฒนาขึ้นสรุปได้ ดังนี้

2.1 ด้านความเหมาะสมของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อประมวลผลเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้านโดยส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมา คือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ($\bar{X} = 4.67$) และส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ ($\bar{X} =$

4.57) ตามลำดับ สามารถสรุปรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

(1) ส่วนที่ 1 ส่วนนำตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดโดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.79$) แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ($\bar{X} = 4.71$) และแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับวงจรคุณภาพ Deming Cycle (PDCA) ($\bar{X} = 4.70$) ตามลำดับ

(2) ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ แนวทางการปฏิบัติของโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Project) ขั้นตอนการนำไปปฏิบัติ (DO) ($\bar{X} = 4.89$) วัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม ($\bar{X} = 4.87$) และวัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี ($\bar{X} = 4.85$) ตามลำดับ

(3) ส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบตามความเห็นกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ตัวอย่างแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.68$) รูปแบบกระบวนการพัฒนาโดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.65$) และองค์ประกอบของรูปแบบในภาพรวม ($\bar{X} = 4.62$) ตามลำดับ

2.2 ด้านความสอดคล้องของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อประมวลผลเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$) รองลงมา คือ ส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ ($\bar{X} = 4.37$) และส่วนที่ 1 ส่วนนำ ($\bar{X} = 4.32$) ตามลำดับ สามารถสรุปรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

(1) ส่วนที่ 1 ส่วนนำตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.47$) แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับวงจรคุณภาพ Deming Cycle (PDCA) ($\bar{X} = 4.37$) และแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ($\bar{X} = 4.35$) ตามลำดับ

(2) ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ($\bar{X} = 4.62$) วัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม ($\bar{X} = 4.61$) และวัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี ($\bar{X} = 4.58$) ตามลำดับ

(3) ส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบตามความเห็นกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ตัวอย่างการพัฒนาด้วยโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Project) ($\bar{X} = 4.53$) ตัวอย่างการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรม

พัฒนาผู้เรียนของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ($\bar{X} = 4.47$) และตัวอย่างแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.40$) ตามลำดับ

2.3 ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อประมวลผลเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยส่วนที่ 1 ส่วนนำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมา คือ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.66$) และส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบ ($\bar{X} = 4.61$) ตามลำดับ สามารถสรุปรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

(1) ส่วนที่ 1 ส่วนนำตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดโดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.81$) ความเป็นมาและความสำคัญ ($\bar{X} = 4.77$) และแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา (Participation) ($\bar{X} = 4.74$) ตามลำดับ

(2) ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ แนวทางการปฏิบัติของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Activity) ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ($\bar{X} = 4.87$) วัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ($\bar{X} = 4.79$) และแนวทางปฏิบัติของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Activity) ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผล (Check) ($\bar{X} = 4.77$) ตามลำดับ

(3) ส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาตามรูปแบบตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ตัวอย่างการพัฒนาด้วยโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Project) ($\bar{X} = 4.69$) ตัวอย่างแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.67$) และตัวอย่างการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ($\bar{X} = 4.65$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย “รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลตามจุดมุ่งหมายการวิจัย ประกอบด้วย ประเด็นหลัก 2 ประการ คือ รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา และการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โดยสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ระบบและกลไกของรูปแบบ วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และเงื่อนไขของรูปแบบ โดยองค์ประกอบของรูปแบบที่กล่าวมาสอดคล้องกับแนวคิดของประสิทธิ์ เทียวศรี (2544 : 302) ที่กล่าวว่ารูปแบบควรมี 8 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์

วิธีการพัฒนา การดำเนินการพัฒนา การประเมินผลหลังการพัฒนา การปฏิบัติงานจริงและการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ การนำเสนอผลการวิจัย การประเมินผล และการติดตามผล นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับผลการวิจัยของการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศักดิ์ชัย ภูเจริญ, 2553 : 1-2) ว่ารูปแบบมี 4 องค์ประกอบ คือ แนวคิดและหลักการกำกับรูปแบบ วัตถุประสงค์ทั่วไป กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และยังสอดคล้องกับแนวความคิดของ Dessler (2002 : 134-155) ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบว่าควรประกอบไปด้วย การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา การสร้างและออกแบบการพัฒนา หลักสูตรการพัฒนา การประเมินผลก่อนการดำเนินการ การดำเนินการพัฒนา การประเมินผลการฝึกอบรมและพัฒนา

แนวปฏิบัติในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาและตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 8 ประการ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์จำเป็นจะต้องอาศัยการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และชุมชนต้องร่วมมือกันปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จึงต้องพิจารณาถึงกิจกรรมที่สถานศึกษากำหนดให้จัดขึ้น แล้วส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งอาจดำเนินการพัฒนาด้วยวิธีการบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ (Integration) การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Activity) การจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Project) และการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน (Routine) จะเห็นได้ว่ารูปแบบของการพัฒนามีความยืดหยุ่น มีกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้คิดเป็น ครูมีบทบาทเป็นพี่เลี้ยง ชี้แนะตามศักยภาพเด็ก แนวทางการจัดการเรียนรู้เป็นหน่วยบูรณาการให้ผู้เรียนมีโอกาสรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรคทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเองด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ขึ้น ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ อาจเพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา โดยกำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติอย่างเต็มศักยภาพ การจัดกระบวนการเรียนรู้เกิดได้ทุกเวลาทุกสภาพที่จัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมุ่งให้มีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ของคนไทย สอดคล้องกับแนวคิดของไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2553) ที่ว่าโลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง เรียกว่ายุคหลังความทันสมัย (Post Modernity) ทำให้เกิดโลกไร้พรมแดน สังคมจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนอย่าง

หลีกเลี่ยงไม่ได้ สังคมที่ดำรงอยู่โดยขาดการศึกษาค้นคว้า ไม่มีการสร้างหรือจัดการให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ สังคมไม่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง มีแต่การเลียนแบบจึงอยู่รอดได้ยาก จึงต้องเปลี่ยนแปลงสังคมใหม่ให้เป็นสังคมฐานความรู้ มีผู้คนรู้จักคิดและสามารถสร้างหรือผลิตงานใหม่ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นไปในทิศทางที่มีคุณค่าต่อผู้เรียน จึงควรเปลี่ยนกระแสนการศึกษาใหม่ที่จะก่อให้เกิดผลผลิตในทางสร้างสรรค์ (Creative) เป็นผลผลิตใหม่ที่เกิดจากความคิด สติปัญญา และวิธีการของการศึกษานั้น

จะเห็นได้ว่าการที่จะสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาจำเป็นจะต้องดำเนินการให้ครบทั้ง 6 องค์ประกอบ รวมทั้งรูปแบบการพัฒนายังสอดคล้องกับเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการศึกษาโรงเรียนแบบอย่างคุณภาพดีเด่น ผลการศึกษาเดลฟายทั้ง 3 รอบ และผลการยืนยันรูปแบบโดยการสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาที่ผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นดังกล่าว จึงมีการปฏิบัติโดยการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านศึกษามาประยุกต์ใช้ทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวันและการทำงาน โดยเฉพาะเพื่อก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในด้านคุณภาพแก่ผู้เรียนที่จะเป็นเยาวชนในอุดมคติ มีความรู้ความสามารถ และร่วมกันพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญงอกงามอย่างถาวรต่อไป เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการอุดมศึกษาไทย (สำนักงานคณะกรรมการและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต, 2552 : 35) โดยได้จัดทำโครงการ 2552 ปีแห่งคุณภาพการอุดมศึกษาไทย ซึ่งมีหลักการสำคัญเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนาชาติที่ยั่งยืน ตามโครงการได้กำหนดเป็นกลุ่มการเรียนรู้ 5 กลุ่ม พร้อมทั้งกำหนดสีแทนกลุ่มของการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม คือ สีเหลืองที่มุ่งพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบัณฑิตไทย 2) ด้านความรู้ คือ สีส้มเป็นสีแทนวันพฤหัสบดีอันเป็นวันครู หมายถึง ความรู้ในวิทยาการสมัยใหม่สอดคล้องกับความรู้จากภูมิปัญญาไทย 3) ด้านทักษะทางปัญญา คือ สีเขียว หมายถึง ธรรมชาติ แทนความเจริญงอกงามในทักษะทางปัญญา 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ คือ สีน้ำเงิน แทนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนไทยในเชิงบวก มีลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรต่อกันในระดับสังคมและประเทศชาติตามรอยเบื้องพระยุคลบาท และ 5) การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ สีฟ้า หมายถึง การมีอิสระในการคิดวิเคราะห์อย่างกว้างไกล สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในโลกของสารสนเทศ

อีกทั้งจุดมุ่งหมายของการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ก็เพื่อสร้างให้เยาวชนไทยมีทัศนคติที่ดีและถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง เข้มแข็ง มีอาชีพ มีงานทำ และมีความเป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553 : 14-17) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2545-2559 ได้สรุปสาระสำคัญอันเป็นเจตนารมณ์ของแผน โดยเฉพาะที่กำหนดคำว่า “คนดี คนเก่ง และคนมีความสุข” ว่า 1) คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรม

ที่แสดงออก เช่น มีวินัย ประหยัด มีความเอื้ออาทร เกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต เป็นต้น 2) คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี มีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถทางด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น และ 3) คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นคนร่าเริงแจ่มใส สุขภาพร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพปลดพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข เป็นต้น

อย่างไรก็ตามทุกคนในชุมชนล้วนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาชุมชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม การน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 มาร่วมสร้างคนดีให้กับชุมชน รวมถึงนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและการทำงานจะสร้างให้เยาวชน ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้อง เหมาะสม ประหยัดงบประมาณ และสามารถนำไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงในชุมชนให้เกิดขึ้นได้อย่างถาวร แม้ในต่างประเทศก็ตระหนักถึงการเป็นคนดี คนเก่ง และคนที่มีความสุขตามทัศนะของ William James คือ คนที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนที่มีแนวความคิด มีลักษณะเด่น มีเป้าหมายสูง รวมทั้งอุทิศตนเองด้วยความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายอันสูงสุดและการดำเนินชีวิตด้วยอาศัยประสบการณ์อีกด้วย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องตั้งใจสร้างผู้เรียนให้ได้ผลตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาทั้ง 4 ข้อ ก็จะทำให้ชาติบ้านเมืองเจริญ ไม่มีคนที่ยิ่งดูดาบปล่อยให้เกิดความชั่วความไม่ดีในบ้านเมือง ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การรู้จักแยกแยะสิ่งที่ถูกที่ผิด สิ่งที่ดีที่ชั่ว และเลือกรับเลือกทำแต่ทางที่ถูกที่ดี อีกประการหนึ่งที่ควรน้อมนำมาใส่เกล้าฯ คือ พระบรมราโชบายที่ว่า เห็นอะไรที่ควรทำเพื่อบ้านเมืองก็ต้องทำ คนไทยเห็นอะไรที่ควรทำเพื่อบ้านเมืองก็ต้องลงมือทำ ไม่ปล่อยให้ผ่านไปด้วยความคิดว่า “ธุระไม่ใช่” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการนำปรัชญาการบริหารจัดการมาประยุกต์ใช้ในอุดมศึกษาแห่งมหาวิทยาลัย Western Kentucky University (Hughey, 2003 : 1-2) โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดเป้าหมายใหม่ ๆ ที่จะให้ประโยชน์แก่นักศึกษา ทำให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาออกไปปรับใช้สังคมที่เป็นประโยชน์ในส่วนตัวและส่วนที่เกิดแก่สังคม กล่าวคือ หากทุกคนในสถาบันอุดมศึกษามีวิสัยทัศน์ร่วมกันก็สามารถขับเคลื่อนให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินไปในทิศทางที่พึงประสงค์เดียวกัน และยังได้อธิบายขยายความมีสาระสำคัญว่า “ควรปรับใช้ปรัชญาใหม่ ๆ (Adopt New Philosophy) ในสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นรูปธรรม” โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการได้น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ใส่เกล้าฯ และยึดมั่นปฏิบัติเป็นหลักชัยในการสร้างผู้เรียนให้เป็นคนดีและพัฒนาให้เป็นคนเก่งตามรอยพระยุคลบาทอย่างเป็นรูปธรรม และสำหรับผู้เรียนเองจำเป็นต้องสร้างศักยภาพให้เกิดขึ้นกับตัวเอง (Sperlich and Spraul, 2007 : 10) ด้วยการเป็นเยาวชนที่เน้นคุณภาพ เป็นผู้แสวงหาความสำเร็จในวิชาชีพ (Occupational Climber) เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของการได้มาซึ่งประโยชน์ตอบแทนสูงสุด คือ ความรู้ โดยมีแนวคิดเป็นผู้ใฝ่ความเจริญในชีวิตหรือมีความเป็นผู้รู้ดี (Elite Conception) และเป็นผู้ปฏิบัติโดยยึดถือเกียรติยศชื่อเสียงเป็นสำคัญ

สำหรับวิธีการดำเนินงานของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาในหลวงรัชการที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยใช้หลักการบริหารตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (Deming Cycle or PDCA Cycle) ได้แก่ กระบวนการวางแผน (Plan : P) การดำเนินการ (Do : D) การตรวจสอบประเมินผล (Check : C) และการพัฒนาปรับปรุง (Act : A) รวมทั้งกลไกการพัฒนา ประกอบด้วย การแต่งตั้งคณะทำงาน การประสานงาน การกำหนดตัวชี้วัดและพฤติกรรม การกำหนดกิจกรรมโดยการบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดโครงการ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกกิจวัตรประจำวัน และการสอบถามความคิดเห็น จะเห็นได้ว่าแนวทางการปฏิบัติตามรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญเพียงแค่การวางแผน แต่เน้นให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบโดยมีเป้าหมายให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เกิดการยกระดับคุณภาพ การปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดที่ล้วนจำเป็นต้องมีการดำเนินงานอย่างครบถ้วน ตั้งแต่การวางแผน การเตรียมการ ปฏิบัติการตรวจสอบ และการทำให้เป็นมาตรฐานทั้งสิ้น เนื่องจากทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ ถูกทิศทาง และหากพบปัญหาหรืออุปสรรคระหว่างทางก็จะทราบได้ก่อน สามารถปรับแก้และหาทางรับมือได้ทัน เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามต้องการและเป็นพื้นฐานที่ดีของการต่อยอดการปรับปรุง สอดคล้องกับผลการศึกษารูปแบบในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา (สัจจะพร วิริยะจรรยา, 2559 : 207) พบว่า ด้านกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมีขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ การเตรียมการก่อนการพัฒนา การประเมินก่อนการพัฒนา ดำเนินการพัฒนา และการประเมินหลังการพัฒนา และจากแนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาสามารถสรุปได้ว่าองค์ประกอบของรูปแบบในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาสามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

(1) ขั้นตอนการเตรียมการ คือ การเตรียมความรู้และความเข้าใจถึงความจำเป็นในการพัฒนา แนวทางการพัฒนา กิจกรรม และวิธีการพัฒนา

(2) ขั้นตอนการประเมินก่อนการพัฒนา คือ วัตถุประสงค์ ประเด็นการประเมินภาวะผู้นำทางวิชาการ วิธีการ/กิจกรรม เกณฑ์การประเมิน แนวคิดและหลักการ การกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการที่จำเป็นต้องพัฒนา และวิธีการพัฒนา (การพัฒนาโดยองค์การและการพัฒนาด้วยตนเอง)

(3) การพัฒนา 5 แผนภาวะผู้นำที่จำเป็นต้องพัฒนา

(4) การประเมินหลังการพัฒนา คือ วัตถุประสงค์ วิธีการ/กิจกรรม เกณฑ์การประเมิน

นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับแนวคิดการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศักดิ์ชัย ภูเจริญ, 2553 : 1-2) โดยรูปแบบของการพัฒนาจะประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเตรียมการ ขั้นตอนการประเมินก่อนการพัฒนา ขั้นตอนการพัฒนา ขั้นตอนการประเมินหลังการพัฒนา และขั้นตอนการพัฒนา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะ

ผู้นำแบบผู้ให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (อมรวดี สินเจริญ, 2556 : 17) ที่ได้กล่าวไว้ว่ารูปแบบประกอบด้วย กระบวนการพัฒนา 4 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมการเพื่อการพัฒนา เป็นการยกร่างหลักสูตรและการจัดทำคู่มือฝึกอบรม การประเมินก่อนการพัฒนา การดำเนินการพัฒนา และการประเมินหลังการพัฒนางาน

2. การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยตรวจสอบความเหมาะสม สอดคล้อง และเป็นไปได้ของรูปแบบจากการสำรวจความเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ผลการประเมินสามารถอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ด้านความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) โดยเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านศึกษานี้ได้ผ่านกระบวนการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อทำการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนได้รับการประเมินและพิจารณาตัดสินและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบแล้ว อีกทั้งรูปแบบยังช่วยให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมือง ตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบ คำนึงถึงผลประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตพอเพียง และมีความเป็นไทย นอกจากนี้ รูปแบบยังส่งเสริมให้บุคลากรและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา สามารถใช้พัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนและการกำหนดเป้าหมายในการติดตามประเมินผลตามจุดเน้นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการน้อมนำแนวพระราชดำริสืบสานพระราชปณิธานและพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 มาขับเคลื่อนงานด้านการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม มีความยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นและเอื้อต่อการสร้างพื้นฐานแก่ผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตหรืออุปนิสัยที่มั่นคง เข้มแข็ง อาทิ การสร้างบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงาม (Character Education) ได้ตามบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศักดิ์ชัย ภูเจริญ, 2553 : 1-2) ผลการวิจัย พบว่า การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบจะประกอบด้วย 5 ขั้นตอน รวมทั้งการจัดลำดับโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบจากขั้นที่ 1-5 ที่มีความเหมาะสม และยังคงคล้ายคลึงกับผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา (อ้อย สัจจรัมย์, 2554 : 137-191) พบว่า การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เนื่องจากได้ผ่านกระบวนการประเมินเพื่อพิจารณาตัดสินและตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบผู้ให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (อมรวดี สินเจริญ, 2556) พบว่า การนำรูปแบบไปใช้และบรรลุเป้าหมายมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากรูปแบบ เนื้อหาสาระ กิจกรรมมีความเหมาะสมต่อการฝึกอบรม ทำให้

ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติต่อความเป็นผู้นำแบบผู้ให้บริการ

2.2 ด้านความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) โดยเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน มีวิธีการและจัดวางระบบบริหารกิจกรรมการพัฒนาอย่างเหมาะสม มีแนวทางการดำเนินงานตามรูปแบบอย่างครบวงจร ส่งผลให้การดำเนินงานการพัฒนาคุณลักษณะสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนจากการวางแผนอย่างเหมาะสมด้วยการใช้ข้อมูลของสถานการณ์จริง และสิ่งสำคัญรูปแบบมีระบบการติดตามอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ซึ่งทำให้สามารถปรับแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ รวมถึงมีการสรุปบทเรียนที่ได้หลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินงาน ทำให้สามารถเรียนรู้รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษา สามารถประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาได้ทุกประเภท หรือในชีวิตประจำวันก็สามารถประยุกต์ใช้ได้หลายแง่มุม อาทิเช่น การวางแผนพัฒนาความรู้ การพัฒนาทักษะทางเทคนิคไปจนถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งจะทำให้กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาได้รับการพัฒนาและยกระดับอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ รูปแบบการพัฒนายังมีความสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาโดยใช้หลักการบริหารตามวงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming Cycle) ได้แก่ กระบวนการวางแผน (Plan) การดำเนินการ (Do) การตรวจสอบประเมินผล (Check) และการพัฒนาปรับปรุง (Act) รวมทั้งกลไกการพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา (สัจจะพร วิริยะจรรยา, 2559 : 208-209) ผลการวิจัยพบว่า ความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาได้รับการพัฒนา มีวิธีการและกิจกรรมการพัฒนาโดยองค์การและการพัฒนาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ ลักษณะผู้นำ และวิธีการทำงานในการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพตามอำนาจหน้าที่ในด้านการศึกษา อย่างไรก็ตามรูปแบบการพัฒนามีความสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการและการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการเตรียมการก่อนการพัฒนา ขั้นการประเมินก่อนการพัฒนา ขั้นการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ และขั้นการประเมินหลังการพัฒนา โดยการประเมินนั้นเป็นวิธีที่อีสเนอร์ (Eisner, 1976 : 192-193) ที่ได้กล่าวว่าการประเมินรูปแบบเป็นวิธีที่นิยมในระดับอุดมศึกษาและเป็นที่ยอมรับเชื่อถือได้ เนื่องจากการประเมินโดยแนวทางนี้จะดำเนินการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะประเด็นที่นำมาพิจารณาตามวิจรรณญาณของผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบภาวะของผู้นำที่ใช้อย่างกว้างขวาง (Kouzes and Posner, 1997 : 125-128) โดยมีแนวคิดที่ว่าผู้นำสามารถนำไปพัฒนาตนเองได้วันต่อวันและปีต่อปี ทั้งภายในและภายนอกองค์กรโดยต้องฝึกฝนให้เกิดคุณสมบัติ 5 ประการกับตนเอง ประกอบด้วย การท้าทายกระบวนการโดยค้นหาโอกาสใหม่ ๆ ที่ท้าทาย

สู่การเปลี่ยนแปลง พัฒนา และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ มีการทดลอง การบริหารความเสี่ยง และการเรียนรู้จากความผิดพลาด การมีแรงดลบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม ความตระหนักถึงความเจริญก้าวหน้าขององค์กรในอนาคต การสร้างวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับค่านิยมความคาดหวัง ความสนใจ ความใฝ่ฝันของผู้ตาม สนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติ ส่งเสริมความเข้มแข็งของผู้ตามโดยร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สร้างความรู้สึกร่วมกันของผู้ตาม ส่งเสริมความร่วมมือมุ่งสู่เป้าหมาย และสร้างความไว้วางใจสร้างวิถีทางต้นแบบทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในงานที่ง่าย เพื่อสร้างให้เกิดความมุ่งมั่น ผูกพัน สร้างตัวอย่างสำหรับผู้ตามเพื่อให้เป็นแนวทางมุ่งสู่ความสำเร็จ และส่งเสริมกำลังใจระลึกไว้เสมอว่าผู้ตามแต่ละคนมีความเสียสละเพื่อความสำเร็จของทุกโครงการ ควรมีการฉลองเมื่องานประสบความสำเร็จ และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศักดิ์ชัย ภูเจริญ, 2553 : 1-2) ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการพัฒนาที่มีความสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนา มีกระบวนการพัฒนา 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นการประเมินก่อนพัฒนา 3) ขั้นการพัฒนา 4) ขั้นการประเมินหลังพัฒนา และ 5) ขั้นสรุปผลการพัฒนา

2.3 ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) โดยเกณฑ์การประเมินที่ต้องการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ อาจเนื่องจากโครงสร้างการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนด้วยรูปแบบ DPS (DPS Model) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบสำคัญอย่างเป็นระบบ และการจัดลำดับโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนา ได้แก่ วงจรคุณภาพเดมมิง (The Deming Cycle) กระบวนการดำเนินงานและการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา (Participation) และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : BM) ที่มีความเป็นไปได้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา (อ้อย สงรัมย์, 2554 : 137-191) ผลการวิจัย พบว่า การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการสร้างรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีองค์ประกอบ 5 ส่วน คือ แนวคิดและหลักการกำกับรูปแบบ วัตถุประสงค์ พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่ต้องการพัฒนา แผนพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ และการพัฒนาพฤติกรรม โดยภาวะผู้นำทางวิชาการแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่ต้องการพัฒนา ขั้นเตรียมการพัฒนา ขั้นการพัฒนา และขั้นการประเมินผลการพัฒนา ส่งผลให้มีความเป็นไปได้ของรูปแบบในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับผลการวิจัยรูปแบบของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศรุติพงศ์ ภูวสุวรรานนท์, 2553 : 3) โดยพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมีองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การวัดและประเมินผล ทำให้รูปแบบดังกล่าวมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด และคล้ายคลึงกับผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบผู้ให้บริการของผู้บริหาร

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (อมรวิดี สีนเจริญ, 2556 : 71) ซึ่งผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

2.4 ข้อเสนอแนะอื่น พบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาที่สร้างขึ้นเป็นรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสม อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องนำไปใช้ปฏิบัติอย่างจริงจังและขยายผลในสถานศึกษาอื่นอย่างทั่วถึง รวมทั้งควรมีการเผยแพร่งานวิจัยให้สาธารณะชนทราบเพื่อนำมาปรับใช้ต่อไป โดยควรมีการสร้างร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน “บวร” ให้เข้มแข็ง รวมทั้งเพิ่มกิจกรรมอาสาสมัครงานบำเพ็ญประโยชน์และงานสาธารณกุศลให้เกิดขึ้นในทุกชุมชนอย่างหลากหลาย มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาทุกแห่งควรมีส่วนร่วมนำกิจกรรมไปใช้พัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ คู่มือการนำรูปแบบไปใช้มีประสิทธิภาพ รูปแบบมีองค์ประกอบสำคัญที่ครบถ้วน มีกลไกเชิงระบบที่ชัดเจน สามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดีแต่ควรต้องคำนึงถึงความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ให้เกิดผลในสถานการณ์ปัจจุบัน และควรมีการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาให้กับผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อการปฏิบัติและออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการบูรณาการกับรายวิชาต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้แก่ครูผู้สอน อีกทั้งยังสัมพันธ์กับ ผลการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา (สัจจะพร วิริยะจรรยา, 2559 : 210) พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมีความเหมาะสมของเนื้อหา สอดคล้องกับบริบทของเนื้อหา อีกทั้งกระบวนการพัฒนามีความเป็นไปได้ในการนำไปพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนทุกประเภท ไม่เพียงแต่ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเท่านั้น สามารถนำไปพัฒนาได้จริงกับผู้บริหารโรงเรียนทุกขนาด และควรเพิ่มเติมในส่วนของการเพิ่มความตระหนักและรักองค์กรเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

อย่างไรก็ตามผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ในภาพรวมมีความเหมาะสม สอดคล้อง และเป็นไปได้อย่างยิ่ง โดยเป็นรูปแบบที่มีแนวคิดหลักการกำกับรูปแบบการพัฒนาที่เป็นไปตามหลักวิชาการ มีรายละเอียดเนื้อหาสาระน่าสนใจ ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ อีกทั้งสถานศึกษาอื่นยังสามารถนำไปศึกษาหรือพัฒนาให้เป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง นอกจากนี้รูปแบบยังเป็นแผนภาพมโนทัศน์การพัฒนาด้วยรูปแบบ DPS โดยใช้ภาษาที่กระชับ ไม่ซ้ำซ้อน ในบางประเด็นของการพัฒนา กิจกรรมการพัฒนารูปธรรมและมีความต่อเนื่อง ทั้งนี้ อาจเนื่องจากรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนที่นำเสนอได้ผ่านกระบวนการพัฒนาเป็นลำดับขั้นตอน โดยใช้วิธีการวิจัยเป็นฐานในการพัฒนาให้มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งในการพัฒนารูปแบบครั้งนี้ เริ่มจากการศึกษาสภาพและองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้วยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ กรณีตัวอย่างสถานศึกษาแบบอย่างคุณภาพดีเด่นระดับภาค (Case Study) ผู้ทรงคุณวุฒิระดับสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ

ระดับปฏิบัติการจากสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ซึ่งเป็นการวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่มักจะศึกษากับประชากรที่มีขนาดใหญ่ แต่สามารถทำการศึกษาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมได้ มีข้อดี คือ ประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลา ใช้วิธีเก็บข้อมูลได้หลายวิธี ได้ข้อมูลที่ น่าเชื่อถือ เป็นตัวแทนของประชากรได้ สอดคล้องกับแนวคิดของสุรางค์ จันทวานิช (2537) ที่สรุปว่าการวิจัยคุณภาพเป็นการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างลึกซึ้ง ไม่เน้นตัวเลขทั้งจากการวัดและวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ รูปแบบที่น่าเสนอมีการพัฒนาขึ้นจากกรอบแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความวิชาการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้รับคำแนะนำและข้อเสนอจากผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนารูปแบบ อีกทั้งยังมีการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการที่ต่างก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบที่ได้นำเสนอมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในทุกองค์ประกอบ

เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของรูปแบบที่น่าเสนอมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.81-4.90) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ เนื่องจากได้รับการยอมรับในเชิงวิชาการ สอดคล้องกับแนวคิดของอีสนอร์ (Eisner, 1976) ซึ่งได้เสนอแนวคิดการตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีความเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรมและมีดุลยพินิจที่ดีทั้งมาตรฐานและเกณฑ์พิจารณานั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิ

เงื่อนไขและแนวทางการนำรูปแบบการพัฒนาด้วยรูปแบบ DPS ไปใช้จนประสบผลสำเร็จต้องดำเนินการตามเงื่อนไข ดังนี้

(1) สำนักงานศึกษาธิการภาค สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำรูปแบบ DPS ไปกำหนดเป็นนโยบายในการให้การส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ ติดตาม ให้คำแนะนำ และสร้างขวัญกำลังใจแก่สถานศึกษา

(2) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีการนำรูปแบบ DPS ไปสู่การปฏิบัติจริง โดยคำนึงถึงผลสำเร็จของงาน และให้ครูได้สะท้อนผลการดำเนินงานจริง มีการสนับสนุนงบประมาณ ส่งเสริมให้กำลังใจ รวมทั้งมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

(3) ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการศึกษารูปแบบอย่างจริงจังให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(4) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนชุมชน ตัวแทนผู้ประกอบการมีความเต็มใจ เสียสละเวลา ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษการพัฒนา รูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์ และผลิตภาพในประเทศไทย (ชมเชย พงษ์เจริญ, 2555 : 278) โดยได้เสนอแนะแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้ได้แก่ 1) ผู้บริหาร ครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรจะศึกษาทำความเข้าใจรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์ และผลิตภาพในประเทศไทยให้ชัดเจนเพื่อความเข้าใจตรงกันก่อนการนำรูปแบบไปใช้ 2) ควรนำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษาอย่างสมบูรณ์และนำไปใช้ตลอดกระบวนการ หมายถึง การนำรูปแบบและองค์ประกอบทุกส่วน ทุกขั้นตอนไปใช้โดยไม่ควรเลือกเฉพาะองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง หรือขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง 3) ควรมีการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบการนำรูปแบบไปใช้อย่างต่อเนื่องเป็นประจำ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย 4) ควรมีการประเมินและปรับปรุงรูปแบบเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละสถานศึกษา และ 5) ควรมีการเผยแพร่ความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้เพื่อเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาอื่น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ครั้งนี้ คณะวิจัย ได้มีข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานระดับนโยบาย ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปปฏิบัติ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานระดับนโยบาย

1.1 หน่วยงานระดับนโยบายควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในทุกระดับ โดยเลือกประเด็นหรือข้อที่สอดคล้องกับสภาพการจัดการศึกษาและบริบทของสถานศึกษาไปพัฒนาและกำหนดกรอบแนวคิด เป้าหมาย การจัดกิจกรรม แนวทางการจัดกิจกรรม ดัชนีบ่งชี้สู่การปฏิบัติ รวมทั้งแนวทางในการประเมินผลการขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนให้เกิดค่านิยมยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย และเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 ผ่านระบบการจัดการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษานำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเป็นรูปธรรม

1.2 หน่วยงานระดับนโยบายควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดทำคู่มือ เอกสารเผยแพร่ความรู้ การจัดอบรมสัมมนา การจัดระบบ และการจัดการความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานในระดับปฏิบัติอื่นสามารถนำไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

1.3 กระทรวงศึกษาธิการถือเป็นศูนย์กลางที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ระดับภาคและจังหวัดให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาลด้านการจัดการศึกษา จึงควรกำหนดเป็นนโยบายและจุดเน้นยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการในการส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติและสนับสนุนด้านการศึกษาของทุกสังกัดในการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็น

รูปธรรมเพื่อสร้างพื้นฐานชีวิตให้แก่ผู้เรียน โดยจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลายรูปแบบตามอัตลักษณ์และความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปปฏิบัติ

2.1 การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งถือเป็นหน่วยงานในระดับปฏิบัติที่มีความสำคัญที่สุด คณะวิจัยมีความเห็นว่า สถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องนอกจากจะมีการศึกษาทำความเข้าใจ รูปแบบการพัฒนาให้ชัดเจนเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง มีการนำรูปแบบไปใช้อย่างสมบูรณ์ตลอดกระบวนการและ บูรณาการให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน มีระบบการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบการนำรูปแบบไปใช้อย่างต่อเนื่อง มีการประเมินและปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการเผยแพร่ความสำเร็จในการนำ รูปแบบไปใช้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาอื่น

2.2 ควรนำรูปแบบการพัฒนาไปใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์ในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ไปสู่การปฏิบัติและเป็นรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เป็นไปอย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดประโยชน์ทางด้านการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรนำรูปแบบการพัฒนาที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางน้อมนำพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา และเสนอเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมควบคู่ไปกับการจัดการเรียน การสอนและนโยบายที่เน้นการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ มีจิตบริการ มีอาชีพ โดยใช้การจัดกิจกรรมเป็นฐาน (Active-based Learning) ส่งผลให้การศึกษาของไทยมีคุณภาพและมี มาตรฐานที่สามารถเสริมสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดค่านิยมยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความภาคภูมิใจในการเป็นคนไทยอย่างมีคุณค่า

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องควรตระหนักและให้ความสำคัญใน การเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา มีการนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อ การจัดการเรียนการสอนโดยถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญของบุคลากรทุกคน มิใช่เป็นความรับผิดชอบของบุคคลใด โดยเฉพาะ รวมทั้งมีกระบวนการควบคุม กำกับ ติดตามอย่างเหมาะสม เพื่อให้การสร้างเยาวชนเป็นคนดีและ พัฒนาให้เป็นคนเก่ง สู่การปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

3.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยส่งเสริมหรือปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อ การนำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน ประเทศไทยไปใช้โดยวิธีอภิมาน (Meta Analysis) อันเป็นการมองภาพรวมระดับมหัพภาค

3.2 ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการขับเคลื่อนนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ผ่านระบบการจัดการศึกษาในเชิงลึก โดยวิธีการสำรวจรูปแบบและกระบวนการจัดการเชิงระบบ เพื่อนำข้อมูล

และข้อค้นพบที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับการวางแผน กระบวนการพัฒนา และการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบายและ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ รวมทั้งการพัฒนาปรับปรุงและนำไปใช้เป็นต้นแบบ (Best Practice) การจัดการศึกษาเพื่อ เสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

3.3 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินด้านการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาอย่างรอบด้านตามแนวทางวิธีเชิงธรรมชาติ (Naturalistic Approach) ที่เน้นการตัดสินใจคุณค่า เพื่อให้ได้ผลการศึกษาในมิติที่แตกต่างจากวิธีเชิงระบบ (Systematic Approach) และสามารถประเมินในเวลา เดียวกันได้ทุกขั้นตอน เป็นการประเมินเชิงตัดสินใจที่เน้นความสำคัญของการเชื่อมโยงการวิจัยเชิงประเมินผล กับการตัดสินใจต่อการจัดโครงสร้างพื้นฐานในลักษณะเอื้อประโยชน์ต่อการตัดสินใจเป็นสำคัญ

บรรณานุกรม

- กรณีกา เจริญเทียนชัย. (2539). การพัฒนารูปแบบการประเมินประสิทธิภาพของวิทยาลัยพยาบาล
สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- กุลรัศมี อัครวรวิทย์ และคณะ. (2562). ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13. นครราชสีมา :
สำนักงานศึกษาธิการภาค 13.
- งามตา วณิชานนท์. (2534). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จุมพล พูนทรัพย์สิน. (2539) การวิจัยอนาคต. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย : 22-24.
- _____. (2544). ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 1(2) :
19-31.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : อลัน เพรส.
- ชนกนารถ ตื่นเชย. (2550). รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชมแข พงษ์เจริญ. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม. (2555). การวิจัยด้วยวิธีเดลฟาย : การใช้มติสอดคล้องโดยเสียงข้างมาก.
วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 7(18) : 1-13.
- ชิดาภรณ์ ทองช่อม. (2551). การปฏิรูปหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิตที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจ
พอเพียง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์, กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ชัย ธนิกภาคิน. (2561). การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาใน
ศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต,
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ณรงค์ฤทธิ์ กิตติภักดี และคณะ. (2556). การสำรวจความคิดเห็นของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวเวชศาสตร์
เกี่ยวกับสมรรถนะของแพทย์อาชีวเวชศาสตร์ในประเทศไทยด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง.
วารสารธรรมศาสตร์เวชสาร, 13(2) : 181-194.

- ณัชชา มหปญญานนท์. (2551). การพัฒนารูปแบบการประเมินโครงการสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ดาร์พงษ์ รัตนสุวรรณ. (2560). พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร. (ออนไลน์). เอกสารประกอบการบรรยาย. สืบค้น 13 กรกฎาคม 2562. จาก <https://www.nstda.or.th/th/publication/11244-education-act>
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2537). การพัฒนาจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน. วารสารมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, 10(2) : 29-46.
- _____. (2541). รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เพื่อการวิจัยสาเหตุของพฤติกรรม และพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์. วารสารทันตภิบาล, 10(2) : 105-108.
- ดวงทิพย์ อ้นประสิทธิ์. (2555). รูปแบบการขัดเกลาทางสังคมเพื่อเสริมสร้างจิตอาสาในชุมชน : กรณีศึกษา ชุมชนบางน้ำหวาน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทิตินา แหมมณี. (2546). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : เมธีทิปส์.
- _____. (2548). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2551). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2560). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทียนฉาย กีระนันท์. (2544). สังคมศาสตร์วิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ : บิสซิเนส อาร์แอนด์ดี.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและการบริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- นิพนธ์ หลักทรัพย์. (2558). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้หลักไตรสิกขา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นิภาพรณ เจนสันติกุล. (2560). การนำเทคนิคเดลฟายไปใช้สำหรับการวิจัย. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 4(2) : 47-64.

- น้ำผึ้ง มีศีล. (2559). การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย : การหลีกเลี่ยงมโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้อง. วารสารฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 9(1) : 1256-1267.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). วิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2526). เทคนิคการวิจัยเดลฟาย การวางแผนและการจัดการทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ประเวศ วะสี. (2552). มหาวิทยาลัยกับความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.).
- ประสิทธิ์ เทียวศรี. (2544). การนำเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เพชร แสงเพชร. (2558). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิณสุดา สิริธรรังศรี. (2546). การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสชา สถาพรบำรุงเฝ้า. (2560). แนวทางพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนักเรียนสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- พิสนุ พองศรี. (2550). วิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : พอเพอร์ดี.
- พูนยชัย ยาวีราข. (2550). การพัฒนารูปแบบการนํานโยบายไปสู่การปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พูนสุข หิงคานนท์. (2540). การพัฒนารูปแบบการจัดการองค์การของวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2553). ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ : กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนต์ชัย เทียนทอง. (2548). สถิติและวิธีการวิจัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- มาลี สืบกระแส. (2552). การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- เยาวดี ราชชัยกุลวิบูลย์ศรี. (2564). การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา คำเพชรดี. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2552). วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์. (2548). การพัฒนารูปแบบการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2548). คนไทยในอุดมคติ. กรุงเทพฯ : แม็ค.
- วัฒนา สุวรรณไตรย์ และประยูร บุญใช้. (2549). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี). กรุงเทพฯ : สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). การพัฒนารูปแบบ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2(4) : 2-14.
- วิชัย ต้นศิริ. (2557). ศาสตร์การสอนความเป็นนักประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : บริษัทฟรีเพรส จำกัด.
- ศรุตพงศ์ ภูวัชรวรานนท์. (2553). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศักดิ์ชัย ภูเจริญ. (2553). การสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางบริหารการศึกษา. นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ศิริสุข นาคะเสนีย์ และคณะ. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ. (2547). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณบดี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สัจจะพร วิริยะจรรยา. (2559). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สุนทร พูนเอียด. (2543). การจัดการฝึกอบรมและสัมมนาสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี : สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2537). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริน ชุมสาย ณ อยุธยา. (2562). การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโดยระบบคู่สัญญา. (ออนไลน์). สืบค้น 13 กรกฎาคม 2562 จาก <http://www.myfirstbrain.com>.
- สุรางคณา ณ นคร. (2555). การสื่อสารเพื่อการเชื่อมโยงรอยจิตสำนึกสาธารณะขององค์กรภาคธุรกิจกับภาคประชาชน. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์. (2528). การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย. วารสารข่าวสารการวิจัยการศึกษา, มิถุนายน-กรกฎาคม : 24.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). การปฏิรูปการศึกษา : วาระแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). 2552 ปีแห่งคุณภาพการอุดมศึกษาไทย : บัณฑิตมีคุณภาพ พัฒนาชาติยั่งยืน. อนุสารอุดมศึกษา, 35(370) เมษายน 2552.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559 : ฉบับสรุป). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2561). สถานะการศึกษาไทย ปี 2559-2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0 กรุงเทพฯ : บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). สรุปพระราชกระแสรับสั่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 เรื่อง การศึกษา เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560 ณ ห้องประชุมสพฐ. 1 อาคาร 4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ออนไลน์). สืบค้น กรกฎาคม 2562 จาก <https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=47696&Key=news20>.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2548). การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสพ.).
- _____. (2554). แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เสรี ชัดเข้ม. (2538). แบบจำลอง. ม.ป.ท.
- เสรี เพิ่มชาติ. (2531). แนวโน้มของนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีผลต่อการดำเนินการทาง
การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อมรวิทย์ สันเจริญ. (2556). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบผู้ให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรมพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 4(2) : 71.
- อรุณศิริ จันทร์หล่น. (2560). การพัฒนาแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต, มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อ้อมเดือน สดมณี และฐาศุภร์ จันประเสริฐ. (2554). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม : จากแนวคิดสู่แนวทาง
การปฏิบัติ. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 17(1) : 22-29.
- อ้อย สัมรัมย์. (2554). รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขา
วิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษาตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2542). การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะผู้เรียน. กรุงเทพฯ : ฟีนีพับลิชชิ่ง.
- _____. (2542). การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษาตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Balasubramanian, R. & Agarwal, D. (2012). Delphi Technique-A Review. International Journal
of Public Health Dentistry, 3(2) : 16-25.
- Bardo, J. W. and J.J. Hartman. (1982). Urban sociology : A systematic introduction. U.S.A. :
F.E.Peacock.
- Best and Kahn James V. (1993). Research in Education. 7th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Brockhoff, K. (1975). The performance of forecasting groups in computer dialogue and face-
to face discussion. The Delphi method, Techniques and applications : 291-321.

- Bunning, R. L. (1979). **The Delphi technique : A projection tool for serious inquiry.** The 1979 annual handbook for group facilitators : 45-63.
- Cronbach, Lee J. (1990). **Essentials of Psychological Testing.** New York : Publishing.
- Dalkey, N.C. (1969). **An experimental study of group opinion.** Futures, 1(15) : 408-426.
- Dessler, Gary. (2002). **A framework for human resource management.nl.** New Jersey : Prentice-Hall.
- Ducanis, A. J. (1970). **The Possible Use of Delphi Technique in I.R. and Planning in Higher Education.** Instructional Research and Communication in Higher Education. 10 (Annual Forum) : 154.
- Dzivhani, M.D. (2002). **The role of discipline in school and classroom management.** A Case Study Dissertation Abstracts International, 40(4) : 842-A.
- Eisner, E. (1976). **Education connoisseurship and criticism : Their form and function in educational evaluation.** Journal of Aesthetic Education.
- Force, D.P. and & Richer. (1973). **Social research methods.** Englewood Cliffs New Jersey : Prentice-Hall Gardner.
- Fowles, J. (1978). **The Delphi technique.** Handbook of future research. London : Greenwood Place.
- Hughey, Aaron W. (2003). **Application of the Deming Philosophy to Higher Education.** In Industry & Higher Education. February 2003.
- Jensen, C. (1996). **Delphi Depth : Power Technique from the Experts.** Singapore : McGraw-Hill.
- Johnson, L. (1993). **ISO 9000 Meeting the New International Standard.** Singapore : McGraw-Hill.
- Keeves, J.P. (1997). **Educational research methodology, and measurement : An international handbook.** Oxford, England : Pergamon.
- Kouzes, James M. and Barvy Z. Posner. (1997). **The leadership challenge.** San Francisco : Jossey-Bass.
- Lanier, S.P. (1993). **Promotion Moral and Conceptual Development in Rural Adolescents.** London : Routledge and Kegan Paul.
- Murphy, T. H., & Terry Jr, R. (1998). **Adoption of CALL technologies in education : A national delphi.** In Proceedings of the Forty-Fourth Annual Southern Agricultural Education Research Meeting : 112-123.

- Murry, J. W., & Hammons, J. O. (1995). **Delphi : A versatile methodology for conducting qualitative research**. *The Review of Higher Education*, 18(4) : 423.
- Nadler, L. (1980). **Corporate human resource development**. New York : Van Nostrand Reinhold. Reddin.
- Sackman, H. (1974). **Delphi assessment : Expert opinion, forecasting and group process**. Santa Monica, CA : Rand Corporation.
- Smith, R.H. and others. (1980). **Management : Making organizations perform**. New York : Macmillan. Steers.
- Somerville, J.A. (2008). **Effective Use of the Delphi Process in Research : Its Characteristics. Strengths and Limitations** : n.p.
- Sperlich Andrea, and Spraul, Katharina. (2007). **Students As Active Partners : Higher Education Management in Germany**. In *The Innovation Journal : The Public Sector Innovation Journal*.
- Taro Yamane. (1973). **Statistics : an introductory analysis**. New York : Harper & Row.
- Turoff, M. & Hiltz, S. (1996). **The Delphi Technique and its application to social policy and public health**. London, England : Kingsley, from <https://web.njit.edu/turoff/Papers/delphi3.html>.
- Welty, G. (1972). **Problems of selecting experts for Delphi exercises**. *Academy of Management Journal*, 15(1) : 121-124.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การศึกษาสภาพและองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน
ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

การวิจัย รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

The Model of Learners' Characteristics Development Based on The Royal
Educational Policies of His Majesty King Rama X of Basic Educational Schools in
Area of Regional Education Office No.13

หน่วยงานวิจัย

กลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ปีที่ดำเนินการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูล

- ☐ กรณีตัวอย่างสถานศึกษาแบบอย่างดีเด่น (Case Study)
- ☐ ระดับสถานศึกษา (ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา)
- ☐ ระดับปฏิบัติการ (หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ)

ผู้ดำเนินการสัมภาษณ์.....

วัน เวลา สถานที่สัมภาษณ์

สถานที่สัมภาษณ์.....

สัมภาษณ์ ณ วันที่..... ระหว่างเวลา..... น.

เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) สำหรับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ
ประกอบการวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา
ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

คำชี้แจงในการแสดงความเห็น

1. การสัมภาษณ์ครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยทางการศึกษาตามที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้รับเงินอุดหนุนจากคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กสว.)

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเชิงวิชาการ 2 ประการ ดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญที่จำเป็นและพึงประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

2.2 เพื่อสำรวจสภาพ แนวทาง หรือวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิบัติหรือวิธีดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

3. รูปแบบการสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยได้ระบุประเด็นเนื้อหาสาระที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ใน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ ด้านองค์ประกอบสำคัญที่จำเป็นและพึงประสงค์ของรูปแบบการพัฒนา และด้านสภาพในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา

4. การสัมภาษณ์ครั้งนี้ คณะวิจัยขออนุญาตจัดบันทึกข้อมูลและบันทึกเทปการสัมภาษณ์ท่าน รวมทั้งทบทวนประเด็นสำคัญและสรุปผลการสัมภาษณ์ในวันที่ทำการสัมภาษณ์

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์จากท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่าในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครั้งนี้ เป็นประโยชน์ยิ่งในการวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 เพื่อนำไปสู่การสร้างรูปแบบการพัฒนาในระดับต่อไป

คณะวิจัยกลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำชี้แจง

1. แนวคำถามที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) สำหรับผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิตามแนวทางกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยได้ดำเนินการออกแบบการวิจัย (Research Design) แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนา (เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จำเป็นและพึงประสงค์ของรูปแบบการพัฒนา) และการสำรวจสภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (เพื่อจัดทำเป็นตัวอย่างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน)

2. องค์ประกอบของรูปแบบ รวมถึงวิธีดำเนินการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในข้อคำถามแต่ละด้าน แต่ละวิธีของสถานศึกษา มีความประสงค์ให้ผู้รับสัมภาษณ์ (ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูล) ได้แสดงความเห็นในประเด็นเกี่ยวกับหลักการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ จุดประสงค์ ขอบเขตหรือแนวทาง กระบวนการ ขั้นตอน วิธีดำเนินการกิจกรรม เทคนิค สื่อประกอบการเรียนรู้ และประเด็นอื่นเพิ่มเติม (ถ้ามี) ตามความเป็นจริง สอดคล้องกับความรู้สึกรู้สึก หรือความเห็นส่วนตัวอย่างเป็นอิสระ

ประเด็นการสัมภาษณ์

ในฐานะที่ท่านเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ท่านมีความเห็นในประเด็นของการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างพื้นฐานแก่ผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 อย่างไร โดยมีประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

1. ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ

องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ คณะวิจัยได้กำหนดจำนวนองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ตามแนวคิดองค์ประกอบของรูปแบบของธีระ รุญเจริญ (2550 : 12) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1.1 หลักการของรูปแบบ
- 1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
- 1.3 กลไกการดำเนินการ
- 1.4 วิธีดำเนินการของรูปแบบ
- 1.5 เงื่อนไขความสำเร็จ

ท่านเห็นด้วยกับจำนวนองค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดที่กำหนดว่ามีความเหมาะสมและเพียงพอหรือไม่ อย่างไร หากไม่เห็นด้วยท่านคิดว่าควรมีการปรับแก้หรือเพิ่มเติมเนื้อหาขององค์ประกอบในประเด็นใดบ้าง เพื่อให้มีความครอบคลุม ชัดเจน และเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. ด้านแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.1 การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง

(1) สถานศึกษาของท่านมีวิธีดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมืองให้แก่ผู้เรียน โดยบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระอย่างไร

(2) สถานศึกษาของท่านมีวิธีดำเนินการการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อสร้างการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมืองให้แก่ผู้เรียนอย่างไร

(3) สถานศึกษาของท่านมีวิธีดำเนินการในการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมืองให้แก่ผู้เรียนได้แก่โครงการอะไรบ้าง และมีแนวทางดำเนินการอย่างไร

(4) วิธีดำเนินการในการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมืองให้แก่ผู้เรียน โดยสอดแทรกในกิจกรรมประจำวันของสถานศึกษาท่านเป็นอย่างไร

2.2 การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม

(1) สถานศึกษาของท่านมีวิธีดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรมให้แก่ผู้เรียน โดยบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระอย่างไร

(2) สถานศึกษาของท่านมีวิธีดำเนินการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรมให้แก่ผู้เรียนอย่างไร

(3) สถานศึกษาของท่านมีวิธีดำเนินการในการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรมให้แก่ผู้เรียนได้แก่โครงการอะไรบ้าง และมีแนวทางดำเนินการอย่างไร

(4) วิธีดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรมให้แก่ผู้เรียน โดยสอดแทรกในกิจกรรมประจำวันของสถานศึกษาท่านเป็นอย่างไร

2.3 การมีงานทำ-มีอาชีพ

(1) สถานศึกษาของท่านมีวิธีดำเนินการในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ-มีอาชีพให้แก่ผู้เรียน โดยบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระอย่างไร

(2) สถานศึกษาของท่านมีวิธีดำเนินการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ-มีอาชีพให้แก่ผู้เรียนอย่างไร

(3) สถานศึกษาของท่านมีวิธีดำเนินการในการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะการมีงานทำ-มีอาชีพให้แก่ผู้เรียนได้แก่โครงการอะไรบ้าง และมีแนวทางดำเนินการอย่างไร

(4) วิธีดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะของการมีงานทำ-มีอาชีพให้แก่ผู้เรียน โดยสอดแทรกในกิจกรรมประจำวันของสถานศึกษาท่านเป็นอย่างไร

2.4 ความเป็นพลเมืองดี

(1) สถานศึกษาของท่านมีวิธีดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน โดยบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระอย่างไร

(2) สถานศึกษาของท่านมีวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียนอย่างไร

(3) สถานศึกษาของท่านมีวิธีดำเนินการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียนได้แก่โครงการอะไรบ้าง และมีแนวทางดำเนินการอย่างไร

(4) วิธีดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียนโดยสอดแทรกในกิจกรรมประจำวันของสถานศึกษาท่านเป็นอย่างไร

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์
คณะวิจัยกลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง 3 รอบ
การวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique)
การวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา
ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

รายนามผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง 3 รอบ จำนวน 21 คน
ได้มาจากบุคคล 2 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. ระดับสถานศึกษา จำนวน 9 คน ประกอบด้วย

1.1 นางสาวกัญญา ดวงกลาง

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านภูเขาลาด

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

หมู่ 4 บ้านภูเขาลาด ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30000

1.2 นางรมิตา จงหมื่นไวย

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา

โรงเรียนวัดทุ่งสว่าง

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30000

1.3 นางสาวณัฏฐาวันดี เก่งขุนทด

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านกุ่มพะยาหนองกระทุ่มวิทยา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

หมู่ 3 บ้านกุ่มพะยา ตำบลบึงอ้อ อำเภอขามทะเลสอ

จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30280

1.4 นางพรปวีณ์ ไกรบำรุง

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา

โรงเรียนฉิมพลีวิทยา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

หมู่ 8 บ้านโนน ตำบลโนนสำราญ อำเภอเมืองชัยภูมิ

จังหวัดชัยภูมิ รหัสไปรษณีย์ 36240

1.5 นายศราวุธ ขุนนอก

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท (ศษ.ม.)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านลำนางรอง

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

เลขที่ 100 หมู่ 10 บ้านลำนางรอง ตำบลลำนางรอง

อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31260

1.6 นายเริงศักดิ์ หาญมานพ

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านสว่างโนนแดง

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

หมู่ 12 บ้านสว่าง ตำบลยาง อำเภอสี่ขาม จังหวัดสุรินทร์ รหัสไปรษณีย์ 32110

1.7 นายสมิงไพร สุนทะวงษ์

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา

โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาคม

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

99 หมู่ 8 ตำบลศรีสว่าง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31230

1.8 นายโกเมน จินาวัลย์

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา

สำนักงาน กศน. จังหวัดนครราชสีมา

เลขที่ 114 หมู่ 1 ถนนสีปรี ซอย 3 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30000

1.9 นายสมชาย ลาภประโยชน์

วุฒិการศึกษา ปริญญาโท (กศ.ม.)

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านเป้าวิทยา

สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

เลขที่ 138 หมู่ 8 บ้านเป้า ตำบลบ้านเป้า อำเภอเกษตรสมบูรณ์

จังหวัดชัยภูมิ รหัสไปรษณีย์ 36120

2. ระดับผู้ปฏิบัติ จำนวน 12 คน ประกอบด้วย

2.1 นางสาวสุริพร วงษ์ไชยรัมย์

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท

ตำแหน่ง ครูผู้สอน โรงเรียนบ้านมะขามเต่า (เปรมประชารัฐวิทยา)

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30000

2.2 นางสาวพนอนงค์ กิตติเมธิน

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท (ค.ม.)

ตำแหน่ง ครูผู้สอน โรงเรียนบ้านเมืองปักสามัคคี

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

เลขที่ 827/1 หมู่ 10 บ้านโนนตูม ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย

จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30150

2.3 นางสาวปิยนันท์ งานจัตุรัส

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน

ตำแหน่ง ครู คศ.1 โรงเรียนบ้านแก่งท้าว (อโศกวุฒิกรสงเคราะห์)

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4

เลขที่ 323 หมู่ 2 บ้านแก่งท้าว ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน

จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30170

2.4 นางสาวสุวรรณา เอกนลินสุนทร

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านกุ่มพะยา หนองกระทุ่มวิทยา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

หมู่ 3 ตำบลบึงอ้อ อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30280

2.5 นางชูเกษม ญาณประดับ

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนประทาย

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

เลขที่ 88 หมู่ 13 ตำบลประทาย อำเภอประทาย

จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30180

2.6 นางสาวศศิพร บัวสี

วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี

ตำแหน่ง ครู คศ.1 โรงเรียนบ้านหนองมะเขือ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

เลขที่ 254/1 หมู่ 22 บ้านหนองมะเขือ ตำบลช่องแมว อำเภอลำทะเมนชัย

จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30270

2.7 นางสาวปวีณา หมูโสภัญญ์

วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี

ตำแหน่ง ครูผู้สอน โรงเรียนฉิมพลีวิทยา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

หมู่ 8 บ้านโนนสูงสะอาด ตำบลโนนสำราญ อำเภอเมืองชัยภูมิ

จังหวัดชัยภูมิ รหัสไปรษณีย์ 36240

2.8 นายศิริพัทธ์ แวงชัยภูมิ

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านเขว้าวิทยายน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

723 หมู่ 1 ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ รหัสไปรษณีย์ 36170

2.9 นางสาวปภาวดีศรี ทรงประโคน

วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนภัทรบพิตร

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

เลขที่ 193/31 หมู่ 9 บ้านโคกใหญ่ ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31000

2.10 นางสาวปวีณา เตื่อนกลาง

วุฒិการศึกษา ปริญญาตรี

ตำแหน่ง ครูปฏิบัติการสอน โรงเรียนอนุบาลบึงทิตน้อย

สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา (สถานศึกษาเอกชน)

1 หมู่ 14 ตำบลโชคชัย อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30190

2.11 นายพินิจ ศรีโชติ

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท (ศษ.ม.)

ตำแหน่ง ครูผู้สอน วิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

เลขที่ 1 หมู่ 15 ตำบลบ้านชวน อำเภอบำเหน็จณรงค์

จังหวัดชัยภูมิ รหัสไปรษณีย์ 36160

2.12 นายฤทธิชัย วิเศษชาติ

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท

ตำแหน่ง ครูผู้สอน โรงเรียนบ้านเป่าวิทยา

สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

เลขที่ 138 หมู่ 8 บ้านเป่า ตำบลบ้านเป่า อำเภอเกษตรสมบูรณ์

จังหวัดชัยภูมิ รหัสไปรษณีย์ 36120

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง 3 รอบ

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1

รหัสเอกสาร

--	--	--

แบบสอบถามผ่านความคิดเห็น

โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) ประกอบการวิจัย
 “รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา
 ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13”

➤➤➤***<<<

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

เพื่อให้การแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสำหรับการตอบแบบสอบถามผ่านความคิดเห็นครั้งนี้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย คณะผู้วิจัยใคร่ชี้แจงในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายหลักเชิงวิชาการในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13
2. ระเบียบวิธีการวิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบพหุวิธี (Multiple Methodologies) ได้แก่ การวิเคราะห์การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Interview) พหุกรณีศึกษา (Multi case Studies) การใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) และการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)
3. รูปแบบการวิจัย (Research Design) โดยจำแนกขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การรวบรวมปัญหา (Problem Formulation) ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ (Model Construction) ระยะที่ 3 การทดสอบรูปแบบ (Testing the Model) และระยะที่ 4 การศึกษาผลการทดลองใช้ (Pilot Guide) รูปแบบ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการในระยะที่ 2 โดยได้นำเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) รอบที่ 1 ไปใช้สอบถามผ่านความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน
4. เนื้อหาที่นำมาสร้างเป็นข้อคำถามครั้งนี้ ได้มาจากการสรุปประเด็นสำคัญ (Summative Main Issue) ในการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาผลการสัมภาษณ์การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูล จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย การสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มครูผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบโครงการ และกรณีศึกษาสถานศึกษาแบบอย่างดีเด่น (Case Study) “สถานศึกษาที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวไปสู่การปฏิบัติจนเป็นแบบอย่างที่ดีระดับภาค” ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

5. แบบสอบถามโดยใช้เทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1 มีลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบชนิดเลือกตอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย พร้อมคำถามปลายเปิดในตอนท้ายของแต่ละข้อคำถาม ซึ่งต้องการให้ท่านได้พิจารณาข้อความในแต่ละข้อว่าเหมาะสมที่จะนำมาเป็นรูปแบบของการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยได้ให้ความเห็นว่าข้อคำถามใดมีความจำเป็น เหมาะสม หรือควรปรับปรุงในแต่ละประเด็นเพิ่มเติม รวมทั้ง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านเพียง 1 คำตอบ ดังต่อไปนี้

เห็นด้วย หมายถึง เมื่อท่านเห็นด้วยกับข้อความหรือข้อคำถามในแบบสอบถาม

ไม่เห็นด้วย หมายถึง เมื่อท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความหรือข้อคำถามในแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อมูล

1. ชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....
2. ตำแหน่ง.....
3. สถานที่ทำงาน.....
4. ทำการตอบแบบสอบถามวันที่..... เดือน..... พ.ศ. 2564

ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ				
1	หลักการของรูปแบบ			
2	วัตถุประสงค์ของรูปแบบ			
3	ระบบและกลไกการดำเนินการ			
4	วิธีดำเนินการของรูปแบบ			
5	เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ			
6	แนวทางการประเมินผลรูปแบบ			
7	การสร้างเครือข่าย			
8	การเผยแพร่รูปแบบอย่างหลากหลาย			

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
ด้านแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์				
องค์ประกอบที่ 1 การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง				
1	การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ			
	1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง			
	1.2 กำหนดแนวทางและมาตรการที่สำคัญในการส่งเสริมการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง			
	1.3 บูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยปลูกฝังให้นักเรียนรู้ในเรื่องสถานการณ์บ้านเมืองและการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง			
	1.4 จัดการเรียนการสอนบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในรูปแบบโครงการเพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง			
	1.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความตระหนักในเรื่องทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง			
	1.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความตระหนักในการรับรู้และปลูกฝังความเป็นชาติไทยผ่านวัฒนธรรมในสังคมพหุปัญญา			
	1.7 การจัดทำหลักสูตรด้านทุจริต			
2	การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน			
	2.1 กิจกรรมแนะแนว ปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมืองให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน			
	2.2 จัดกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมนุม ชมรม			
	2.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ส่งเสริมให้นักเรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม			
3	การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์			
	3.1 โครงการห้องเรียนคุณภาพ การจัดบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีสัญลักษณ์ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์			

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
	3.2 โครงการพัฒนาทักษะชีวิต โดยดำเนินการผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น			
	- กิจกรรมนักเรียนหน้าเสาธง โดยผู้บริหาร ครู นักเรียนร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง ทำกิจกรรมเกี่ยวกับชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ทุกวันด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ และมีจิตสำนึกต่อ 3 สถาบันหลักของชาติ			
	- กิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันแม่ วันพ่อ วันรัฐธรรมนูญ			
	- กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ เช่น ร่วมกับชุมชนปลูกต้นไม้เฉลิมพระเกียรติ			
	- กิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่โรงเรียน ชุมชน วัด			
	- กิจกรรมสถานักเรียน โดยเน้นการปลูกฝัง ระบบประชาธิปไตย			
	3.3 จัดตั้งโครงการในแผนงานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน			
	3.4 โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม			
	3.5 โครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์			
	3.6 โครงการเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ			
	3.7 โครงการเข้าค่ายธรรมะ			
	3.8 โครงการน้อมนำพระบรมราโชบาย ร.10			
	3.9 โครงการจิตอาสา			
	3.10 โครงการส่งเสริมทักษะชีวิต			
	3.11 โครงการทัศนศึกษา			
	3.12 โครงการคุณธรรมเพื่อสร้างคนดีกับบ้านเมือง			
	3.13 โครงการวันสำคัญ			
	3.14 โครงการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน			
	3.15 โครงการประสานสัมพันธ์สร้างสรรค์การศึกษา			
	3.16 โครงการชีวิตวิถี			
	3.17 โครงการสถานศึกษาพอเพียง			
	3.18 จัดตั้งโครงการในแผนงานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน			
4	การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน			
	4.1 การทำความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ เพื่อปลูกฝังวินัยและความรับผิดชอบ			
	4.2 การทำกิจกรรมหน้าเสาธง เพื่อตระหนักถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง			

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
	4.3 กิจกรรมเสียงตามสาย			
	4.4 กิจกรรมนักข่าวน้อย			
	4.5 กิจกรรมเล่านิทานคุณธรรม			
	4.6 กิจกรรมนั่งสมาธิ			
	4.7 การบันทึกความดีให้สอดแทรกความคิดเห็นต่อการดูแลรักษา บ้านเมืองของตนเอง			
	4.8 กำหนดและสร้างการรับรู้ในการยึดมั่นในกฎกติกาและข้อตกลง ของห้องเรียน			
องค์ประกอบที่ 2 การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม				
1	การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ			
	1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง- มีคุณธรรม			
	1.2 กำหนดแนวทางและมาตรการที่สำคัญในการส่งเสริมการมี พื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม			
	1.3 การบูรณาการลงใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ 4 ด้าน Head Heart Hand Health โดยสอดแทรกการมีคุณธรรมจริยธรรม และการมีพื้นฐานชีวิต ที่มั่นคง			
	1.4 การบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในรูปแบบโครงการ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและมีพื้นฐานชีวิต ที่มั่นคง			
	1.5 การถอดบทเรียนจากการทำกิจกรรมในแต่ละรายวิชา เพื่อให้มี ความตระหนักในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม			
	1.6 มีการจัดหลักสูตรที่สอนคุณธรรมจริยธรรมโดยตรงและมี การจำแนกช่วงวัยที่ชัดเจนในหลักสูตร โดยมีการแบ่งเป็นช่วง ระดับผู้เรียนกับการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละระดับ			
	1.7 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างประสบการณ์ที่ส่งเสริม การแก้ปัญหาในอนาคต			
	1.8 จัดกิจกรรมการเรียนรู้การปลูกฝังคุณธรรมนำความรู้สอดแทรก ในบทเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ แยกแยะ			

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
2	การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน			
	2.1 กิจกรรมแนะแนวปลูกฝังมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม			
	2.2 กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมนุม ชมรม เพื่อปลูกฝังการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม			
	2.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ส่งเสริมให้นักเรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม			
	2.4 กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน			
3	การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์			
	3.1 โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม			
	3.2 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ			
	3.3 โครงการวันสำคัญต่าง ๆ			
	3.4 โครงการสถานศึกษาสีขาว			
	3.5 โครงการ 5 ส.			
	3.6 โครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์			
	3.7 โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.			
	3.8 โครงการครูพระสอนธรรม			
	3.9 โครงการใส่บาตรเนรน้อย			
	3.10 โครงการโตไปไม่โกง			
4	การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน			
	4.1 ดำเนินกิจวัตรประจำวันตามแนววิถีพุทธ			
	4.2 กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมตามโครงการ โรงเรียนสุจริต			
	4.3 “การปลูกฝังจิตสำนึก” ให้นักเรียนได้มีกรอบการปฏิบัติตนไปในแนวทางที่ดี			
	4.4 การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีความสำนึก มีความตระหนักรู้ในเรื่องคุณธรรม			
	4.5 เสริมสร้างจริยธรรมสำหรับสังคมไทย การปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี			
	4.6 การพัฒนาและประพจน์ให้เป็นแบบอย่างของครูควรมีการส่งเสริมและปฏิรูประบบวิธีการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นการเพิ่มความรู้ความเข้าใจในด้านจิตวิทยา รวมถึงทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ ในการสอนคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน			

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
	4.7 การปลูกฝังการสร้างจิตสำนึก การยอมรับความแตกต่างของเด็กให้เริ่มตั้งแต่วัยเยาว์ และการปลูกฝังโดยใช้ธรรมชาติช่วยในการขัดเกลาจิตใจโดยใช้หลักการศึกษา รวมถึงหลักการศึกษา			
องค์ประกอบที่ 3 การมีงานทำ-มีอาชีพ				
1	การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ			
	1.1 พัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ			
	1.2 บูรณาการองค์ความรู้ 8 กลุ่มสาระให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นตามความถนัดของผู้เรียน			
	1.3 บูรณาการองค์ความรู้ด้านอาชีพจากปราชญ์ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น			
	1.4 ครูปรับกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีงานทำ-มีอาชีพ			
	1.5 ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ-มีอาชีพ			
	1.6 การสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ-มีอาชีพ			
2	การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน			
	2.1 บูรณาการหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้มีความสอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ			
	2.2 จัดกิจกรรมลูกเสือที่สอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ			
	2.3 จัดกิจกรรมแนะแนวที่สอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ			
	2.4 จัดกิจกรรมชุมนุมที่สอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ			
	2.5 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมที่สร้างสรรค์จากชุมชน			
	2.6 ส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีศักยภาพในการจัดการศึกษาวิชาชีพและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง			
3	การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์			
	3.1 โครงการแนะแนวการศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำ			
	3.2 โครงการส่งเสริมงานอาชีพและการมีงานทำ			
	3.3 โครงการนิเทศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพ			
	3.4 โครงการส่งเสริมอัจฉริยภาพของผู้เรียน			
	3.5 โครงการส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น			

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
4	การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน			
	4.1 กิจวัตรประจำวันของครอบครัวโดยสอดแทรกอาชีพผู้ปกครอง			
	4.2 กิจวัตรจากความรับผิดชอบต่อที่ได้รับมอบหมาย			
	4.3 การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงในสถานประกอบการหรือแหล่งเรียนรู้			
	4.4 ส่งเสริมกิจกรรมร้านค้าสหกรณ์โรงเรียน			
	4.5 ส่งเสริมการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย			
	4.6 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากวิถีชุมชน			
องค์ประกอบที่ 4 ความเป็นพลเมืองดี				
1	การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ			
	1.1 บูรณาการองค์ความรู้ ความเป็นพลเมืองดี ให้สอดคล้องครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้			
	1.2 ส่งเสริมการขับเคลื่อนนโยบายโรงเรียนคุณธรรมบูรณาการให้สอดคล้อง ครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้			
	1.3 บูรณาการกิจกรรมการสอนแบบโครงงานทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้			
	1.4 บูรณาการความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้สอดคล้องครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้			
	1.5 กำหนดตัวบ่งชี้การวัดและประเมินผลลักษณะความเป็นพลเมืองดี			
	1.6 ส่งเสริมกิจกรรมการเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดีของผู้เรียน			
2	การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน			
	2.1 บูรณาการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมชุมนุม ให้สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข			
	2.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมจิตอาสาพัฒนาชุมชนและสังคม			
	2.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตทุกระดับ			
	2.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี			
	2.5 มีกระบวนการคัดกรองผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงเพื่อแก้ไขปัญหา ส่งเสริมสนับสนุน และส่งต่อ			

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
3	การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์			
	3.1 โครงการสถานักเรียน			
	3.2 โครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม			
	3.3 โครงการค่ายวิชาการ			
	3.4 โครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้			
	3.5 โครงการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน			
	3.6 โครงการโรงเรียนคุณธรรม			
	3.7 โครงการพัฒนานวัตกรรม			
	3.8 โครงการโรงเรียนปลอดขยะ			
	3.9 โครงการทัศนศึกษา			
	3.10 โครงการแนะแนวอาชีพ			
	3.11 โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นบ้าน			
4	การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน			
	4.1 ส่งเสริมผู้เรียนเพื่อสร้างความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย			
	4.2 ส่งเสริมผู้เรียนให้เห็นความสำคัญของการเคารพในความเห็นที่ แตกต่างของสังคมพหุวัฒนธรรม			
	4.3 ปลูกฝังผู้เรียนผ่านโครงการที่สนับสนุนส่งเสริมความเป็น พลเมืองดี			
	4.4 ส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนที่เป็น ประโยชน์ต่อส่วนรวม			

ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

กราบขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้
คณะกรรมการวิจัยทางการศึกษาระดับภาค สำนักงานศึกษาธิการภาค 13

รหัสเอกสาร

--	--	--

แบบสอบถามผ่านความคิดเห็น

โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) ประกอบการวิจัย

“รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา

ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13”

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

เพื่อให้การแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสำหรับการตอบแบบสอบถามผ่านความคิดเห็นครั้งนี้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย คณะผู้วิจัยใคร่ชี้แจงในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายหลักเชิงวิชาการในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

2. แบบสอบถามโดยใช้เทคนิคเดลฟาย รอบที่ 2 มีลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งต้องการให้ท่านได้พิจารณาข้อความในแต่ละข้อว่าเหมาะสมที่จะนำมาเป็นรูปแบบของการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยมีเกณฑ์การให้ค่าน้ำหนักคะแนนดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. เพื่อความสมบูรณ์ของผลการวิจัย ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามในแต่ละประเด็นที่ตรงตามความคิดเห็นมากที่สุด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเห็นเพียงหนึ่งช่อง พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์เสนอเหตุผลหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้วย เพื่อจะได้รวบรวมนำไปใช้ประโยชน์กับงานวิจัยต่อไป

ขอขอบพระคุณในความกรุณา มา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....
2. ตำแหน่ง.....
3. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาเอก

☐ ปริญญาโท
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
4. สถานภาพ

☐ ผู้บริหารสถานศึกษา
☐ ข้าราชการครู นักวิชาการอิสระ

☐ ผู้บริหารหลักสูตร ฝ่ายวิชาการ
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
5. ประสบการณ์ในตำแหน่ง/ประสบการณ์สอน..... ปี

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ						
1	หลักการของรูปแบบ					
2	วัตถุประสงค์ของรูปแบบ					
3	ระบบและกลไกการดำเนินการ					
4	วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ					
5	เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ					
6	แนวทางการประเมินผลรูปแบบ					
ด้านแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์						
องค์ประกอบที่ 1 การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง						
1	การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ					
	1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง					
	1.2 กำหนดแนวทางและมาตรการที่สำคัญในการส่งเสริมทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง					
	1.3 บูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยปลูกฝังให้นักเรียนรู้ในเรื่องสถานการณ์บ้านเมืองและการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง					

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	1.4 จัดการเรียนการสอนบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในรูปแบบโครงการเพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง โดยควรมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย					
	1.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความตระหนักในเรื่องทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง					
	1.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความตระหนักในการรับรู้และปลูกฝังความเป็นชาติไทยผ่านวัฒนธรรมในสังคมพหุปัญญา					
	1.7 การจัดทำหลักสูตรด้านทุจริต โดยควรมีความหลากหลายตามบริบทของสถานศึกษา					
2	การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
	2.1 กิจกรรมแนะแนว ปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมืองให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน					
	2.2 จัดกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวภาษา กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมนุม ชมรม					
	2.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ส่งเสริมให้นักเรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม					
3	การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
	3.1 โครงการห้องเรียนคุณภาพ การจัดบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีสัญลักษณ์ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์					
	3.2 โครงการพัฒนาทักษะชีวิต โดยดำเนินการผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น					
	- กิจกรรมนักเรียนหน้าเสาธง โดยผู้บริหาร ครู นักเรียนร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง ทำกิจกรรมเกี่ยวกับชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ทุกวันด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ และมีจิตสำนึกต่อ 3 สถาบันหลักของชาติ					
	- กิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันแม่ วันพ่อ วันรัฐธรรมนูญ					
	- กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ เช่น ร่วมกับชุมชนปลูกต้นไม้เฉลิมพระเกียรติ					
	- กิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่โรงเรียน ชุมชน วัด					
	- กิจกรรมสถานนักเรียน โดยเน้นการปลูกฝัง ระบบประชาธิปไตย					
	3.3 จัดตั้งโครงการในแผนงานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน					
	3.4 โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม					
	3.5 โครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
	3.6 โครงการเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ					
	3.7 โครงการเข้าค่ายธรรมะ					

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	3.8 โครงการน้อมนำพระบรมราโชบาย ร.10					
	3.9 โครงการจิตอาสา					
	3.10 โครงการส่งเสริมทักษะชีวิต					
	3.11 โครงการทัศนศึกษา โดยควรระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน					
	3.12 โครงการคุณธรรมเพื่อสร้างคนดีกับบ้านเมือง					
	3.13 โครงการวันสำคัญ					
	3.14 โครงการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน					
	3.15 โครงการประสานสัมพันธ์สร้างสรรค์การศึกษา					
	3.16 โครงการชีววิถี					
	3.17 โครงการสถานศึกษาพอเพียง					
	3.18 จัดตั้งโครงการในแผนงานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน					
4	การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกในกิจกรรมประจำวัน					
	4.1 การทำความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ เพื่อปลูกฝังวินัยและความรับผิดชอบ					
	4.2 การทำกิจกรรมหน้าเสาธง เพื่อตระหนักถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง					
	4.3 กิจกรรมเสียงตามสาย					
	4.4 กิจกรรมนันทนาการ					
	4.5 กิจกรรมเล่นิทานคุณธรรม					
	4.6 กิจกรรมนั่งสมาธิ					
	4.7 การบันทึกความดีให้สอดแทรกความคิดเห็นต่อการดูแลรักษาบ้านเมืองของตนเอง					
	4.8 กำหนดและสร้างการรับรู้ในการยึดมั่นในกฎกติกาและข้อตกลงของห้องเรียน					
องค์ประกอบที่ 2 การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม						
1	การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ					
	1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม					
	1.2 กำหนดแนวทางและมาตรการที่สำคัญในการส่งเสริมการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม					
	1.3 การบูรณาการลงใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ 4 ด้าน Head Heart Hand Health โดยสอดแทรกการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง					
	1.4 การบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในรูปแบบโครงการ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง					

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	1.5 การถอดบทเรียนจากการทำกิจกรรมในแต่ละรายวิชา เพื่อให้มีความตระหนักในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม					
	1.6 มีการจัดหลักสูตรที่สอนคุณธรรมจริยธรรมโดยตรงและมีการจำแนกช่วงวัยที่ชัดเจนในหลักสูตร โดยมีการแบ่งเป็นช่วงระดับผู้เรียนกับการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละระดับ					
	1.7 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างประสบการณ์ที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาในอนาคต					
	1.8 จัดกิจกรรมการเรียนรู้การปลูกฝังคุณธรรมนำความรู้สอดแทรกในบทเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ แยกแยะ					
2	การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
	2.1 กิจกรรมแนะแนวปลูกฝังการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม					
	2.2 กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย					
	- กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร					
	- กิจกรรมชุมนุม ชมรม					
	2.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ส่งเสริมให้นักเรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม					
	2.4 กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
3	การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
	3.1 โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม					
	3.2 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ					
	3.3 โครงการวันสำคัญต่าง ๆ					
	3.4 โครงการสถานศึกษาสีขาว					
	3.5 โครงการ 5 ส.					
	3.6 โครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
	3.7 โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
	3.8 โครงการครูพระสอนธรรม					
	3.9 โครงการใส่บาตรเนรน้อย					
	3.10 โครงการโตไปไม่โกง					
4	การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน					
	4.1 ดำเนินกิจวัตรประจำวันตามแนววิถีพุทธ					
	4.2 กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมตามโครงการ โรงเรียนสุจริต					

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	4.3 “การปลูกฝังจิตสำนึก” ให้นักเรียนได้มีกรอบการปฏิบัติตนไปในแนวทางที่ดี					
	4.4 การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีความสำนึก มีความตระหนักรู้ในเรื่องคุณธรรม					
	4.5 เสริมสร้างจริยธรรมสำหรับสังคมไทย การปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี					
	4.6 การพัฒนาและประพจน์ให้เป็นแบบอย่างของครูควรมีการส่งเสริมและปฏิรูประบบวิธีการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นการเพิ่มความรู้ความเข้าใจในด้านจิตวิทยารวมถึงทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ ในการสอนคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน					
	4.7 การปลูกฝังการสร้างจิตสำนึก การยอมรับความแตกต่างของเด็กให้เริ่มตั้งแต่วัยเยาว์ และการปลูกฝังโดยใช้ธรรมะช่วยในการขัดเกลาจิตใจโดยใช้หลักศาสนา รวมถึงหลักการศึกษา					
องค์ประกอบที่ 3 การมีงานทำ-มีอาชีพ						
1	การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ					
	1.1 พัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ					
	1.2 บูรณาการองค์ความรู้ 8 กลุ่มสาระให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นตามความถนัดของผู้เรียน					
	1.3 บูรณาการองค์ความรู้ด้านอาชีพจากปราชญ์ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น					
	1.4 ครูปรับกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีงานทำ-มีอาชีพ รายวิชาเพิ่มเติม					
	1.5 ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ-มีอาชีพ					
	1.6 การสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ-มีอาชีพ					
2	การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
	2.1 บูรณาการหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้มีความสอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ					
	2.2 จัดกิจกรรมลูกเสือที่สอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ					
	2.3 จัดกิจกรรมแนะแนวที่สอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ					
	2.4 จัดกิจกรรมชุมนุมที่สอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ					
	2.5 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมที่สร้างสรรค์จากชุมชน					
	2.6 ส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีศักยภาพในการจัดการศึกษาวิชาชีพและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง					

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
3	การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
	3.1 โครงการแนะแนวการศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำ					
	3.2 โครงการส่งเสริมงานอาชีพและการมีงานทำ					
	3.3 โครงการนิเทศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพ					
	3.4 โครงการส่งเสริมอัจฉริยภาพของผู้เรียน					
	3.5 โครงการส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น					
4	การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกในกิจกรรมประจำวัน					
	4.1 กิจกรรมประจำวันของครอบครัวโดยสอดแทรกอาชีพผู้ปกครอง					
	4.2 กิจกรรมจากความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย					
	4.3 การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงในสถานประกอบการหรือแหล่งเรียนรู้					
	4.4 ส่งเสริมกิจกรรมร้านค้าสหกรณ์โรงเรียน					
	4.5 ส่งเสริมการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย					
	4.6 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากวิถีชุมชน					
องค์ประกอบที่ 4 ความเป็นพลเมืองดี						
1	การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ					
	1.1 บูรณาการองค์ความรู้ ความเป็นพลเมืองดี ให้สอดคล้องครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้					
	1.2 ส่งเสริมการขับเคลื่อนนโยบายโรงเรียนคุณธรรมบูรณาการให้สอดคล้องครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้					
	1.3 บูรณาการกิจกรรมการสอนแบบโครงงานทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้					
	1.4 บูรณาการความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้สอดคล้องครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้					
	1.5 กำหนดตัวบ่งชี้การวัดและประเมินผลลักษณะความเป็นพลเมืองดี					
	1.6 ส่งเสริมกิจกรรมการเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดีของผู้เรียน					
2	การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
	2.1 บูรณาการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมชุมนุม ให้สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข					
	2.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมจิตอาสาพัฒนาชุมชนและสังคม					
	2.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตทุกระดับ					
	2.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี					

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	2.5 มีกระบวนการคัดกรองผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงเพื่อแก้ไขปัญหา ส่งเสริม สนับสนุน และส่งต่อ					
3	การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
	3.1 โครงการสถานักเรียน					
	3.2 โครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม					
	3.3 โครงการค่ายวิชาการ					
	3.4 โครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้					
	3.5 โครงการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน					
	3.6 โครงการโรงเรียนคุณธรรม					
	3.7 โครงการพัฒนานวัตกรรม					
	3.8 โครงการโรงเรียนปลอดขยะ					
	3.9 โครงการทัศนศึกษา					
	3.10 โครงการแนะแนวอาชีพ					
	3.11 โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นบ้าน					
4	การปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน					
	4.1 ส่งเสริมผู้เรียนเพื่อสร้างความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย					
	4.2 ส่งเสริมผู้เรียนให้เห็นความสำคัญของการเคารพในความเห็นที่แตกต่างของสังคมพหุวัฒนธรรม					
	4.3 ปลูกฝังผู้เรียนผ่านโครงการที่สนับสนุนส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี					
	4.4 ส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม					

เหตุผลและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กราบขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้
คณะกรรมการวิจัยทางการศึกษาระดับภาค สำนักงานศึกษาธิการภาค 13

--	--	--

แบบสอบถามผ่านความคิดเห็น

โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) ประกอบการวิจัย
 “รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา
 ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13”

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

เพื่อให้การแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสำหรับการตอบแบบสอบถามผ่านความคิดเห็นครั้งนี้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย คณะผู้วิจัยใคร่ชี้แจงในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายหลักเชิงวิชาการในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

2. แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามในรอบที่ 3 ซึ่งเป็นรอบสุดท้ายของกระบวนการขั้นตอนการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลการศึกษาวิจัยระยะที่ 2 ขั้นรวบรวมปัญหา (Problem Formulation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทบทวนคำตอบ โดยอาจยังคงยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ ทั้งนี้ คณะกรรมการวิจัยทางการศึกษาระดับภาคได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 มาคำนวณค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของข้อคำถามแต่ละข้อเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบคำตอบของกลุ่มและคำตอบของท่านว่ามีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด เพื่อประกอบการพิจารณายืนยันคงเดิมหรือจะเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่

วิธีการตอบ

1. เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการตอบแบบสอบถาม คณะกรรมการวิจัยทางการศึกษาระดับภาคได้กำหนดสัญลักษณ์แสดงค่าสถิติจากการวิเคราะห์คำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไว้ ดังนี้

- หมายถึง ค่ามัธยฐานที่เป็นตัวแทนคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
- ★ หมายถึง ค่าระดับคะแนนที่เป็นคำตอบของท่านในรอบที่ 2
- ⌋ หมายถึง ขอบเขตของค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่แสดงว่าคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตกอยู่ในช่วงนี้

2. การตอบคำถามของท่านในรอบนี้ ขอให้พิจารณาทบทวนคำตอบของท่าน ซึ่งสามารถตัดสินใจได้ใน 2 กรณีได้แก่

2.1 การยืนยันคำตอบเดิม โดยท่านไม่ต้องทำเครื่องหมายใด ๆ ในกรณีที่เครื่องหมายทั้งสองอยู่ใกล้กันหรืออยู่ในช่องเดียวกันในขอบเขตค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แสดงว่าคำตอบของท่านใกล้เคียงหรือตรงกับคำตอบของกลุ่มแล้ว แต่หากคำตอบเดิมของท่านตกอยู่นอกเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ (U) ซึ่งอยู่ห่างจากความคิดเห็นของกลุ่ม หากท่านยังคงยืนยันความเห็นเดิมและไม่เปลี่ยนแปลงคำตอบ ขอให้ท่านได้แสดงเหตุผลประกอบเพื่อยืนยันคำตอบเดิมของท่านไว้ด้วย

2.2 การเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเห็นที่ควรจะเป็นเพียงหนึ่งช่อง ซึ่งเป็นคำตอบใหม่ในข้อนั้น ๆ ดังตัวอย่างในการตอบ โดยมีเกณฑ์การให้ค่าน้ำหนักคะแนนดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม					ให้เหตุผลเฉพาะ ข้อที่ตอบอยู่นอกขอบเขต พิสัยระหว่างควอไทล์
		5	4	3	2	1	
1	การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และนโยบายของ หลักสูตร						
	1.1 การมีเป้าหมายที่ชัดเจนแน่นอน	● ★)					
	1.2 การกำหนดยุทธศาสตร์โดยการมีส่วนร่วม	●)			★		ในการกำหนดยุทธศาสตร์ ควรเพิ่มกระบวนการ บริหารยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อม การกำหนด ทิศทาง
	1.3 การระดมความคิดแบบมีส่วนร่วม	●)	✓		★		

คำอธิบาย

1. คำตอบข้อ (1.1) แสดงว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนในข้อนี้ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าเหมาะสมและสมควรจะใช้เป็นรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ในระดับมากที่สุด โดยที่ผู้ตอบก็มีความเห็นสอดคล้องกับกลุ่มด้วย

2. คำตอบข้อ (1.2) แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าเหมาะสมและสมควรใช้เป็นรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 แต่ผู้ตอบมีความเห็นที่แตกต่างจากกลุ่มในรอบที่ 2 และยังยืนยันความคิดเห็นเดิมในรอบที่ 3 ทั้งที่คำตอบอยู่นอกขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ ผู้ตอบจำเป็นต้องแสดงเหตุผลประกอบด้วย

3. คำตอบข้อ (1.3) แสดงว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนในข้อนี้ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าเหมาะสมและสมควรใช้เป็นรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ซึ่งผู้ตอบมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากกลุ่มในรอบที่ 2 แต่มีความต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบในรอบที่ 3 โดยได้ทำเครื่องหมาย ✓ อันเป็นคำตอบใหม่ที่อยู่ในขอบเขตของพิสัยระหว่างควอไทล์จึงไม่จำเป็นต้องแสดงเหตุผล

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อมูล

1. ชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....
2. ตำแหน่ง.....

ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม					ให้เหตุผลกรณีคำตอบอยู่นอก ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์
		5	4	3	2	1	
ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ							
1	หลักการของรูปแบบ						
2	วัตถุประสงค์ของรูปแบบ						
3	ระบบและกลไกการดำเนินการ						
4	วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ						
5	เงื่อนไขของรูปแบบ						
6	แนวทางการประเมินผลรูปแบบ						

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม					ให้เหตุผลกรณีคำตอบอยู่นอก ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์
		5	4	3	2	1	
ด้านแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์							
องค์ประกอบที่ 1 การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง							
1	การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ						
	1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	● ┌───┐					
	1.2 กำหนดแนวทางและมาตรการที่สำคัญในการส่งเสริมการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	● ┌───┐					
	1.3 บูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยปลูกฝังให้นักเรียนรู้ในเรื่องสถานการณ์บ้านเมืองและการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	● ┌───┐					
	1.4 จัดการเรียนการสอนบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในรูปแบบโครงงานเพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง โดยควรมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย	● ┌───┐					
	1.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความตระหนักในเรื่องทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	● ┌───┐					
	1.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความตระหนักในการรับรู้และปลูกฝังความเป็นชาติไทยผ่านวัฒนธรรมในสังคมพหุปัญญา	● ┌───┐					
	1.7 การจัดทำหลักสูตรด้านทุจริต โดยควรมีความหลากหลายตามบริบทของสถานศึกษา	● ┌───┐					
2	การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
	2.1 กิจกรรมแนะแนว ปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมืองให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น สถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน	● ┌───┐					
	2.2 จัดกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมนุม ชมรม	● ┌───┐					
	2.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ส่งเสริมให้นักเรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม	● ┌───┐					

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม					ให้เหตุผลกรณีคำตอบอยู่นอก ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์
		5	4	3	2	1	
3	การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์						
	3.1 โครงการห้องเรียนคุณภาพ การจัดบรรยากาศที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีสัญลักษณ์ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	●)					
	3.2 โครงการพัฒนาทักษะชีวิต โดยดำเนินการผ่าน กิจกรรมต่าง ๆ เช่น						
	- กิจกรรมนักเรียนหน้าเสาธง โดยผู้บริหาร ครู นักเรียนร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง ทำกิจกรรม เกี่ยวกับชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ทุกวัน ด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ และมีจิตสำนึกต่อ 3 สถาบันหลักของชาติ	●)					
	- กิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันแม่ วันพ่อ วันรัฐธรรมนูญ	●)					
	- กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ เช่น ร่วมกับชุมชน ปลูกต้นไม้เฉลิมพระเกียรติ	●)					
	- กิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ โรงเรียน ชุมชน วัด	●)					
	- กิจกรรมสถานนักเรียน โดยเน้นการปลูกฝังระบบ ประชาธิปไตย	●)					
	3.3 จัดตั้งโครงการในแผนงานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของผู้เรียน	●)					
	3.4 โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม	●)					
	3.5 โครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์	●)					
	3.6 โครงการเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ	●)					
	3.7 โครงการเข้าค่ายธรรมะ		●)				
	3.8 โครงการน้อมนำพระบรมราโชบาย ร.10	●)					
	3.9 โครงการจิตอาสา	●)					

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม					ให้เหตุผลกรณีคำตอบอยู่นอก ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์
		5	4	3	2	1	
	3.10 โครงการส่งเสริมทักษะชีวิต	● ┌───┐					
	3.11 โครงการทัศนศึกษา โดยควรระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน	● ┌───┐					
	3.12 โครงการคุณธรรมเพื่อสร้างคนดีกับบ้านเมือง	● ┌───┐					
	3.13 โครงการวันสำคัญ	● ┌───┐					
	3.14 โครงการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	● ┌───┐					
	3.15 โครงการประสานสัมพันธ์สร้างสรรค์การศึกษา	● ┌───┐					
	3.16 โครงการชีววิถี		● ┌───┐				
	3.17 โครงการสถานศึกษาพอเพียง	● ┌──┐					
	3.18 จัดตั้งโครงการในแผนงานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของผู้เรียน	● ┌───┐					
4	ปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกกิจกรรมประจำวัน						
	4.1 การทำความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ เพื่อ ปลูกฝังวินัยและความรับผิดชอบ	● ┌──┐					
	4.2 การทำกิจกรรมหน้าเสาธง เพื่อตระหนักถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการมีทัศนคติที่ ถูกต้องต่อบ้านเมือง	● ┌──┐					
	4.3 กิจกรรมเสียงตามสาย	● ┌───┐					
	4.4 กิจกรรมนักข่าวน้อย		● ┌───┐				
	4.5 กิจกรรมเล่านิทานคุณธรรม		● ┌───┐				
	4.6 กิจกรรมนั่งสมาธิ	● ┌───┐					
	4.7 การบันทึกความดีให้สอดแทรกความคิดเห็นต่อ การดูแลรักษาบ้านเมืองของตนเอง	● ┌───┐					

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม					ให้เหตุผลกรณีคำตอบอยู่นอก ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์
		5	4	3	2	1	
	4.8 กำหนดและสร้างการเรียนรู้ในการยึดมั่นในกฎกติกา และข้อตกลงของห้องเรียน	● └──┘					
องค์ประกอบที่ 2 การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม							
1	การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ						
	1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการมีพื้นฐานชีวิตที่ มั่นคง-มีคุณธรรม	● └──┘					
	1.2 กำหนดแนวทางและมาตรการที่สำคัญ ในการส่งเสริมการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม	● └──┘					
	1.3 การบูรณาการลงใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ผ่าน กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ 4 ด้าน Head Heart Hand Health โดยสอดแทรกการมี คุณธรรมจริยธรรม และการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง	● └──┘					
	1.4 การบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในรูปแบบ โครงการ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง	● └──┘					
	1.5 การถอดบทเรียนจากการทำกิจกรรมในแต่ละ รายวิชา เพื่อให้มีความตระหนักในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม	● └──┘					
	1.6 มีการจัดหลักสูตรที่สอนคุณธรรมจริยธรรมโดยตรง และมีการจำแนกช่วงวัยที่ชัดเจนในหลักสูตร โดยมี การแบ่งเป็นช่วงระดับผู้เรียนกับการสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรมในแต่ละระดับ	● └──┘					
	1.7 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างประสบการณ์ที่ ส่งเสริมการแก้ปัญหาในอนาคต	● └──┘					
	1.8 จัดกิจกรรมการเรียนรู้การปลูกฝังคุณธรรมนำ ความรู้สอดแทรกในบทเรียน เพื่อให้นักเรียน สามารถวิเคราะห์ แยกแยะ	● └──┘					
2	การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
	2.1 กิจกรรมแนะแนวปลูกฝังการมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง- มีคุณธรรม	● └──┘					

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม					ให้เหตุผลกรณีคำตอบอยู่นอก ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์
		5	4	3	2	1	
	2.2 กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย						
	- กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรม ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมนักศึกษา วิชาทหาร	●)	)				
	- กิจกรรมชุมนุม ชมรม	●)	)				
	2.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ส่งเสริม ให้นักเรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อตระหนักถึง ความรับผิดชอบต่อสังคม	●)	)				
	2.4 กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยมีระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	●)	)				
3	การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์						
	3.1 โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	●)	)				
	3.2 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	●)	)				
	3.3 โครงการวันสำคัญต่าง ๆ	●)	)				
	3.4 โครงการสถานศึกษาสีขาว	●)	)				
	3.5 โครงการ 5 ส.	●)	)				
	3.6 โครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์	●)	)				
	3.7 โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	●)	)				
	3.8 โครงการครูพระสอนธรรม	●)	)				
	3.9 โครงการใส่บาตรเณรน้อย	●)	)				
	3.10 โครงการโตไปไม่โกง	●)	)				

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม					ให้เหตุผลกรณีคำตอบอยู่นอก ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์
		5	4	3	2	1	
4	ปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกกิจวัตรประจำวัน						
	4.1 ดำเนินกิจวัตรประจำวันตามแนววิถีพุทธ	●)					
	4.2 กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมตามโครงการ โรงเรียน สุจริต	●)					
	4.3 “การปลูกฝังจิตสำนึก” ให้นักเรียนได้มี กรอบการปฏิบัติตนไปในแนวทางที่ดี	●)					
	4.4 การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีความสำนึก มีความตระหนักรู้ในเรื่องคุณธรรม	●)					
	4.5 เสริมสร้างจริยธรรมสำหรับสังคมไทย การปลูกฝัง จิตสำนึกที่ดี	●)					
	4.6 การพัฒนาและประพจน์ให้เป็นแบบอย่างของครู ควรมีการส่งเสริมและปฏิรูปรูปแบบวิธีการเรียน การสอนอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นการเพิ่มความรู้ ความเข้าใจในด้านจิตวิทยารวมถึงทักษะที่จำเป็น ต่าง ๆ ในการสอนคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน	●)					
	4.7 การปลูกฝังการสร้างจิตสำนึก การยอมรับ ความแตกต่างของเด็กให้เริ่มตั้งแต่วัยเยาว์ และ การปลูกฝังโดยใช้ธรรมะช่วยในการขัดเกลา จิตใจ โดยใช้หลักการศึกษา รวมถึงหลักการ ศึกษา	●)					
องค์ประกอบที่ 3 การมีงานทำ-มีอาชีพ							
1	การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ						
	1.1 พัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการมีงานทำ- มีอาชีพ	●)					
	1.2 บูรณาการองค์ความรู้ 8 กลุ่มสาระให้สอดคล้องกับ บริบทท้องถิ่นตามความถนัดของผู้เรียน	●)					
	1.3 บูรณาการองค์ความรู้ด้านอาชีพจากปราชญ์ชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น	●)					
	1.4 ครูปรับกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีงานทำ- มีอาชีพ รายวิชาเพิ่มเติม	●)					
	1.5 ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ- มีอาชีพ	●)					

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม					ให้เหตุผลกรณีคำตอบอยู่นอก ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์
		5	4	3	2	1	
	1.6 การสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนรู้เพื่อการมี งานทำ-มีอาชีพ	●)					
2	การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
	2.1 บูรณาการหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้มี ความสอดคล้องกับการมีงานทำ-มีอาชีพ	●)					
	2.2 จัดกิจกรรมลูกเสือที่สอดคล้องกับการมีงานทำ- มีอาชีพ	●)					
	2.3 จัดกิจกรรมแนะแนวที่สอดคล้องกับการมีงานทำ- มีอาชีพ	●)					
	2.4 จัดกิจกรรมชุมนุมที่สอดคล้องกับการมีงานทำ- มีอาชีพ	●)					
	2.5 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมที่ สร้างสรรค์จากชุมชน	●)					
	2.6 ส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีศักยภาพ ในการจัดการศึกษาวิชาชีพและหน่วยงานอื่นที่ เกี่ยวข้อง	●)					
3	การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์						
	3.1 โครงการแนะแนวการศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำ	●)					
	3.2 โครงการส่งเสริมงานอาชีพและการมีงานทำ	●)					
	3.3 โครงการนิเทศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ และวิชาชีพ	●)					
	3.4 โครงการส่งเสริมอัจฉริยภาพของผู้เรียน	●)					
	3.5 โครงการส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนที่ สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น	●)					
4	ปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกกิจวัตรประจำวัน						
	4.1 กิจวัตรประจำวันของครอบครัวโดยสอดแทรก อาชีพผู้ปกครอง	●)					
	4.2 กิจวัตรจากความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย	●)					
	4.3 การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงใน สถานประกอบการหรือแหล่งเรียนรู้	●)					

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม					ให้เหตุผลกรณีคำตอบอยู่นอก ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์
		5	4	3	2	1	
	4.4 ส่งเสริมกิจกรรมร้านค้าสหกรณ์โรงเรียน	● ┌───┐					
	4.5 ส่งเสริมการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	● ┌───┐					
	4.6 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากวิถีชุมชน	● ┌───┐					
องค์ประกอบที่ 4 ความเป็นพลเมืองที่ดี							
1	การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ						
	1.1 บูรณาการองค์ความรู้ ความเป็นพลเมืองดี ให้ สอดคล้องครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	● ┌───┐					
	1.2 ส่งเสริมการขับเคลื่อนนโยบายโรงเรียนคุณธรรม บูรณาการให้สอดคล้องครอบคลุม 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้	● ┌───┐					
	1.3 บูรณาการกิจกรรมการสอนแบบโครงงานทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	● ┌───┐					
	1.4 บูรณาการความเป็นพลเมืองดีตามระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้สอดคล้องครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	● ┌───┐					
	1.5 กำหนดตัวบ่งชี้การวัดและประเมินผลลักษณะ ความเป็นพลเมืองดี	● ┌───┐					
	1.6 ส่งเสริมกิจกรรมการเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดี ของผู้เรียน	● ┌───┐					
2	การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
	2.1 บูรณาการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมชุมนุม ให้สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองดีตามระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	● ┌───┐					
	2.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมจิตอาสาพัฒนาชุมชนและสังคม	● ┌───┐					
	2.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตทุก รูปแบบ	● ┌───┐					
	2.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อ เสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี	● ┌───┐					

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม					ให้เหตุผลกรณีคำตอบอยู่นอก ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์
		5	4	3	2	1	
	2.5 มีกระบวนการคัดกรองผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงเพื่อแก้ไข ปัญหา ส่งเสริม สนับสนุน และส่งต่อ	●)	)				
3	การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์						
	3.1 โครงการสถานศึกษา	●)	)				
	3.2 โครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	●)	)				
	3.3 โครงการค่ายวิชาการ	●)	)				
	3.4 โครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	●)	)				
	3.5 โครงการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน	●)	)				
	3.6 โครงการโรงเรียนคุณธรรม	●)	)				
	3.7 โครงการพัฒนานวัตกรรม	●)	)				
	3.8 โครงการโรงเรียนปลอดภัย	●)	)				
	3.9 โครงการทัศนศึกษา	●)	)				
	3.10 โครงการแนะแนวอาชีพ	●)	)				
	3.11 โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นบ้าน	●)	)				
4	ปลูกฝังคุณลักษณะโดยสอดแทรกกิจวัตรประจำวัน						
	4.1 ส่งเสริมผู้เรียนเพื่อสร้างความตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของความเป็นพลเมืองใน ระบอบประชาธิปไตย	●)	)				
	4.2 ส่งเสริมผู้เรียนให้เห็นความสำคัญของการเคารพใน ความเห็นที่แตกต่างของสังคมพหุวัฒนธรรม	●)	)				
	4.3 ปลูกฝังผู้เรียนผ่านโครงการที่สนับสนุนส่งเสริม ความเป็นพลเมืองดี	●)	)				

ที่	การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียน	ระดับความเหมาะสม					ให้เหตุผลกรณีคำตอบอยู่นอก ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์
		5	4	3	2	1	
	4.4 ส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของ ผู้เรียนที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	● U					

เหตุผลและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กราบขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้
คณะกรรมการวิจัยทางการศึกษาระดับภาค สำนักงานศึกษาธิการภาค 13

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเชิงประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

รหัสเอกสาร

--	--	--

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การประเมินประสิทธิภาพ “องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย
ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13”

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ที่คณะกรรมการวิจัยทางการศึกษาระดับภาคพัฒนาขึ้น

2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งเนื้อหาสาระสำคัญออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

ตอนที่ 3 เหตุผลและข้อเสนอแนะอื่นเพิ่มเติม

3. ขอความกรุณาตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงหรือตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด เนื่องจากข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงจะช่วยให้การวิจัยเกิดความน่าเชื่อถือ และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษา

4. การวิเคราะห์ผลการวิจัยเป็นการสรุปข้อมูลในภาพรวม โดยถือเป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยหรือนำไปใช้ประโยชน์อื่นใด ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อหน่วยงานและผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด หากแต่จะเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีและพัฒนาให้เป็นคนเก่งสู่การปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทอย่างเป็นรูปธรรม

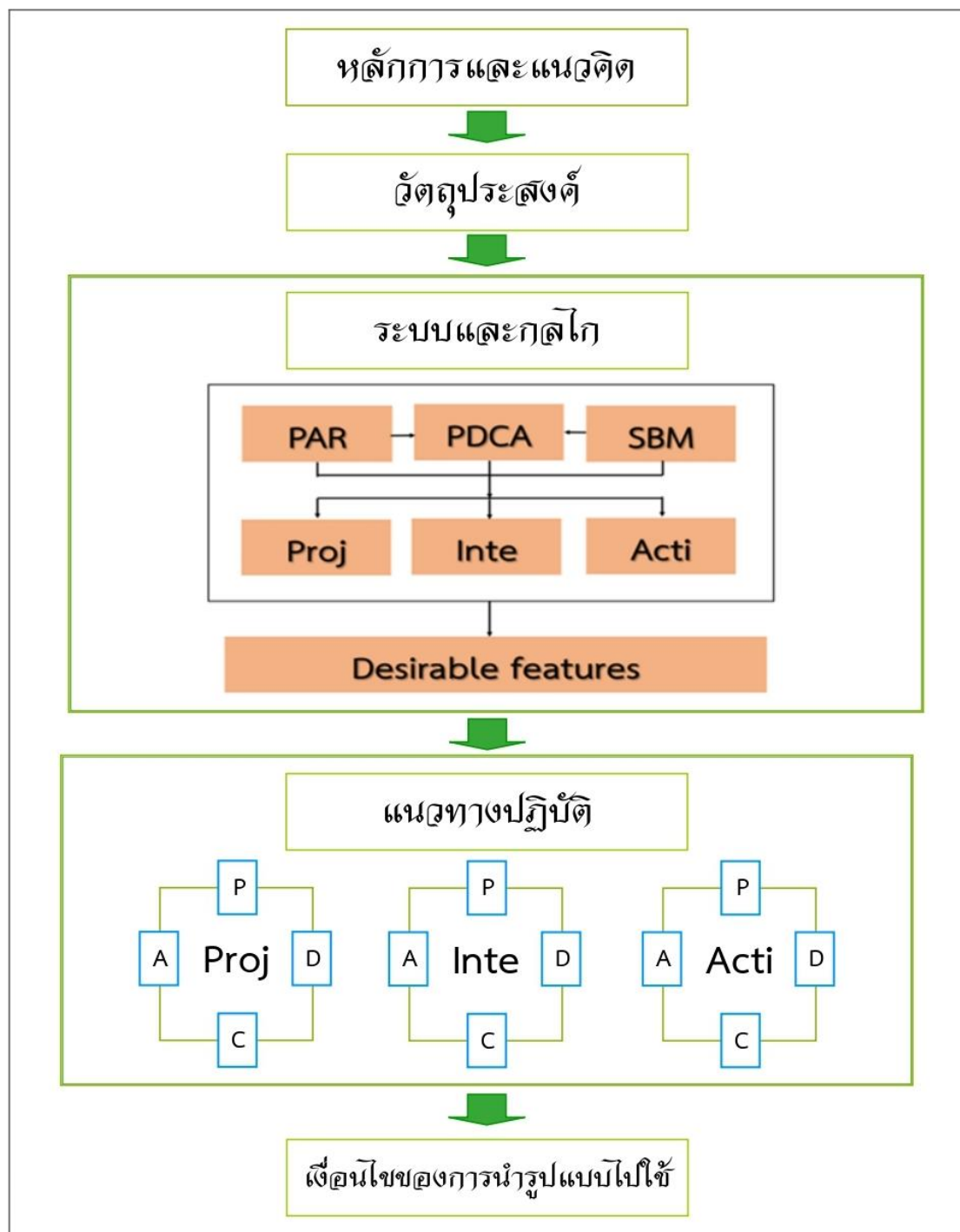
ขอขอบพระคุณที่ได้กรุณาเสียสละเวลาและให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบในครั้งนี้

คณะกรรมการวิจัยทางการศึกษาระดับภาค

กลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

แผนผังแสดงรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ด้วยรูปแบบ DPS

ขอความกรุณาท่านได้ศึกษารายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนเพิ่มเติมก่อนทำการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ โดยสามารถดาวน์โหลดเอกสารผ่านทางรหัสคิวอาร์ (QR Code) นี้

คู่มือการใช้รูปแบบ

shorturl.asia/jmFvw

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การประเมินประสิทธิภาพ “องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย
ด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13”

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ น้อยกว่า 31 ปี

☐ ระหว่าง 31-40 ปี

☐ ระหว่าง 41-50 ปี

☐ ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

☐ ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

☐ ระดับปริญญาตรี

☐ ระดับปริญญาโท

☐ สูงกว่าระดับปริญญาโท

4. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

☐ ผู้บริหารสถานศึกษา

☐ ครูวิชาการ

☐ ครูผู้สอน

☐ ครูผู้รับผิดชอบโครงการ

5. ประสบการณ์หรือระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

☐ น้อยกว่า 16 ปี

☐ ระหว่าง 16-20 ปี

☐ ระหว่าง 21-25 ปี

☐ ตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป

6. ขนาดของโรงเรียน (ตามเกณฑ์การแบ่งขนาดสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

☐ โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 1-120 คน)

☐ โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121-600 คน)

☐ โรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 601-1,500 คน)

☐ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน 1,501 ขึ้นไป)

7. ที่ตั้งของสถานศึกษา

☐ จังหวัดนครราชสีมา

☐ จังหวัดชัยภูมิ

☐ จังหวัดบุรีรัมย์

☐ จังหวัดสุรินทร์

[illegible]

ภาคผนวก จ

รายนามผู้เชี่ยวชาญการยืนยันรูปแบบ

ในการประชุมสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings)

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญยืนยันรูปแบบในการประชุมสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings)
การวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา
ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

1. นายทวี บรรจง
ข้าราชการบำนาญ (อดีตศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา
2. ดร.ภัทรนิษฐ์ วงศ์บุญญฤทธิ์
ข้าราชการบำนาญ
อดีตผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนทหารอากาศบำรุง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1
3. นายสมวาท จงหมื่นไวย
ข้าราชการบำนาญ
อดีตผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ โรงเรียนทหารอากาศบำรุง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1
4. นางพรทิพย์ ไพฑูรย์
ข้าราชการบำนาญ
อดีตผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1
5. ดร.เกริก ท่วมกลาง
ข้าราชการบำนาญ (อดีตครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5
6. ดร.จินตนา ท่วมกลาง
ข้าราชการบำนาญ (อดีตครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทกา ปรีดาศักดิ์
อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000

8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรกนก ฐูประสม
 อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาวิตรี จันทร์โสภา
 อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000
10. ดร.กาญจนา ท่อแก้ว
 อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์โสภิตา โคตรโนนกอก
 อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000

กำหนดการประชุม

ปฏิบัติการประเมินประสิทธิภาพและยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน
ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบ
สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยการประชุมสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings)

วันอังคารที่ 14 กันยายน 2564

ณ ห้องประชุมราชสีมาจารย์ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 จังหวัดนครราชสีมา

- เวลา 08.30-09.00 น. ลงทะเบียนและรับเอกสารการประชุม
- เวลา 09.00-09.30 น. ประธานกล่าวต้อนรับ เปิดการประชุม และมอบแนวนโยบายการประเมิน วิพากษ์ ยืนยันรูปแบบและคู่มือการนำรูปแบบไปใช้ตามแนวทางการดำเนินงานวิจัยทางการศึกษา
โดย : รองศึกษาธิการภาค 13 (นายเดช ศิรินาม)
- เวลา 09.30-10.30 น. ชี้แจงสร้างการรับรู้ความเข้าใจ “วัตถุประสงค์ แนวคิด จุดมุ่งหมาย ความสำคัญ และแนวทางวิพากษ์เพื่อประเมินรูปแบบตามกระบวนการวิจัยอย่างมีเหตุมีผล รวมทั้งเทคนิคแนวทางอ้างอิงการทบทวนกระบวนการพัฒนาปรับปรุงคู่มือการนำรูปแบบไปใช้”
โดย : ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
- เวลา 10.30-12.00 น. นำเสนอผลการศึกษาวิจัย รูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13
โดย : คณะกรรมการวิจัยทางการศึกษาระดับภาค
- เวลา 12.00-13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา 13.00-15.30 น. ปฏิบัติการเชิงวิพากษ์อิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings) และให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ต่อการประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบตามหลักการวิจัย
โดย : ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยทางการศึกษาระดับภาค
- เวลา 15.30-16.10 น. คณะกรรมการวิจัยทางการศึกษาระดับภาคสรุปประเด็นสาระสำคัญ อภิปรายผล และกล่าวขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยทางการศึกษาระดับภาค
- เวลา 16.10-16.30 น. ฝ่ายเลขานุการฯ สรุปและอภิปรายผลปฏิบัติการประเมินประสิทธิภาพและยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนในภาพรวม และปิดการประชุมปฏิบัติการ

- หมายเหตุ 1. พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม ระหว่างเวลา 10.30-10.45 น. และ 14.30-14.45 น.
2. กำหนดการนี้สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

ภาคผนวก ฉ

แบบประเมินอิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการยืนยันรูปแบบ

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

แบบสอบถามปฏิบัติการประเมิน

ประสิทธิภาพองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา
ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13
โดยการประชุมสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings)

การวิจัย รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13
The Model of Learners' Characteristics Development Based on The Royal
Educational Policies of His Majesty King Rama X of Basic Educational Schools in
Area of Regional Education Office No.13

หน่วยงานวิจัย

กลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ปีที่ดำเนินการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยทางการศึกษา

ผู้ประเมิน.....
ตำแหน่ง.....
สถานที่ทำงาน.....
สถานที่ประเมิน.....
ประเมินวันที่..... ระหว่างเวลา..... น.

เอกสารประกอบการประชุมสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings)
เรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

คำชี้แจงในการประเมิน

1. วัตถุประสงค์ของแบบสอบถามเชิงประเมินฉบับนี้ สร้างขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ในที่ประชุมสัมมนา คณะกรรมการวิจัยทางการศึกษาระดับภาคจึงขอความกรุณาท่านผู้เชี่ยวชาญได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นที่เป็นฉันทานุมัติ ทั้งในภาพรวมและองค์ประกอบแต่ละส่วนของรูปแบบ ข้อดี ข้อจำกัดของการนำรูปแบบไปใช้ ตลอดจนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งเนื้อหาสาระสำคัญออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของคู่มือการนำรูปแบบไปใช้

ตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอ เหตุผล และประเด็นที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม

3. คณะกรรมการวิจัยทางการศึกษาระดับภาคตระหนักดีว่าท่านผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมาก แต่ความเห็นและข้อเสนอแนะของท่านเป็นสิ่งที่มีความค่าและเป็นประโยชน์ยิ่งที่จะทำให้งานวิจัยชิ้นนี้มีความสมบูรณ์และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในวงวิชาการศึกษาต่อไป จึงขอความอนุเคราะห์เวลาอันมีค่าในการสัมมนากลุ่ม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในระดับต่อไป

ขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์และเสียสละเวลาร่วมประชุมสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings) เชิงประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบในครั้งนี้

คณะกรรมการวิจัยทางการศึกษาระดับภาค
 กลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

1. รูปแบบ หมายถึง กิจกรรมหรือองค์ประกอบที่พัฒนาขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน
2. การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน หมายถึง กระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ตามองค์ประกอบที่เป็นตัวชี้วัดสำคัญตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) ด้านมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม 3) ด้านมีงานทำ-มีอาชีพ และ 4) ด้านเป็นพลเมืองดี
3. รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 หมายถึง กิจกรรมหรือองค์ประกอบของการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นกิจกรรมหรือองค์ประกอบที่ครอบคลุม 4 แนวทาง ได้แก่ 1) การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ 2) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ 4) การปลูกฝังโดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน
4. คุณลักษณะของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 หมายถึง คุณสมบัติหรือลักษณะส่วนบุคคลของผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่
 - 4.1 มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง หมายถึง ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ดีต่อชาติบ้านเมือง ยึดมั่นในศาสนา มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน
 - 4.2 มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม หมายถึง ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม รู้จักแยกแยะผิด-ชอบ ชั่ว-ดี
 - 4.3 มีงานทำ-มีอาชีพ หมายถึง ผู้เรียนมีความขยัน อดทน รักงาน สู้งาน มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถออกไปประกอบอาชีพ มีงานทำหารายได้เลี้ยงตัวเองเลี้ยงครอบครัวได้
 - 4.4 เป็นพลเมืองดี หมายถึง ผู้เรียนมีความเสียสละ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตสาธารณะ รู้จักอาสาช่วยเหลืองานของสถานศึกษา ชุมชน สังคม และมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น
5. องค์ประกอบ หมายถึง ตัวชี้วัดการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนแต่ละด้านตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10
6. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 13
7. สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 หมายถึง ส่วนราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2563 ลงวันที่ 3 เมษายน 2560 เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ปฏิบัติภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการในระดับพื้นที่ มีบทบาทหน้าที่ขับเคลื่อนการศึกษาในระดับภาคและจังหวัดโดยการอำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการศึกษาร่วมมือและบูรณาการกับหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่รับผิดชอบ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของคู่มือการนำรูปแบบไปใช้

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเห็นท่าน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น ดังนี้
 ได้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่า องค์ประกอบรูปแบบสอดคล้อง เหมาะสม เป็นประโยชน์
 ได้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า องค์ประกอบรูปแบบสอดคล้อง เหมาะสม เป็นประโยชน์
 ได้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่า องค์ประกอบรูปแบบไม่สอดคล้อง ไม่เหมาะสม ไม่เป็นประโยชน์

ที่	รูปแบบการพัฒนา	คุณภาพของคู่มือ									ความเห็น
		ด้านรูปแบบ			ด้านภาษา			ด้านเนื้อหา			
		+1	0	-1	+1	0	-1	+1	0	-1	
ส่วนที่ 1 ส่วนนำ											
1	ความเป็นมาและความสำคัญ										ข้อดี ข้อจำกัด ข้อเสนอเพื่อปรับปรุง
2	แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนา										ข้อดี ข้อจำกัด ข้อเสนอเพื่อปรับปรุง
ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ											
1	หลักการและแนวคิด										ข้อดี ข้อจำกัด ข้อเสนอเพื่อปรับปรุง

ที่	รูปแบบการพัฒนา	คุณภาพของคู่มือ									ความเห็น	
		ด้านรูปแบบ			ด้านภาษา			ด้านเนื้อหา				
		+1	0	-1	+1	0	-1	+1	0	-1		
2	วัตถุประสงค์ของรูปแบบ										ข้อดี ข้อจำกัด ข้อเสนอเพื่อปรับปรุง 	
3	ระบบและกลไกการพัฒนา										ข้อดี ข้อจำกัด ข้อเสนอเพื่อปรับปรุง 	
4	แนวทางการปฏิบัติ										ข้อดี ข้อจำกัด ข้อเสนอเพื่อปรับปรุง 	
5	แนวทางการประเมินผล										ข้อดี ข้อจำกัด ข้อเสนอเพื่อปรับปรุง 	

ที่	รูปแบบการพัฒนา	คุณภาพของคู่มือ									ความเห็น	
		ด้านรูปแบบ			ด้านภาษา			ด้านเนื้อหา				
		+1	0	-1	+1	0	-1	+1	0	-1		
6	เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้										ข้อดี ข้อจำกัด ข้อเสนอเพื่อปรับปรุง	
ส่วนที่ 3 ตัวอย่างแนวทางการพัฒนา												
1	ตัวอย่างการพัฒนาด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้บูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้										ข้อดี ข้อจำกัด ข้อเสนอเพื่อปรับปรุง	
2	ตัวอย่างการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน										ข้อดี ข้อจำกัด ข้อเสนอเพื่อปรับปรุง	
3	ตัวอย่างการพัฒนาด้วยโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Project)										ข้อดี ข้อจำกัด ข้อเสนอเพื่อปรับปรุง	

ที่	รูปแบบการพัฒนา	คุณภาพของคู่มือ									ความเห็น	
		ด้านรูปแบบ			ด้านภาษา			ด้านเนื้อหา				
		+1	0	-1	+1	0	-1	+1	0	-1		
4	ตัวอย่างแบบประเมินคุณลักษณะ ผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา										ข้อดี ข้อจำกัด ข้อเสนอเพื่อปรับปรุง 	
5	รูปแบบกระบวนการพัฒนาโดย ภาพรวม										ข้อดี ข้อจำกัด ข้อเสนอเพื่อปรับปรุง 	
6	องค์ประกอบของรูปแบบใน ภาพรวม										ข้อดี ข้อจำกัด ข้อเสนอเพื่อปรับปรุง 	

ตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามตารางท้ายข้อความที่กำหนดในแต่ละตัวบ่งชี้ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยมีเกณฑ์การแบ่งน้ำหนักคะแนนออกเป็น ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง หรือเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง หรือเห็นด้วยในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง หรือเห็นด้วยในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง หรือเห็นด้วยในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง หรือเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ					
	1.1 หลักการและแนวคิด					
	1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ					
	1.3 ระบบและกลไกการพัฒนา					
	1.4 แนวทางการปฏิบัติ					
	1.5 แนวทางการประเมินผล					
	1.6 เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้					
2	ด้านความถูกต้อง ครอบคลุมของรูปแบบ					
	2.1 องค์ประกอบของรูปแบบมีความถูกต้อง ครอบคลุม เพียงพอต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน					
	2.2 รูปแบบให้ข้อมูลหรือสารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดการศึกษาในชุมชนได้ถูกต้อง ครอบคลุม ครบถ้วน					
	2.3 ประเด็นอื่น (ระบุ).....					
3	ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ					
	3.1 รูปแบบสอดคล้องกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ					
	3.2 รูปแบบมีความเหมาะสมและน่าเชื่อถือ เนื่องจากมีทั้งข้อบ่งชี้การพัฒนาและวิธีการพัฒนา					
	3.3 รูปแบบเป็นการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนที่ส่งผลต่อการสร้างพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง เข้มแข็ง สู่การเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ					
	3.4 ประเด็นอื่น (ระบุ).....					

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
4	ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ					
	4.1 รูปแบบสามารถนำไปใช้ได้ สถานการณ์จริง					
	4.2 รูปแบบมีความเป็นไปได้ที่จะได้รับการยอมรับจากผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และผู้มีส่วนร่วมจัดการศึกษาในชุมชน					
	4.3 รูปแบบทำความเข้าใจได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน					
	4.4 รูปแบบสามารถนำไปพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนได้ทั้งในด้านขอบข่ายการพัฒนา และวิธีการพัฒนา					
	4.5 ประเด็นอื่น (ระบุ).....					
5	ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ					
	5.1 รูปแบบมีประโยชน์ต่อการบ่มเพาะเยาวชนให้มีระเบียบวินัย รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นำไปสู่ความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง					
	5.2 การนำรูปแบบไปใช้จะทำให้เกิดการสร้างทัศนคติที่ดี และปลูกฝังระเบียบวินัย เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติอย่างมีคุณภาพ					
	5.3 การนำรูปแบบไปใช้จะเกิดประโยชน์ต่อการปลูกฝังซึมซับความเป็นคนดีตาม พระบรมราโชบายผ่านการมีส่วนร่วมในการดูแลสังคม การปลูกสำนึก คิดดีทำดี ตามวิถีแห่งความเป็นคนดี การมีจิตอาสาเพื่อประโยชน์ต่อสังคม					
	5.4 การนำรูปแบบไปใช้จะเกิดประโยชน์ต่อการสืบสานวิถีตั้งงามความเป็นไทย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มุ่งเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อให้ สังคมยั่งยืนได้อย่างมั่นคง					
	5.5 การนำรูปแบบไปใช้จะเกิดประโยชน์ต่อเยาวชนให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่าง มั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ความเปลี่ยนแปลง และความท้าทาย ในศตวรรษที่ 21					
	5.6 ประเด็นอื่น (ระบุ).....					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอ เหตุผล และประเด็นที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม

ที่	องค์ประกอบของรูปแบบ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
1	หลักการและแนวคิด (รายละเอียดตามคู่มือในหน้า 8)	

ที่	องค์ประกอบของรูปแบบ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
2	วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (รายละเอียดตามคู่มือในหน้า 9)	
3	ระบบและกลไกการพัฒนา (รายละเอียดตามคู่มือในหน้า 9)	
4	แนวทางการปฏิบัติ (รายละเอียดตามคู่มือในหน้า 11)	
5	แนวทางการประเมินผล (รายละเอียดตามคู่มือในหน้า 16)	
6	เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้ (รายละเอียดตามคู่มือในหน้า 17)	

ข้อเสนอแนะอื่นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

กราบขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

ภาคผนวก ข

ภาพกิจกรรมประกอบการดำเนินงาน

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

ภาพกิจกรรม

ภายใต้การดำเนินการการวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา
ในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

1. การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจ ปรัชษาหารือ คณะกรรมการดำเนินการวิจัยระดับภาค

2. การประชุมปฏิบัติการศึกษาสภาพจริงของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน

3. การประชุมปฏิบัติการสังเคราะห์ข้อบ่งชี้หรือส่วนประกอบสำคัญเพื่อจัดทำร่างรูปแบบการพัฒนา

4. การประชุมปฏิบัติการสร้างรูปแบบและจัดทำรายละเอียดคู่มือการใช้รูปแบบ

5. การประชุมปฏิบัติการทบทวนยืนยันรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ

7. การประชุมปฏิบัติการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายไพศาล วุฒิลาภานนท์

ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ รักษาการในตำแหน่ง
ศึกษาธิการภาค 13

คณะกรรมการวิจัยทางการศึกษาระดับภาค

1. ว่าที่ ร.ท.สุรสิทธิ์ กองเมืองปัก นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่ง
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
2. นายวิชัย ชัยโกศล ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
3. นายอุทัย คำสีหา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1
4. ดร.วินัย ทองภูบาล อาจารย์โปรแกรมวิชาบริหารการบริการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
5. นางสาวอนงค์ อมรรัตนเศรษฐ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนก้นเกล้าพิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1
6. นางสุปรียา ครูศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบึงสาส์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1
7. ว่าที่ร้อยตรีดนุวัศ ไชยสงค์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนมนต์เทศ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1
8. นางสาวลลิตตา เอ็มบุญลือ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอนม่วง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1
9. นางสาววาชีนี บุญญาพวงค์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านละลม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
10. นางจิตรลดา ชิวดอน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบุหว่าสามัคคี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
11. นางกฤษณา เกลียวงค์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสิริมงคล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4
12. นางสิริพัชร ติรารัมย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนปราสาท
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
13. นางสาวอริญ บุญเฮ้า ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดสิริมงคล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

14. นางสาวเจนจิรา เพชรธาราววัฒน์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนปราสาท
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
15. นางสาววันดี สอาดนัก นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
16. นางสาวสุมาลี แก่นกลาง นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
17. นางสาวศิริภัส อีระศุทธากร นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
18. นางสาวพ้องอำไพ หมั่นคง นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
19. นายปิยวัฒน์ ตันธา นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
20. นางสาวสิริอร ศิริญาณ นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
21. นางจूरรัตน์ จันทร์ประกอบ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
22. นางสาววรรณา เอ็บสูงเนิน นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
23. น.ส.นันทน์ภัส เกื่อนกลางดอน นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
24. นางสาวสุพรรณวดี แท่นทอง ครูผู้ช่วย โรงเรียนบ้านบุหว่าสามัคคี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
25. นายสรศักดิ์ เอ็นโด พนักงานจัดกิจกรรมการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13

ออกแบบงานวิจัย วิเคราะห์ สรุปประมวลผลข้อมูล และเขียนรายงาน

- นายวิชัย ชัยโกศล นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
กลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13
54 ถนนสีบสรี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000

โทร. ๐ 4424 2447 โทรสาร ๐ 4424 4464